

รายงานโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

โครงการวิจัย เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริต
ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561”

รหัสโครงการ 4697193

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองกล้า	ที่ปรึกษาโครงการ
นางสาวศรินันท์ วัฒนศิริธรรม	หัวหน้าโครงการ
นางสาวพรสวรรค์ ประเทสียง	นักวิจัย
นายสุรียน วงศ์สุจริต	นักวิจัย
นายศักรินทร์ นิลรัตน์	นักวิจัย
นางสาวศรินทิพย์ แสงมิ่ง	นักวิจัย

สังกัด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

เดือนกันยายน พ.ศ. 2567

งบประมาณสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยการสนับสนุนงบประมาณจากงบประมาณสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากคณะกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยสำนักงาน ป.ป.ช. และคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสามท่าน ได้แก่ ศาตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงดี และท่านวันชัย รุจนวงศ์ ที่กรุณาตรวจผลงานวิจัยฉบับนี้ พร้อมทั้งได้ให้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการดำเนินงานวิจัยอันมีค่ายิ่งแก่คณะผู้วิจัย และขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหลาย ได้แก่ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงานคดีปราบปรามการทุจริตภาค สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นักวิชาการอิสระ และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในกระบวนการยุติธรรม หรือกระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งคณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ อาจารย์ที่ปรึกษา เป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาตอบรับเป็นที่ปรึกษาในงานวิจัยเรื่องนี้ และคอยให้คำปรึกษา แนะนำ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ รวมถึงกำลังใจอันดีแก่คณะผู้วิจัยในการดำเนินการในโครงการวิจัยเรื่องนี้ตลอดมา ทำให้คณะผู้วิจัยมีพลังกาย และพลังใจอันสมบูรณ์ สามารถดำเนินการได้อย่างสำเร็จลุล่วงและบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการนี้ตามที่ คณะผู้วิจัยได้ตั้งเป้าหมายไว้

สุดท้ายนี้ คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการวิจัยฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ศึกษาบ้างไม่มากก็น้อย หากมีประโยชน์หรือความดีความชอบใดอันเกิดจากรายงานการวิจัยฉบับนี้ ขอยกความดีความชอบทั้งหมดนี้ ให้แก่เหล่าคณาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่คณะผู้วิจัย และหากมีข้อบกพร่องใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นนั้น คณะผู้วิจัยขอน้อมรับข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปพัฒนางานวิจัยให้เกิดประโยชน์ในครั้งต่อไป

คณะผู้วิจัย

กันยายน 2567

บทคัดย่อ

ส่วนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการ

ชื่อโครงการ (ภาษาไทย)	ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561
คณะผู้วิจัย	1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ ที่ปรึกษาโครงการ 2. นางสาวศิรินันท์ วัฒนศิริธรรม หัวหน้าโครงการ 3. นางสาวพรสวรรค์ ประเทสัง นักวิจัย 4. นายสุรียน วงศ์สุจริต นักวิจัย 5. นายศักรินทร์ นิลรัตน์ นักวิจัย 6. นางสาวศิรินทิพย์ แสงมิ่ง นักวิจัย
หน่วยงานที่สังกัด	สำนักวิจัยและบริการวิชาการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ช.

ส่วนที่ 2 บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาทบทวนทฤษฎีของกฎหมาย กระบวนการ และระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. (2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. (3) เพื่อประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. (4) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะอันนำไปสู่การพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยมีแนวทางการดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1) การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร โดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำราทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) การศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยทำการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้บริหารและพนักงานไต่สวนของสำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พนักงานอัยการของสำนักงานคดีปราบปรามการทุจริตภาค ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ 3) การศึกษาโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จากผู้บริหารและพนักงานไต่สวนของสำนักงาน ป.ป.ช. ได้แก่ สำนักไต่สวนในส่วนกลาง (7 สำนัก) สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 1 – 9 และ สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด 76 จังหวัด รวม 92 หน่วยงาน หน่วยงานละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 276 คน

งานวิจัยนี้ค้นพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 จำนวน 17 ปัจจัย โดยปัจจัยที่อยู่ในระดับมีความสำคัญมากที่สุด จำนวน 6 ปัจจัย เมื่อเรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อยพบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดมี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยเรื่องปริมาณ

เรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบของพนักงานไตสวนแต่ละคน และปัจจัยเรื่องการรวบรวมพยานหลักฐาน รองลงมาเป็นปัจจัยเรื่องการรอดูการเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปัจจัยเรื่องภารกิจงานอื่น ที่รับผิดชอบเพิ่มเติมนอกเหนือจากภารกิจงานไตสวน ปัจจัยเรื่องความยากง่ายของคดี ปัจจัยเรื่องประสิทธิภาพ การทำงาน ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่อยู่ในระดับมีความสำคัญมาก จำนวน 11 ปัจจัย โดยเรียงลำดับคะแนน จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยเรื่องความต่อเนื่องในการทำคดี ปัจจัยเรื่องขนาดของคดี ปัจจัยเรื่องบุคลากร สนับสนุนงานธุรการคดี เช่น นิติกร ธุรการงานคดี เป็นต้น ปัจจัยเรื่องผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการไตสวน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก ปัจจัยเรื่องความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพ (Career Path) ปัจจัยเรื่องการวางแผนการบริหารจัดการคดี และการติดตามความก้าวหน้าของคดี ปัจจัยเรื่อง ค่าตอบแทน และปัจจัยเรื่องความภาคภูมิใจในงาน ปัจจัยเรื่องตัวชี้วัดรายบุคคลของพนักงานไตสวน ปัจจัย เรื่องการพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเข้าอบรมหลักสูตรต่าง ๆ เป็นต้น และ ปัจจัยเรื่องโทษทางวินัย ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญน้อยที่สุดจากทั้ง 17 ปัจจัย

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีค่าคะแนนสูงที่สุดอันดับแรก พบว่ามี 2 ปัจจัยที่อยู่ในอันดับเดียวกัน คือ 1) ปริมาณเรื่องกล่าวหาที่อยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานไตสวนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จ ของการไตสวนทุจริตให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด หากพนักงานไตสวนมีเรื่องกล่าวหา ในความรับผิดชอบที่มากเกินไป ย่อมส่งผลให้การบริหารจัดการเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบอาจดำเนินการ ไม่แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาได้ เนื่องจากพนักงานไตสวนต้องปฏิบัติงานไม่เพียงแต่เรื่องการไตสวน เท่านั้น แต่ยังรวมถึงเรื่องการตรวจรับค่ากล่าวหาและเรื่องการตรวจสอบเบื้องต้นด้วย ซึ่งมีกรอบระยะเวลา กำหนดในทุกขั้นตอน และระยะเวลาที่เดินไปพร้อมกันทุกเรื่อง ประกอบกับพนักงานไตสวนแต่ละคนมีสำนวน การไตสวนที่อยู่ในความรับผิดชอบหลายเรื่อง ไม่ได้มีสำนวนการไตสวนเพียงเรื่องเดียว 2) การรวบรวม พยานหลักฐาน ซึ่งนับเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการทำสำนวนคดีไตสวน อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติการ รวบรวมพยานหลักฐานนั้น มักพบปัญหาในเรื่องการส่งกลับข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานภายนอก ในบางหน่วยงานที่ใช้เวลานาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขอเส้นทางการเงิน (Statement) จากสถาบันการเงิน โดยอาจเป็นเพราะสถาบันการเงินไม่ได้จัดให้มีบุคลากรสำหรับการค้นหาข้อมูลไว้ให้กับหน่วยงานตรวจสอบ อย่างสำนักงาน ป.ป.ช. ไว้เป็นการเฉพาะ

งานวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะอันนำไปสู่การพัฒนากระบวนการไตสวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น ควรมีการรวบรวมคำพิพากษาของศาล หรือคำวินิจฉัยของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. รวมถึงการจัดทำคู่มือการไตสวนในแต่ละประเภทคดี ควรเพิ่มบทบาทงานสืบสวน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการไตสวน ควรจัดสรรให้มีตำแหน่งนิติกรหรือเจ้าหน้าที่สนับสนุนงาน ธุรการคดี ตลอดจนภาระงานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกิจหลักของพนักงานไตสวน ควรมีการพัฒนาหลักสูตร การอบรมพนักงานไตสวนให้มีองค์ความรู้ในเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการไตสวนเป็นการเฉพาะ ควรมีการทำ MOU กับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน ในลักษณะแลกเปลี่ยนข้อมูลกันหรือ อาจขอสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว เช่น การเข้าถึงข้อมูลทาง อิเล็กทรอนิกส์ ควรเสนอขอแก้ไขกฎหมายเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มอำนาจให้การเข้าถึงข้อมูลโดยวิธีการสืบสวนพิเศษ เช่น การดักฟัง เป็นต้น

คำสำคัญ: การไตสวนทุจริต, กรอบระยะเวลา, คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

Abstract

Part I

Project Details

Project Name	Factors Affecting the Success of Inquiry into Corruption within the Timeframe under the Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561 (2018)	
List of researchers	1. Assistant Professor Dr.Wanwipa Muangtham	Project Advisor
	2. Miss Sirinan Wattanasiritham	Head of Project
	3. Miss Pornsawan Prathesang	Researcher
	4. Mr. Suriyon Wongsudjarid	Researcher
	5. Mr. Sakkarin Nilrat	Researcher
	6. Miss Sirinthip Saengming	Researcher
Affiliation	Bureau of Anti Corruption Research and Academic Services, Office of the National Anti-Corruption Commission	

Part II

Abstract

The objectives of this research are (1) to study the provisions of the law, the process, and the time period used in the NACC Office's inquiry into corruption; (2) to analyze the factors affecting the success of the NACC Office's inquiry into corruption; (3) to assess the significance level of factors affecting the success of the NACC Office's inquiry into corruption; and (4) to make recommendations that lead to the development of the NACC Office's inquiry into corruption process to be more efficient. This research is mixed-methods research using the following research guidelines: 1) study data from documents using literature reviews and studies of books, related academic textbooks, articles, theses, research papers, and various related documents; 2) study by in-depth interviews using structured interviews to collect data from key informants. The researcher performed purposive sampling, including executives and investigative officers of the NACC Office, both central and provincial, the prosecutor of the Regional Prosecutor's Office for Corruption Suppression, experts, and academics; 3) study from questionnaires to collect data from a sampling group of executives and investigative officers of the NACC Office, namely the Central Inquiry Bureau (7 bureaus), the NACC Office Regions 1–9, and 76 NACC Provincial Offices, for a total of 92 agencies, 3 people per agency, totaling 276 people.

This research found 17 factors affecting the success of the NACC inquiry into corruption within the timeframe as provided in the Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561

(2018). There are 6 factors with the highest significance level. When arranged from the highest to the lowest scores, 2 factors with the highest significance level are the factor regarding the volume of allegations under the responsibility of each inquiry officer and the factor of evidence collection. Following those factors are the factor of waiting for the setting of the agenda for the NACC meeting, the factor of other additional responsibilities in other missions apart from the inquiry mission, the factor regarding the complexity of the case, and the factor regarding work experience, respectively. There are 11 factors with high significance level arranged from the highest to the lowest scores: the factors regarding continuity in case handling, the scale of the case, personnel supporting administration work of the case, such as legal officers, administrative officers, etc., persons involved in the inquiry process, such as supervisors, the NACC, external agencies, career path, planning of case management and tracking of case progress, compensation, pride in work, individual indicators of inquiry officers, self-development, such as self-learning, attending various training courses, etc., and disciplinary punishment, which is the least significant of the 17 factors.

When considering the factors with the highest scores, it was found that there are 2 factors with the same rank: 1) The volume of allegations under the responsibility of the inquiry officer is one factor that affects the success of the inquiry into corruption within the time period specified by law. If the inquiry officer has to be responsible for too many allegations, it will result in the management of matters under responsibility not being completed within the timeframe. This is because the inquiry officer not only performs the inquiry work but also receives the allegation and carries out the preliminary inspection. A specified timeframe is set for every step, and the time period starts simultaneously. In addition, each inquiry officer has not only one inquiry file but several under his responsibility; and 2) evidence collection. Therefore, the two factors are significant for the preparation of inquiry files. However, the collection of evidence often faces the problem of getting the data or documentary evidence back from some departments of the external agencies, which takes a long time, especially the request for financial statements from financial institutions. This may be because the financial institution does not allocate specific personnel to be responsible for data search for an inquiry agency such as the NACC Office.

This research has made recommendations that lead to the development of the NACC Office's inquiry into the corruption process to be more efficient. For instances, compilation of court judgments or the NACC's decisions as well as the creation of an inquiry manual for each type of case, additional role of investigative work to support inquiry operations, allocation of legal officers or supporting staff positions to handle administration work of the case, as well as other workloads that are not related to the main mission of the inquiry officers, training courses for inquiry officers to acquire in-depth knowledge that benefits inquiry specifically, doing MOUs with external agencies involved in evidence collection in exchanging data or requesting access permission to various data to enable easy and fast access

such as accessing information electronically, proposal for additional amendments to the law to increase the power of accessing information by special investigation method such as wiretapping, etc.

Keywords: inquiry into corruption, timeframe, National Anti-Corruption Commission

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

1. **ชื่อโครงการวิจัย** ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

2. **ชื่อคณะผู้วิจัย**

2.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองกล้า	ที่ปรึกษาโครงการ
2.2 นางสาวศิรินันท์ วัฒนศิริธรรม	หัวหน้าโครงการ
2.3 นางสาวพรสวรรค์ ประเทสียง	นักวิจัย
2.4 นายสุริย นวงศ์สุจริต	นักวิจัย
2.5 นายศักรินทร์ นิลรัตน์	นักวิจัย
2.6 นางสาวศิรินทิพย์ แสงมิ่ง	นักวิจัย

3. **ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา**

ภายหลังจากที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มีผลบังคับใช้ โดยมีการเพิ่มบริบทการทำงานที่เข้มข้นมากยิ่งขึ้น นำมาซึ่งความคาดหวังของประชาชนที่ต้องการให้สำนักงาน ป.ป.ช. มีการทำงานที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของการบังคับใช้กฎหมายในประเทศไทยที่มีการกำหนดกรอบระยะเวลาการทำหน้าที่ของผู้บังคับใช้กฎหมาย กล่าวคือ การกำหนดระยะเวลาในการไต่สวนไว้ให้แล้วเสร็จภายใน 2 ปี นับตั้งแต่วันที่เริ่มไต่สวน กรณีมีเหตุจำเป็นอันมิอาจดำเนินการให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาได้ กฎหมายระบุให้สามารถขอขยายระยะเวลาได้อีก 1 ปี โดยรวมแล้วไม่เกิน 3 ปี หากเกินกว่านั้นต้องระบุเหตุผล โดยให้ผู้บังคับบัญชาระบุเหตุผลที่ทำให้เกิดความล่าช้าด้วย ซึ่งการกำหนดกรอบระยะเวลาในกฎหมายฉบับนี้มีเจตนารมณ์ตามกฎหมายที่ดี เพื่อเร่งรัดกระบวนการให้เกิดความรวดเร็ว และให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า เพราะความยุติธรรมที่ล่าช้าก็คือความไม่ยุติธรรม (Justice delayed, justice denied.)

โดยกรอบระยะเวลาในการไต่สวนนั้น ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้มีการกำหนดกรอบระยะเวลาที่เป็นกรอบใหญ่ไว้สำหรับการไต่สวนทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้น หรือคณะกรรมการไต่สวน หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำการไต่สวนเอง จะต้องดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จ ไม่เกิน 2 ปี นับแต่วันเริ่มดำเนินการไต่สวน หากดำเนินการไม่แล้วเสร็จ สามารถขอขยายระยะเวลาออกไปได้เท่าที่จำเป็น แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน 3 ปี เว้นแต่เป็นเรื่องที่จำเป็นต้องเดินทางไปไต่สวนในต่างประเทศหรือขอให้หน่วยงานของต่างประเทศดำเนินการไต่สวนให้ หรือขอรับเอกสารหลักฐานจากต่างประเทศ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะขยายระยะเวลาออกไปเท่าที่จำเป็น อย่างไรก็ตาม มีการไต่สวน 2 รูปแบบที่กฎหมายกำหนดกรอบระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จที่เป็นกรอบย่อยคือ (1) คณะกรรมการไต่สวนจะต้องดำเนินการแล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย และ

(2) คณะไต่สวนเบื้องต้นจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งการไต่สวน ทั้ง 2 รูปแบบดังกล่าว หากดำเนินการไม่แล้วเสร็จตามกำหนดกรอบเวลาย่อยข้างต้น สามารถขอขยาย ระยะเวลาได้ โดยจะต้องดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จภายในกรอบเวลา 2 ปี หากไม่แล้วเสร็จขอขยายได้อีก ไม่เกิน 1 ปี แต่รวมแล้วไม่เกิน 3 ปี ตามกำหนดกรอบเวลาใหญ่ โดยจากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมการไต่สวน ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการดำเนินการ 556.37 วันต่อเรื่อง ซึ่งอยู่ในกรอบระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด ภายใน 2 ปี อย่างไรก็ตาม มีการไต่สวน 2 รูปแบบที่มีกรอบระยะเวลาที่กำหนดเวลาให้ดำเนินการแล้วเสร็จ อีกชั้นหนึ่ง ซึ่งพบว่าไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกรอบเวลาย่อยได้ ทำให้ต้องมีการเสนอขอขยาย ระยะเวลา กล่าวคือ การไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้นใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการดำเนินการ 614.07 วันต่อเรื่อง (ซึ่งเกินจากกรอบย่อยที่กำหนดให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน) และการไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวน ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการดำเนินการ 478.36 วันต่อเรื่อง (ซึ่งเกินจากกรอบย่อยที่กำหนดให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี) อีกทั้งภายหลังจากที่มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 พบว่าในการดำเนินงานไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. มีปัญหาอุปสรรค เช่น การมีข้อกฎหมาย บางประการที่เป็นการเพิ่มขึ้นขั้นตอนการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่มีเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ตามกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด การรอข้อมูลหรือเอกสารหลักฐาน จากหน่วยงานภายนอก เป็นต้น¹

คณะผู้วิจัยเล็งเห็นว่าขั้นตอนการไต่สวนนับเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงควรทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ การไต่สวนไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกรอบเวลาย่อยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะส่งผลให้การดำเนินการ ในขั้นตอนการไต่สวนแล้วเสร็จทันตามกำหนดของกรอบเวลาใหญ่ซึ่งเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ยังเป็น ส่วนสำคัญที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในด้านการปราบปราม อันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ด้านการปราบปรามของสำนักงาน ป.ป.ช. ต่อไป

4. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.1 เพื่อศึกษาบทบัญญัติของกฎหมาย กระบวนการ และระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริตของ สำนักงาน ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

4.2 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบ ระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

¹ ศิริรัตน์ วัฒนศิริธรรม และคณะ, รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง การประเมินกระบวนการและผลการปฏิบัติงานตามภารกิจ ด้านการปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช., (กันยายน 2564), หน้า ๘ – ๙.

4.3 เพื่อประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

4.4 เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะอันนำไปสู่การพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยมีแนวทางการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 1) การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร โดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำราทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2) การศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- 3) การศึกษาโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

6. ผลการศึกษา

จากการศึกษาปรากฏผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

6.1 ผลการศึกษาบทบัญญัติของกฎหมาย กระบวนการ และระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

จากการศึกษาพบว่า การไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. มีการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 โดยมีรายละเอียดของกระบวนการและระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริต สรุปได้ดังนี้

6.1.1 กระบวนการไต่สวนทุจริต

จากการศึกษาพบว่า การไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นเป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากกระบวนการตรวจสอบเบื้องต้น ที่เมื่อพนักงานไต่สวนได้ทำการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในขั้นการตรวจสอบเบื้องต้นแล้วเห็นว่า เรื่องกล่าวหาอันมีมูลเพียงพอต่อการไต่สวน ก็จะดำเนินการเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อให้มีมติให้ไต่สวนข้อเท็จจริง เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องกล่าวหาใดมีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอต่อการไต่สวนต่อไป จะมีมติให้ดำเนินการไต่สวนในเรื่องกล่าวหาอันซึ่งในการไต่สวนทุจริตตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 นั้น มี 3 รูปแบบ กล่าวคือ (1) การไต่สวนโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะไต่สวน (2) การไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวน และ (3) การไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้น

หลังจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะจัดทำคำสั่งแต่งตั้งเสนอประธานกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย เพื่อลงนามคำสั่งดังกล่าว แต่ถ้าเป็นการมอบหมายคณะไต่สวนเบื้องต้น ไม่ต้องจัดทำคำสั่งแต่งตั้งโดยสามารถดำเนินการไต่สวนตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ทันที ต่อมาคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้น จะจัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาและกำหนดแนวทางการไต่สวน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญเพราะเป็นการกำหนดทิศทางในการไต่สวนในแต่ละเรื่อง เพื่อให้อยู่ในขอบเขตประเด็นแห่งคดีและวิธีการให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่ถูกต้องตรงประเด็นภายใต้กรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด จากนั้นจึงจะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามมติคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้น ซึ่งในการไต่สวน หากพยานหลักฐานที่ได้จากการรวบรวมปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิด ผู้ไต่สวนจะดำเนินการจัดทำรายงานสรุปสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้น เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาต่อไป

แต่หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการไต่สวนเห็นว่า มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหาว่ามีมูลความผิด ให้กรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงสิทธิการคัดค้าน สำหรับในการไต่สวนเบื้องต้น ให้คณะไต่สวนเบื้องต้นสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมทั้งความเห็นเสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแล เพื่อพิจารณาอนุมัติให้แจ้งข้อกล่าวหา และให้พนักงานไต่สวนแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาแล้ว ซึ่งก่อนการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาอาจยื่นคำร้องขอเป็นหนังสือพร้อมด้วยเหตุผลต่อคณะกรรมการไต่สวน หรือคณะไต่สวนเบื้องต้น เพื่อขอตรวจพยานหลักฐานในสำนวนเพื่อประกอบการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือก็ได้ และผู้ถูกกล่าวหาจะอ้างพยานบุคคลหรือนำพยานหลักฐานมาเอง หรือจะอ้างพยานหลักฐานโดยขอให้คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นเรียกหรือไต่สวนพยานหลักฐานนั้นก็ได้

เมื่อดำเนินการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นพยานหลักฐานของคู่กรณีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในคดี และเห็นว่า ได้ข้อเท็จจริงเพียงพอต่อการวินิจฉัยมูลความผิดของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้น จะประชุมปรึกษาเพื่อพิเคราะห์ซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้ง ปวงจากข้อกล่าวหา คำแก้ข้อกล่าวหา ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้จากการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นแล้ว มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีพฤติการณ์หรือกระทำการอันเป็นมูลความผิดตามข้อกล่าวหาหรือไม่ อย่างไร พร้อมทั้งด้วยเหตุผลในการพิจารณาทำความเข้าใจและพยานหลักฐานประกอบคำวินิจฉัย รวมทั้งบทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง และจัดทำสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้น เสนอต่อประธานกรรมการ ป.ป.ช.

เมื่อประธานกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นแล้ว ก็จะจัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาภายใน 30 วัน ในกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติไต่สวนเพิ่มเติมหรือสั่งให้มีการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นเพิ่มเติม อาจมอบหมายคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นชุดเดิม หรือแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นชุดใหม่ ทำการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นเพิ่มเติมก็ได้ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้สำนักงาน ป.ป.ช. แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็วซึ่งต้องไม่ช้ากว่า 15 วันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ แต่หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลเกี่ยวกับการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสาร พยานหลักฐาน และความเห็น พร้อมสำเนาอิเล็กทรอนิกส์ไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล และหรือส่งรายงานไปยังผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้ง

ถอดถอน ในกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดทางวินัย เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการทางวินัย ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ

6.1.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริต

จากการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้กำหนดกรอบระยะเวลาในการไต่สวนที่เป็นกรอบใหญ่ไว้ ทำให้การไต่สวนทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้น หรือการไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวน หรือการไต่สวนโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนเอง จะต้องดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จไม่เกิน 2 ปี นับแต่วันเริ่มดำเนินการไต่สวน หากดำเนินการไม่เสร็จ สามารถขอขยายระยะเวลาออกไปเท่าที่จำเป็นได้ แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน 3 ปี เว้นแต่เป็นเรื่องที่จำเป็นต้องเดินทางไปไต่สวนในต่างประเทศหรือขอให้หน่วยงานของต่างประเทศดำเนินการไต่สวนให้ หรือขอรับเอกสารหลักฐานจากต่างประเทศ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะขยายระยะเวลาออกไปเท่าที่จำเป็นก็ได้ อย่างไรก็ตาม มีการไต่สวน 2 รูปแบบที่กฎหมายกำหนดกรอบระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จที่เป็นกรอบย่อยไว้ กล่าวคือ (1) การไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวนจะต้องดำเนินการแล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย และ (2) การไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้นจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งการไต่สวนทั้ง 2 รูปแบบดังกล่าวหากดำเนินการไม่แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาข้างต้น สามารถขอขยายระยะเวลาได้ โดยจะต้องดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จภายใต้กรอบเวลา 2 ปี หากไม่แล้วเสร็จขอขยายได้อีกไม่เกิน 1 ปี แต่รวมแล้วไม่เกิน 3 ปี

และจากผลการศึกษาข้อมูลสถิติเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริตตั้งแต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เริ่มใช้บังคับจนถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (ตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2561 – 30 กันยายน 2566) ที่มีการบันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของสำนักงาน ป.ป.ช. พบว่า ในภาพรวมของการไต่สวนใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการดำเนินการ 751 วันต่อเรื่อง ซึ่งเกินกรอบเวลา 2 ปี แต่ยังอยู่ในระยะเวลาที่ไม่เกิน 3 ปี ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 กำหนด

6.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย (1) ประสิทธิภาพการทำงาน (2) ค่าตอบแทน (3) ความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพ (Career Path) (4) การพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง (5) ความภาคภูมิใจในงาน (6) ตัวชี้วัดรายบุคคลของพนักงานไต่สวน (7) ความยากง่ายของคดี (8) ขนาดของคดี (9) การรวบรวมพยานหลักฐาน (10) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการไต่สวน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก (11) โทษทางวินัย (12) ปริมาณเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบของพนักงานไต่สวนแต่ละคน (13) ภารกิจงานที่รับผิดชอบเพิ่มเติมนอกเหนือจากภารกิจงานไต่สวน (14) การวางแผนการบริหารจัดการคดีและการติดตามความก้าวหน้า

ของคดี (15) บุคลากรสนับสนุนงานธุรการคดี เช่น นิติกร ธุรการงานคดี เป็นต้น (16) ความต่อเนื่องในการทำคดี และ (17) การรอจัดวาระเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช.

6.3 ผลการประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

จากการประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาจำนวน 17 ปัจจัยตามข้อ 6.2 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลา ที่อยู่ในระดับมีความสำคัญมากที่สุดมี 6 ปัจจัย เมื่อเรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย พบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดมี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยเรื่องปริมาณเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบของพนักงานไต่สวนแต่ละคน และปัจจัยเรื่องการรวบรวมพยานหลักฐาน รองลงมาเป็นปัจจัยเรื่องการรอจัดวาระเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปัจจัยเรื่องภาระกิจงานอื่นที่รับผิดชอบเพิ่มเติมนอกเหนือจากภาระกิจงานไต่สวน ปัจจัยเรื่องความยากง่ายของคดี ปัจจัยเรื่องประสบการณ์การทำงาน ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาอยู่ในระดับมีความสำคัญมากที่สุดมี 11 ปัจจัย โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยเรื่องความต่อเนื่องในการทำคดี ปัจจัยเรื่องขนาดของคดี ปัจจัยเรื่องบุคลากรสนับสนุนงานธุรการคดี เช่น นิติกร ธุรการงานคดี เป็นต้น ปัจจัยเรื่องผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการไต่สวน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก ปัจจัยเรื่องความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพ (Career Path) ปัจจัยเรื่องการวางแผนการบริหารจัดการคดี และการติดตามความก้าวหน้าของคดี ปัจจัยเรื่องค่าตอบแทน และปัจจัยเรื่องความภาคภูมิใจในงาน ปัจจัยเรื่องตัวชี้วัดรายบุคคลของพนักงานไต่สวน ปัจจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเข้าอบรมหลักสูตรต่าง ๆ เป็นต้น และ ปัจจัยเรื่องโทษทางวินัย ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญน้อยที่สุดจากทั้ง 17 ปัจจัย

6.4 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

จากการศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. สรุปได้ดังนี้

ตาราง ก. สรุปผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

ผลการศึกษา	ข้อเสนอแนะ
1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการไต่สวน	➢ การปรับปรุงระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงานที่ยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติ และระบุรายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้ชัดเจน
2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริต	➢ การปรับปรุงยกเลิกกรอบระยะเวลาย่อยเพื่อลดขั้นตอนการขอขยายระยะเวลา

ผลการศึกษา	ข้อเสนอแนะ
3. ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริต (เรียงตามระดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย)	
3.1 ปริมาณเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบของพนักงานไต่สวนแต่ละคน	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานธุรการคดี ➤ การมอบหมายให้นักสืบสวนคดีทุจริตช่วยในการสืบเสาะและแสวงหาข้อเท็จจริง เพื่อช่วยลดขั้นตอนการทำงานและระยะเวลาในการทำงานของพนักงานไต่สวน
3.2 การรวบรวมพยานหลักฐาน	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การทำ MOU กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว ➤ การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ ควรจะกำหนดให้มีการระบุเบอร์โทรศัพท์ของบุคคล รวมถึงการกำหนดให้พนักงานไต่สวนสามารถเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน การเสียภาษีของบุคคล ทะเบียนทรัพย์สิน หรือหนี้สินได้ ➤ การมอบหมายให้นักสืบสวนคดีทุจริตช่วยในการสืบเสาะและแสวงหาข้อเท็จจริง เพื่อช่วยลดขั้นตอนการทำงานและระยะเวลาในการทำงานของพนักงานไต่สวน
3.3 การรอจัดวาระเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช.	➤ ควรบริหารจัดการเร่งรัดการจัดวาระของสำนวนที่รอเข้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้สอดคล้องกับปริมาณคดี
3.4 ภารกิจงานอื่นที่รับผิดชอบเพิ่มเติมนอกเหนือจากภารกิจงานไต่สวน	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานธุรการคดี ➤ การมอบหมายให้นักสืบสวนคดีทุจริตช่วยในการสืบเสาะและแสวงหาข้อเท็จจริง เพื่อช่วยลดขั้นตอนการทำงานและระยะเวลาในการทำงานของพนักงานไต่สวน
3.5 ความยากง่ายของคดี	➤ การพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานไต่สวนให้มียุทธศาสตร์ความรู้ในเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการไต่สวนเป็นการเฉพาะ และเพิ่มระยะเวลาในการอบรม เพื่อให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษา	ข้อเสนอแนะ
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การส่งบุคลากรไปอบรมร่วมกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
3.6 ประสบการณ์การทำงาน	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานใต้สวนให้มีองค์ความรู้ในเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการใต้สวนเป็นการเฉพาะ และเพิ่มระยะเวลาในการอบรมเพื่อให้ความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น ➤ การส่งบุคลากรไปอบรมร่วมกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
3.7 ความต่อเนื่องในการทำคดี	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานธุรการคดี ➤ การมอบหมายให้นักสืบสวนคดีทุจริตช่วยในการสืบเสาะและแสวงหาข้อเท็จจริง เพื่อช่วยลดขั้นตอนการทำงานและระยะเวลาในการทำงานของพนักงานใต้สวน
3.8 ขนาดของคดี	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานใต้สวนให้มีองค์ความรู้ในเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการใต้สวนเป็นการเฉพาะ และเพิ่มระยะเวลาในการอบรมเพื่อให้ความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น ➤ การส่งบุคลากรไปอบรมร่วมกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ➤ การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ ควรจะกำหนดให้มีการระบุเบอร์โทรศัพท์ของบุคคล รวมถึงการกำหนดให้พนักงานใต้สวนสามารถเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน การเสียภาษีของบุคคล ทะเบียนทรัพย์สิน หรือหนี้สินได้
3.9 บุคลากรสนับสนุนงานธุรการคดี	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานธุรการคดี
3.10 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการใต้สวน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การปรับบทบาทของผู้อำนวยการกลุ่มให้เน้นการบริหารจัดการความก้าวหน้าและความสำเร็จของภารกิจงานภายในกลุ่มเป็นหลัก

ผลการศึกษา	ข้อเสนอแนะ
	<ul style="list-style-type: none"> ➢ การทำ MOU กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว ➢ การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ ควรจะกำหนดให้มีการระบุเบอร์โทรศัพท์ของบุคคล รวมถึงการกำหนดให้พนักงานไต่สวนสามารถเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน การเสียภาษีของบุคคล ทะเบียนทรัพย์สิน หรือหนี้สินได้
3.11 การวางแผนการบริหารจัดการคดีและการติดตามความก้าวหน้าของคดี	<ul style="list-style-type: none"> ➢ การปรับบทบาทของผู้อำนวยการกลุ่มให้เน้นการบริหารจัดการความก้าวหน้าและความสำเร็จของภารกิจงานภายในกลุ่มเป็นหลัก
3.12 การพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> ➢ การพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานไต่สวนให้มียุทธศาสตร์ในเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการไต่สวนเป็นการเฉพาะ และเพิ่มระยะเวลาในการอบรมเพื่อให้ความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น ➢ การส่งบุคลากรไปอบรมร่วมกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

7. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาข้างต้น คณะผู้วิจัยมีการจัดทำข้อเสนอแนะ โดยพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องและจัดทำข้อเสนอแนะใน 2 ประเด็นคือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป ดังนี้

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 จากผลการศึกษากระบวนการไต่สวน พบว่า ระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงานในบางเรื่องที่ยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติ และรวมถึงกฎหมายบางฉบับมีการเพิ่มขึ้นตอนในการดำเนินงาน คณะผู้วิจัยจึงขอเสนอให้สำนักงาน ป.ป.ช. ควรมีการปรับปรุงระเบียบใช้ในการปฏิบัติงานที่ยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติ และระบุรายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้ชัดเจน ดังนี้

(1) กรณีแจ้งหมาย หรือกรณีผิดหลงในการแก้ข้อกล่าวหา ควรจัดทำคู่มือแนะนำ หรือเอกสารแนบประกอบการแจ้งข้อกล่าวหาที่มีความชัดเจน อีกทั้งปัญหากรณีส่งหนังสือให้ผู้ถูกกล่าวหามารับทราบข้อกล่าวหาไม่ได้ โดยกรณีไปรษณีย์ตีกลับ จึงควรแก้ปัญหามาโดยกำหนดให้บุคลากรฝ่ายสนับสนุน เช่น นักสืบสวนคดีทุจริต หรือนิติกร ไปปิดหนังสือหรือหมายแจ้ง ณ บ้านที่เป็นภูมิลำเนาของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการปิดหมายของสำนักงานศาลยุติธรรม

(2) กรณีการกักพยานที่ต้นสังกัดได้ลงโทษไปแล้ว แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้กักพยานบุคคลนั้นในภายหลัง กรณีดังกล่าวยังไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดว่าผู้ที่ถูกกักเป็นพยานหรือต้นสังกัดจะต้องดำเนินการอย่างไร เนื่องจากการกักพยานของสำนักงาน ป.ป.ช. มีผลทำให้บุคคลที่ถูกกักไว้เป็นพยานย่อมได้รับความคุ้มครองทั้งตำแหน่งของพยานที่ดำรงอยู่และการเลื่อนขึ้นเงินเดือน รวมถึงสิทธิประโยชน์อื่นด้วย และเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้กักบุคคลนั้นไว้เป็นพยานแล้ว ห้ามมิให้ดำเนินคดีอาญาหรือดำเนินการทางวินัยกับบุคคลซึ่งถูกกักไว้เป็นพยานนั้น ตามมาตรา 135 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ประกอบข้อ 14 วรรคท้าย แห่งประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกักบุคคลไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดี พ.ศ. 2561 จึงควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์กรณีการกักพยานที่ต้นสังกัดได้ลงโทษไปแล้ว แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้กักพยานบุคคลนั้นในภายหลังให้มีความชัดเจน

(3) กรณีให้จัดทำทะเบียนประวัติของผู้ถูกกล่าวหา การพิมพ์ลายนิ้วมือ การฝากขัง การประกันตัว ควรมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ให้มีความละเอียดและชัดเจน รวมถึงการจัดฝึกอบรมการปฏิบัติงานในการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเข้มข้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถศึกษาและปฏิบัติตามได้อย่างมืออาชีพ

(4) ควรมีการแก้ไขกฎหมายในส่วนของการแจ้งข้อกล่าวหาของคณะไต่สวนเบื้องต้น ให้สามารถดำเนินการได้ โดยไม่ต้องเสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแลเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อลดขั้นตอนการดำเนินงาน และเพื่อให้การทำงานไต่สวนมีความรวดเร็วขึ้น

7.1.2 จากผลการศึกษาระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวน พบว่า ในภาพรวมการไต่สวนทุกรูปแบบ อยู่ภายในกรอบระยะเวลา 3 ปี ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 กำหนด แต่การไต่สวนในรูปแบบคณะไต่สวนเบื้องต้น และคณะกรรมการไต่สวนมีการดำเนินงานที่เกินกรอบระยะเวลาย่อย ทำให้ต้องมีการขอขยายระยะเวลาหลายครั้ง จนกว่าจะดำเนินการไต่สวนแล้วเสร็จ คณะผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้สำนักงาน ป.ป.ช. ควรมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงหรือยกเลิกกรอบระยะเวลาที่เป็นกรอบย่อยสำหรับการไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้นและคณะกรรมการไต่สวน เพื่อให้ระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริงกับระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดมีความสอดคล้องกัน เพื่อลดขั้นตอนการขอขยายระยะเวลา

7.1.3 จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 นำไปสู่ข้อเสนอแนะที่มีต่อสำนักงาน ป.ป.ช. สรุปได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะ	ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนฯ
<p>1. สำนักงาน ป.ป.ช. ควรมีการรวบรวมคำพิพากษาของศาล หรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในเรื่องไต่สวนประเภทต่าง ๆ รวมถึงการจัดทำคู่มือการไต่สวนในแต่ละประเภทคดีที่มีเทคนิค วิธีการ และแนวทางในการไต่สวนในคดีประเภทนั้น เพื่อประโยชน์ในการศึกษาเรียนรู้และนำมาใช้ในการไต่สวน</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การรวบรวมพยานหลักฐาน (4.74) ➤ ความยากง่ายของคดี (4.63) ➤ ประสิทธิภาพการทำงาน (4.60) ➤ ขนาดของคดี (4.46) ➤ การพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง (4.09)
<p>2. สำนักงาน ป.ป.ช. ควรเพิ่มบทบาทงานสืบสวนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการไต่สวน เช่น การลงพื้นที่เพื่อไปขอเอกสารหลักฐาน การสืบเสาะและแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เป็นต้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ปริมาณเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบของพนักงานไต่สวนแต่ละคน (4.74) ➤ การรวบรวมพยานหลักฐาน (4.74) ➤ ภารกิจงานอื่นที่รับผิดชอบเพิ่มเติมนอกเหนือจากภารกิจงานไต่สวน (4.68) ➤ ความต่อเนื่องในการทำคดี (4.48)
<p>3. สำนักงาน ป.ป.ช. ควรมีการพิจารณาแบ่งงานธุรการคดีและงานคดีออกจากกันให้ชัดเจน ตลอดจนภาระงานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกิจหลักของพนักงานไต่สวน เพื่อให้พนักงานไต่สวนได้ทำงานได้อย่างเต็มที่และเป็นไปตามกรอบระยะเวลา อีกทั้งควรจัดสรรให้มีตำแหน่งนิติกรหรือเจ้าหน้าที่สนับสนุนงานธุรการคดี</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ปริมาณเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบของพนักงานไต่สวนแต่ละคน (4.74) ➤ ภารกิจงานอื่นที่รับผิดชอบเพิ่มเติมนอกเหนือจากภารกิจงานไต่สวน (4.68) ➤ ความต่อเนื่องในการทำคดี (4.48) ➤ บุคลากรสนับสนุนงานธุรการคดี (4.46)
<p>4. สำนักงาน ป.ป.ช. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานไต่สวนให้มียุทธศาสตร์ความรู้ในเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการไต่สวนเป็นการเฉพาะ เช่น เทคนิคในการถามพยาน จิตวิทยาในการสอบพยาน เป็นต้น และเพิ่มระยะเวลาในการอบรมเพื่อให้มีความเข้มข้นมากขึ้น รวมถึงการส่งบุคลากรไปอบรมร่วมกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ด้านการเงินการธนาคาร ของธนาคารแห่งประเทศไทย ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ของกรมบัญชีกลาง ด้านการปกครองท้องถิ่น ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านปราบปรามยาเสพติด ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ด้านปราบปรามการฟอกเงิน ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ด้านการ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ความยากง่ายของคดี (4.63) ➤ ประสิทธิภาพการทำงาน (4.60) ➤ ขนาดของคดี (4.46) ➤ การพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง (4.09)

ข้อเสนอแนะ	ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนฯ
สืบสวนสอบสวน ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นต้น และหลักสูตรอื่น ๆ ในต่างประเทศ	
5. สำนักงาน ป.ป.ช. ควรมีการพัฒนาการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้มีการส่งข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานอย่างรวดเร็ว เช่น การทำ MOU กับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน ในลักษณะแลกเปลี่ยนข้อมูลกันหรืออาจขอสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว เช่น การเข้าถึงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ ควรจะกำหนดให้มีการระบุเบอร์โทรศัพท์ของบุคคล รวมถึงการกำหนดให้พนักงานไต่สวนสามารถเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน การเสียภาษีของบุคคล ทะเบียนทรัพย์สิน หรือหนี้สินได้ เป็นต้น	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การรวบรวมพยานหลักฐาน (4.74) ➤ ขนาดของคดี (4.46) ➤ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการไต่สวน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก (4.30)
6. สำนักงาน ป.ป.ช. ควรเสนอขอแก้ไขกฎหมายเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มอำนาจให้การเข้าถึงข้อมูลโดยวิธีการสืบสวนพิเศษ เช่น การดักฟัง ซึ่งมีต้นแบบมาจากหน่วยราชการสืบสวนพิเศษ ในประเทศลิทัวเนีย ที่มีกฎหมายให้อำนาจในการสืบสวนพิเศษในการดักฟัง การสะกดรอยตาม เป็นต้น	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การรวบรวมพยานหลักฐาน (4.74) ➤ ความยากง่ายของคดี (4.63)
7. สำนักงาน ป.ป.ช. ควรปรับบทบาทของผู้อำนวยการกลุ่มให้เน้นการบริหารจัดการความก้าวหน้าและความสำเร็จของภารกิจงานภายในกลุ่มเป็นหลัก รวมถึงการเป็นพี่เลี้ยงหรือสอนงานด้วย	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการไต่สวน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก (4.30) ➤ การวางแผนการบริหารจัดการคดีและการติดตามความก้าวหน้าของคดี (4.26)
8. สำนักงาน ป.ป.ช. ควรบริหารจัดการเร่งรัดการพิจารณาของสำนวนที่รอเข้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้สอดคล้องกับปริมาณคดี	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การรอจัดวาระเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. (4.73)

หมายเหตุ : คณะผู้วิจัยได้เรียงลำดับข้อเสนอแนะตามผลรวมคะแนนของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวน
 ทุจริตที่มีความสอดคล้องกับข้อเสนอแนะนั้น

7.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

7.2.1 เนื่องจากงานวิจัยนี้พบว่า ระยะเวลาการดำเนินการของเรื่องไตสวนที่มีขนาดใหญ่มาก (XL) กับเรื่องไตสวนที่มีขนาดเล็ก (S) มีระยะเวลาการดำเนินการแตกต่างกันเพียง 6 วัน และเรื่องไตสวนที่มีขนาดใหญ่ (L) ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการน้อยกว่าเรื่องไตสวนที่มีขนาดเล็ก (S) ทั้งที่เรื่องไตสวนขนาดเล็ก (S) น่าจะใช้ระยะเวลาการดำเนินการได้เร็วกว่าเรื่องไตสวนที่มีขนาดใหญ่ จึงควรมีการศึกษาวិจัยว่า การที่เรื่องไตสวนที่มีขนาดเล็ก (S) ใช้ระยะเวลาดำเนินการต่างจากเรื่องไตสวนที่มีขนาดใหญ่มาก (XL) เพียงเล็กน้อย เป็นเพราะเหตุใดและเกิดจากปัจจัยใด

7.2.2 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงาน ป.ป.ช. มีการบรรจุแต่งตั้งและจัดสรรนักสืบสวนคดีทุจริตให้ลงปฏิบัติงานในทุกพื้นที่ทั้งส่วนกลาง ภาค และจังหวัด โดยมุ่งหมายให้มีบทบาทในการช่วยเหลือภาระงานของพนักงานไตสวน เมื่อมีการปฏิบัติงานไประยะหนึ่ง ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานของภารกิจด้านสืบสวนการทุจริต รวมถึงปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่การแก้ไข ปัญหาและการพัฒนางานในภารกิจด้านสืบสวนการทุจริตให้สามารถสนับสนุนการดำเนินงานในภารกิจด้านการปราบปรามการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7.2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไตสวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลา ซึ่งพบว่ามีปัจจัยจำนวนมาก ซึ่งยากที่จะทำการวิจัยให้ได้ผลเชิงลึกในงานวิจัยเพียงเรื่องเดียว จึงควรทำการวิจัยเป็นชุดให้ครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ โดยเฉพาะการปรับกระบวนการทำงาน การลดขั้นตอนการทำงาน ของสำนักงาน ป.ป.ช.

Executive Summary

1. Research Project Title: Factors Affecting the Success of Inquiry into Corruption within the Timeframe under the Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561 (2018)

2. List of researchers

2.1 Assistant Professor Dr.Wanwipa Muangtham	Project Advisor
2.2 Miss Sirinan Wattanasiritham	Head of Project
2.3 Miss Pornsawan Prathesang	Researcher
2.4 Mr. Suriyon Wongsudjarid	Researcher
2.5 Mr. Sakkarin Nilrat	Researcher
2.6 Miss Sirinthip Saengming	Researcher

3. Background and importance of the problem

After the Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561 (2018) has come into effect with additional working context that is more intense, it has led to the public's expectations of the operations of the NACC Office to be swift and efficient. This is the first time in the history of law enforcement in Thailand that a timeframe is specified for the performance of duties of law enforcement officials, in particular the setting of a timeframe for an inquiry to be completed within two years from the date the inquiry is initiated. In cases where there are necessary circumstances that the inquiry cannot be completed within the specified timeframe, the law stipulates that an extension may be requested for one year and shall not exceed three years in total. If the period exceeds three years, reasons must be presented, and the supervisor has to indicate the reasons for the delays as well. The specification of this timeframe as prescribed in this law has good legal spirit to expedite the process and to ensure that the public receives justice without delay. This is because justice delayed is justice denied.

The timeframe for inquiry under the Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561 (2018) stipulates an overall timeframe for all forms of inquiry, whether it is conducted by a preliminary inquiry, an inquiry committee, or an inquiry conducted by the NACC, to be completed within two years from the date the inquiry is initiated. If the inquiry is not completed, an extension may be requested as necessary, but it must not exceed 3 years in total. In case it is necessary to travel overseas to conduct the inquiry, to request foreign agencies to conduct the inquiry, or to request documentary evidence from overseas, the NACC will extend the period as necessary. However, there are two forms of inquiry that the law

stipulates a sub-timeframe for completion; namely, (1) the inquiry committee must complete the inquiry within one year from the date of assignment, and (2) the preliminary inquiry committee must complete the inquiry within 180 days from the date of assignment. In case the mentioned two forms of inquiry cannot be complete the inquiry within the specified sub-timeframe, an extension may be requested and the inquiry must be completed within two-year timeframe. If the inquiry is still not completed, an additional extension of no more than one year may be requested, but it shall not exceed three years in total as per the overall timeframe. Based on the study, it was found that the average timeframe of the inquiry per case is 556.37 days overall. This falls within the timeframe of two years as specified by law. There are two forms of inquiry in which a sub-timeframe for completion is specified. However, it was found that the inquiry could not be completed within the sub-timeframe, resulting in a request for an extension. Specifically, the average timeframe of the inquiries conducted by the preliminary inquiry committee is 614.07 days per case (which exceeds the sub-timeframe set for completion within 180 days), and inquiries conducted by the inquiry committee took an average of 478.36 days per case (which exceeds the sub-framework set for completion within one year). Furthermore, after the enforcement of the Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561 (2018), it was found that there are obstacles in the operations of the NACC, such as certain legal provisions that cause additional steps in the operations, the officials are responsible for many allegations making them being unable to complete the inquiry within the timeframe specified by law, and the waiting for data or documentary evidence from external agencies, etc.¹

The research team is aware that the inquiry is an extremely important procedure. For that reason, a study focusing on factors that affect the inquiry into corruption within the timeframe prescribed in the Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561 (2018) should be conducted to solve the problems and obstacles to the successful completion of the inquiry within the sub-timeframe. This will particularly enable the completion of the inquiry within the overall timeframe prescribed by law. In addition, this is also an important element that impacts the success of the suppression function and will further increase the efficiency of the NACC Office's suppression operations.

¹ Sirinan Wattanasiritham et al, Final Report of the Research Project on the Evaluation of Processes and performance results according to the mission of the NACC Office., (September 2021), page Thor – Nor.

4. Research objectives

4.1 To study the provisions of the law, the processes, and the time period used in the inquiry into corruption of the NACC Office as prescribed in the Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561 (2018).

4.2 To analyze the factors affecting the success of the inquiry into corruption by the NACC Office under the timeframe set by the Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561 (2018).

4.3 To assess the significance level of the factors affecting the success of the inquiry into corruption by the NACC Office under the timeframe set by the Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561 (2018).

4.4 To provide recommendations that lead to the development of the inquiry process of the NACC Office to be more effective.

5. Research methods

This research is mixed methods research using the following approaches:

1) Conducting a study of data from documents by doing literature review and research on books, related academic textbooks, articles, theses, research papers, and various related documents.

2) Conducting in-depth interviews using a structured interview format to collect data from key informants.

3) Collecting data from the sample group using questionnaires.

6. Study outcome

The study outcomes are summarized as follows:

6.1 The outcomes of the study on the provisions of the law, the process, and the time period used in the inquiry into corruption by the NACC Office as prescribed in the Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561 (2018).

The study found that the inquiry into corruption by the NACC Office is conducted according to the provision of the Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561 (2018) and the Regulations of the National Anti-Corruption Commission on Inspection and Inquiry B.E. 2561 (2018). Details of the process and the time period used in the inquiry into corruption are summarized as follows:

6.1.1 The process of inquiry

The study found that the inquiry or preliminary inquiry is a step that follows the preliminary inspection process. After the inquiry officer has gathered facts and evidence during the preliminary inspection and found that the allegations have sufficient grounds for inquiry, the officer will propose the matter to the NACC to pass a resolution to conduct an

inquiry. After the NACC considered and found that any allegation has sufficient facts and evidence for further inquiry a resolution on undertaking of the allegation will be issued. There are three forms of inquiry as provided under the Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561 (2018), namely (1) an inquiry by the entire NACC as the commission of inquiry, (2) an inquiry by an inquiry committee, and (3) an inquiry by the preliminary inquiry committee.

After the NACC passes a resolution to appoint an inquiry committee, the officer will prepare the appointment order and propose it to the NACC President or the person assigned by the NACC for affixing signature. In the case of the assignment of a preliminary inquiry committee, an appointment order is not required. The inquiry can be conducted immediately after the NACC's resolution. The inquiry committee or preliminary inquiry committee will then convene a meeting to consider and prescribe inquiry guidelines, which is an important step as it sets the direction for the inquiry in each case to rule about the issues of the case and the acquiring of evidence that is accurate and relevant within the timeframe prescribed by law. After that, the inquiry of facts will be conducted according to the resolution of the inquiry committee or preliminary inquiry committee. During the inquiry, if the collected evidence reveals that the alleged offender has not committed any wrongdoing, the inquirer will prepare an inquiry file or a preliminary inquiry report and present it to the NACC for consideration.

In case the NACC, or inquiry committee, is of the opinion that there is sufficient evidence to support that the allegation is a prima facie case, the NACC shall notify the allegation to the alleged offender and inform the alleged offender about the right to objection. In the preliminary inquiry, the inquiry committee shall conclude facts and evidence as well as comments for a proposal to the NACC Commissioner assigned with the supervision for consideration on notifying the allegation, and the inquiry officer shall notify the allegation to the alleged offender. In case the alleged offender has acknowledged the allegation, prior to the explanation to defend the allegation, the alleged offender may submit a written request along with reasons to the inquiry committee or the preliminary inquiry committee for inspection of evidence in the inquiry file to supplement the explanation in writing. The alleged offender may present witness or evidence by themselves, or they may request the inquiry committee or the preliminary inquiry committee to summon the witness or inquire about that evidence.

After conducting the inquiry or preliminary inquiry into evidence submitted by all parties involved in the case, an opinion shall be reached that the facts are sufficient for the deliberation on the ground of offense of the alleged offender. The inquiry committee or the preliminary inquiry committee shall convene a meeting to consider and weigh all evidence

from the allegation, the explanation to defend the allegation, facts, and related documentary evidence. The committee will pass a resolution on whether and how the alleged offender has the behavior or has committed the act that constitutes the offense as alleged, as well as reasons for their opinion and the evidence complementing the decision, including the provisions of the law cited as reference, and prepare an inquiry file or preliminary inquiry report to propose to the NACC President.

When the NACC President has received the inquiry file or preliminary inquiry Report a meeting for deliberation shall be convened within 30 days. In case the NACC has passed a resolution to conduct additional inquiry or preliminary inquiry, the NACC may assign the current inquiry committee or preliminary inquiry committee, or appoint a new inquiry committee or preliminary inquiry committee to conduct additional inquiry or preliminary inquiry. In case the NACC has passed a resolution that an allegation has no prima facie case, the Office shall notify the alleged offender without delay which must not be later than 15 days from the date on which the NACC passed the resolution. However, if the NACC passes a resolution that the allegation is a prima facie case, the Office shall submit the report, inquiry file, documents, evidence, and opinions as well as their electronic copies to the Attorney-General to initiate prosecution. In case the NACC passes a resolution on a prima facie case in disciplines a report shall be submitted to the supervisor or the person with the authority for appointment or removal to proceed with disciplinary measures within 30 days from the date on which the NACC passed the resolution.

6.1.2 Time period used in the Inquiry

Based on the study, it was found that the Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561 (2018) specifies an overall timeframe for inquiry, which results in all forms of inquiry, whether conducted by a preliminary inquiry committee, an inquiry committee, or an inquiry commission of the NACC, must be completed within two years from the date the inquiry is initiated. In case the inquiry cannot be completed, an extension may be requested as necessary, but it must not exceed 3 years in total. In case the matter requires traveling to conduct the inquiry overseas, to request foreign agencies to conduct the inquiry in lieu, or to request documentary evidence from overseas, the period may be extended as deemed necessary. Nevertheless, there are two forms of inquiry that the law has set a sub-timeframe for completion, namely: (1) an inquiry conducted by the inquiry committee must be completed within one year from the date of assignment, and (2) an inquiry conducted by the preliminary inquiry committee must be completed within 180 days from the date of assignment. If the inquiry conducted by these two forms of inquiry is not completed within the specified timeframe, an extension may be requested, and the inquiry must be completed

within a 2-year timeframe. If it is still not completed, an additional extension of no more than 1 year may be requested, but it must not exceed 3 years in total.

Additionally, the study of statistical data regarding the period used in conducting inquiries into corruption since the Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561 (2018) came into force until the 2566 (2023) fiscal year (July 22, 2018–September 30, 2023) as recorded in the NACC's database. It reveals that, on average, the time period of inquiry is 751 days per case, which exceeds the 2-year timeframe but is still within the limit of 3 years as stipulated by the Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561 (2018).

6.2 Outcomes of the analysis of factors affecting the success of the NACC Office's inquiry under the timeframe prescribed by the Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561 (2018)

It was found from the analysis that the factors affecting the success of the NACC Office's inquiry under the timeframe set by the Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561 (2018) is (1) work experience, (2) compensation, (3) career path, (4) self-development, (5) pride in work, (6) individual performance indicators of the inquiry officer, (7) the complexity of cases; (8) the scale of cases; (9) evidence collection; (10) persons involved in the inquiry process, such as supervisors, the NACC, external agencies, (11) disciplinary penalties; (12) the volume of allegations under the responsibility of each inquiry officer (13) additional mission responsibilities beyond the inquiry tasks; (14) planning of case management and tracking of case progress (15) supporting personnel for case administration work, such as legal officers and case administrative officer for administration work, etc. (16) continuity of the inquiry case handling, and (17) waiting time to set the agenda for the NACC meeting.

6.3 Outcomes of the assessment of the significance level of factors affecting the success of the NACC Office's inquiry under the timeframe prescribed by the Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561 (2018)

From the assessment of the significance level of 17 factors affecting the success of the inquiry within a framework as presented in 6.2, it was found that 6 factors have the highest significant level. When ranked from the highest to the lowest score, there are two factors that are most significant: factor regarding the volume of allegations under the responsibility of each inquiry officer and the factor related to evidence collection. Following these two factors are the factors concerning the waiting time to set an agenda for the NACC meeting, factors regarding additional mission responsibilities beyond the inquiry tasks, factors concerning the complexity of the cases, and factors related to work experience, respectively.

Eleven (11) factors affecting the success of the inquiry into corruption cases within prescribed timeframe at a highly significance level ranked from the highest to the lowest

scores include the continuity of inquiry case handling, the scale of the case, the supporting personnel for case administration work, such as legal officers and case administrative officer, etc. and persons involved in the inquiry process, such as supervisors, the NACC, and external agencies, career path, planning of case management and tracking of case progress, compensation, and pride in work, individual performance indicators of inquiry officer, self-development, such as self-learning and attending various training courses, and disciplinary penalties, which is the least significant of all 17 factors.

6.4 Study outcomes and recommendations for the development of the NACC Office’s inquiry process

Recommendations for the development of the NACC Office’s inquiry process are as follows:

Table A. Summary of the study outcomes and recommendations for the development of the NACC Office’s inquiry process

Study Outcome	Recommendation
1. Inquiry process	➤ Improve regulations used in work operations that still lack clarity in implementation and specify the detailed steps in performing the work.
2. Time period used in the inquiry	➤ Cancel the sub-timeframe to reduce the process of requesting an extension of time period.
3. Factors affecting the success of the inquiry (from the highest significance to the least)	
3.1 The volume of allegations under the responsibility of each inquiry officer	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Provide personnel to help support case administration work. ➤ Assign corruption investigators to assist in investigating and seeking facts to help reduce the work steps and the working time period of the inquiry officers.
3.1 Evidence Collection	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Make MOUs with various agencies involved in evidence collection to be able to access data easily and quickly ➤ Develop access to electronic data, including civil registration data to require a person's telephone number as well as specify that the inquiry officer

Study Outcome	Recommendation
	<p>has access to financial data, Individual tax payment, property or liability registration</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Assign corruption investigators to assist in investigating and seeking facts to help reduce the work process and the working time period of the inquiry officers.
3.2 Waiting to set the agenda for the NACC meeting	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Expedite the setting of the agenda for pending inquiry files to the NACC to be consistent with the volume of the cases.
3.3 Additional responsibilities beyond the inquiry tasks	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Provide personnel to support the administrative work of the cases. ➤ Assign corruption investigators to assist in investigating and seeking facts to help reduce the work process and the working time period of the inquiry officers.
3.5 Complexity of the case	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Develop a training program for inquiry officers to acquire an in-depth body of knowledge that specifically benefits the inquiry and extend the training duration to be more intense. ➤ Send the personnel to attend training at agencies with specialized function.
3.6 Work experience	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Develop a training program for inquiry officers to acquire an in-depth body of knowledge that specifically benefits the inquiry and extend the training duration to be more intense. ➤ Send the personnel to attend training at agencies with specialized function.
3.7 Continuity of the case handling	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Provide personnel to support the administrative work of the cases. ➤ Assign corruption investigators to assist in investigating and seeking facts to help reduce the

Study Outcome	Recommendation
	work process and the working time period of the inquiry officers.
3.8 Scale of the case	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Develop a training program for inquiry officers to acquire an in-depth body of knowledge that specifically benefits the inquiry and extend the training duration to be more intense. ➤ Send the personnel to attend training at agencies with specialized unction. ➤ Develop access to electronic data, including civil registration data to require a person's telephone number as well as specify that the inquiry officer has access to financial data, Individual tax payment, property or liability registration
3.9 Supporting personnel for case administration work	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Provide personnel to support the administrative work of the cases.
3.10 Persons involved in the inquiry process such as supervisor, the NACC, external agencies	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Adjust the role of the group director to focus on the management of progress and mission achievement of the agencies within the group. ➤ Make MOUs with agencies related to evidence collection to facilitate convenient and fast access to the data. ➤ Develop access to electronic data, including civil registration data to require a person's telephone number as well as specify that the inquiry officer has access to financial data, Individual tax payment, property, or liability registration.
3.11 Planning of case management and tracking of case progress	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Adjust the role of the group director to focus on the management of progress and mission achievement of the agencies within the group.
3.12 Self-development	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Develop a training program for inquiry officers to acquire an in-depth body of knowledge that specifically benefits the inquiry and extend the training duration to be more intense.

Study Outcome	Recommendation
	➤ Send the personnel to attend training at agencies with specialized function.

7. Recommendations

Based on the aforementioned study, the research team has prepared recommendations by considering relevant issues and made recommendations in two areas: policy recommendations and recommendations for future studies, as follows:

7.1 Policy Recommendations

7.1.1 From the study of the inquiry process, it was found that some regulations in certain matters still lack clarity on implementation, as well as some laws have added steps in the implementation process. The research team, therefore, proposes that the NACC Office should improve the regulations that lack clarity on implementation, and the work steps should be specified as follows:

(1) In case of allegation notification or in case of errors in defending an allegation, a manual that provides guidelines or a list of accompanying documents to the allegation should be prepared. Additionally, to solve the problem of a letter sent to the alleged defender for acknowledgment of the allegation being returned to the sender, supporting staff, for example, a corruption investigator or legal officer, should be assigned to physically post the letter or notification at the domicile of the alleged defender in the same manner as the posting of notification of the Office of the Judiciary.

(2) In the case of a witness who has already been punished by the original affiliate, but the NACC later passed a resolution to take the person as a witness, there are currently no established criteria regarding how the person being taken as a witness and the original affiliate should proceed. This is because the taking as a witness of the NACC results in individuals being protected in both the current position held and salary advancement, as well as other benefits. Furthermore, when the NACC passed a resolution for taking as witness, no criminal prosecution or disciplinary action shall be initiated against the person taken as witness as provided in Section 135, paragraph two of the Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561 (2018) in conjunction with Clause 14, the final paragraph of the National Anti-Corruption Commission Announcement on the Criteria, Methods, and Conditions for Taking Individuals as Witnesses without Prosecution B.E. 2561 (2018). In this regard, there should be a set of criteria for the case of a person who has already been punished by the original affiliate, but the NACC later passed a resolution to take the person as a witness.

(3) An operating handbook that is clear and comprehensive should be prepared for the establishment of the alleged defender register, fingerprinting, custody, and bail. Furthermore, comprehensive training about the execution of operations at different stages should be given to the operating officers to help them learn and carry out the tasks in a professional manner.

(4) There should be an amendment to the law regarding the notification of an allegation by the preliminary inquiry committee to allow the preliminary inquiry committee to proceed without having to present it to the disciplinary committee for consideration and approval to reduce operational procedures and expedite the investigation process.

7.1.2 The study on the time used in the inquiry reveals that, overall, all formats of inquiry were completed within the timeframe of 3 years, as stipulated by the Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561 (2018). However, the inquiries conducted by the preliminary inquiry and inquiry committee exceeded the sub-timeframe, which resulted in multiple requests for extensions until the inquiries could be completed. Therefore, the research team would like to suggest that the NACC should review to improve or cancel the sub-timeframe for inquiry by the preliminary inquiry committee and the inquiry committee so that the actual working time corresponds with the time stipulated by law to reduce the steps of request for extension of time.

7.1.3 Based on the outcomes of the study of the Factors affecting the success of inquiry within the timeframe provided in the Organic on Anti-Corruption B.E. 2561 (2018), recommendations for the NACC Office can be summarized as follows.

Recommendation	Factor affecting the inquiry's success
1. The NACC office should compile a collection of court judgments or the NACC's decisions on various types of inquiries, as well as create an operating manual for particular types of cases that includes techniques, methods, and guidelines for conducting inquiries in each respective type of case to benefit learning and use in inquiry.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Evidence collection (4.74) ➤ Complexity of the case (4.63) ➤ Work experience (4.60) ➤ Scale of the case (4.46) ➤ Self-development (4.09)
2. The NACC office should add to the role of investigation function to support inquiry function, such as on-site visits to request	<ul style="list-style-type: none"> ➤ The volume of allegations under the responsibilities of each inquiry officer (4.74) ➤ Evidence collection (4.74)

Recommendation	Factor affecting the inquiry's success
documentary evidence, the tracing and seeking of facts and evidence, etc.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Additional responsibilities beyond the inquiry tasks (4.68) ➤ Continuity of case handling (4.48)
3. The NACC Office should separate case administration work and casework as well as other workloads that are not related to the main duties of the inquiry officer to allow the inquiry office to focus and complete the inquiry within the timeframe. In addition, there should be an allocation of legal officer or supporting officer positions to support the case administration work.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ The volume of allegations under the responsibilities of each inquiry officer (4.74) ➤ Additional responsibilities beyond the inquiry tasks (4.68) ➤ Continuity of case handling (4.48) ➤ supporting personnel for case administration work (4.46)
4. The NACC Office should develop a training course for inquiry officers to acquire in-depth knowledge that specifically benefits inquiry, such as witness questioning techniques, psychology in witness examination, etc. The duration of training should be increased to make it more intense. In addition, training should be organized for the personnel to learn from agencies that have specific expertise, such as finance and banking at the Bank of Thailand, procurement at the Comptroller General's Department, local administration at the Department of Local Administration, drug suppression at the Office of the Narcotics Control Board (ONCB), suppression of money laundering at the Anti-Money Laundering Office (AMLO), investigations and interrogation at the Royal Thai Police, etc., as well as attending other training courses overseas.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Complexity of the case (4.63) ➤ Work experience (4.60) ➤ Scale of the case (4.46) ➤ Self-development (4.09)
5. The NACC should develop coordination with external agencies to expedite the delivery of data or documentary evidence.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Evidence collection (4.74) ➤ Scale of the case (4.46)

Recommendation	Factor affecting the inquiry's success
One way to do this would be making MOUs with external agencies to exchange data related to evidence collection or request permission to access various data easily and quickly, for example, access to electronic data, i.e., civil registration data, which should include a telephone number. Furthermore, inquiry officers should have access to financial data, individual tax payments, property registration or liabilities, etc.	➤ Persons involved in the inquiry process, such as the supervisor, the NACC, and external agencies (4.30)
6. The NACC office should propose additional amendments to the law to increase the authority in accessing data using special investigations such as wiretapping, which is modeled after the Special Investigations Service of Lithuania, where the law stipulates authority in conducting special investigations using wiretapping, tracking, etc.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Evidence collection (4.74) ➤ Complexity of cases (4.63)
7. The NACC should adjust the role of the group director to focus on the management of the progress and mission achievement within the group, including being a mentor or work instruction.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Persons involved in the inquiry process, such as the supervisor, the NACC, and external agencies (4.30) ➤ Planning of case management and tracking of the progress of the case (4.26)
8. The NACC should manage the expedition of the inquiry files pending submission to the NACC to be consistent with the volume of cases.	➤ Waiting for setting agenda of the NACC meeting (4.73)

Remark: The research team has arranged the recommendations according to the total scores of the factors affecting the success of the inquiry consistent with those recommendations.

7.2 Recommendations for future study

7.2.1 Based on the findings of this research, the time period of extra-large-scale inquiries (XL) differed from that of small-scale inquiries (S) by only 6 days, and large-scale inquiries (L) took less time to process than small-scale inquiries (S), even though small-scale inquiries (S) should theoretically be processed more quickly than large-scale inquiries. Therefore, further research should be conducted on the reasons behind and the factors that

resulted in the discrepancy in processing just a little time between small-scale inquiries (S) and extra-large-scale inquiries (XL).

7.2.2 In the 2567 (2024) fiscal year, there are placements, appointments, and allocations of the corruption investigators in all areas of the NACC Office: central, regional, and provincial. Their role is aimed at assisting with the workload of inquiry officers. After they have been working for some time, research should be conducted to assess the achievement of the investigation mission as well as the problems and obstacles in the operations. This will lead to solutions and the development of the corruption investigation mission that enables the support of anti-corruption operations to be more effective.

7.2.3 Many factors affect the success of an inquiry into corruption within a timeframe, resulting in difficulty in achieving in-depth outcomes from research on a single topic. Therefore, it is advisable to conduct a series of studies that cover various factors, especially the adjustment of work processes and the reduction of work steps in the NACC.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
Abstract	ง
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ช
Executive Summary	ท
สารบัญ	I
สารบัญแผนภาพ	III
สารบัญตาราง	IV
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 ขอบเขตการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ	4
1.5 นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
2.2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวก	7
2.2.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาของเจ้าหน้าที่รัฐ	9
2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน	10
2.2.4 การประเมินระดับความสำคัญของปัจจัย	17
2.2 การไต่สวนของต่างประเทศ	21
2.3 การไต่สวนของประเทศไทย	31
2.3.1 วิธีการไต่สวนของประเทศไทย	31
2.3.2 ผลกระทบของการดำเนินการไต่สวนที่ล่าช้า	35
2.3.3 โครงสร้าง หน้าที่และอำนาจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการไต่สวนทุจริต ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช.	36
2.3.4 กระบวนการและระยะเวลาในการไต่สวนทุจริต	52
2.3.5 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานไต่สวน	63
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	66
2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย	70
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	71
3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ	71
3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ	80

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	84
4.1 ผลการศึกษาบทบัญญัติของกฎหมาย กระบวนการ และระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวน ทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	84
4.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	94
4.3 ผลการประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวน ทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	109
4.4 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.	117
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	127
5.1 สรุปผลการศึกษา	127
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	134
5.3 ข้อเสนอแนะ	139
บรรณานุกรม	143
ภาคผนวก	147
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสำนักงาน ป.ป.ช.	148
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์เชิงลึกพนักงานไต่สวนของสำนักงาน ป.ป.ช.	153
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์เชิงลึกพนักงานอัยการของสำนักงาน คดีปราบปรามการทุจริตภาค	160
ภาคผนวก ง แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ	162
ภาคผนวก จ แบบสอบถามประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จใน การไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	168
ภาคผนวก ฉ ตารางคำนวณระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องที่ใช้ในการดำเนินงานในขั้นตอนไต่สวน ของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ตั้งไต่สวน ตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2561 ถึง 30 กันยายน 2566 (จำแนกรายสำนัก)	176

สารบัญแผนภาพ

		หน้า
แผนภาพที่ 2.1	โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายในของสำนักงาน ป.ป.ช. ตามประกาศ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง การแบ่งส่วนราชการและหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ช.	37
แผนภาพที่ 2.2	หน้าที่และอำนาจของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด และสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค (เฉพาะภารกิจที่เกี่ยวข้องด้านปราบปรามการทุจริต)	50
แผนภาพที่ 2.3	ขั้นตอนการไต่สวน	60
แผนภาพที่ 2.4	กรอบแนวคิดการวิจัย	70
แผนภาพที่ 4.1	ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	108
แผนภาพที่ 4.2	ระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามกฎหมายที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถาม	116
แผนภาพที่ 4.3	สรุปปัจจัยที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุด และในระดับมาก ที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตกรอบระยะเวลาตามกฎหมาย จากผลการสำรวจแบบสอบถาม	123

สารบัญแนตาราง

		หน้า
ตาราง ก.	สรุปลการศีกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของ สำนักรงาน ป.ป.ช.	ณ
ตารางที่ 2.1	หน้าทีและอำนาจของสำนักรที่มีหน้าทีและอำนาจเกี่ยวข้องกับการไต่สวน การทุจริตในส่วกลาง	44
ตารางที่ 3.1	สรุปลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	73
ตารางที่ 4.1	ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่งที่ใช้ในการไต่สวน	90
ตารางที่ 4.2	ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่งที่ใช้ในการดำเนิกรงานในชั้นตอนไต่สวน จำแนกตาม ขนาดของคดี	91
ตารางที่ 4.3	ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่งที่ใช้ในการดำเนิกรงานในชั้นตอนไต่สวน จำแนกตาม รูปแบบการไต่สวน	92
ตารางที่ 4.4	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	109
ตารางที่ 4.5	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	110
ตารางที่ 4.6	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศีกษา	110
ตารางที่ 4.7	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง	111
ตารางที่ 4.8	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามพื้นที่ที่มีประสปรการณทำงาน	111
ตารางที่ 4.9	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ ในการไต่สวน	112
ตารางที่ 4.10	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความสอดคล้องของ ผลการไต่สวนกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมากร ป.ป.ช.	112
ตารางที่ 4.11	ค่าเฉลี่ยและระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริต ภายใต้กรบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยกรป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	114
ตารางที่ 4.12	ค่าเฉลี่ยของข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักรงาน ป.ป.ช.	120
ตารางที่ 4.13	สรุปลผลข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักรงาน ป.ป.ช. ที่ได้จากผลการศีกษา	124
ตารางที่ 5.1	สรุปลข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักรงาน ป.ป.ช.	131
ตารางที่ 5.2	สรุปลข้อเสนอแนะจากผลการศีกษาที่มีต่อสำนักรงาน ป.ป.ช.	140

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายหลังจากที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มีผลบังคับใช้ โดยมีการเพิ่มบริบทการทำงานที่เข้มข้นมากยิ่งขึ้น นำมาซึ่งความคาดหวังของประชาชนที่ต้องการให้สำนักงาน ป.ป.ช. มีการทำงานที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของการบังคับใช้กฎหมายในประเทศไทยที่มีการกำหนดกรอบระยะเวลาการทำหน้าที่ของผู้บังคับใช้กฎหมาย กล่าวคือ การกำหนดระยะเวลาในการไต่สวนไว้ให้แล้วเสร็จภายใน 2 ปี นับตั้งแต่วันที่เริ่มไต่สวน กรณีมีเหตุจำเป็นอันมิอาจดำเนินการให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาได้ กฎหมายระบุให้สามารถขอขยายระยะเวลาได้อีก 1 ปี โดยรวมแล้วไม่เกิน 3 ปี หากเกินกว่านั้นต้องระบุเหตุผล โดยให้ผู้บังคับบัญชาระบุเหตุผลที่ทำให้เกิดความล่าช้าด้วย ซึ่งการกำหนดกรอบระยะเวลาในกฎหมายฉบับนี้มีเจตนารมณ์ตามกฎหมายที่ดีเพื่อเร่งรัดกระบวนการให้เกิดความรวดเร็ว และให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า เพราะความยุติธรรมที่ล่าช้าก็คือความไม่ยุติธรรม (Justice delayed, justice denied.)

โดยกรอบระยะเวลาในการไต่สวนนั้น ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้มีการกำหนดกรอบระยะเวลาที่เป็นกรอบใหญ่ไว้สำหรับการไต่สวนทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้น หรือคณะกรรมการไต่สวน หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำการไต่สวนเอง จะต้องดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จ ไม่เกิน 2 ปี นับแต่วันเริ่มดำเนินการไต่สวน หากดำเนินการไม่แล้วเสร็จ สามารถขอขยายระยะเวลาออกไปได้เท่าที่จำเป็น แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน 3 ปี เว้นแต่เป็นเรื่องที่จำเป็นต้องเดินทางไปไต่สวนในต่างประเทศหรือขอให้หน่วยงานของต่างประเทศดำเนินการไต่สวนให้ หรือขอรับเอกสารหลักฐานจากต่างประเทศ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะขยายระยะเวลาออกไปเท่าที่จำเป็น อย่างไรก็ตาม มีการไต่สวน 2 รูปแบบที่กฎหมายกำหนดกรอบระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จที่เป็นกรอบย่อยคือ (1) คณะกรรมการไต่สวนจะต้องดำเนินการแล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย และ (2) คณะไต่สวนเบื้องต้นจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งการไต่สวนทั้ง 2 รูปแบบดังกล่าว หากดำเนินการไม่แล้วเสร็จตามกำหนดกรอบเวลาย่อยข้างต้น สามารถขอขยายระยะเวลาได้ โดยจะต้องดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จภายในกรอบเวลา 2 ปี หากไม่แล้วเสร็จขอขยายได้อีกไม่เกิน 1 ปี แต่รวมแล้วไม่เกิน 3 ปี ตามกำหนดกรอบเวลาใหญ่ โดยจากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมการไต่สวนใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการดำเนินการ 556.37 วันต่อเรื่อง ซึ่งอยู่ในกรอบระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดภายใน 2 ปี อย่างไรก็ตาม มีการไต่สวน 2 รูปแบบที่มีกรอบระยะเวลาย่อยกำหนดเวลาให้ดำเนินการแล้วเสร็จอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งพบว่าไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกรอบเวลาย่อยได้ ทำให้ต้องมีการเสนอขอขยายระยะเวลา กล่าวคือ การไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้นใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการดำเนินการ 614.07 วันต่อเรื่อง (ซึ่งเกินจากกรอบย่อยที่กำหนดให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน) และการไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวนใช้

ระยะเวลาเฉลี่ยในการดำเนินการ 478.36 วันต่อเรื่อง (ซึ่งเกินจากกรอบย่อยที่กำหนดให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี) อีกทั้งภายหลังที่มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 พบว่าในการดำเนินงานไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. มีปัญหาอุปสรรค เช่น การมีข้อกฎหมายบางประการที่เป็นการเพิ่มขึ้นขั้นตอนการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่มีเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ตามกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด การรอข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานภายนอก เป็นต้น¹

คณะผู้วิจัยเล็งเห็นว่าขั้นตอนการไต่สวนนับเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงควรทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การไต่สวนไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกรอบเวลาย่อยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะส่งผลให้การดำเนินการในขั้นตอนการไต่สวนแล้วเสร็จทันตามกำหนดของกรอบเวลาใหญ่ซึ่งเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ยังเป็นส่วนสำคัญที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในด้านการปราบปราม อันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการปราบปรามของสำนักงาน ป.ป.ช. ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาบทบัญญัติของกฎหมาย กระบวนการ และระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

1.2.3 เพื่อประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

1.2.4 เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะอันนำไปสู่การพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

¹ ศิริรัตน์ วัฒนศิริธรรม และคณะ, รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง การประเมินกระบวนการและผลการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านการปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช., (กันยายน 2564), หน้า ฐ – ณ.

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561” มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) ศึกษาบทบัญญัติของกฎหมาย กระบวนการ และระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. โดยทำการศึกษาจากกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการไต่สวนทุจริต ประกอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการนับระยะเวลา ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการและระยะเวลาการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. และปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการไต่สวนทุจริต

2) ศึกษาข้อมูลสถิติเรื่องระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริต ตั้งแต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ใช้บังคับ โดยศึกษาจากข้อมูลเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง ตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2561 จนถึงวันที่ 30 กันยายน 2566 เพื่อให้ได้คำตอบว่าการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ไม่ว่าจะเป็นการไต่สวนในรูปแบบของการไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้น การไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวน และการไต่สวนโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนเอง ใช้ระยะเวลาไต่สวนภายในกรอบระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่

3) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 โดยศึกษาจากข้อมูลเอกสารงานวิจัย ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อกำหนดปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตว่ามีปัจจัยใดบ้าง ซึ่งจะทำการศึกษาทั้งในส่วนของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก

4) ประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 โดยศึกษาจากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้บริหารและพนักงานไต่สวนของสำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้ได้คำตอบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริต มีระดับความสำคัญมากน้อยเพียงใด

5) จัดทำข้อเสนอแนะอันนำไปสู่การพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. โดยนำผลการศึกษาที่ได้ค้นพบ ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้บริหารและพนักงานไต่สวนของสำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มาวิเคราะห์ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งจากหน่วยงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานภายนอก ประกอบด้วย (1) ผู้บริหารและพนักงานไต่สวนระดับกลางขึ้นไปของสำนักงาน ป.ป.ช. (2) พนักงานอัยการของสำนักงานคดีปราบปรามการทุจริตภาค และ (3) ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ

1.3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2566 – กันยายน 2567 รวมระยะเวลา 12 เดือน

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.4.1 ทำให้ทราบถึงกระบวนการและระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริตตั้งแต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เริ่มใช้บังคับ

1.4.2 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

1.4.3 ทำให้ทราบถึงระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

1.4.4 ทำให้ได้ข้อเสนอแนะหรือแนวทางการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตให้มีประสิทธิภาพและทันตามกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ทุจริต² หมายถึง การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น

1.5.2 การไต่สวนทุจริต หมายถึง การแสวงหา รวบรวม และการดำเนินการอื่นใด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในคดีทุจริตที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช.

² อ้างอิงจากนิยามคำว่า ทุจริตต่อหน้าที่ ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

มีมติให้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง ไม่ว่าจะเป็นการไต่สวนในรูปแบบของคณะไต่สวนเบื้องต้น คณะกรรมการไต่สวน หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์คณะไต่สวน

1.5.3 กรอบระยะเวลา หมายถึง ระยะเวลาการไต่สวนทุจริตตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

1.5.4 ความสำเร็จของการไต่สวนทุจริต หมายถึง การไต่สวนทุจริตที่ดำเนินการแล้วเสร็จภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และสอดคล้องกับผลคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

1.5.5 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริต หมายถึง ปัจจัยที่ทำให้การไต่สวนทุจริตดำเนินการแล้วเสร็จภายใต้กรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และสอดคล้องกับผลคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561” คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการกำหนดกรอบการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวก

2.2.2 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาของเจ้าหน้าที่รัฐ

2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน

2.2.4 การประเมินระดับความสำคัญของปัจจัย

2.2 การไต่สวนของต่างประเทศ

2.3 การไต่สวนของประเทศไทย

2.3.1 วิธีการไต่สวนของประเทศไทย

2.3.2 ผลกระทบของการดำเนินการไต่สวนที่ล่าช้า

2.3.3 โครงสร้าง หน้าที่และอำนาจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการไต่สวนทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช.

2.3.4 กระบวนการและระยะเวลาในการไต่สวนทุจริต

2.3.5 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานไต่สวน

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการอำนวยความยุติธรรม

การอำนวยความยุติธรรมเป็นหน้าที่ของรัฐ กล่าวคือ ทั้งในแง่ของการบังคับใช้กฎหมายซึ่งดำเนินการอย่างเสมอภาคและไม่เลือกปฏิบัติ และยังหมายถึงกระบวนการในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย อันได้แก่ กระบวนการยุติธรรมทั้งระบบต้องดำเนินการด้วยความรวดเร็วและเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติด้วยความเสมอภาคของบุคคลภายใต้กฎหมาย (equality before the law) ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของหลักนิติธรรม ที่ถือว่าทุกคนต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันอย่างเสมอภาค นอกจากนี้การอำนวยความยุติธรรมต้องรวดเร็วดังสุภาษิตกฎหมายที่ว่า “ความยุติธรรมที่ล่าช้าคือความไม่ยุติธรรม” (justice delays is justice denied) แต่ในความรวดเร็วก็ต้องมีความรอบคอบด้วย (justice hurried is justice buried)³ ซึ่งศาสตราจารย์ เฮอร์เบิร์ต แพกเกอร์ (Herbert Packer) ได้กล่าวถึงทฤษฎีว่าด้วยการให้ความยุติธรรมทางอาญาไว้ประกอบด้วย (1) ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) และทฤษฎีความชอบด้วยกระบวนการทางกฎหมาย (Due Process Model) ซึ่งทั้ง 2 ทฤษฎีมีแนวความคิด ดังนี้⁴

1) ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) เป็นรูปแบบที่เน้นการส่งเสริมประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม โดยมุ่งควบคุม ระวัง และปราบปรามอาชญากรรมเป็นหลัก ทฤษฎีนี้เชื่อว่าหน้าที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมหรือจับกุมอาชญากรรมมาลงโทษได้ตามกฎหมายนั้น ย่อมเป็นการกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม และเสรีภาพของประชาชนผู้สุจริต ถูกคุกคามจากภัยอาชญากรรม ดังนั้น กระบวนการยุติธรรมที่ดีต้องมีสถิติการจับกุมผู้กระทำความผิดสูง และผู้ที่ถูกจับกุมนั้นจะต้องเป็นผู้กระทำความผิดจริง การดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการ เริ่มตั้งแต่มีการสืบสวนก่อนการจับกุม ดำเนินการจับกุม การสืบสวนภายหลังการจับกุม การเตรียมคดีเพื่อฟ้องยังศาล การพิจารณาคดี การพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิด และการปล่อยจำเลย โดยมีผู้เรียกขั้นตอนนี้ว่า กระบวนการกลั่นกรอง (Screening Process) ทำให้ผู้ต้องหาบริสุทธิ์ก็จะถูกกลั่นกรองออกไป ส่วนผู้กระทำความผิดก็จะถูกดำเนินคดีอย่างรวดเร็ว ความมุ่งหมายของทฤษฎีนี้คือ ขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมจะต้องรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ และต้องยอมรับว่าการค้นหาข้อเท็จจริงในชั้นตำรวจและชั้นอัยการเพียงพอที่จะเชื่อถือว่าสามารถจะวินิจฉัยความถูกต้องของขั้นตอนได้ ทำให้รูปแบบนี้จะเน้นหนักที่การควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมอย่างเต็มที่ ส่วนเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลนั้นถือเป็นเรื่องรองลงไป

2) ทฤษฎีความชอบด้วยกระบวนการทางกฎหมาย (Due Process Model) ทฤษฎีความชอบด้วยกระบวนการทางกฎหมาย (Due Process Model) คือ รูปแบบที่ยึดกฎหมายเป็นสำคัญ และเป็นรูปแบบที่ยึดการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน หรือที่เรียกว่า “ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม” ที่ถือค่านิยมในเรื่องความเป็นธรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการรูปแบบนี้เป็นรูปแบบของกระบวนการพิจารณาความอาญา

³ สันติสุข ปัญวัฒน์ลิขิต, ประสิทธิภาพในการดำเนินคดีอาญา: ศึกษากระบวนการดำเนินคดีชั้นเจ้าพนักงานและศาล, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552), หน้า 9.

⁴ วรพรรณ อ่อนสีบุตร, การดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการโดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560), หน้า 20-22.

ที่คำนึงถึงคุณค่าในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นหลัก และต่อต้านการใช้อำนาจรัฐโดยมิชอบ โดยมีรูปแบบตรงกันข้ามกับรูปแบบแรก เพราะการควบคุมอาชญากรรมนั้น รัฐย่อมต้องการให้มีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้ได้ผล จึงอาจเกิดการใช้อำนาจเกินสมควรได้เสมอ ทั้งไม่เชื่อใจว่าความคิดในเรื่องการควบคุมอาชญากรรมนั้นจะมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการค้นหาข้อเท็จจริงซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจและอัยการหรือฝ่ายปกครองว่าจะเชื่อถือได้เพียงใด เพราะวิธีปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจและอัยการเป็นการดำเนินการในที่รโหฐาน ซึ่งอาจจะใช้วิธีการล่อลวง ชูเชี่ย และการสร้างพยานหลักฐานขึ้นใหม่ได้⁵ ดังนั้น หากประเทศใดให้ความสำคัญแก่แนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกระบวนการพิจารณาความอาญาของประเทศนั้นก็เน้นหนักไปในทางการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของคนบริสุทธิ์ มิให้ถูกล่วงละเมิดโดยไม่เป็นธรรมจากเจ้าพนักงานของรัฐ สิทธิส่วนตัวของบุคคลได้รับความคุ้มครอง กระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอนจะถูกจำกัดและถ่วงดุล การสืบสวน สอบสวนป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การรับฟังพยานหลักฐาน จะต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนยิ่งกว่าความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าสองแนวความคิดของทั้ง 2 ทฤษฎีนั้นมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้าหากในกระบวนการพิจารณา โดยยึดถือประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ย่อมส่งผลให้เจ้าพนักงานของรัฐมีโอกาที่จะล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้โดยง่าย เนื่องจากเจ้าพนักงานของรัฐได้รับอำนาจอย่างกว้างขวางในการใช้มาตรการบังคับต่าง ๆ เพื่อประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และการวางหลักเกณฑ์ในการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบก็จะไม่ปรากฏเลย หรือมีอยู่อย่างเบาบางมาก เพราะศาลย่อมยึดถือคุณค่าของพยานหลักฐานมากกว่าที่จะยอมละทิ้งคุณค่าของพยาน เพื่อยับยั้งเจ้าพนักงานไม่ให้กระทำการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ในทางกลับกัน ถ้าหากกระบวนการพิจารณาได้ยึดถือคุณค่าของการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพประชาชนเป็นสำคัญแล้ว ย่อมส่งผลให้การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพลดน้อยลงได้ เนื่องจากอำนาจที่เจ้าพนักงานของรัฐมีอย่างจำกัด และจะนำหลักการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบมาใช้อย่างเคร่งครัด แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแนวความคิด ของทฤษฎีทั้งสองนี้จะแตกต่างกัน แต่เป้าหมายของทั้งสองทฤษฎีตรงกัน คือ มุ่งประสงค์ที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของสังคมเป็นส่วนรวม แต่วิถีทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นแตกต่างกัน⁶

⁵ ศราวุธ อ่อนน้อม, “หลักการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารคดี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2540), หน้า 26.

⁶ วรพรรณ อ่อนสีบุตร, *อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 4*, หน้า 22.

2.2.2 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาของเจ้าหน้าที่รัฐ

การดำเนินคดีอาญาในแต่ละสังคมมีลักษณะที่แตกต่างกันไป เดิมการดำเนินคดีอาญานั้นจะมีความคิดมาจากการแก้แค้นผู้กระทำความผิดในลักษณะตาต่อตาฟันต่อฟัน ต่อมาหลักการดำเนินคดีอาญาจะพัฒนาไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทำให้แนวความคิดการดำเนินคดีอาญาจากการแก้แค้นผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนไปทำให้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยผู้เสียหายขึ้นมา จากนั้นได้มีความเห็นว่าการกระทำความผิดอาญาบางกรณีนอกจากจะก่อให้เกิดความเสียหายโดยตรงต่อผู้เสียหายแล้วนั้น ยังมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมด้วยเช่นกัน จึงมีหลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชนเกิดขึ้นมา จนปัจจุบันก็ได้พัฒนามาเป็นหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ซึ่งมีหลาย ๆ ประเทศนำไปใช้

หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ (Offizialklage หรือ public prosecution) เป็นหลักการดำเนินคดีอาญาที่เกิดขึ้นใหม่ โดยการดำเนินคดีอาญาเป็นเรื่องของเอกชนที่ตกอยู่ในสถานะเป็นผู้เสียหาย ก่อนที่หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐจะเกิดขึ้นจะมีหลักการดำเนินคดีอาญาโดยเอกชน และหลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน โดยหลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน เป็นหลักการดำเนินคดีอาญาดั้งเดิมของประเทศอังกฤษโดยถือว่าประชาชนทุกคนต่างมีความรับผิดชอบในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ดังนั้น ประชาชนทุกคนจึงเป็นผู้เสียหายและมีอำนาจฟ้องคดีอาญาได้โดยไม่ต้องคำนึงว่าบุคคลนั้นจะเป็นผู้เสียหายที่แท้จริงหรือไม่

สำหรับประเทศไทยนั้น เป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ซึ่งโดยหลักแล้วองค์กรของรัฐเท่านั้นที่มีอำนาจฟ้องร้องดำเนินคดีอาญา แต่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ให้สิทธิในการฟ้องร้องคดีอาญาแก่ผู้เสียหายด้วย แต่อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายจะให้ผู้เสียหายดำเนินคดีอาญาได้ด้วย แต่ผู้เสียหายจะทำให้คดีของอัยการหรือคดีของรัฐเสียหายไม่ได้ การดำเนินคดีอาญาโดยรัฐนั้น ถือว่ารัฐเป็นผู้เสียหายและเจ้าพนักงานของรัฐผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีอาญาหลัก คือ พนักงานอัยการ ตามกฎหมายในปัจจุบัน รัฐไม่ได้ผูกขาดการดำเนินคดีอาญาไว้เพียงแต่ผู้เดียวโดยเด็ดขาด แต่ยังเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาเองได้ด้วย ดังนั้น ผู้เสียหายจึงสามารถขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการได้⁷

การดำเนินคดีอาญาจึงเป็นกระบวนการในการค้นหาความจริง ซึ่งแต่ละองค์กรในกระบวนการยุติธรรมในแต่ละประเทศ จะมีที่มา แนวความคิด และหลักการดำเนินคดีอาญาที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ค่านิยม สังคม วัฒนธรรม และวิธีการบังคับใช้กฎหมายของประเทศนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม ระบบการดำเนินคดีอาญานั้น ย่อมมีวัตถุประสงค์เดียวกัน คือ เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว และเมื่อพิจารณาถึงระบบคดีอาญาในประเทศต่าง ๆ พบว่า มีระบบการดำเนินคดีอาญาที่สำคัญอยู่ 2 ระบบ คือ ระบบไต่สวน และระบบกล่าวหา

⁷ คณิต ฌ นคร, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหลักกฎหมายและพื้นฐานการเข้าใจ. (พิมพ์ครั้งที่ 4), สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2562.

2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน

การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานนั้น ได้มีนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความหมายและศึกษาวิจัยไว้ ดังนี้

ความสำเร็จในการทำงาน (Job Success) เป็นการรับรู้ถึงผลลัพธ์เชิงบวกที่เกิดขึ้นจากการได้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามตำแหน่งงานภายในองค์กรของบุคคล โดยองค์ประกอบมีอยู่ 4 ด้าน ที่ทำให้บุคคลเกิดการรับรู้ถึงความสำเร็จในการทำงานของตน ประกอบด้วย ด้านบทบาทการทำงาน (Work Role Success) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Success) ด้านการเงิน (Financial Success) และด้านความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่ง (Hierarchical Success)⁸

สุโรจนา ศากยะ ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยปัจจัยที่ได้จากการศึกษาไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านตัวเงินซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยด้านค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงิน และด้านค่าตอบแทนที่ไม่เป็นตัวเงิน และปัจจัยด้านการออกแบบงาน ซึ่งประกอบด้วย ด้านการหมุนเวียนงาน และด้านการออกแบบกระบวนการงาน ถือเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน โดยมีอิทธิพลในระดับมากเนื่องจากเงินเดือนและปัจจัยค่าจ้างอื่น ๆ เช่น โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้า ความสัมพันธ์ต่อผู้บังคับบัญชา ความมั่นคงในงาน ฯลฯ ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และการหมุนเวียนงานก็จะช่วยให้หน่วยงานมีการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กัน รวมไปถึงปัจจัยด้านพฤติกรรมที่มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ก็มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ในส่วนของปัจจัยด้านการอบรม ประกอบด้วย ด้านการฝึกอบรมขณะปฏิบัติงาน และด้านการฝึกอบรมนอกการปฏิบัติงานไม่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน⁹

นอกจากนี้ยังมีข้อค้นพบที่น่าสนใจจากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานข้างต้น คือ ผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุต่างกัน และตำแหน่งงานที่ต่างกัน จะมีผลสำเร็จในการปฏิบัติงานโดยรวมต่างกัน กล่าวคือ ผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุมากกว่า มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า หน้าที่ความรับผิดชอบมากกว่า ค่าตอบแทนที่ได้ย่อมมากกว่าผู้ปฏิบัติงานที่อายุน้อย ความสำเร็จในการทำงานยังเป็นแรงกระตุ้นเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานโดยมีจุดมุ่งหมายหรือตั้งเป้าหมายชีวิตที่จะต้องปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ในส่วนผู้ปฏิบัติงานที่มีตำแหน่งที่สูงกว่า การประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของค่าตอบแทน ความก้าวหน้า ผลสำเร็จของงาน และความภูมิใจในงานย่อมมากกว่าบุคลากรที่มีตำแหน่งงานต่ำกว่า¹⁰

⁸ Gattiker, U.E. and Larwood, L. (1986) Subjective Career Success: A Study of Managers and Career Personnel. *Journal of Business & Psychology*, 1, 78-94. <http://dx.doi.org/10.1007/BF01018805>

⁹ สุโรจนา ศากยะ, 'ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมสรรพสามิต' (การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2562), หน้า 8-10.

¹⁰ เพิ่งอ้าง.

ในส่วนของการจะให้การดำเนินงานมีความสำเร็จได้นั้น สิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน เป็นการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ความสามารถและทักษะในการทำงานของตนเองหรือผู้อื่นให้ดีขึ้นเจริญขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร อันจะทำให้ตนเองผู้อื่นและองค์กรเกิดความสุขในที่สุด ซึ่งการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาองค์กรหรือการพัฒนาสังคม นอกจากนั้นการพัฒนาตนเองกับการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานยังมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดอีกด้วย กล่าวคือ ประการแรกก่อนที่คนจะเข้าสู่การทำงานในองค์กรหนึ่ง ๆ นั้น บุคคลนั้นต้องมีความรู้ความสามารถ มีคุณสมบัติตรงตามที่องค์กรนั้นต้องการ ซึ่งบุคคลจะมีคุณสมบัติตามที่องค์กรกำหนดนั้นก็ต้องมีการพัฒนาตนเองหรือได้รับการพัฒนาจากสถาบันต่าง ๆ จนมีความสามารถเพียงพอที่จะเข้าสู่งานและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประการที่สองเมื่อบุคคลเข้าสู่งานแล้ว ก็เป็นหน้าที่ขององค์กรที่จะต้องพัฒนาบุคคลให้มีประสิทธิภาพ (ความสามารถ) ในการทำงานให้ดีที่สุดเพื่อประสิทธิผลขององค์กรจึงกล่าวได้ว่า การพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานจะก่อให้เกิดประสิทธิผลขององค์กรในที่สุดนั่นเอง¹¹

และนอกจากปัจจัยด้านองค์กรและปัจจัยส่วนบุคคลแล้ว การใช้แรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน โดยผู้บริหารมีหน้าที่ความรับผิดชอบที่สำคัญในการจัดรูปแบบของการใช้แรงจูงใจแก่บุคคลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งรูปแบบการจูงใจมี 3 ลักษณะ คือ

1) การจูงใจด้วยค่าตอบแทน

1.1) รางวัลค่าตอบแทนในรูปแบบของเงินตอบแทน ได้แก่ ค่าตอบแทน เช่น เงินเดือน โบนัส เป็นต้น การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งจะเป็นที่มาของการได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง สวัสดิการและบริการต่าง ๆ เช่น ค่ารักษาพยาบาล สงเคราะห์ที่อยู่อาศัย เป็นต้น

1.2) รางวัลค่าตอบแทนที่ไม่ใช่เงิน ได้แก่ การให้เครื่องอำนวยความสะดวก เช่น ห้องทำงานส่วนตัวของผู้บริหาร รถประจำตำแหน่ง เป็นต้น การให้โอกาสได้ไปศึกษา อบรม สัมมนา ให้ได้รับผิดชอบโครงการที่มีเกียรติและได้สร้างผลงาน

ลักษณะของการให้รางวัลตอบแทนควรคำนึงถึงความต้องการพื้นฐานของบุคคลแต่ละคน ที่อาจมีลำดับความต้องการที่แตกต่างกัน รางวัลที่จัดให้นอกจากต้องตรงกับความต้องการแล้ว ควรเสริมให้มีความต้องการขั้นสูงต่อไป หลักการให้รางวัลควรเป็นรางวัลที่มีความสำคัญต่อผู้รับ มีการจัดสรรอย่างเป็นธรรม โปร่งใส และความยืดหยุ่นตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

2) การจูงใจด้วยงาน

หลักการที่สำคัญของการจูงใจด้วยงานคือ ใช้ลักษณะและเงื่อนไขวิธีการทำงานจูงใจให้บุคคลมีความต้องการที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ พอใจอุทิศตนให้กับงานและให้ความร่วมมือพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน วิธีการจูงใจด้วยงาน ควรประยุกต์การจูงใจโดยเน้นการจัดงานให้ท้าทาย

¹¹ กันตยา เพิ่มผล, *การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน* (พิมพ์ครั้งที่ 3, สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏสวนดุสิต 2544) 6-7.

ความสามารถ ให้โอกาสผู้ปฏิบัติงานได้มีอิสระในการคิดสร้างสรรค์ ความสำเร็จและความพอใจในงานที่ตนรับผิดชอบจะช่วยจูงใจให้เกิดการอุทิศตน ตั้งใจทำงานให้ประสบผลดียิ่งขึ้น แนวปฏิบัติที่พบว่าได้ผลดีในการจูงใจด้วยงาน คือ

2.1) การหมุนเวียนงาน คือ การให้พ้นสภาพความจำเจ และจะเกิดความกระตือรือร้นในงานใหม่

2.2) ขยายขอบเขตและเนื้อหาของงาน คือ มอบอำนาจหน้าที่ให้เพิ่มขึ้น เพื่อแสดงความไว้วางใจ และเชื่อมั่นในความสามารถของเขา ซึ่งจะช่วยสร้างความท้าทาย เช่น การให้โอกาสพนักงาน ติดต่อกูก้าโดยตรง เพื่อทราบความต้องการของลูกค้า

3) การจูงใจด้วยวัฒนธรรมองค์การ

3.1) ใช้วิสัยทัศน์สร้างเป้าหมายในอนาคต ความเจริญก้าวหน้าขององค์การเป็นทิศทางที่ทุกคนมุ่งมั่น

3.2) ให้ทุกคนมีส่วนร่วม คือ การให้ความสำคัญต่อผู้บริหารทุกระดับ ใช้การตัดสินใจจากระดับล่าง โดยให้ความไว้วางใจและให้อำนาจในการตัดสินใจแก่ผู้ปฏิบัติงานในฐานะผู้อยู่ใกล้ชิดกับปัญหามากที่สุด มีการสื่อสารจากล่างขึ้นบน ในนโยบาย ทิศทาง แนวทางการดำเนินการที่พวกเขาต้องการ ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการทำแผนงานติดตามประเมินแผนงานและภูมิใจในความสำเร็จของแผนงาน

3.3) ให้ความสำคัญต่อความต้องการของบุคคลและสนองความต้องการของบุคคล เช่น สอนความต้องการด้วยการจ้างงานตลอดชีวิต และให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสให้ความเชื่อถือไว้วางใจด้วยการควบคุมเฉพาะผลตามเป้าหมายและให้ทุกคนมีโอกาสกำหนดรายละเอียดของวิธีการดำเนินงานด้วยตนเอง ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของบุคคล ด้วยการจัดให้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทั้งรูปแบบการไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ การฝึกอบรมขณะทำงาน จัดกลุ่มคุณภาพให้รุ่นพี่สอนรุ่นน้อง เป็นต้น

3.4) ติดตามประเมินผลด้วยวิธีการธรรมชาติ เช่น การสนทนาระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติงาน ได้ประเมินผลการทำงานเป็นหมู่คณะ เพื่อร่วมกันภูมิใจเมื่อผลงานประสบความสำเร็จและช่วยกันปรับปรุงแก้ไขส่วนที่ยังไม่บรรลุตามเป้าหมาย¹²

วิชิต นารีผล กล่าวว่า การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพนั้น หมายถึง การทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ด้วยวิธีการที่ง่ายรวดเร็ว มีปริมาณมาก มีคุณภาพสูงและประหยัดเมื่อเรามีความตั้งใจว่า เราจะทำงานให้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ประการสำคัญที่สุดคือ ความตั้งใจ ซึ่งความตั้งใจเป็นตัวการก่อให้เกิดการกระทำ หมายถึง จงใจคิดจะกระทำ ทำโดยเจตนา มีนิสัยมั่นคงในการทำงาน จิตใจมั่นคงเชื่อถือได้ ถือว่าคุณคนนั้นมีความตั้งใจที่จะสร้างความหวังเพื่อพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน มีจุดมุ่งหมายในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ¹³

¹² สมใจ ลักษณะ, *การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน* (พิมพ์ครั้งที่ 3, ธนวิภากรพิมพ์ 2552) 10-13.

¹³ วิชิต นารีผล, 'ประสิทธิภาพในการทำงาน' (วารสารเกษตร บางพระ กลุ่มพัฒนาบุคคลกองการเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน, 2556), 1-5

นฤวรรณ งามจิรัฐติกาล กล่าวว่า ความสำคัญของประสิทธิภาพในการทำงาน หมายถึง กระบวนการทำงานที่บุคลากรผู้ซึ่งได้ผ่านการคัดเลือกเข้ามาทำงานในองค์กร ให้มีความพึงพอใจที่จะทำงานกับองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและนานที่สุด โดยครอบคลุมในเรื่องค่าตอบแทนและสวัสดิการ ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน นโยบายและการบริหารงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนสภาพแวดล้อมในการทำงาน อันจะส่งผลให้บุคลากรเกิดความจงรักภักดีกับองค์กร และพร้อมที่จะช่วยสร้างสรรค์ธุรกิจขององค์กรให้ก้าวหน้าไปด้วยดี¹⁴

ซึ่งประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่ดีหลายมิติตามแต่วัตถุประสงค์ที่ต้องการพิจารณา คือ

- 1) ประสิทธิภาพในมิติค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต ได้แก่ การใช้ทรัพยากรด้านการเงิน คน วัสดุ เทคโนโลยี ที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่าและเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด
- 2) ประสิทธิภาพในมิติของกระบวนการบริหาร ซึ่งได้แก่ การมีวิธีการทำงานที่ถูกต้อง ได้มาตรฐาน รวดเร็ว และให้เทคนิคที่สะดวกขึ้นกว่าเดิม
- 3) ประสิทธิภาพในมิติของผลผลิตและผลลัพธ์ ได้แก่ การปฏิบัติงานที่มีคุณภาพเกิดประโยชน์ต่อสังคม เกิดผลกำไร ทนเวลา ผู้ปฏิบัติงานมีจิตสำนึกที่ดีในต่อปฏิบัติงานและการบริการเป็นที่น่าพอใจของผู้มารับบริการ¹⁵

ส่วนเทคนิคที่ใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคล สรุปได้ ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ตนเองว่า มีความสามารถ ความชำนาญ หรือมีศักยภาพพิเศษด้านใด เพื่อเสริมศักยภาพที่ตนมี และหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาทักษะในส่วนที่ตนยังขาด

- 2) มุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลง ต้องมีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง มีความมุ่งมั่น เชื่อมั่นว่าศักยภาพที่ตนมีสามารถพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นได้ ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ และเชื่อมั่นในการเปลี่ยนแปลงว่าจะนำมาซึ่งสิ่งดี ๆ

- 3) มองโลกในแง่ดี (คิดบวก) การพัฒนาความคิดและทัศนคติในการทำงาน เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน การมองโลกในแง่ดีเป็นการเสริมกำลังใจและช่วยลดปัญหาเรื่องของความขัดแย้งได้เป็นอย่างดี ทั้งความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล และความขัดแย้งภายในตัวบุคคลเอง

- 4) ใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ การหาความรู้เพิ่มเติม จะช่วยให้สมองได้รับการพัฒนาอยู่เสมอ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับงาน และไม่เกี่ยวข้องกับงาน ผลตอบแทนไม่ได้อยู่เฉพาะประสิทธิภาพของงาน แต่หมายถึงศักยภาพทางสมองมีการพัฒนา พร้อมกับทักษะประสบการณ์การทำงาน ก็จะได้รับการพัฒนาไปด้วย

- 5) ตั้งเป้าหมายในการทำงาน เป็นหัวใจสำคัญของการทำงาน ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ งานมีความชัดเจน มีการกำหนดแผนปฏิบัติงานพื้นฐานความเป็นไปได้ จึงควรเป็นเป้าหมายในระดับที่สูงกว่าศักยภาพปกติของตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาในการที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

¹⁴ นฤวรรณ งามจิรัฐติกาล, 'ปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกรณีศึกษา บริษัท เทเลคอมเอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)' (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2555), บทคัดย่อ.

¹⁵ ธานินทร์ สุทธิกุลธร, 'ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีฝ่ายการพนักงานบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน)' (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2553), 29.

6) วางแผนก่อนลงมือทำ การวางแผนจะช่วยให้งานบรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนที่ดี จะทำให้เกิดความคิดที่รอบคอบ มีมุมมองที่หลากหลาย เป็นการสร้างข้อเสนอของการดำเนินงานที่เป็นไปได้หลายทางเลือก เป็นการประเมินความเป็นไปได้ ลดความเสี่ยงในการทำงานได้อีกทางหนึ่ง

7) มีการสื่อสารที่ดี การสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสดงความต้องการของมนุษย์ ในการปฏิบัติงานจึงจำเป็นต้องใช้ทักษะการสื่อสาร ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการแสดงออกด้วยท่าทาง ผู้ปฏิบัติงานจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการสื่อสารของตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ สามารถเลือกสื่อความหมายให้ชัดเจน มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป

8) มีบุคลิกภาพที่ดี บุคลิกและการแต่งกาย นับเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะช่วยเสริมความสำเร็จในการทำงาน ควรแต่งกายให้เหมาะสม สะอาด สุภาพ และแสดงถึงบุคลิกลักษณะที่เป็นแบบเฉพาะตัวของตนเอง

9) สมาธิเพิ่มพลังในการคิด เพื่อฝึกจิตใจให้นิ่ง จดจ่อตั้งมั่น เสริมสร้างภูมิด้านทานทางจิตใจและเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน

10) สุขภาพดีมีชัยไปกว่าครึ่ง สุขภาพร่างกายมีส่วนสำคัญในการปฏิบัติงาน จึงควรดูแลตนเองให้เป็น ผู้ที่มีสุขภาพที่ดี ร่างกายมีความสมบูรณ์แข็งแรง ระบบต่าง ๆ ในร่างกาย และภาวะทางสมองทำงานได้ดี จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไป¹⁶

สมพิศ สุขแสน ได้กล่าวว่า การที่จะเกิดประสิทธิภาพการทำงานนั้นต้องมีองค์ประกอบ 2 ส่วนหลักคือ ผู้ที่ทำงานกับโครงสร้างการทำงาน สำหรับในเรื่องของคนทำงานจะต้องมีแนวคิดการปฏิบัติตัวในการทำงาน และการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ดังนั้น คนทำงานที่มีประสิทธิภาพควรมีลักษณะ ดังนี้

1) ความฉับไว หมายถึง การใช้เวลาได้อย่างดีที่สุด รวดเร็ว ไม่ทำงานล่าช้า นั่นคือ คนที่มีประสิทธิภาพ ควรทำงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา หรืองานบริการ ผู้รับบริการย่อมต้องการความรวดเร็ว ดังนั้น ผู้ให้บริการ จะต้องสร้างวัฒนธรรมการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จจุดเดียว (One Stop Service)

2) ความถูกต้องแม่นยำ หมายถึง การผิดพลาดในงานน้อย มีความแม่นยำในกฎระเบียบ ข้อมูล ตัวเลข หรือสถิติต่าง ๆ ไม่เลินเล่อจนทำให้เกิดความเสียหายแก่องค์กร

3) ความรู้ หมายถึง การมีองค์ความรู้ในงานดี รู้จักศึกษาหาความรู้ในเรื่องงานที่ทำอยู่ตลอดเวลา คนที่มีประสิทธิภาพควรแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ทั้งการเรียนรู้ด้วยตนเอง องค์กรผู้อื่น อินเทอร์เน็ต เป็นต้น และสามารถนำความรู้นั้นมาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

4) ประสบการณ์ หมายถึง การรอบรู้ หรือรู้รอบด้าน จากการได้เห็น ได้สัมผัส ได้ลงมือปฏิบัติบ่อย ๆ มิใช่มีความรู้ด้านวิชาการแต่เพียงอย่างเดียว การเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงานสูงจะทำงานผิดพลาดน้อย

¹⁶ พจน พนวนาณชัยกุล, การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคล. (หนังสืออิเล็กทรอนิกส์, 2556)

สมควรที่องค์กรจะต้องรักษาบุคคลเหล่านี้ให้อยู่กับองค์กรให้นานที่สุด เพราะคนเหล่านี้จะทำให้องค์กรพัฒนาได้เร็ว

5) ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ มาใช้ในองค์กร เช่น คิดระบบการให้บริการที่ลดขั้นตอน การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบใหม่ การบริหารงานแบบเชิงรุก เป็นต้น คนที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นคนที่ชอบคิด หรือ เก่งคิด หรือมองไปข้างหน้าตลอดเวลา ไม่ใช่คนที่ชอบทำงานตามคำสั่ง และจะต้องไม่ทำงานประจำวันเหมือนกับหุ่นยนต์

ผู้ที่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพควรมีความสุขในการทำงาน มีการพัฒนาการทำงาน ทำงานที่ดี และควรมีเทคนิคในการทำงานร่วมด้วย งานจึงจะมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) ตั้งเป้าหมายในการทำงาน ก่อนที่จะเริ่มต้นในการทำงานทุกครั้งต้องตั้งเป้าหมายในการทำงานล่วงหน้า และต้องเป็นเป้าหมายที่ชัดเจน กำหนดให้อยู่ในรูปของการปฏิบัติได้จริง ทั้งเป้าหมายระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว การตั้งเป้าหมายจึงเป็นการวางแผนการทำงานไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานมีทิศทางผิดพลาดน้อย และตรงจุดมุ่งหมายขององค์กร

2) บริหารเวลา การบริหารเวลาให้เป็นจะช่วยลดความไม่เป็นระเบียบในชีวิต เพิ่มความสุขและความสำเร็จให้แก่ตนเองและการทำงาน โดยเฉพาะภาคธุรกิจเรื่องเวลาเป็นสิ่งสำคัญมาก

3) การเพิ่มความมั่นใจในการทำงานให้ตนเอง ปัจจุบันมีคนจำนวนไม่น้อยที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง หรือขาดความมั่นใจในการทำงาน ไม่กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง ถูกความสามารถของตนเอง คิดว่ามีปมด้อย ไม่เก่งเหมือนคนอื่น และคิดว่าหมดหวังที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต

4) มีความร่วมมือร่วมใจในการทำงานเป็นทีมหรือสร้างการทำงานเป็นทีมให้เข้มแข็ง เพราะทีมงานเป็นกุญแจสำคัญแห่งความสำเร็จและความล้มเหลวในการทำงานได้ ผู้นำต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถ มีการยอมรับซึ่งกันและกัน มีความไว้วางใจกัน มีความรักในทีมงาน ร่วมมือร่วมใจในการทำงานอย่างจริงจังจริงจังใจ ขจัดปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลในทีมงาน แบ่งผลประโยชน์ร่วมกันอย่างยุติธรรม มีการติดต่อประสานงานที่ดีระหว่างกัน และการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน

5) ต้องมีคุณธรรมในการทำงาน คือต้องมีความพอใจและรักใคร่ในงานที่ทำอย่างจริงจัง มีความเพียรพยายามในงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ มีใจจดจ่อต่องานที่ทำ มีสมาธิไม่วอกแวกการทำงานผิดพลาดน้อย และมีการทบทวนตรวจสอบงานที่ทำอยู่เสมอ หากเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายหรือผิดพลาดต้องปรับปรุงแก้ไข นอกจากนั้นผู้ปฏิบัติงานในองค์กรทุกคนจะต้องไม่ปฏิบัติหรือประพฤติในสิ่งนี้อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อองค์กร หรือเกิดความลำเอียงในการปฏิบัติหน้าที่ตลอดจนมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม และโปร่งใสตรวจสอบได้ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ในการบริหารงานและปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด

6) ฝึกเป็นคนที่ชอบกระทำหรือลงมือปฏิบัติมากกว่าพูด

7) กระตุ้นเตือนตัวเองหรือสร้างแรงจูงใจภายในให้อยากทำงานตลอดเวลา โดยไม่ต้องให้ใครบังคับ มีศรัทธาในงานและองค์กรที่ทำงานอยู่

8) ปรับทัศนคติและค่านิยมที่ไม่เหมาะสมเสียใหม่ เช่น การทำงานเป็นเล่น การประจบสอพลอ การมีระบบพรรคพวก การเกรงใจอย่างไร้เหตุผล ตลอดจนนิสัยที่ไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ

9) สร้างมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน เช่น รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การยิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน ให้อภัยกัน รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา โดยปกติคนส่วนใหญ่เต็มใจและยินดีที่จะผูกมิตรไมตรีแก่กัน ความสัมพันธ์ในองค์กรจะเป็นเสมือนช่องทางคล่องใจซึ่งกันและกัน และจะช่วยผลักดันให้งานบรรลุผลสำเร็จได้ตามที่มุ่งหมายไว้¹⁷

มาโนช สุขฤกษ์ และคณะ กล่าวถึงปัจจัยที่อาจก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานว่าประกอบด้วยปัจจัยหลัก 3 ปัจจัย ดังนี้

1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ จำนวนสมาชิกในครอบครัว อายุ ระยะเวลาในการทำงาน สติปัญญา ระดับการศึกษา และบุคลิกภาพ

2) ปัจจัยที่ได้รับมาจากงาน ได้แก่ ชนิดของงาน ทักษะความชำนาญ สถานภาพทางอาชีพ สถานภาพทางภูมิศาสตร์ และขนาดของธุรกิจ

3) ปัจจัยที่ควบคุมได้โดยฝ่ายบริหาร ได้แก่ ความมั่นคง รายได้ สวัสดิการ โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน สถานภาพการทำงาน ผู้ร่วมงาน ความรับผิดชอบและการจัดการ¹⁸

พะยอม แก้วกำเนิด เสนอยุทธการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและองค์กรมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) ควรศึกษา หรือวิเคราะห์นโยบาย เพื่อเป็นหลักหรือแนวทางปฏิบัติที่สำคัญ

2) ควรมีแผนงานที่ชัดเจน วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และสอดคล้องกับนโยบาย

3) ควรเลือกแนวปฏิบัติ เทคนิควิธี ที่มุ่งวัตถุประสงค์ของงาน ใช้ทรัพยากรให้ประหยัดที่สุด

4) ควรติดตามควบคุม นิเทศการปฏิบัติงาน

5) ควรให้บุคลากรปฏิบัติงานเป็นทีม และให้เข้ารับการอบรมตามภารกิจของงาน

6) ควรปฏิบัติงานประสานแนวคิดช่วยเหลือให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์

7) ควรมีการประเมินผล

¹⁷ สมพิศ สุขแสน, 'เทคนิคการทำงานให้มีประสิทธิภาพ', <<https://bongkotsakorn.wordpress.com/2013/06/06/เทคนิคการทำงานให้มีประ/>> สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2566.

¹⁸ มาโนช สุขฤกษ์ และคณะ, 'ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของช่างอากาศ : ศึกษาเฉพาะกรณี กองการบินทหารเรือ' (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2554) 18-19.

8) ควรมีการพัฒนางาน

9) ควรมีการเผยแพร่ผลงาน รายงานและประชาสัมพันธ์¹⁹

2.2.4 การประเมินระดับความสำคัญของปัจจัย

สำหรับงานวิจัยเรื่องนี้ ในการวิจัยเชิงปริมาณคณะผู้วิจัยได้ใช้มาตราการวัด (Scales) เป็นชุดของตัวเลขใช้วัดระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนการทุจริต ซึ่งมาตราวัดเจตคติที่นิยมใช้กันมากมีอยู่ 4 ชนิด คือ

1. มาตราวัดของ Likert
2. มาตราวัดของ Thurstone
3. มาตราวัดของ Guttman
4. มาตราวัดของ Osgood

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยจะขอแนะนำเสนอเฉพาะมาตราวัดที่นำมาใช้ในงานวิจัยนี้เท่านั้น นั่นคือ มาตราวัดของ Likert โดยมีรายละเอียดดังนี้

มาตราวัดของ Likert

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2555, หน้า 265-269) ได้อธิบายไว้ว่า มาตราวัดที่รู้จักกันแพร่หลายมากที่สุดวิธีหนึ่ง คือ การวัดแบบลิเคิทสเกล (Likert - type scale) แม้ว่าจะขาดคุณสมบัติที่ดีที่มีอยู่ในการวัดแบบกัทแมนและเทอร์สโตน แต่ก็เป็นที่นิยมใช้กันอยู่แพร่หลายเพราะความง่ายแก่การวัด ไม่มีกระบวนการอะไรมากมายเช่นวิธีการวัดแบบอื่น ๆ

การวัดทัศนคติแบบลิเคิทเริ่มด้วยการรวบรวมหรือเรียบเรียงข้อความที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดของตัวแปรที่ต้องการจะศึกษา

1. แบบฉบับดั้งเดิมของลิเคิทสเกล

ประกอบด้วยหลายรายการ/ข้อความ หรือข้อคำถามซึ่งข้อความแต่ละข้อความจะมี 5 ทางเลือกให้เลือกตอบไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ทัศนคติหรือความบ่อยครั้งของพฤติกรรม ตัวอย่างของการวัดทัศนคติแบบลิเคิทให้ผู้ตอบแสดงอัตราความชอบหรือความเห็นด้วยซึ่งมีตั้งแต่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถ้าตอบว่าเห็นด้วยอย่างยิ่ง จะให้รหัส 5 ถ้าตอบเห็นด้วยจะให้รหัส 4 ถ้าไม่แน่ใจให้รหัส 3 ถ้าไม่เห็นด้วยให้รหัส 2 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้รหัส 1 ในทางกลับกันก็ได้ถ้าเป็นการถามในทางตรงข้าม เช่น เห็นด้วยอย่างยิ่ง 1 เห็นด้วย 2 ไม่แน่ใจ 3 ไม่เห็นด้วย 4 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 5

การค่าตัวเลขอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของข้อคำถามว่าเป็นไปในทางเดียวกัน (เชิงนิยมหรือไม่นิยม) ในเรื่องที่ต้องการวัด ถ้าต้องการวัดในเชิงนิยม (positive) แต่คำถามบางข้ออาจถามเป็นเชิงไม่นิยม (negative) ต้องกลับเลขให้ถูกต้องซึ่งรหัสตัวเลขที่ให้ (ที่แสดงไว้ในวงเล็บได้ข้อความ) อาจให้ในช่วงการประเมินผลได้ไม่จำเป็นต้องปรากฏให้เห็นในแบบสอบถาม

¹⁹ พะยอม แก้วกำเนิด, *กลยุทธ์การทำงานให้มีประสิทธิภาพ* (กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต 2532) 2.

ตัวอย่างของข้อความที่ใช้วัดทัศนคติแบบลิเคิทสเกล มีดังนี้

1) การทำแท้งโดยเสรีจะช่วยแก้ความทุกข์ทรมานใจจากการต่วนชิงสุกก่อนห่าม (เชิงนิยม)

() เห็นด้วยอย่างยิ่ง () เห็นด้วย () ไม่แน่ใจ () ไม่เห็นด้วย () ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

(5) (4) (3) (2) (1)

2) การทำแท้งโดยเสรีเป็นการสร้างคนให้มีจิตใจ แข็งกระด้าง ขาดความเมตตา (เชิงไม่นิยม)

() เห็นด้วยอย่างยิ่ง () เห็นด้วย () ไม่แน่ใจ () ไม่เห็นด้วย () ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

(1) (2) (3) (4) (5)

จากตัวอย่างข้อความข้างต้น จะเห็นได้ว่าการให้เลขมุ่งไปในทางบวก (หรือเชิงนิยม) ต่อการทำแท้งเสรี กล่าวคือ ผู้ที่ตอบในลักษณะที่เห็นด้วยกับข้อความที่สนับสนุนการทำแท้งโดยเสรีจะได้ “คะแนน” มาก แต่หากข้อความข้อใดข้อหนึ่ง มุ่งไปในทางลบ ผู้ที่ตอบในลักษณะที่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความจะได้ “คะแนน” น้อย จะต้องกลับคะแนนให้มากขึ้น

ผู้วิจัยจะต้องตัดสินใจว่า ตนจะสร้างสเกลในเชิงลบหรือเชิงบวก แล้วจึงกำหนดอันดับของเลขของแต่ละข้อให้สอดคล้องกับการตัดสินใจนั้น ๆ ไม่ใช่ให้เลขกำกับจากมากไปหาน้อยเหมือนกันหมดทั้ง ๆ ที่คำถามบางคำถามมีข้อความที่แสดงลักษณะตรงข้ามกัน (หมายเหตุ ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บได้ข้อความในทางปฏิบัติไม่จำเป็นที่จะต้องใส่ไว้)

แม้ว่าการวัดแบบลิเคิทจะมีข้อดีในด้านความสะดวกและความง่ายแก่การสร้าง แต่ก็มีข้อเสียในด้านการตีความหมาย “คะแนน” รวมที่ได้ สมมติว่ามีข้อความ 5 ข้อ เป็นไปในทางบวกต่อเรื่องที่กำลังศึกษา ผู้ที่เห็นด้วยในแต่ละข้อจะได้คะแนนในแต่ละข้อนั้นมากกว่าผู้ที่ไม่เห็นด้วย ตามระบบการให้ “คะแนน” แต่ละข้อ สูงสุด 5 และ ต่ำสุด 1 ทำให้คะแนนรวมสูงสุดที่พึงได้คือ 25 และต่ำสุดคือ 5 ส่วนคะแนนระหว่างกลางที่เท่ากันได้มาจากการตอบคำถามทั้ง 5 ข้อ ในแบบต่าง ๆ กัน เช่น คะแนนรวม 20 อาจได้มาจากข้อ 1 3 คะแนน, ข้อ 2 5 คะแนน, ข้อ 3 5 คะแนน, ข้อ 4 3 คะแนน และ ข้อ 5 4 คะแนน หรืออาจได้มาจากข้อ 1 4 คะแนน, ข้อ 2 4 คะแนน, ข้อ 3 4 คะแนน ข้อ 4 4 คะแนน และข้อ 5 4 คะแนน ก็ได้

คะแนนรวมที่ได้จากการวัดแบบลิเคิทสเกลจึงยากแก่การตีความหมาย เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนที่ได้จากวิธีการวัดอื่น ๆ เช่น เทอร์สโตน หรือกัทแมน อย่างไรก็ตามลิเคิทสเกลเป็นวิธีการวัดอย่างหนึ่งที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ง่าย และรวดเร็วต่อการวัด มีความผันผวนน้อยกว่าการใช้คำถามเพียงคำถามเดียวในการวัด

ในปัจจุบันได้มีผู้ดัดแปลงลิเคิทสเกล โดยให้คะแนนต่างจากที่ลิเคิทได้กำหนดไว้แต่เดิม เช่น ให้คะแนนติดลบ -2, -1, 0, 1, และ 2 หรือให้คะแนนจาก 0 ถึง 4 โดย ไม่ได้คำนึงถึงปัญหาต่าง ๆ ที่จะตามมาจากการตีความหมายและคุณสมบัติของคะแนนรวมที่ได้ เช่น หากมีคำถาม 5 ข้อ และการให้คะแนนมีตั้งแต่ติดลบ -2 ถึง +2 โอกาสที่ผู้ตอบจะได้คะแนนรวมอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น 0 คะแนน (หรือคะแนนรวมอื่น ๆ) มีมากมายหลายแบบ ซึ่งทำให้ยากแก่การตีความหมายของคะแนนรวมแต่ละคะแนน การให้คะแนนตามระบบเดิมของลิเคิทจะไม่มีปัญหาดังกล่าว และคะแนนรวมแต่ละคะแนนมีโอกาที่จะเท่ากันมีน้อยกว่าคะแนนรวมที่ได้จากการให้คะแนนแบบเริ่มต้นจากการติดลบ จึงไม่ควรให้คะแนนที่มีค่าติดลบ ควรใช้ตามแบบดั้งเดิมของลิเคิท

2. การทดสอบรายการข้อความ

เมื่อนักวิจัยได้รวบรวมคำถามและกำหนดหลักเกณฑ์ในการให้คะแนนรวมและคะแนนของแต่ละข้อได้แล้ว ควรได้มีการนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่มีรายการคำถามวัดไปทำการทดสอบความใช้ได้ ในทางปฏิบัติของรายการกับประชากรที่คล้ายคลึงกันที่สุดกับกลุ่มที่ต้องการศึกษาประมาณ 30-50 ราย ยกเว้นในกรณีนี้จำเป็นที่สุดเพราะประชากรเป้าหมายมีจำนวนจำกัด เพื่อทดสอบว่าสามารถใช้กับประชากรที่ต้องการศึกษาได้หรือไม่ คำตอบของแต่ละข้อจะมีการกระจายที่ดีหรือไม่ นำผลการทดสอบมาทำการศึกษามาตัดข้อความที่มีปัญหาออกไป หรือเพิ่มข้อความอื่นที่เหมาะสม

ข้อความที่มีปัญหาคือ ข้อความที่ไม่สัมพันธ์กับคะแนนรวม การทดสอบสามารถทำได้โดยการวัดความสัมพันธ์ของคะแนนของข้อความนั้นกับคะแนนรวม ถ้ามีความสอดคล้องกันดี (consistency) ก็แสดงว่าข้อความนั้นใช้ได้ วิธีการทางสถิติที่ใช้อาจใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบง่าย (simple correlation) หรือการวัดความสัมพันธ์เชิงอันดับแบบเพียร์ซัน (Pearson's rank correlation) หรือวิธีการทดสอบความเชื่อถือได้ (reliability test) ในด้านความสอดคล้องกันของมาตรวัด และที่สำคัญคือดูการกระจายของแต่ละรายการ และของมาตรวัดรวมว่ามีการกระจายแบบปกติหรือไม่ ถ้าไม่ปกติต้องพิจารณาต่อไปแม้ว่าคำถามจะเป็นที่เข้าใจของผู้ตอบ ๆ สามารถตอบได้ อาจเป็นคำถามที่ไม่ดี เช่น เป็นคำถามนำ เป็นต้น

3. การทดสอบความสอดคล้องกันของคะแนนข้อความแต่ละข้อกับคะแนนรวม นอกจากจะเป็นการทดสอบความเหมาะสมของการรวมคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถามแล้วยังถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการทดสอบความเป็นมิติเดียวกัน (unidimensionality) ของการวัดอีกด้วย ถ้าคะแนนของทุกข้อมีความสอดคล้องกับคะแนนรวมสูง ความเป็นมิติเดียวกันของรายการต่าง ๆ ที่ใช้วัดทัศนคตินั้นย่อมสูงตามไปด้วย

ข้อบกพร่องที่สำคัญยิ่งคือ “คะแนน” ที่ได้จากการวัดแบบลิเคิต โดยแท้จริงแล้วเป็นเพียงอันดับที่ ไม่สามารถวัดช่วงห่าง เช่น ระหว่าง “คะแนน 5” (สำหรับเห็น ด้วยอย่างยิ่ง) และ “คะแนน 4” (สำหรับเห็นด้วย) ได้แต่เพียงว่า “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” นั้น มากกว่า “เห็นด้วย” เท่านั้นแต่แตกต่างกันเท่าใดไม่ทราบแน่นอน ความแตกต่างระหว่างอันดับอื่นก็มีปัญหาในทำนองเดียวกัน ปัญหานี้เรียกว่า ปัญหาความไม่สอดคล้องภายในรายการในด้านการให้คะแนน (intra-item consistency) เพราะไม่มีคะแนนจริงไปวัดความห่าง นอกจากนั้นแล้ว ยังเป็นไปได้ที่ไม่มี ความสอดคล้องระหว่างข้อรายการ (inter-item inconsistency) และระหว่างตัวบุคคลที่ตอบแบบสัมภาษณ์ (inter-person consistency)

4. เกณฑ์กำหนดระดับความสำคัญของลิเคิตสเกล

การตีค่าคะแนนจากการวัด ใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการวัดมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา โดยมีเกณฑ์ในการตีความหมายคะแนนจากการวัดดังนี้

4.1 แบบสเกลคู่

4.1.1 มาตรฐานส่วนประมาณค่าลิเคิตสเกล แบบ 4 จุด (Wright & Masters; Wright & Stone อ้างถึงใน รังสรรค์ โฉมยา, ม.ป.ป., หน้า 148) เกณฑ์ในการพิจารณาคือ

- ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 มีคุณลักษณะในตัวแปรต่ำมาก
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 มีคุณลักษณะในตัวแปรต่ำ
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 มีคุณลักษณะในตัวแปรสูง

- ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.00 มีคุณลักษณะในตัวแปรสูงมาก
- 4.1.2 มาตรฐานประมาณค่าลิเคิตสเกล แบบ 6 จุด เกณฑ์ในการพิจารณา คือ
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 มีคุณลักษณะในตัวแปรต่ำมาก
 - ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 มีคุณลักษณะในตัวแปรต่ำ
 - ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 มีคุณลักษณะในตัวแปรค่อนข้างต่ำ
 - ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 มีคุณลักษณะในตัวแปรค่อนข้างสูง
 - ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.49 มีคุณลักษณะในตัวแปรสูง
 - ค่าคะแนนเฉลี่ย 5.50 – 6.00 มีคุณลักษณะในตัวแปรสูงมาก

4.2 แบบสเกลที่

มาตรฐานประมาณค่าลิเคิตสเกล แบบ 5 จุด ที่นิยมมี 2 แบบ ดังนี้

4.2.1 แบบที่ 1 ใช้เกณฑ์ของ Best and Kahn (2003) ที่แบ่งช่วงการแปลผลตามหลักของการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) โดยการนำค่าสูงสุดลบด้วยค่าต่ำสุด แล้วหารด้วยระดับที่ต้องการแปลผล เกณฑ์ในการพิจารณา คือ

- ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 มีคุณลักษณะในตัวแปรน้อยที่สุด
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 มีคุณลักษณะในตัวแปรน้อย
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 มีคุณลักษณะในตัวแปรปานกลาง
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 มีคุณลักษณะในตัวแปรมาก
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 มีคุณลักษณะในตัวแปรมากที่สุด

4.2.2 แบบที่ 2 เกณฑ์ในการพิจารณา คือ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 121)

- ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 มีคุณลักษณะในตัวแปรน้อยที่สุด
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 มีคุณลักษณะในตัวแปรน้อย
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 มีคุณลักษณะในตัวแปรปานกลาง
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 มีคุณลักษณะในตัวแปรมาก
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 มีคุณลักษณะในตัวแปรมากที่สุด

ทั้งนี้ ในงานวิจัยดังกล่าวจะทำการประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการไต่สวนการทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 โดยใช้มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ดังนั้น จึงเลือกใช้เกณฑ์การแปลผลมาตรฐานประมาณค่าลิเคิตสเกล แบบ 5 จุด ซึ่งเลือกแบบที่ 2 เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและสะท้อนความเป็นจริงมากที่สุด

2.2 การไต่สวนของต่างประเทศ

จากที่คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพบว่าในบรรดาประเทศต่าง ๆ มีเพียงไม่กี่ประเทศที่มีการตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นการเฉพาะ ซึ่งปรากฏในลักษณะขององค์กรอิสระที่มีรูปแบบพิเศษ เช่น โปแลนด์ โรมาเนีย ลัตเวีย ลิทัวเนีย สเปน สิงคโปร์ มาเก๊า จีน เกาหลีใต้ อาร์เจนตินา บรูไน เป็นต้น²⁰ ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเทียบเคียงประเทศที่มีลักษณะองค์กรที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตใกล้เคียงกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) จึงเลือกทำการศึกษา 4 ประเทศ คือ เขตบริหารพิเศษฮ่องกง สิงคโปร์ ลิทัวเนีย และลัตเวีย

2.2.1 เขตบริหารพิเศษฮ่องกง

เขตบริหารพิเศษฮ่องกง: คณะกรรมการอิสระต่อต้านการทุจริต

คณะกรรมการอิสระต่อต้านการทุจริต (ICAC) ของเขตบริหารพิเศษฮ่องกง ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2517 ในฐานะหน่วยงานอิสระจากหลากหลายสาขาวิชา ภารกิจหลักคือการรวมกันของภารกิจหลักสามประการ ได้แก่ การติดตามการทุจริตผ่านการตรวจจับและการสอบสวนที่มีประสิทธิภาพ ขจัดโอกาส ในการคอร์รัปชัน ด้วยการแนะนำแนวทางปฏิบัติในการต่อต้านการคอร์รัปชัน และให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับอันตรายของการทุจริตและส่งเสริมการสนับสนุนในการต่อต้านการทุจริต²¹

ICAC มาจากพระราชกฤษฎีกา มีสถานะเป็นหน่วยงานต่อต้านการทุจริตโดยเฉพาะซึ่งเป็นอิสระจากนายกรัฐมนตรี หน่วยงานบังคับใช้สถาบันของบริการพิงพิง รวมบริการสาธารณะ งานการศึกษาที่ดินอื่น ๆ โดยแท้จริงแล้ว ICAC เห็นด้วยกับรัฐธรรมนูญฉบับย่อของศาล ซึ่งระบุทางกฎหมายเฉพาะที่อาจต้องรับผิดชอบต่อกฎหมายกลางของฮ่องกง ICAC ได้รับมอบหมายงานเฉพาะ ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายอีกสองฉบับ คือ กฎหมายป้องกันการติดสินบน การเลือกตั้ง (การคอร์รัปชัน) และการกระทำที่ผิดกฎหมาย

กฎหมายกำหนดภารกิจในหน้าที่ของงานสืบสวนของ ICAC ขึ้นตอนในการจัดการกับผู้ถูกจับกุม และในการยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับความผิดให้อำนาจแก่ ICAC ในการจับกุม กักขัง และให้ประกันตัว มอบอำนาจในการค้นหาและยึดแก่ ICAC มอบอำนาจให้ ICAC เก็บตัวอย่างที่ไม่ใกล้ชิดจากผู้ถูกจับกุมเพื่อวิเคราะห์ทางนิติเวชให้อำนาจ ICAC ในการจับกุมบุคคลที่เรียกกันว่าเป็นเจ้าหน้าที่ที่กำหนด ซึ่งกระทำ ความผิดฐานชู้กรรโชกโดยการใช้ตำแหน่งในทางที่ผิด ตลอดจนบุคคลใด ๆ ที่ก่ออาชญากรรมที่เกี่ยวข้องหรืออำนวยความสะดวก โดยตรงหรือโดยอ้อมจากความผิดที่ต้องสงสัยตาม พ.ร.บ. กฎหมายป้องกันการติดสินบน และการเลือกตั้ง (การทุจริตและประพฤติมิชอบ) ให้อำนาจ ICAC ตามคำสั่งศาลในการแสวงหาและตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สินที่ผู้ทุจริตปกปิดไว้ในรูปแบบต่าง ๆ อำนาจรวมถึงการค้นหาบัญชีธนาคาร (การค้นหา

²⁰ วิถีพิเศษ สารานุกรมเสรี. รายชื่อหน่วยงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต. สืบค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/รายชื่อหน่วยงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต>. เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2567

²¹ ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT. Specialised Anti-Corruption Institutions. สืบค้นจาก <https://www.oecd.org/corruption/acn/39971975.pdf>. เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2567

และยึดเอกสาร) และกำหนดให้ผู้ต้องสงสัยแจ้งรายละเอียดทรัพย์สิน รายได้ และรายจ่ายของตน ให้อำนาจแก่ ICAC ตามคำสั่งศาลในการอายัดหนังสือเดินทาง การยึด การจำหน่ายทรัพย์สินเพื่อหยุดยั้งผู้ทุจริตที่พยายามจะหลบหนีจากฮ่องกงหรือฟอกเงินที่ได้มา โดยมีขอบเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกศาลริบทรัพย์สิน และให้อำนาจ ICAC ในการปกป้องความลับของการสืบสวน

ขั้นตอนการสอบสวนและดำเนินคดีอาญาทุจริตโดย ICAC

- 1) ศูนย์รายงาน ICAC รับเรื่องร้องเรียน (โดยบุคคล นิติบุคคล สำนักงานภูมิภาคของ ICAC หรือโดยหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ) เกี่ยวกับการทุจริต
- 2) เรื่องร้องเรียนได้รับการตรวจสอบโดย ICAC และจัดหมวดหมู่เพื่อดำเนินการหรือไม่ดำเนินการต่อไป
- 3) สำหรับการร้องเรียนที่ต้องให้ดำเนินการต่อไป ฝ่ายปราบปรามของ ICAC จะดำเนินการสอบสวน
- 4) สำหรับการร้องเรียนที่มีหลักฐานพิสูจน์ รายละเอียดที่เกี่ยวข้องจะถูกส่งสำหรับสถาบันการฟ้องร้องไปยังเลขาธิการยุติธรรม หัวหน้ากระทรวงยุติธรรมของรัฐบาลเขตบริหารพิเศษฮ่องกง
- 5) การดำเนินคดีการทุจริตจะดำเนินการโดย ICAC (การทุจริตในภาครัฐและเอกชน) ของหน่วยงานอาชญากรรมทางการค้าและการทุจริต กองอัยการ กระทรวงยุติธรรม ให้คำแนะนำแก่ ICAC และดำเนินการดำเนินคดี
- 6) รายงานต่อคณะกรรมการพิจารณาการปฏิบัติงานของ ICAC ต่อไป

ICAC ในองค์กรประกอบด้วยสำนักงานของกรมการและหน่วยงาน 3 หน่วยงาน ได้แก่ ฝ่ายปราบปราม การป้องกันการทุจริต และชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งให้บริการโดยฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติการรับพิจารณา และ สอบสวนข้อร้องเรียนเรื่องการทุจริต กรมป้องกันการทุจริตตรวจสอบแนวปฏิบัติและขั้นตอนของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานสาธารณะเพื่อลดโอกาสการทุจริตและให้คำแนะนำในการป้องกันการทุจริตแก่องค์กรเอกชนเมื่อ มีการร้องขอกรมชุมชนสัมพันธ์ให้ความรู้ประชาชนต่อต้านภัยคุกคามจากการทุจริต และขอการสนับสนุนจากประชาชนในการต่อต้านการทุจริต ในบรรดาส่วนต่าง ๆ ของแผนกปราบปราม จะมีแผนกคุ้มครองพยานและอาวุธปืน แผนกประสานงานระหว่างประเทศ แผนกสืบสวนทางการเงิน และแผนกนิติคอมพิวเตอร์ และการพัฒนาการวิจัย

ในปีแรกของการก่อตั้ง ICAC ได้บรรจุพนักงาน 369 คน ผ่านการประกาศรับสมัครผู้มีประสบการณ์ทั่วไปและสำนักงานตำรวจแห่งชาติของสหราชอาณาจักร นอกเหนือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะจากสายอาชีพการบัญชีและวิชาชีพอื่น ๆ ในภาคเอกชน ปัจจุบัน ICAC มีพนักงานประมาณ 1,200 คน

ปัจจุบันพนักงานมากกว่าครึ่งหนึ่งที่ทำงานใน ICAC ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการธิการมานานกว่า 10 ปี ความสนใจในการทำงานให้กับ ICAC มีอยู่ในระดับสูงนับตั้งแต่ก่อตั้งมา และคณะกรรมการไม่เคยมีปัญหากับการรับพนักงานจากมุมมองดังกล่าว เหตุผลประการหนึ่งอยู่ที่การสนับสนุนจากสาธารณะโดยรวมในการปราบปรามการทุจริต อย่างจริงจัง ตลอดจนความน่าเชื่อถือที่ ICAC ได้รับจากการดำเนินการตาม คำสั่งและภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดหลายปีที่ผ่านมา ICAC ได้พัฒนาระบบการฝึกอบรมที่ซับซ้อนสำหรับบุคลากรของตน

การฝึกขั้นพื้นฐาน ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ครั้งแรก พนักงานใหม่ทุกคนจะต้องผ่านหลักสูตรการปฐมนิเทศที่ครอบคลุมตามสายงานที่พวกเขาจะได้รับมอบหมาย (เช่น การสืบสวน การป้องกันการศึกษ) เมื่อสำเร็จหลักสูตรส่วนแรกของหลักสูตรปฐมนิเทศแล้ว พนักงานใหม่จะต้องเข้ารับการฝึกอบรมภาคปฏิบัติเป็นเวลา 12 เดือน ในแผนกสืบสวน จากนั้นพวกเขาก็กลับไปโรงเรียนฝึกอบรมระยะที่ 2 ของหลักสูตร โดยเน้นไปที่การฝึกอบรมการสืบสวนเชิงปฏิบัติ เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมระยะที่ 2 พวกเขาจะต้องผ่านการทดลองงานข้ามสาขาอีก 12 เดือนก่อนการฝึกอบรมระยะที่ 3 ซึ่งครอบคลุม ทักษะการสืบสวนเชิงปฏิบัติขั้นสูงยิ่งขึ้น

การฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง การฝึกอบรมวิชาชีพอย่างต่อเนื่องครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ เช่น การสืบสวนทางการเงิน เทคนิคการสัมภาษณ์ การเขียนรายงาน และทักษะการจัดการ ผู้ตรวจสอบของแผนกปฏิบัติการผู้สืบสวนจะได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการค้าที่เปลี่ยนแปลงไป ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการพัฒนาล่าสุดในเทคนิคการสืบสวนคดีอาญา เนื่องจากจำนวนคดีที่ต้องใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินและคอมพิวเตอร์เพิ่มมากขึ้น ICAC จึงเพิ่มการฝึกอบรมทางวิชาชีพสำหรับผู้ตรวจสอบด้านการสืบสวนทางการเงิน การวิเคราะห์คอมพิวเตอร์ และนิติเวช ตลอดจนการแบ่งปันประสบการณ์กับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในต่างประเทศ

นอกเหนือจากการฝึกอบรมทางวิชาชีพแล้ว เจ้าหน้าที่ยังได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสร้างทีม ความเป็นผู้นำ การจัดการความเครียด การจัดการการเปลี่ยนแปลง การจัดการคุณภาพ และประสิทธิภาพส่วนบุคคล เพื่อให้ทันกับการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ ICAC จึงจัดให้มีการฝึกอบรมคอมพิวเตอร์ที่หลากหลายสำหรับเจ้าหน้าที่ (การฝึกอบรมเกี่ยวกับแอปพลิเคชัน ซอฟต์แวร์ การแก้ปัญหาฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ การบริหารระบบ และความปลอดภัยของเทคโนโลยีสารสนเทศ) เจ้าหน้าที่ของ ICAC ยังได้รับการฝึกอบรมด้านวิชาชีพและการจัดการในต่างประเทศอีกด้วย

ความรับผิดชอบ

งานของ ICAC อยู่ภายใต้การพิจารณาของคณะกรรมการที่ปรึกษาอิสระ 4 คณะ ประกอบด้วยคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านการทุจริต คณะกรรมการพิจารณาการปฏิบัติงาน คณะกรรมการที่ปรึกษาการป้องกันการทุจริต และคณะกรรมการที่ปรึกษาพลเมืองด้านชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยประธานเจ้าหน้าที่บริหารของรัฐบาลเขตบริหารพิเศษฮ่องกง

คณะกรรมการจะให้คำแนะนำและข้อเสนอการปรับปรุงตามลำดับเกี่ยวกับนโยบายโดยรวมของคณะกรรมการตลอดจนการทำงานของหน่วยงานทั้งสามแห่ง นอกจากนี้ ICAC ยังจัดทำรายงานประจำปีซึ่งมีอยู่บนหน้าเว็บของตน นอกจากนี้ สถิติต่าง ๆ เช่น รายงาน การคอร์รัปชัน รายงานการคอร์รัปชันที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง และข้อมูลการดำเนินคดีก็ถูกเผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์เพื่อให้สาธารณชนเข้าถึงได้ง่าย

มาตรฐานการปฏิบัติงานของ ICAC

งานทั้งหมดดำเนินการภายใต้ "มาตรฐานการปฏิบัติงาน" ซึ่งเจ้าหน้าที่ ICAC มุ่งมั่นที่จะ:

- ตอบกลับรายงานการทุจริตภายใน 48 ชั่วโมง
- ตอบกลับรายงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทุจริตภายใน 2 วันทำการ
- ตอบกลับคำขอกรณีให้คำแนะนำในการป้องกันการทุจริตภายใน 2 วันทำการ
- ตอบกลับคำขอให้ความรู้หรือข้อมูลการต่อต้านการทุจริตภายใน 2 วันทำการ

การรับเรื่องร้องเรียนการทุจริต ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา จำนวนการร้องเรียนเรื่องการทุจริตที่ส่งไปยัง ICAC ซึ่งเรียกว่ารายงานการทุจริต อยู่ระหว่าง 3,500 เรื่อง ถึง 4,500 เรื่อง ต่อปี ไม่รวมการร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง จำนวนรายงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งทั้งหมดมีตั้งแต่ประมาณ 200 ฉบับ ถึง 700 ฉบับต่อปี การเปรียบเทียบข้อร้องเรียนเรื่องการทุจริตในปี พ.ศ. 2518 และ พ.ศ. 2547 พบว่าข้อร้องเรียนเกี่ยวกับภาครัฐ มีจำนวนลดลงอย่างมาก โดยเฉพาะข้อร้องเรียนเกี่ยวกับตำรวจ และสถาบันของรัฐอื่น ๆ และข้อร้องเรียนเกี่ยวกับภาคเอกชนเพิ่มขึ้น หากต้องการรับรายงานจากสาธารณะ ศูนย์รายงานจะเปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง ในปี พ.ศ. 2547 โดยเผยแพร่ข้อมูลกับรายงานและการสอบถามข้อมูลจำนวน 5,717 ฉบับ

การสอบสวนคดีทุจริตเชิงรุก ฝ่ายปราบปรามที่รับผิดชอบสืบสวนสอบสวนเป็นหน่วยงานที่ใหญ่ที่สุดของ ICAC ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา มีการใช้เทคนิคการสอบสวนเชิงรุก เพื่อระบุกรณีการทุจริตที่อาจไม่ได้รับการรายงานกลยุทธ์ดังกล่าวรวมถึงการใช้ปฏิบัติการลับและการใช้ข่าวกรองและเทคโนโลยีสารสนเทศในวงกว้างและมีประสิทธิภาพมากขึ้น วิธีการนี้ได้รับการพิสูจน์แล้วว่ามีความมีประสิทธิภาพในการเปิดเผยกรณีการทุจริตร้ายแรงหลายกรณี

การให้คำปรึกษาเรื่องการป้องกันการทุจริตในแต่ละปี กองป้องกันการทุจริตดำเนินการศึกษาประมาณ 300 เรื่อง เพื่อช่วยรัฐบาลและหน่วยงานสาธารณะในการระบุ และกำจัดจุดอ่อนด้านการบริหารจัดการและองค์กรที่ก่อให้เกิดช่องโหว่ของการทุจริต กลุ่มบริการให้คำปรึกษาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะฟรี และเป็นความลับแก่องค์กรเอกชน

2.2.2 สิงคโปร์

สิงคโปร์: สำนักงานสอบสวนการกระทำทุจริต

สำนักงานสอบสวนการกระทำทุจริต (CPIB) ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2495 ในฐานะหน่วยงานอิสระต่อต้านการทุจริต มีหน้าที่ในการสืบสวนและป้องกันการทุจริตในภาครัฐและเอกชน หน้าที่หลักของ CPIB คือการรับและสอบสวนข้อร้องเรียนที่ถูกกล่าวหาว่ามีพฤติกรรมทุจริต สอบสวนการทุจริตต่อหน้าที่และการประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งก่อให้เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับการติดสินบนและการคอร์รัปชัน และป้องกันการทุจริตโดยการตรวจสอบแนวปฏิบัติ และขั้นตอนในการให้บริการสาธารณะ เพื่อลดโอกาสการทุจริต

CPIB มีอำนาจในการสอบสวนตามพระราชบัญญัติป้องกันการทุจริต มาตรา 241 ซึ่งเป็นพื้นฐานทางกฎหมาย CPIB เป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นอิสระ มีหน้าที่สืบสวนและป้องกันการทุจริตในภาครัฐและเอกชนในสิงคโปร์

หน้าที่หลักของ CPIB คือ การรับและสอบสวนข้อร้องเรียนที่กล่าวหาว่ามีพฤติกรรมทุจริต สอบสวนการกระทำทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยถ้อยคำของคอร์รัปชัน และป้องกันการทุจริตโดยการตรวจสอบแนวปฏิบัติและขั้นตอนในการให้บริการสาธารณะ เพื่อลดโอกาสการทุจริต

CPIB มีหน้าที่รับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียวในการสอบสวนความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการติดสินบน ความผิดทางอาญาทางเศรษฐกิจ อื่น ๆ (เช่น การฉ้อฉล) อยู่ภายใต้เขตอำนาจของกระทรวงการพาณิชย์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติของสิงคโปร์ ในขณะที่ CPIB สืบสวนความผิดที่อยู่ในขอบเขตของพระราชบัญญัติป้องกันการทุจริต อำนาจอัยการจะตกเป็นของอัยการสูงสุด ศาลจะทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดี

แม้ว่าหน้าที่หลักของสำนักงานคือการสอบสวนการทุจริตภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันการทุจริตแต่ยังมีอำนาจในการสอบสวนความผิดทางอาญาร้ายแรงอื่น ๆ ที่ถูกค้นพบในระหว่างการสอบสวนการทุจริต

นอกจากการสอบสวนความผิดเกี่ยวกับการทุจริตแล้ว CPIB ยังดำเนินการป้องกันการทุจริตอีกด้วย CPIB ทบทวนวิธีการและขั้นตอนการทำงานของหน่วยงานที่มีแนวโน้มคอร์รัปชันและหน่วยงานสาธารณะเพื่อระบุจุดอ่อนด้านการบริหารในระบบที่มีอยู่ ซึ่งอาจเอื้อต่อการคอร์รัปชันและการทุจริตต่อหน้าที่และแนะนำมาตรการแก้ไขและป้องกันแก่หัวหน้าแผนกที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ของสำนักยังจัดให้มีการบรรยายและสัมมนาให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะผู้ที่ติดต่อกับประชาชนเกี่ยวกับข้อผิดพลาดและการหลีกเลี่ยงการคอร์รัปชันเป็นประจำ

อีกทั้งยังมีหน้าที่ตรวจสอบการทุจริตต่อหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐและรายงานกรณีดังกล่าวไปยังสถาบันสาธารณะที่เหมาะสมเพื่อดำเนินการทางวินัย สำนักก็มีหน้าที่รับผิดชอบในการปกป้องความ

สมบูรณ์ของการบริการสาธารณะและส่งเสริมการทำธุรกรรมที่ปราศจากการทุจริตในภาคเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทุจริต CPIB โดยมีอำนาจดังต่อไปนี้

1) อำนาจจับกุม

ผู้อำนวยการหรือพนักงานสอบสวนพิเศษใด ๆ จะไม่มีหมายก็ได้จับกุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในความผิดตามหลักป้องกันการทุจริตกระทำการหรือต่อต้านผู้ที่ได้รับการร้องเรียนตามสมควรหรือมีข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้รับหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าตนมีความกังวลเช่นนั้น ผู้อำนวยการหรือพนักงานสอบสวนพิเศษที่จะจับกุมบุคคลนั้นอาจตรวจค้นบุคคลนั้นและครอบครองสิ่งของทั้งหมดที่พบในตนได้ ซึ่งมีเหตุให้เชื่อได้ว่าเป็นผลหรือหลักฐานอื่นแห่งการกระทำความผิด

2) อำนาจสอบสวน : ในกรณีใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของ

(ก) ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา เช่น ข้าราชการรับของมีค่าใด ๆ โดยไม่พิจารณาจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการหรือธุรกิจใด ๆ ของข้าราชการนั้น การรับของกำนัล การช่วยเหลือผู้กระทำความผิดให้หลบเลี่ยงความยุติธรรม การให้ของขวัญหรือสินทรัพย์อื่นเพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดหลบเลี่ยงความยุติธรรม การรับของกำนัลเพื่อช่วยยัดทรัพย์สินที่ถูกขโมยหรือทรัพย์สินใด ๆ การสมคบคิดที่จะกระทำการ หรือความพยายามใด ๆ ที่จะกระทำการ หรือการสนับสนุนใด ๆ ของการกระทำดังกล่าว

(ข) ความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันการทุจริต ผู้อำนวยการหรือพนักงานสอบสวน คดีพิเศษจะใช้อำนาจทั้งหมดหรือบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนของตำรวจ ในความผิดใด ๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ได้ โดยไม่ต้องได้รับคำสั่งจากพนักงานอัยการ

อำนาจพิเศษในการสอบสวน หากพนักงานอัยการเห็นว่าเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันการทุจริตจะออกคำสั่งให้ผู้อำนวยการหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจคนใดทำการสอบสวนในเรื่องดังกล่าวในลักษณะ หรือวิธีการดังกล่าวก็ได้ ดังจะระบุไว้ในลำดับนั้น CPIB มีหน้าที่รับผิดชอบในการสอบสวนความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการติดสินบนในสิ่งโคปร์แต่เพียงผู้เดียว ในขณะที่ CPIB สืบสวนความผิดที่อยู่ในขอบเขตของพระราชบัญญัติป้องกันการทุจริต อำนาจอัยการจะตกเป็นของอัยการสูงสุด ศาลจะทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดี คำสั่งอาจอนุญาตให้มีการสอบสวนบัญชีธนาคาร บัญชีหุ้น บัญชี ชื่อ บัญชีรายจ่าย หรือบัญชีอื่นใด หรือตู้เซฟในธนาคารใดก็ได้ และให้มีอำนาจเพียงพอในการเปิดเผยหรือจัดทำโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่งทั้งหมด หรือบางส่วน ข้อมูลหรือบัญชีหรือเอกสารหรือสิ่งของตามที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจร้องขอ บุคคลใดไม่เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวหรือแสดงบัญชีหรือเอกสารหรือบทความดังกล่าวแก่บุคคลที่ได้รับอนุญาตจะมีความผิดและต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2,000 เหรียญสหรัฐ หรือจำคุกไม่เกินระยะเวลาที่กำหนด หนึ่งปีหรือทั้งสองอย่าง

อำนาจสอบสวนที่ได้รับมอบอำนาจจากพนักงานอัยการ พนักงานอัยการอาจออกคำสั่งมอบอำนาจให้ผู้อำนวยการหรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษใช้อำนาจทั้งหมดหรือใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ

สอบสวนของตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีมีความผิดตามกฎหมายลายลักษณ์อักษรก็ได้

อัยการมีอำนาจสั่งให้ตรวจสอบหนังสือของนายธนาคารได้ หากพนักงานอัยการเห็นว่าหลักฐานใดที่แสดงถึงการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันการทุจริต หรือการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาข้างต้น หรือการสมรู้ร่วมคิดกระทำความผิด หรือ การพยายามกระทำความผิด หรือเพื่อสนับสนุน ความผิดใด ๆ ดังกล่าวโดยบุคคลที่รับราชการ หรือหน่วยงานใด ๆ ของรัฐบาลหรือหน่วยงานสาธารณะนั้น มีแนวโน้มว่าจะพบอยู่ในสมุดบัญชีของนายธนาคารที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น ภรรยา หรือบุตรของตน หรือต่อบุคคลที่สาธารณชนเชื่อถือตามสมควร ให้อัยการเป็นผู้ดูแลผลประโยชน์หรือตัวแทนของบุคคลนั้น โดยคำสั่งให้ผู้อำนวยความสะดวกหรือพนักงานสอบสวนพิเศษคนใดคนหนึ่งซึ่งมีชื่ออยู่ในคำสั่ง หรือตำรวจคนใดที่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้กำกับหรือสูงกว่าที่เสนอชื่อเข้าตรวจสอบสมุดบัญชีเล่มใดเล่มหนึ่ง และให้ผู้อำนวยความสะดวก พนักงานสอบสวนพิเศษ หรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจอาจเข้าไปในธนาคารที่ระบุไว้ในคำสั่งและตรวจสอบสมุดบัญชีที่เก็บไว้ในธนาคารนั้นได้ในเวลาอันสมควร และอาจนำสำเนารายการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องลงในสมุดเล่ม นั้น ๆ ก็ได้

อำนาจของอัยการในการรับข้อมูล ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้น พนักงานอัยการ อาจโต้แย้งเป็นลายลักษณ์อักษรได้ แม้ว่าจะมีข้อขัดข้องในกฎหมายอื่นใด โดยแจ้งเป็นหนังสือว่า

(ก) กำหนดให้บุคคลนั้นจัดทำคำสาบานเป็นลายลักษณ์อักษรโดยแจ่มแจ้ง สंहามิทรพย์ หรืออสังหามิทรพย์ทั้งหมดที่เป็นของหรือครอบครองโดย บุคคลนั้นและโดยคู่สมรส บุตรและธิดาของบุคคลนั้น และระบุนวันที่ที่ทรัพย์สินแต่ละแห่งแจ่มแจ้ง ไม่ว่าจะได้มาโดยการซื้อ การให้เป็นของขวัญมรดก หรืออย่างอื่น

ความรับผิดชอบ

CPIB อยู่ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีโดยตรง มีผู้อำนวยการที่รับผิดชอบโดยตรงและรายงานตรงต่อนายกรัฐมนตรี ไม่มีการกำกับดูแลจากภายนอก และไม่มีหน่วยงานที่ปรึกษาที่มีหน้าที่กำกับดูแล CPIB

ผู้อำนวยการสำนักงานสอบสวนการกระทำทุจริตเป็นเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งจากนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ทำหน้าที่ภายใต้อำนาจทั่วไปของคณะรัฐมนตรีให้คำแนะนำหรือแนะนำผู้สมัครนายกรัฐมนตรีสิงคโปร์ อย่างไรก็ตาม สามารถปฏิเสธการแต่งตั้งหรือเพิกถอนการแต่งตั้งผู้อำนวยการได้ หากไม่เห็นด้วยกับคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะ นอกจากนี้ นายกรัฐมนตรียังแต่งตั้งรองผู้อำนวยการสำนักงานสืบสวนปราบปรามการทุจริตด้วย และสามารถกำหนดมาตรฐานที่แตกต่างกัน และแต่งตั้งผู้ช่วยผู้อำนวยการและผู้ตรวจสอบพิเศษ โดยนายกรัฐมนตรีสามารถแต่งตั้งผู้ช่วยผู้อำนวยการและผู้สอบสวนพิเศษจำนวนเท่าใดก็ได้ตามที่เห็นสมควร

อำนาจใด ๆ ที่ผู้อำนวยการได้รับมอบหมายและหน้าที่ให้กระทำตามพระราชบัญญัติป้องกันการทุจริตนั้น อาจอยู่ภายใต้คำสั่งและคำสั่งของนายกรัฐมนตรีก็ได้ ให้รองผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการ

สำนักใช้หรือปฏิบัติก็ได้ รองผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานอาจใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติ ป้องกันการทุจริตกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษของสำนักงานสืบสวนสอบสวนคดีทุจริตเป็นข้าราชการตามความหมายของประมวล กฎหมายอาญา หนังสือรับรองการแต่งตั้งที่ลงนามโดยผู้อำนวยการจะออกให้กับเจ้าหน้าที่ของ CPIB ทุกคน

2.2.3 ลิทัวเนีย

ลิทัวเนีย: หน่วยสืบสวนพิเศษ

หน่วยสืบสวนพิเศษ (Specialiųjų tyrimų tarnyba: STT) เป็นหน่วยงานต่อต้านการทุจริต อเนกประสงค์ที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2543 โดยมีอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวางในสาขาการต่อต้านการทุจริต ในการสืบสวน การป้องกัน และการให้ความรู้ในทางสถาบัน STT เป็นองค์กรอิสระที่รับผิดชอบ ต่อประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐและรัฐสภา นอกเหนือจากการบังคับใช้กฎหมายและอำนาจข่าวกรอง ทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับการติดสินบนและความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตแล้ว STT ยังมีหน้าที่ทั่วไป ในด้านการป้องกันและให้ความรู้ การประสานงานและการดำเนินการตามโครงการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้ว STT จะถูกมองว่าเป็นสถาบันบังคับใช้กฎหมาย ในปี พ.ศ. 2549 หน่วยงาน ดังกล่าวได้จ้างพนักงานจำนวน 215 คน ในสำนักงานกลางและแผนกภูมิภาค ซึ่งส่วนใหญ่ทำงานในแผนก สืบสวน STT ได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในไม่กี่โมเดลที่ประสบความสำเร็จของฮ่องกง

STT ก่อตั้งขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2540 ภายใต้กระทรวงมหาดไทย โดยมีหน้าที่ข่าวกรองและ ป้องกันการทุจริตในภาครัฐ ด้วยความตระหนักถึงความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาการทุจริตผ่านแนวทาง การปราบปราม การป้องกัน และการศึกษาที่หลากหลาย ลิทัวเนียจึงสำรวจแบบจำลองต่าง ๆ ของสถาบัน ต่อต้านการทุจริต และตัดสินใจปฏิบัติตามโมเดลฮ่องกงที่ได้รับการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง ในปี พ.ศ. 2543 ได้มีการนำกฎหมายว่าด้วย STT มาใช้ ซึ่งก่อให้เกิดสถาบันอิสระที่มีอำนาจหน้าที่กว้างขวางในการสืบสวน และป้องกันการทุจริต สถาบันใหม่นี้สร้างขึ้นจากวิสัยทัศน์และทรัพยากรมนุษย์ของรุ่นก่อน และมีผลบังคับใช้ ภายใน 1 เดือน นับตั้งแต่ประกาศใช้กฎหมาย

STT ได้รับการออกแบบให้เป็นหน่วยงานหลักในการต่อต้านการทุจริตในการตรวจจับ สอบสวน และป้องกันการกระทำผิดคอร์รัปชัน ให้การศึกษาด้านการคอร์รัปชัน ประสานมาตรการต่อต้าน คอร์รัปชันระหว่างหน่วยงานของรัฐและภาคประชาสังคม สังคมและภาคเอกชน และประสานยุทธศาสตร์ ต่อต้านการทุจริตในระดับชาติและระดับท้องถิ่น วัตถุประสงค์หลักของ สทท. คือการสร้างระบบป้องกันการ ทุจริตแห่งชาติ พัฒนาปรับปรุงกรอบกฎหมายต่อต้านการทุจริต

ข้อมูลและวิเคราะห์การทุจริตและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านการทุจริต อย่างไรก็ตาม STT เป็นส่วนที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดของกรอบทางกฎหมาย และสถาบันที่ซับซ้อนของระบบ ต่อต้านการทุจริตของลิทัวเนีย โครงการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติซึ่งรัฐสภา (Seimas) รับรองในปี พ.ศ. 2545 มีพื้นฐานการต่อสู้กับการทุจริตบนเสาหลัก 3 ประการ ได้แก่ การป้องกัน การสืบสวนและการบังคับใช้

และการให้ความรู้แก่สาธารณะ อำนาจการสอบสวนและการสอบสวนคดีอาญาของ STT อยู่ภายใต้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

ความผิดเกี่ยวกับการทุจริตจะได้รับการประมวลผลในลักษณะเดียวกัน และต่อหน้าศาลอาญา เช่นเดียวกับความผิดทางอาญาอื่น ๆ ทั้งหมด ดังนั้น ความแตกต่างในการสืบสวนและการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับการทุจริต จึงไม่ได้อยู่ที่อำนาจวิธีพิจารณาเฉพาะของผู้มีบทบาทหลัก แต่อยู่ที่สถาบันเฉพาะทางที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ตรวจจับและสอบสวน (STT) และการดำเนินคดี (DOCC) ความผิดเกี่ยวกับการทุจริต โดยปกติแล้ว STT จะเป็นฝ่ายเกี่ยวกับข้อมูลการร้องเรียนที่ได้รับ หรือเนื่องจากกิจกรรมเชิงรุกของบริการเอง ซึ่งจะเริ่มการสอบสวนเบื้องต้นเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับการทุจริตส่วนใหญ่ เมื่อหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายหรือหน่วยงานรักษาความปลอดภัยอื่น ๆ (เช่น หน่วยงานสืบสวนอาชญากรรมทางการเงิน หน่วยงานสืบสวนอาชญากรรมที่จัดตั้งโดยตำรวจ หน่วยงานความมั่นคงของรัฐ ภาษีหรือหน่วยงานศุลกากร) ตรวจพบการทุจริต โดยปกติแล้วจะแจ้งให้ STT หรือ DOCC เข้ารับช่วงต่อตามที่ระบุไว้ข้างต้น STT ไม่มีเขตอำนาจศาล แต่เพียงผู้เดียวเหนือความผิดเกี่ยวกับการทุจริต และดูเหมือนว่าจะมีประเด็นที่โดดเด่นบางประการในสาขานี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสามารถที่ขัดแย้งกันในกรณีที่เกิดการเห็นพ้องกันของการทุจริต ความผิดทางการเงิน และความผิดทางอาญา

กฎหมายว่าด้วย STT กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และ CPC ให้อำนาจในการสืบสวนที่หลากหลายแก่ STT ซึ่งรวมถึงการเข้าถึงข้อมูลทางการเงินและวิธีการสืบสวนพิเศษ เช่น การสกัดกั้นการสื่อสารโทรคมนาคมอย่างลับ ๆ การสังเกตอย่างลับ ๆ การส่งเจ้าหน้าที่นอกเครื่องแบบ และการจำลองการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริต แม้ว่าจะไม่มียกเว้นพิเศษที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ให้ความยุติธรรมในคดีทุจริต แต่ CPC ได้กำหนดมาตรการคุ้มครองตามขั้นตอน หลายประการสำหรับพยาน รวมถึงการไม่เปิดเผยชื่อ นอกจากนี้ยังสามารถใช้กฎหมายพิเศษว่า ด้วยการคุ้มครองพยานและผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาคดีอาญาและกิจกรรมการ ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่สามารถนำไปใช้กับคดีทุจริตได้

การสอบสวนก่อนการพิจารณาคดีทั้งหมดดำเนินการภายใต้การดูแลของอัยการในกรณีที่มีการทุจริต อัยการจากแผนกระดับภูมิภาคของ DOCC ซึ่งจะเริ่มและกำกับดูแลการสอบสวนก่อนการพิจารณาคดีอย่างเป็นทางการ ในกรณีที่มีเขตอำนาจศาลที่ขัดแย้งกันของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย (เช่น กรณีการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของอาชญากรรม หรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ) พนักงานอัยการจะเป็นผู้ประสานงานหน่วยงานต่าง ๆ สามารถจัดตั้งทีมสืบสวน และสามารถสอบถามความเชี่ยวชาญเพิ่มเติมได้ (เช่น ในด้านการเงิน) โดยสถาบันของรัฐอื่น ๆ ในปี พ.ศ. 2544 อัยการสูงสุดและหัวหน้าหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย การควบคุม และความมั่นคงทั้งหมดของลิทัวเนียได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือร่วมกันและการแลกเปลี่ยนข้อมูลในกิจกรรมการสืบสวนเชิงปฏิบัติการ

กฎหมายว่าด้วย สจท. กำหนดหลักเกณฑ์โดยละเอียดสำหรับการคัดกรองและคัดเลือกเจ้าหน้าที่ สจท. และหลักเกณฑ์ในการป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ นอกจากนี้ ยังมีจรรยาบรรณภายในของพนักงาน สจท. โดยกฎหมายว่าด้วย สจท. ยังให้ความสำคัญคุ้มครองเฉพาะแก่เจ้าหน้าที่ สจท. ทั้งหมด

ตามมาตรา 17 การสอบสวนคดีอาญาต่อเจ้าหน้าที่ STT สามารถริเริ่มได้โดยอัยการสูงสุดหรือรองอัยการเท่านั้น เจ้าหน้าที่ ส.ค.ส. ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายที่ไม่อาจให้ตำรวจประจำจับกุมและตรวจค้นได้ เว้นแต่ ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ สทท. ถือเป็นความลับของรัฐ เจ้าหน้าที่ STT และสมาชิกในครอบครัวจะได้รับประโยชน์จากมาตรการป้องกันพิเศษจากภัยคุกคาม

พนักงานจะได้รับการฝึกอบรมในการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ตามรายงานประจำปีของ STT ประจำปี พ.ศ. 2548 บุคลากรจำนวน 163 คนได้รับการฝึกอบรมที่แตกต่างกันทั้งในประเทศและต่างประเทศ ใช้งบประมาณประจำปีของ STT คิดเป็นประมาณ 0.1% ของงบประมาณของรัฐลิทัวเนีย หรือประมาณ 5.57 ล้านเหรียญสหรัฐ ในช่วงปี 2547-2548 งบประมาณของ สทท. เพิ่มขึ้น 11%

ตามรายงานการติดตามผลระหว่างประเทศ STT ถือเป็นองค์กรวิชาชีพที่ค่อนข้างทำงานได้ดี และมีการจัดการที่ดี อย่างไรก็ตาม รายงานเดียวกันนี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและปรับปรุงฟังก์ชันการป้องกันและการศึกษา และเพิ่มความเชี่ยวชาญในด้านการสืบสวนทางการเงิน เงินที่ได้จากอาชญากรรม และความรับผิดชอบของนิติบุคคลสำหรับการกระทำทุจริต

2.2.4 ลัตเวีย

ลัตเวีย: สำนักป้องกันและปราบปรามการทุจริต

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต (Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs - KNAB) เป็นหน่วยงานต่อต้านการทุจริตต่อนักประสงค์ที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2545 หน้าที่ของหน่วยงานประกอบด้วย การป้องกันให้ความรู้ และการสอบสวนการทุจริต กิจกรรมของ KNAB มีตั้งแต่การสืบสวนการกระทำผิด เกี่ยวกับการทุจริต การควบคุมกิจกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการจัดหาเงินทุนให้กับพรรคการเมือง ไปจนถึงการให้ความรู้และการฝึกอบรมเกี่ยวกับความเสี่ยงในการทุจริต อีกทั้งยังเป็นแกนกลางในการดำเนินนโยบายต่อต้านการทุจริตแห่งชาติอีกด้วย KNAB เป็นสถาบันอิสระในระบบบริหารรัฐกิจที่มีอำนาจในการสืบสวน นับตั้งแต่ก่อตั้ง KNAB ก็ค่อย ๆ แข็งแกร่งขึ้นด้วยทรัพยากรทางการเงินและทรัพยากรมนุษย์ที่เพิ่มมากขึ้น ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 มีเจ้าหน้าที่ 127 คน ซึ่งส่วนใหญ่ทำงานสืบสวนคดีอาญา ในปี พ.ศ. 2548 งบประมาณของ KNAB มีมูลค่าประมาณ 4.7 ล้านยูโร ในปี พ.ศ. 2548 KNAB ได้รับเลือกให้เป็นสถาบันสาธารณะที่น่าเชื่อถือที่สุดแห่งหนึ่งในลัตเวีย

การต่อต้าน (สอบสวน) การต่อต้านการทุจริต : ทำหน้าที่ตรวจจับและสอบสวนความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในการให้บริการสาธารณะตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายอาญาและตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดชอบในการบริหารและกำหนดบทลงโทษสำหรับการละเมิดด้านการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริต กฎหมายยังระบุด้วยว่าหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีอำนาจสืบสวนมีหน้าที่ต้องช่วยเหลือ KNAB ในการสืบสวน

หลักเกณฑ์ในการจัดหาและจัดหาเงินทุนในการฝึกอบรมสำหรับพนักงาน KNAB ถูกกำหนดขึ้นในปี พ.ศ. 2547 พนักงานเข้าร่วมหลักสูตรการฝึกอบรม 43 หลักสูตร การฝึกอบรมตามปกติ ในลัตเวียและ

ในต่างประเทศยังคงดำเนินต่อไปในปี พ.ศ. 2548 การฝึกอบรมมีตั้งแต่เทคนิคไปจนถึงการซักถามผู้ต้องสงสัย และพยาน ขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหาร การละเมิดและกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การบัญชี การประกันภัย ฯลฯ

การสืบสวนความผิดเกี่ยวกับการทุจริต : ความหลากหลายที่เพิ่มขึ้นของความผิดเกี่ยวกับการทุจริตที่ตรวจพบทั้งในแง่ของขนาดของสินบนและระดับของเจ้าหน้าที่ ถือเป็นหนึ่งในการประสบความสำเร็จของ KNAB การสอบสวนครั้งแรกเกิดขึ้นโดย KNAB ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2546 ภายในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2548 มีการสอบสวนทางอาญาทั้งหมด 82 คดี ที่เริ่มต้นโดย KNAB และอีก 61 คดีถูกส่งไปดำเนินคดีภายในเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2548 คดีเหล่านี้ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการติดสินบนแบบเชิงรับ (การรับสินบน) และการใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการทุจริต

2.3 การไต่สวนของประเทศไทย

2.3.1 วิธีการไต่สวนของประเทศไทย

ระบบไต่สวนใช้ในกลุ่มประเทศที่เป็นระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) เป็นระบบที่ถือว่าการดำเนินคดีอาญาเป็นหน้าที่ของรัฐ จึงถือว่ารัฐจะต้องรับผิดชอบโดยตรงในการดำเนินคดีกับผู้กระทำ ความผิด โดยการค้นหาและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำมาพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำ ความผิดในการดำเนินคดีอาญาตามระบบนี้ จะไม่มีการแยกหน้าที่ในการสอบสวนและฟ้องร้องคดี รวมทั้ง หน้าที่ในการพิจารณาคดีออกจากกัน โดยจะมีเฉพาะผู้ไต่สวนซึ่งอาจเป็นผู้พิพากษาเป็นผู้ดำเนินการไต่สวนเอง ทั้งสิ้น ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการจนถึงขั้นตอนการพิพากษาคดีอาญานั้นในที่สุด โดยศาลจะเป็นทั้งโจทก์ และผู้ตัดสินในคน ๆ เดียวกัน²² ในการดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยได้มีการนำระบบไต่สวนมาใช้ ซึ่งในที่นี้จะ ขกกล่าวถึงเฉพาะในคดีทุจริตและประพฤตินิชอบ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การสอบสวนคดีอาญาในคดีทุจริตและประพฤตินิชอบ มีความแตกต่างกับคดีอาญาทั่วไป เพราะกฎหมายไทยจัดตั้งองค์กรพิเศษขึ้น เพื่อทำการไต่สวนโดยเฉพาะ คือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยมี กระบวนการในการรวบรวมพยานหลักฐานแตกต่างหากจากการสอบสวนในคดีอาญา เพราะใช้คำว่า “ไต่สวน” และมีระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ แตกต่างจากการสอบสวนคดีอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไต่สวนนั้น เนื่องจากเป็นคดีร้ายแรง จึงกำหนดผู้มีอำนาจไต่สวนไว้มากกว่าหนึ่งคน หรือในบางกรณี ทำเป็นองค์คณะไต่สวน พนักงานไต่สวนต้องมีวุฒินิติศาสตรบัณฑิต และเนติบัณฑิต หรือนิติศาสตรมหาบัณฑิต และผ่านการอบรมที่จะเป็นพนักงานไต่สวน ทั้งนี้เพราะถือว่าการไต่สวนต้องกระทำโดยรอบคอบ และต้อง ประกอบด้วย เจ้าพนักงานที่มีคุณสมบัติเหมาะสม เพื่อให้พนักงานอัยการพิจารณาสั่งคดี แต่ถ้าพนักงานอัยการ ไม่สั่งฟ้องคดี คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็จะไม่ฟ้องคดีเองได้ ซึ่งมีความแตกต่างกับการสอบสวนคดีอาญา โดยทั่วไปที่พนักงานสอบสวนไม่อาจฟ้องคดีได้เอง ต้องให้พนักงานอัยการฟ้องคดีเท่านั้น เว้นแต่ผู้เสียหายจะ

²² สำนักงานอัยการสูงสุด, รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง การนำระบบไต่สวนมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ศึกษา เปรียบเทียบนานาชาติ, (พฤศจิกายน 2556), หน้า 15-18.

ฟ้องคดีเอง²³ ทั้งนี้ ในส่วนของกระบวนการหรือวิธีการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ซึ่งคณะผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงรายละเอียดในหัวข้อต่อไป

นอกจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อการไต่สวนคดีทุจริตและประพฤติมิชอบแล้ว ยังมีอีกองค์กรที่ถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อทำการไต่สวนในคดีทุจริตในภาครัฐ คือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (คณะกรรมการ ป.ป.ท.) ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลความผิดเกี่ยวกับการกระทำการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐในกรณีมีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมา หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรงตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หลังจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว จะดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานในเรื่องกล่าวหานั้นก่อน หากตรวจสอบแล้วปรากฏว่าเรื่องกล่าวหาใด มีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะไต่สวนต่อไปได้ เจ้าหน้าที่จะทำการสรุปเรื่องเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาเพื่อมีมติให้ไต่สวนข้อเท็จจริงในเรื่องกล่าวหานั้น ซึ่งในการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เริ่มหลังจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติให้ไต่สวน ซึ่งมีกระบวนการหรือวิธีการไต่สวนโดยคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงแทนหรือมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการแสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือมูลความผิดก็ได้²⁴ เมื่อพนักงานผู้ไต่สวนพิจารณาคำให้การพยานบุคคล พยานหลักฐานอื่น ๆ แล้วเชื่อว่าจะมีการกระทำความผิดจริง ก็จะแจ้งข้อกล่าวหาเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาใช้สิทธิในการต่อสู้คดีในชั้นเจ้าพนักงาน โดยผู้ถูกกล่าวหามีสิทธิที่จะชี้แจงข้อกล่าวหาและแสดงพยานหลักฐานหรือนำพยานบุคคลมาให้ถ้อยคำประกอบการชี้แจงเพื่อแก้ข้อกล่าวหาภายในเวลา 15 วันนับแต่วันที่ได้รับทราบข้อกล่าวหา โดยผู้ถูกกล่าวหามีสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาตลอดจนอ้างพยานหลักฐานหรือนำพยานหลักฐานมาสืบแก้ข้อกล่าวหาได้ ทั้งนี้ก่อนแจ้งข้อกล่าวหาให้แจ้งสิทธิตามกฎหมายแก่ผู้ถูกกล่าวหาทราบ²⁵

หลังจากดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเสร็จแล้ว ผู้ไต่สวนจะจัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง เสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ซึ่งหากคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำการทุจริตในภาครัฐ และเป็นกรณีมีมูลความผิดทางวินัย ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ท. ส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น เพื่อ

²³ ณรงค์ ใจหาญ และคณะ, การพัฒนาระบบการสอบสวนในคดีทุจริตและประพฤติมิชอบให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการพิจารณาคดีในระบบไต่สวน, (มกราคม-เมษายน 2551), หน้า 64.

²⁴ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 มาตรา 32.

²⁵ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 มาตรา 36 และระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2554 ข้อ 22.

พิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก และหากคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าเป็นความผิดทางอาญาด้วย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งเรื่องพร้อมทั้งสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง รายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้พนักงานอัยการดำเนินคดีต่อไป ทั้งนี้ ในการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจสั่งให้มีการไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมหรือตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงใหม่ก็ได้²⁶

นอกจากนี้ ในส่วนการพิจารณาพิพากษาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบโดยศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ก็ใช้ระบบไต่สวนในการพิจารณาพิพากษาคดี โดยศาลมีบทบาทและอำนาจในการแสวงหาความจริงและสามารถเรียกพยานหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาและเห็นความจริงมากขึ้น โดยไม่ถูกจำกัดให้พิจารณาเฉพาะเพียงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่คู่ความเสนอต่อศาลเท่านั้น ส่วนคู่ความเองก็ไม่มีภาระการพิสูจน์หรือหน้าที่นำสืบ แต่คู่ความถือได้ว่าเป็นผู้ช่วยศาลในการแสวงหาความจริง ในส่วนของการดำเนินการดำเนินคดีอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ²⁷ มีดังนี้

1) กรณีผู้เสียหายเป็นโจทก์

1.1) โจทก์ยื่นคำฟ้อง

1.2) กำหนดนัดฟังคำสั่งหรือคำพิพากษา

(1) กรณีศาลมีคำพิพากษายกฟ้อง โจทก์ใช้สิทธิอุทธรณ์ภายในกำหนด 1 เดือน นับแต่วันมีคำสั่งหรือคำพิพากษา

(2) กรณีศาลมีคำสั่งนัดไต่สวนมูลฟ้อง ศาลอาจสั่งให้เจ้าพนักงานคดีดำเนินการตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานก่อนวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง

1.3) นัดตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานโดยเจ้าพนักงานคดี

1.4) นัดพร้อมเพื่อกำหนดพยานในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง

1.5) นัดไต่สวนมูลฟ้อง ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพศาลจะประทับฟ้องไว้พิจารณา

(1) กรณีคดีไม่มีมูลศาลจะมีคำพิพากษายกฟ้อง ซึ่งโจทก์สามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ได้ภายในกำหนด 1 เดือน นับแต่วันมีคำสั่งหรือคำพิพากษานั้น

²⁶ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 มาตรา 39 มาตรา 40 และมาตรา 45.

²⁷ มนทิลา อินาลา, ปัญหาการฟ้องคดีทุจริตและประพฤติมิชอบตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 157 กรณีศึกษาศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง, (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2561), หน้า 22 – 23.

(2) กรณีคดีมีมูลศาลจะมีคำสั่งประทับฟ้องเพื่อดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป

1.6) นัดสอบคำให้การจำเลย

(1) กรณีจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลมีคำพิพากษาหรือนัดสืบพยานประกอบคำรับสารภาพ

(2) จำเลยให้การปฏิเสธ ดำเนินกระบวนการพิจารณาในขั้นตอนต่อไป

1.7) นัดตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานโดยเจ้าพนักงานคดีเพื่อให้เจ้าพนักงานคดีตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานรวมทั้งข้อโต้แย้งเกี่ยวกับพยานหลักฐานของคู่ความ ประมาณ 1-3 นัด

1.8) นัดตรวจพยานหลักฐานโดยผู้พิพากษา ซึ่งผู้พิพากษาจะกำหนดประเด็นที่ต้องมีการสืบพยาน กำหนดพยานที่เกี่ยวข้องกับประเด็น และกำหนดวันนัดสืบพยานตามลำดับ

1.9) นัดสืบพยานโจทก์และพยานจำเลย

1.10) นัดฟังคำพิพากษา

2) กรณีอัยการสูงสุด พนักงานอัยการ ประธานคณะกรรมการ ป.ป.ช. และ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นโจทก์

2.1) โจทก์ยื่นคำฟ้อง เจ้าหน้าที่ตรวจรับคำฟ้องและเอกสาร และประทับตรารับคำฟ้อง

2.2) นัดสอบคำให้การจำเลย

(1) กรณีจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลมีคำพิพากษา หรือนัดสืบพยานประกอบคำรับสารภาพกรณีข้อหาที่มีอัตราโทษเกิน 5 ปี

(2) กรณีจำเลยให้การปฏิเสธ ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป

2.3) นัดตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานโดยเจ้าพนักงานคดีเพื่อให้เจ้าพนักงานคดีตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐาน รวมทั้งข้อโต้แย้งเกี่ยวกับพยานหลักฐานของคู่ความ ประมาณ 1-3 นัด

2.4) นัดตรวจพยานหลักฐานโดยผู้พิพากษา โดยผู้พิพากษาจะกำหนดประเด็น ที่ต้องมีการไต่สวนพยานและกำหนดวันนัดสืบพยาน

2.5) นัดสืบพยานโจทก์พยานจำเลย

2.6) นัดฟังคำพิพากษา

2.7) คู่ความสามารถใช้สิทธิอุทธรณ์คำพิพากษาได้ภายในกำหนด 1 เดือน

2.3.2 ผลกระทบของการดำเนินการไต่สวนที่ล่าช้า

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้ความสำคัญต่อการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเป็นอย่างมาก โดยกำหนดหน้าที่ให้รัฐต้องจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร²⁸ เพราะความล่าช้าในการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมถือเป็นความไม่ยุติธรรมอย่างหนึ่ง ส่งผลให้การดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดระยะเวลาการทำงาน ทำให้ทุกฝ่ายต้องเร่งรัดและตื่นตัวในการทำงานมากขึ้นดังเห็นได้จากการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 ที่กำหนดให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทุกหน่วยงาน ต้องมีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า รวมถึงการดำเนินการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่มีการกำหนดกรอบระยะเวลาการไต่สวนแล้วเสร็จไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เป็นครั้งแรก โดยพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้ต้องดำเนินการไต่สวนแล้วเสร็จไม่เกิน 2 ปี นับแต่วันเริ่มดำเนินการไต่สวน ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ภายใน 2 ปี คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจขยายระยะเวลาออกไปตามที่จำเป็นได้ แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน 3 ปี เว้นแต่เป็นเรื่องที่จำเป็นต้องเดินทางไปไต่สวนในต่างประเทศ หรือขอให้หน่วยงานของต่างประเทศดำเนินการไต่สวนให้ หรือขอรับเอกสารหลักฐานจากต่างประเทศ จะขยายระยะเวลาออกเท่าที่จำเป็นก็ได้ ทั้งนี้ หากพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาดำเนินการทางวินัย ซึ่งการกำหนดกรอบระยะเวลาในกฎหมาย ป.ป.ช. ดังกล่าวมีเจตนารมณ์ที่ดี เพื่อเร่งรัดกระบวนการให้เกิดความรวดเร็ว และให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า เพราะในอดีตการไต่สวนของสำนักงาน ป.ป.ช. ไม่มีการกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จไว้ในกฎหมาย ประกอบกับมีความล่าช้าในการดำเนินงาน โดยจำนวนเรื่องแล้วเสร็จน้อยกว่าเรื่องที่ได้รับเข้ามาใหม่ ทำให้มีปริมาณคดีค้างสะสม ส่งผลต่อการอำนวยความสะดวก²⁹

การดำเนินคดีที่ล่าช้านั้นยังส่งผลกระทบต่อหลายประการ กล่าวคือ ผลกระทบต่อผู้ถูกกล่าวหา เช่น การไม่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งในระหว่างถูกไต่สวน แม้ว่าบางรายจะมีผลออกมาว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ข้อกล่าวหาตกไป เพราะไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำความผิดจริงตามที่ถูกกล่าวหา หรือศาลมีคำพิพากษาให้ยกฟ้องผู้ถูกกล่าวหา ก็ตาม แต่ความเสียหายที่เกิดขึ้น ไม่สามารถชดเชยได้นอกจากนี้ ยังมีผลกระทบต่อสังคม เพราะการลงโทษผู้กระทำความผิดล่าช้า ทำให้สังคมเสื่อมศรัทธาในกระบวนการ

²⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 68.

²⁹ สมยศ กาสี, การปรับปรุงกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของ ป.ป.ช.: ศึกษากรณีกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ, (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2560), หน้า 3.

ยุติธรรมทางอาญาในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และยังคงให้ผู้กระทำความผิดและผู้อื่นไม่เกรงกลัวกฎหมาย กล่าวคือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม³⁰ เพราะเห็นว่าแม้จะมีการกระทำความผิด แต่ก็ไม่ต้องรับโทษตามกฎหมายแต่อย่างใด รวมถึงการไต่สวนล่าช้ายังส่งผลกระทบต่อพยานหลักฐานในคดีที่อาจสูญหาย หรือถูกทำลาย หรือพยานบุคคล ถึงแก่ความตายหรือจํารายละเอียดยกข้อเท็จจริงในคดีไม่ได้ ซึ่งส่งผลต่อการรวบรวมข้อเท็จจริงและ พยานหลักฐานในคดีเพื่ออำนวยความยุติธรรมให้กับผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาได้

2.3.3 โครงสร้าง หน้าที่และอำนาจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการไต่สวนทุจริตของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช.

1) โครงสร้างองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการไต่สวนทุจริต

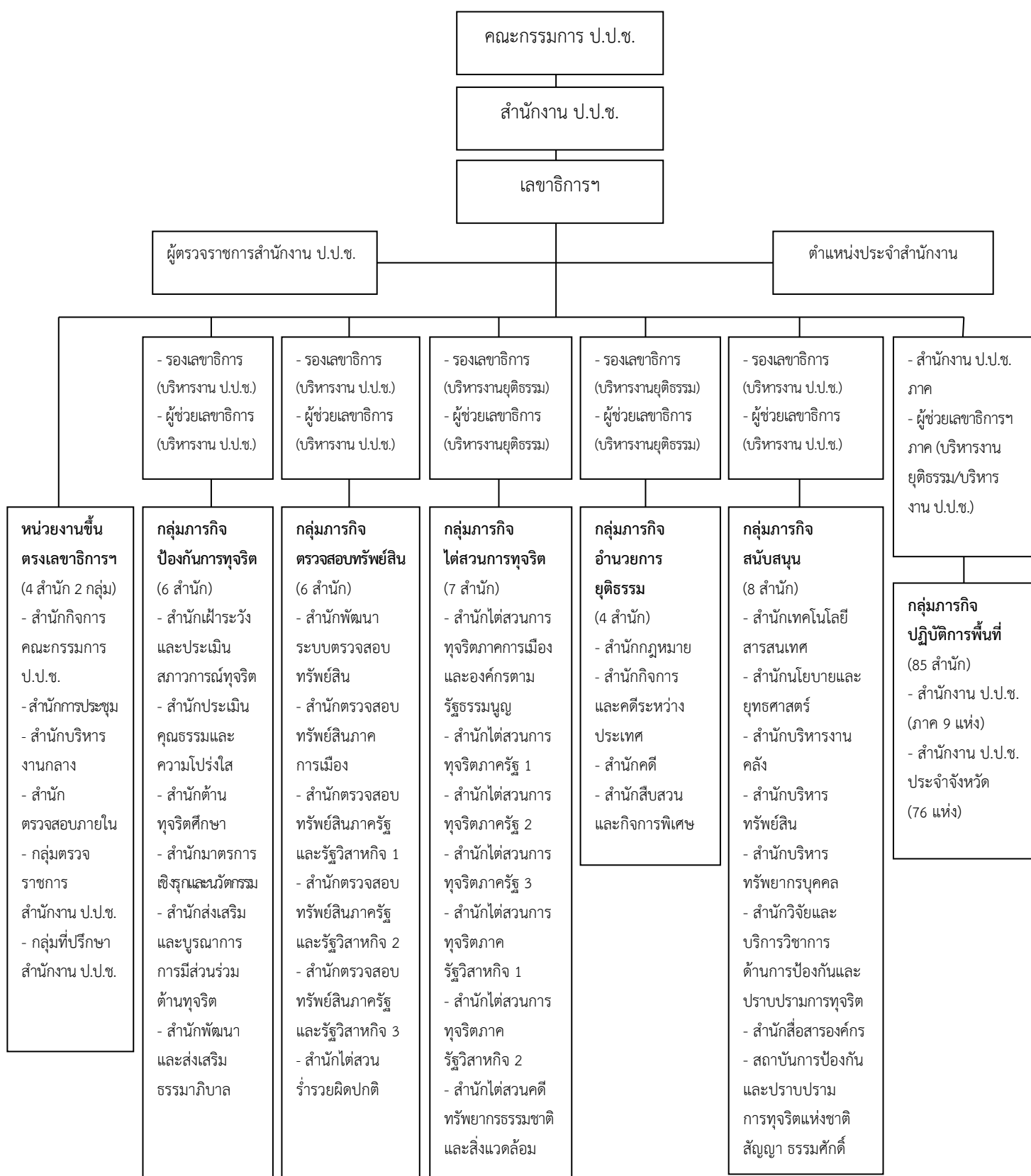
คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีการประกาศการแบ่งส่วนราชการและหน้าที่และ อำนาจของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 โดยกำหนดกลุ่มภารกิจของสำนักงาน ป.ป.ช. ออกเป็น 7 กลุ่ม³¹ ได้แก่ 1) หน่วยงานขึ้นตรงเลขาธิการ คณะกรรมการ ป.ป.ช. 2) กลุ่มภารกิจป้องกันการทุจริต 3) กลุ่มภารกิจตรวจสอบทรัพย์สิน 4) กลุ่มภารกิจ ไต่สวนการทุจริต 5) กลุ่มภารกิจอำนวยความยุติธรรม 6) กลุ่มภารกิจสนับสนุน และ 7) กลุ่มภารกิจปฏิบัติการ พื้นที่ (สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค จำนวน 9 แห่ง และสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด จำนวน 76 แห่ง) และ ต่อมาได้มีแก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการตามประกาศการแบ่งส่วนราชการและหน้าที่ และอำนาจของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ฉบับ ที่ 5) พ.ศ. 2565³² เพื่อให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งในการดำเนินงานของ สำนักงาน ป.ป.ช. มีเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้าง และรับผิดชอบ การปฏิบัติงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยมีรองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือตำแหน่งอื่นที่เทียบเท่า เป็นผู้ช่วยสั่งการและปฏิบัติราชการ ของสำนักงาน ป.ป.ช. สรุปได้ดังแผนภาพที่ 2.1

³⁰ ประทีป ทับอรรถานนท์, “ปัญหาและอุปสรรคด้านความล่าช้าในการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ,” วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย ปีที่ 15, ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566): 370.

³¹ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการและหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ข้อ 4.

³² ประกาศการแบ่งส่วนราชการและหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2565.

แผนภาพที่ 2.1 โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายในของสำนักงาน ป.ป.ช. ตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง การแบ่งส่วนราชการและหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ช.

ที่มา: โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการและอัตรากำลังสำนักงาน ป.ป.ช. สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักงาน ป.ป.ช

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะภารกิจด้านปราบปรามการทุจริต ดังนั้น จึงจะขอกล่าวถึงหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการภายในสำนักงาน ป.ป.ช. เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในกระบวนการไต่สวนแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1) ส่วนกลาง ได้แก่

1.1.1) สำนักไต่สวนการทุจริตภาคการเมืองและองค์กรตามรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบเบื้องต้น ไต่สวนเบื้องต้นและไต่สวน รวมทั้งเสนอความเห็นกรณีมีการกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสำนักอื่น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง หรือฐานความผิดอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด หรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบเบื้องต้น ไต่สวนเบื้องต้นและไต่สวน รวมทั้งเสนอความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัยกรณีที่มีการกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดกรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่ของรัฐในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และเจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์กรอิสระ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือฐานความผิดอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด หรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และในระหว่างการตรวจสอบเบื้องต้น ไต่สวนเบื้องต้นและไต่สวนดังกล่าว หากพบในภายหลังว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางรายไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสำนัก ให้สำนักมีหน้าที่และอำนาจดำเนินการต่อไปได้ เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติเป็นอย่างอื่น ตรวจสอบหรือสอบสวนกรณีที่ได้รับบัตรสนเท่ห์ การแจ้งข้อมูล เบาะแสหรือพยานหลักฐานหรือกรณีมีเหตุอันควรสงสัยสำหรับการกระทำผิดของเจ้าพนักงานของรัฐดังกล่าว หรือที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวมทั้งดำเนินการสอบสวนเป็นทางลับ กรณีที่มีความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา 144 วรรคสี่ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และมาตรา 88 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

1.1.2) สำนักไต่สวนการทุจริตภาครัฐ 1 มีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบเบื้องต้นไต่สวนเบื้องต้นและไต่สวน รวมทั้งเสนอความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัยกรณีมีการกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐ หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะที่กำกับหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ กระทรวงกลาโหม กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาล องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ และเจ้าพนักงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติที่ไม่ได้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสำนักอื่น ผู้ใดกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือฐานความผิดอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริตกำหนด หรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และในระหว่างการตรวจสอบเบื้องต้น ใต้สวนเบื้องต้นและใต้สวนดังกล่าว หากพบในภายหลังว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดไม่ว่าทั้งหมดหรือบางรายไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสำนัก ให้สำนักมีหน้าที่และอำนาจดำเนินการต่อไปได้ รวมทั้งกรณีที่พบว่ามีการกระทำหน้าที่เป็นการจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายหรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้สำนักมีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบเบื้องต้น ใต้สวนเบื้องต้นหรือใต้สวนด้วย เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติเป็นอย่างอื่น ตรวจสอบหรือสอบสวนกรณีที่ได้รับบัตรสนเท่ห์ การแจ้งข้อมูลเบาะแสหรือพยานหลักฐานหรือกรณีมีเหตุอันควรสงสัยสำหรับการกระทำผิดของเจ้าพนักงานของรัฐดังกล่าว หรือที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวมทั้งตรวจสอบและพิจารณารายงานผลการดำเนินการและสำนวนเรื่องกล่าวหาการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ได้ดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พร้อมทั้งเสนอความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

1.1.3) สำนักใต้สวนการทุจริตภาครัฐ 2 มีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบเบื้องต้น ใต้สวนเบื้องต้นและใต้สวน รวมทั้งเสนอความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัยกรณีมีการกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐ หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะที่กำกับหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพลังงาน กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ใดกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือฐานความผิดอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด หรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และในระหว่างการตรวจสอบเบื้องต้น ใต้สวนเบื้องต้นและใต้สวนดังกล่าว หากพบในภายหลังว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดไม่ว่าทั้งหมดหรือบางรายไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสำนัก ให้สำนักมีหน้าที่และอำนาจดำเนินการต่อไปได้ รวมทั้งกรณีที่พบว่ามีการกระทำที่เป็นการจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายหรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้สำนักมีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบเบื้องต้น ใต้สวนเบื้องต้นหรือใต้สวนด้วย เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติเป็นอย่างอื่น ตรวจสอบหรือสอบสวนกรณีที่ได้รับบัตรสนเท่ห์ การแจ้งข้อมูลเบาะแสหรือพยานหลักฐานหรือกรณีมีเหตุอันควรสงสัยสำหรับการกระทำผิดของเจ้าพนักงานของรัฐดังกล่าว หรือที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวมทั้งตรวจสอบและพิจารณารายงานผลการดำเนินการและสำนวนเรื่องกล่าวหาการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ได้ดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พร้อมทั้งเสนอความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

1.1.4) สำนักไต่สวนการทุจริตภาครัฐ 3 มีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบเบื้องต้น ไต่สวน เบื้องต้นและไต่สวน รวมทั้งเสนอความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัยกรณีมีการกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐ หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะที่กำกับหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงสาธารณสุข ผู้ใดกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือฐานความผิดอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด หรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และในระหว่างการตรวจสอบเบื้องต้น ไต่สวนเบื้องต้นและไต่สวนดังกล่าว หากพบในภายหลังว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดไม่ว่าทั้งหมดหรือบางรายไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสำนัก ให้สำนักมีหน้าที่และอำนาจดำเนินการต่อไปได้ รวมทั้งกรณีที่พบว่ามีการกระทำที่เป็นการจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายหรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้สำนักมีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบเบื้องต้น ไต่สวนเบื้องต้นหรือไต่สวนด้วย เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมิตีเป็นอย่างอื่น ตรวจสอบหรือสอบสวนกรณีที่ได้รับบัตรสนเท่ห์ การแจ้งข้อมูลเบาะแสหรือพยานหลักฐาน หรือกรณีมีเหตุอันควรสงสัยสำหรับการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว หรือที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวมทั้งตรวจสอบและพิจารณารายงานผลการดำเนินการและสำนวนเรื่องกล่าวหาการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ได้ดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พร้อมทั้งเสนอความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

1.1.5) สำนักไต่สวนการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจ 1 มีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบเบื้องต้น ไต่สวนเบื้องต้นและไต่สวน รวมทั้งเสนอความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัยกรณีมีการกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐในรัฐวิสาหกิจที่อยู่ในกำกับของหน่วยงานของรัฐ หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะที่กำกับรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพลังงาน กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ใดกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือฐานความผิดอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด หรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. และในระหว่างตรวจสอบเบื้องต้น ไต่สวนเบื้องต้นและไต่สวนดังกล่าว หากพบในภายหลังว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดไม่ว่าทั้งหมดหรือบางรายไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจสำนัก ให้สำนักมีหน้าที่และอำนาจดำเนินการต่อไปได้ รวมทั้งกรณีที่พบว่ามีการกระทำที่เป็นการจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายหรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้สำนักมีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบเบื้องต้น ไต่สวนเบื้องต้นและไต่สวนด้วย เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมิตีเป็นอย่างอื่น และตรวจสอบหรือสอบสวนกรณีที่ได้รับบัตรสนเท่ห์ การแจ้ง

ข้อมูล เบาะแสหรือพยานหลักฐาน หรือกรณีมีเหตุอันควรสงสัยสำหรับการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวมทั้งตรวจสอบและพิจารณารายงานผลการดำเนินการและสำนวนเรื่องกล่าวหาการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ได้ดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พร้อมทั้งเสนอความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

1.1.6) สำนักไต่สวนการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจ 2 มีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบเบื้องต้น ไต่สวนเบื้องต้นและไต่สวน รวมทั้งเสนอความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัยกรณีมีการกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐในรัฐวิสาหกิจที่อยู่ในกำกับของหน่วยงานของรัฐ หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะที่กำกับรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งรัฐวิสาหกิจที่ไม่ได้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสำนักอื่น ผู้ใดกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือฐานความผิดอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด หรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และในระหว่างตรวจสอบเบื้องต้น ไต่สวนเบื้องต้นและไต่สวนดังกล่าว หากพบว่าในภายหลังว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดไม่ว่าทั้งหมดหรือบางรายไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสำนัก ให้สำนักมีหน้าที่และอำนาจดำเนินการต่อไปได้ รวมทั้งกรณีที่พบว่ามีการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้สำนักมีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบเบื้องต้น ไต่สวนเบื้องต้นหรือไต่สวนด้วย เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติเป็นอย่างอื่น ตรวจสอบหรือสอบสวนกรณีที่ได้รับบัตรสนเท่ห์ การแจ้งข้อมูล เบาะแสหรือพยานหลักฐานหรือกรณีมีเหตุอันควรสงสัยสำหรับการกระทำผิดของเจ้าพนักงานของรัฐดังกล่าว ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวมทั้งตรวจสอบและพิจารณารายงานผลการดำเนินการและสำนวนเรื่องกล่าวหาการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ได้ดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พร้อมทั้งเสนอความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

1.1.7) สำนักไต่สวนคดีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่และอำนาจ (1) ตรวจสอบเบื้องต้น ไต่สวนเบื้องต้นและไต่สวน รวมทั้งเสนอความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัยกรณีมีการกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใดทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง หรือฐานความผิดอื่นที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดหรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบุกรุกป่าและที่ดินของรัฐ คดีทุจริตเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรแร่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง คดีทุจริตเกี่ยวกับการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าและพันธุ์พืช คดีทุจริตเกี่ยวกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือคดีอื่นใดที่มีผลต่อการทำลาย

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2) ตรวจสอบเบื้องต้น ใต้สวนเบื้องต้นและใต้สวน รวมทั้งเสนอความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัยกรณีมีการกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือฐานความผิดอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด หรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเกี่ยวข้องกับกับการบุกรุกป่าและที่ดินของรัฐ คดีทุจริตเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรแร่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง คดีทุจริตเกี่ยวกับการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าและพันธุ์พืช คดีทุจริตเกี่ยวกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือคดีอื่นใดที่มีผลต่อการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (3) ตรวจสอบหรือสอบสวนกรณีที่ได้รับบัตรสนเท่ห์ การแจ้งข้อมูล เบาะแสหรือพยานหลักฐานหรือกรณีมีเหตุอันควรสงสัยสำหรับการกระทำผิดตาม (1) และ (2) ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. (4) ดำเนินการสอบสวนเป็นทางลับ กรณีการกระทำผิดตาม (1) และ (2) ที่มีความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา 144 วรรคสี่แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และมาตรา 88 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และ (5) ตรวจสอบและพิจารณารายงานผลการดำเนินการและสำนวนเรื่องกล่าวหาการกระทำผิดตาม (1) และ (2) ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐได้ดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พร้อมทั้งเสนอความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ทั้งนี้ สำนักตาม 1.2) - 1.8) ดังกล่าวข้างต้น ยังมีหน้าที่และอำนาจ (1) ดำเนินการหรือประสานงานเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเกี่ยวกับการจับ การควบคุมตัว การคุมขัง และการปล่อยชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหา รวมทั้งการค้น ยึด หรืออายัดเอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน และการริบทรัพย์สิน ดำเนินการและประสานงานแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจเพื่อให้มีการชดเชยค่าเสียหายตามมาตรา 82 และติดตามผลการดำเนินการ จัดเก็บข้อมูล รวมทั้งสรุปความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. (2) ดำเนินการและประสานงานทางคดีร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ติดตามผลคดี รวมทั้งสรุปความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. (3) เป็นผู้แทนฝ่ายคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในคณะกรรมการร่วมกับผู้แทนฝ่ายอัยการสูงสุดเพื่อพิจารณาหาข้อยุติเกี่ยวกับการฟ้องคดี (4) เสนอแนะเพื่อพัฒนาระบบงาน รูปแบบ และวิธีการดำเนินการใต้สวน (5) รายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานในเรื่องกล่าวหาที่รับผิดชอบตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือสำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด และ (6) ประสานงานและปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือสำนักงาน ป.ป.ช. มอบหมาย ตลอดจนสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง อีกด้วย

1.1.8) สำนักกิจการและคดีทุจริตระหว่างประเทศ มีหน้าที่และอำนาจ ตรวจสอบเบื้องต้น ใต้สวนเบื้องต้นและใต้สวน รวมทั้งเสนอความเห็น เพื่อประกอบการวินิจฉัยหรือดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีเรื่องกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการรับสินบน และกรณีบุคคลใดกระทำความผิดที่

เกี่ยวข้องกับการเป็นตัวกลางเรียกรับสินบน หรือให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ และกรณีมีเรื่องกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือฐานความผิดอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด หรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นคดีทุจริตระหว่างประเทศ

สรุปหน้าที่และอำนาจของสำนักที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการไต่สวนการทุจริตในส่วนกลาง ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 หน้าที่และอำนาจของสำนักที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการไต่สวนการทุจริตในส่วนกลาง

สำนัก	เจ้าหน้าที่ของรัฐที่สำนักรับผิดชอบ	หน้าที่และอำนาจ	
<p>สำนักไต่สวนการทุจริตภาคการเมืองและองค์กรตามรัฐธรรมนูญ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง - ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ - ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ - ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดกรุงเทพมหานคร - เจ้าหน้าที่ของรัฐในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ - เจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์กรอิสระ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบเบื้องต้น ไต่สวนเบื้องต้น และไต่สวน กรณี <ul style="list-style-type: none"> - ทุจริตต่อหน้าที่ - กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม - จงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย - ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง หรือฐานความผิดอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด หรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. 2. ตรวจสอบหรือสอบสวนกรณีบัตรสนเท่ห์ การแจ้งข้อมูล/เบาะแส/พยานหลักฐาน/กรณีมีเหตุอันควรสงสัยสำหรับการกระทำผิดของเจ้าพนักงานของรัฐ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. 3. สอบสวนทางลับ กรณีความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเมื่อได้รับแจ้งตามมาตรา 144 วรรค 4 ของรัฐธรรมนูญฯ 2560 และ มาตรา 88 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ดำเนินการหรือประสานงานเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเกี่ยวกับการจับ การควบคุมตัว การคุมขัง และการปล่อยชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหา รวมทั้ง การค้น ยึด หรืออายัดเอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน และการรับทรัพย์สิน รวมทั้ง การขอใช้ค่าเสียหายตามมาตรา 82 และติดตามผลการดำเนินการ จัดเก็บข้อมูล รวมทั้งสรุปความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. 2. ดำเนินการและประสานงานทางคดี ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ติดตามผลคดี รวมทั้งสรุปความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. 3. เป็นผู้แทนฝ่ายคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในคณะกรรมการร่วมกับผู้แทนฝ่ายอัยการสูงสุดเพื่อพิจารณาหาข้อยุติเกี่ยวกับการฟ้องคดี
<p>สำนักไต่สวนการทุจริตภาครัฐ 1</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐ หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะที่กำกับหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ กระทรวงกลาโหม กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาล องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ - เจ้าพนักงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติที่ไม่ได้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสำนักอื่น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบเบื้องต้น ไต่สวนเบื้องต้น และไต่สวน กรณี <ul style="list-style-type: none"> - ทุจริตต่อหน้าที่ - กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม 	<ol style="list-style-type: none"> 4. เสนอแนะเพื่อพัฒนาระบบงานรูปแบบ และวิธีการดำเนินการไต่สวน 5. รายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานในเรื่องกล่าวหาที่รับผิดชอบ

สำนัก	เจ้าหน้าที่ของรัฐที่สำนักรับผิดชอบ	หน้าที่และอำนาจ	
สำนักไตสวน การทุจริตภาครัฐ 2	- เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐ หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะที่กำกับหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพลังงาน กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสำนักนายกรัฐมนตรี	- ฐานความผิดอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด หรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. 2. ตรวจสอบหรือสอบสวนกรณีที่บัตรสนเท่ห์/การแจ้งข้อมูล/เบาะแส/พยานหลักฐาน/กรณีมีเหตุอันควรสงสัยสำหรับการกระทำผิดของเจ้าพนักงานของรัฐ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. 3. ตรวจสอบและพิจารณารายงานผลการดำเนินการ และสำนวนเรื่องกล่าวหาที่ ป.ป.ท./ ส่วนราชการ/หน่วยงานอื่นของรัฐ ได้ดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พร้อมทั้งเสนอความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.	ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือสำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด 6. ประสานงานและปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือสำนักงาน ป.ป.ช. มอบหมาย ตลอดจนสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องอีกด้วย
สำนักไตสวน การทุจริตภาครัฐ 3	- เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐ หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะที่กำกับหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงสาธารณสุข		
สำนักไตสวน การทุจริตภาครัฐวิสาหกิจ 1	เจ้าหน้าที่ของรัฐในรัฐวิสาหกิจที่อยู่ในกำกับของหน่วยงานของรัฐ หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะที่กำกับรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพลังงาน กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสำนักนายกรัฐมนตรี		
สำนักไตสวน การทุจริตภาครัฐวิสาหกิจ 2	เจ้าหน้าที่ของรัฐในรัฐวิสาหกิจที่อยู่ในกำกับของหน่วยงานของรัฐ หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะที่กำกับรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวง		

สำนัก	เจ้าหน้าที่ของรัฐที่สำนักรับผิดชอบ	หน้าที่และอำนาจ	
	สาธารณสุข รวมทั้งรัฐวิสาหกิจที่ไม่ได้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสำนักอื่น		
สำนักไตสวนคดี ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง - ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ - ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ - ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน - เจ้าหน้าที่ของรัฐ 	<p>1) ตรวจสอบเบื้องต้น ไตสวนเบื้องต้น และไตสวน กรณีมีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทุจริตต่อหน้าที่ - จงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย - ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง หรือฐานความผิดอื่นที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบุกรุกป่าและที่ดินของรัฐ คดีทุจริตเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรแร่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง คดีทุจริตเกี่ยวกับการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าและพันธุ์พืช คดีทุจริตเกี่ยวกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือคดีอื่นใดที่มีผลต่อการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม <p>2) ตรวจสอบเบื้องต้น ไตสวนเบื้องต้น และไตสวน กรณีมีเจ้าหน้าที่ของรัฐ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทุจริตต่อหน้าที่ - กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม - ฐานความผิดอื่นที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบุกรุกป่าและที่ดินของรัฐ คดีทุจริตเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรแร่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง คดีทุจริตเกี่ยวกับการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าและพันธุ์พืช คดีทุจริตเกี่ยวกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือคดีอื่นใดที่มีผลต่อการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 	

สำนัก	เจ้าหน้าที่ของรัฐที่สำนักรับผิดชอบ	หน้าที่และอำนาจ	
		<p>3) ตรวจสอบหรือสอบสวนกรณีที่ได้รับบัตรสนเท่ห์ การแจ้งข้อมูล เบาะแสหรือพยานหลักฐานหรือกรณีมีเหตุอันควรสงสัยสำหรับการกระทำผิดตาม 1) และ 2) ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.</p> <p>4) ดำเนินการสอบสวนเป็นทางลับ กรณีการกระทำผิดตาม 1) และ 2) ที่มีความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา 144 วรรคสี่แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และมาตรา 88 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และ</p> <p>5) ตรวจสอบและพิจารณารายงานผลการดำเนินการและสำนวนเรื่องกล่าวหาการกระทำผิดตาม 1) และ 2) ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ได้ดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พร้อมทั้งเสนอความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.</p>	
สำนักกิจการและคดี ทุจริตระหว่าง ประเทศ	เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ	<p>ตรวจสอบเบื้องต้น ได้สวนเบื้องต้นและได้สวน รวมทั้งเสนอความเห็น เพื่อประกอบการวินิจฉัยหรือดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีมีเรื่องกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการรับสินบน และกรณีบุคคลใดกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการเป็นตัวกลางเรียกรับสินบน หรือให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ และกรณีมีเรื่องกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือฐานความผิดอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนดหรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นคดีทุจริตระหว่างประเทศ</p>	

ที่มา: รายงานการศึกษาวินิจฉัยโครงการจัดทำแนวทางการปรับปรุงกลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย และประกาศการแบ่งส่วนราชการและหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2565

1.2) ส่วนภูมิภาค (ปฏิบัติการพื้นที่) ได้แก่

1.2.1) สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 1 - 9 มีหน้าที่และอำนาจ (1) พิจารณากลับกรองรายงานการตรวจสอบเบื้องต้นของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดภายในภาคที่รับผิดชอบ และรายงานการไต่สวนเบื้องต้นเฉพาะกรณีที่สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดภายในภาคที่รับผิดชอบได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ดำเนินการเพื่อเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป (2) รับเรื่องกล่าวหาและส่งให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ รวมทั้งดำเนินการไต่สวนเบื้องต้นกรณีมีเรื่องกล่าวหาหรือกรณีมีเหตุอันควรสงสัยเจ้าหน้าที่ของรัฐภายในภาคที่รับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดภายในภาคที่รับผิดชอบ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบเบื้องต้นและไต่สวนเบื้องต้น (3) ประสานและปฏิบัติงานร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดภายในภาคที่รับผิดชอบในการตรวจสอบและพิจารณารายงานผลการดำเนินการและสำนวนเรื่องกล่าวหาการกระทำผิด ของเจ้าหน้าที่ของรัฐภายในภาคที่รับผิดชอบที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐได้ดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พร้อมทั้งเสนอความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และ (4) ตรวจสอบเบื้องต้นและไต่สวนเบื้องต้น รวมทั้งเสนอความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัยกรณีมีการกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัย

โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 1 - 9 มีเขตพื้นที่ในความรับผิดชอบ ดังนี้

(1) สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 1 จังหวัดนนทบุรี รับผิดชอบสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดจำนวน 9 จังหวัด ได้แก่ ชัยนาท นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สมุทรปราการ สระบุรี สิงห์บุรี และอ่างทอง

(2) สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 2 จังหวัดชลบุรี รับผิดชอบสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดจำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี ระยอง และสระแก้ว

(3) สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 3 จังหวัดนครราชสีมา รับผิดชอบสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดจำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ยโสธร ศรีสะเกษ สุรินทร์ อำนาจเจริญและอุบลราชธานี

(4) สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 4 จังหวัดขอนแก่น รับผิดชอบสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดจำนวน 12 จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น นครพนม บึงกาฬ มหาสารคาม มุกดาหาร ร้อยเอ็ด เลย สกลนคร หนองคาย หนองบัวลำภู และอุดรธานี

(5) สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 5 จังหวัดเชียงใหม่ รับผิดชอบสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดจำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง และลำพูน

(6) สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 6 จังหวัดพิษณุโลก รับผิดชอบสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดจำนวน 9 จังหวัด ได้แก่ กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี

(7) สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 7 จังหวัดนครปฐม รับผิดชอบสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด จำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และสุพรรณบุรี

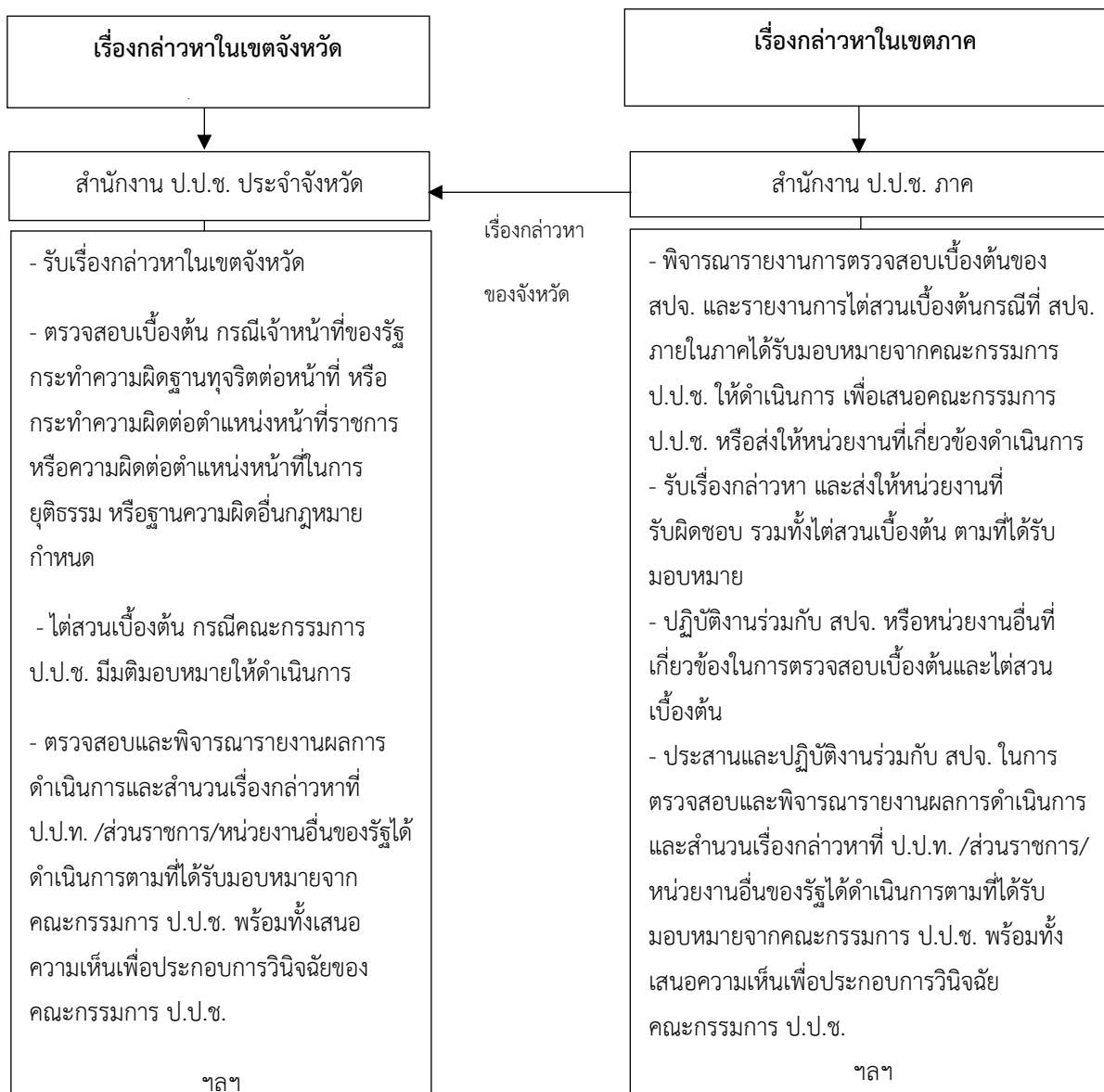
(8) สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี รับผิดชอบสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด จำนวน 7 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ ชุมพร นครศรีธรรมราช พังงา ภูเก็ต ระนอง และสุราษฎร์ธานี

(9) สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 9 จังหวัดสงขลา รับผิดชอบสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด จำนวน 7 จังหวัด ได้แก่ ตรัง นราธิวาส ปัตตานี พัทลุง ยะลา สงขลา และสตูล

1.2.2) สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด จำนวน 76 แห่ง มีหน้าที่และอำนาจรับเรื่อง กล่าวหาในเขตจังหวัดที่รับผิดชอบ และดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้น กรณีมีการกล่าวหาหรือมีเหตุอันควร สงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐภายในเขตจังหวัดที่รับผิดชอบ ผู้ใดกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือฐานความผิดอื่นที่ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด หรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่ไม่รวมถึงหน้าที่และอำนาจในการไต่สวนเบื้องต้น เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติมอบหมายให้ดำเนินการไต่สวนเบื้องต้นเฉพาะกรณี และตรวจสอบและพิจารณา รายงานผลการดำเนินการและสำนวนเรื่องกล่าวหา การกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐภายในเขตจังหวัดที่ รับผิดชอบที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ได้ดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พร้อมทั้งเสนอความเห็นเพื่อประกอบการ วินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

สรุปหน้าที่และอำนาจของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด และสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการไต่สวนทุจริต ดังแผนภาพที่ 2.2

แผนภาพที่ 2.2 หน้าที่และอำนาจของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด และสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค (เฉพาะภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการไต่สวนทุจริต)

ที่มา: รายงานการศึกษาวิจัยโครงการจัดทำแนวทางการปรับปรุงกลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย

2) หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช.

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ครอบคลุมการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตใน 3 ภารกิจด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันการทุจริต ด้านการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน และด้านการปราบปรามการทุจริต สำหรับการดำเนินงานด้านการปราบปรามการทุจริตนั้น พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

2.1) หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการปราบปรามการทุจริต ดังนี้

2.1.1) ใ้สวนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง³³

2.1.2) ใ้สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐาน ทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม³⁴

2.1.3) ใ้สวนเพื่อดำเนินคดีในฐานะความผิดอื่นที่พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้กำหนดหรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ³⁵ ทั้งนี้ ในการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการเอง หรือมอบหมายให้หน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการเป็นผู้ดำเนินการก็ได้

2.1.4) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ หรือกฎหมายอื่น³⁶

2.2) หน้าที่และอำนาจของสำนักงาน ป.ป.ช.

สำนักงาน ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการปราบปราม การทุจริต ดังนี้

2.2.1) รับผิดชอบงานธุรการ และดำเนินการเพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. บรรลุ ภารกิจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และกฎหมายอื่น³⁷

2.2.2) อำนวยความสะดวก ประสานงาน ให้ความร่วมมือ ส่งเสริม และสนับสนุน การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และกรรมการ ป.ป.ช.³⁸

³³ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 28 (1).

³⁴ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 28 (2).

³⁵ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 28 (4).

³⁶ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 28 (5).

³⁷ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 142 (1).

³⁸ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 142 (2).

2.2.3) ประสานงานและให้ความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต³⁹

2.2.4) จัดทำระบบสารสนเทศของข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของคณะกรรมการป.ป.ช. ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุผู้รับผิดชอบและความคืบหน้าของการดำเนินการของแต่ละเรื่อง เพื่อกรรมการจะได้ตรวจสอบได้ตลอดเวลา⁴⁰

2.2.5) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย และตามที่กฎหมายบัญญัติ⁴¹

2.3.4 กระบวนการและระยะเวลาในการไต่สวนทุจริต

การไต่สวนทุจริตตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เป็นขั้นตอนการดำเนินงานที่สืบเนื่องจากขั้นตอนการตรวจสอบเบื้องต้น ที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในเรื่องที่มีการกล่าวหาไปยังสำนักงาน ป.ป.ช. หากพบว่าเรื่องกล่าวหาใดมีมูลเพียงพอต่อการไต่สวน จะทำการเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อมีมติให้ดำเนินการไต่สวน ซึ่งวัตถุประสงค์ของการไต่สวนนั้นเป็นการดำเนินการแสวงหา รวบรวม และดำเนินการอื่นใด เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้น ไม่ว่าข้อเท็จจริงนั้นจะเป็นคุณหรือเป็นโทษต่อผู้ถูกกล่าวหา⁴² และหากพบว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามที่ผู้ถูกกล่าวหา นั้น ก็จะนำไปสู่การวินิจฉัยชี้มูลความผิดและการดำเนินคดีในชั้นศาลหรือการดำเนินการทางวินัยต่อไป สำหรับกระบวนการและระยะเวลาในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. นั้น มีรายละเอียด ดังนี้

1) กระบวนการ

1.1) การสั่งให้ไต่สวน เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าเรื่องกล่าวหา มีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอต่อการไต่สวนต่อไป ให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณามีมติให้ดำเนินการไต่สวน โดยการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มี 3 รูปแบบ โดยพิจารณาถึงความสำคัญ ความร้ายแรงของเรื่องกล่าวหา รวมทั้งระดับตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหา ดังนี้⁴³

1.1.1) การไต่สวนโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะดำเนินการไต่สวนเอง ซึ่งมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะดำเนินการไต่สวนเอง ในเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเฉพาะคือ เป็นเรื่องสำคัญมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง หรือกรณีการไต่สวนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาล

³⁹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 142 (3).

⁴⁰ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 142 (7).

⁴¹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 142 (8).

⁴² พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 4 และมาตรา 46.

⁴³ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 47.

รัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ซึ่งในการไต่สวนวิธีดังกล่าว คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจแต่งตั้งหัวหน้าพนักงานไต่สวนหรือพนักงานไต่สวน และพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้ความช่วยเหลือคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยดำเนินการในฐานะฝ่ายเลขานุการเพื่อทำหน้าที่ไต่สวนพยานบุคคล รวบรวมพยานหลักฐาน สรุบบันทึกข้อเท็จจริงเสนอความเห็นและทำหน้าที่สรุปข้อเท็จจริงและเสนอสำนวนให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำการไต่สวนพยานหลักฐานที่รวบรวมมาได้

1.1.2) การไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวน เป็นกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งกรรมการ ป.ป.ช. ไม่น้อยกว่า 2 คน และบุคคลอื่นเป็นคณะกรรมการไต่สวน โดยกรรมการและเลขานุการ และกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ให้แต่งตั้งจากหัวหน้าพนักงานไต่สวน⁴⁴ โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนให้ทำการไต่สวนเฉพาะกรณีการไต่สวนเรื่องกล่าวหาที่สำคัญมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง หรือเป็นกรณีการไต่สวนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

1.1.3) การไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้น โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายเลขาธิการ หัวหน้าพนักงานไต่สวน หรือพนักงานไต่สวน เป็นคณะไต่สวนเบื้องต้น ให้เลขาธิการหรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมายเสนอรายชื่อเลขาธิการหรือหัวหน้าพนักงานไต่สวนเป็นหัวหน้า พนักงานไต่สวนอย่างน้อย 1 คนร่วมเป็นคณะ และอาจเสนอรายชื่อผู้ช่วยพนักงานไต่สวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความเหมาะสมกับฐานะ ระดับของตำแหน่ง และการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหา⁴⁵

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติแต่งตั้งหรือมอบหมายคณะกรรมการไต่สวน หรือคณะไต่สวนเบื้องต้น แล้วแต่กรณี ให้บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่และอำนาจในการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติแต่งตั้งหรือมอบหมาย

1.2) จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนเสนอประธานกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายเพื่อลงนาม⁴⁶ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนเสนอประธานกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย เพื่อลงนาม และให้คณะกรรมการไต่สวนมีหน้าที่และอำนาจในการไต่สวนนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติแต่งตั้ง โดยไม่ต้องรอลงนามในคำสั่งแต่งตั้ง ส่วนกรณีไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้นสามารถดำเนินการไต่สวนได้ทันที โดยไม่ต้องทำคำสั่งเสนอประธานกรรมการ ป.ป.ช. ลงนาม

1.3) จัดประชุมเพื่อพิจารณาและกำหนดแนวทางการไต่สวน

1.4) ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง โดยการแสวงหา รวบรวม และการดำเนินการอื่นใดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน โดยให้นำพยานหลักฐานที่ได้จากการตรวจสอบมาใช้เป็นพยานหลักฐานในการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นด้วย และให้ถือว่าพยานหลักฐานที่ได้มาจากการดำเนินการดังกล่าว เป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้น ทั้งนี้ ให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการ

⁴⁴ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 51 วรรคแรก.

⁴⁵ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 54 วรรคแรก.

⁴⁶ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 51 วรรค 2.

ตรวจสอบตามหมวด 3 ว่าด้วยการตรวจสอบ มาใช้บังคับกับวิธีดำเนินการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นในส่วนนี้ โดยอนุโลม เว้นแต่ความในข้อ 42 หรือความในส่วนนี้จะกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว⁴⁷

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่ผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา 131 หรือมีกรณีจำเป็นต้องกันบุคคลไว้เป็นพยาน ตามมาตรา 135 ให้ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการนั้น⁴⁸

1.5) สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการไต่สวน

1.6) เสนอข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานให้คณะกรรมการ ป.ป.ช./คณะกรรมการไต่สวน/คณะไต่สวนเบื้องต้นพิจารณาหลังจากดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานแล้วเสร็จ มีรายละเอียดดังนี้

1.6.1) กรณีพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหาว่ามีมูลความผิด ให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณามีมติให้ข้อกล่าวหาตกไป และแจ้งผลการพิจารณาไปยังผู้กล่าวหา/ผู้ถูกกล่าวหา

1.6.2) กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการไต่สวน เห็นว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหาว่ามีมูลความผิด ให้กรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ⁴⁹

1.6.3) กรณีคณะไต่สวนเบื้องต้น เห็นว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหาว่ามีมูลความผิด ให้คณะไต่สวนเบื้องต้นสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมทั้งความเห็นเสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแล เพื่อพิจารณาอนุมัติให้แจ้งข้อกล่าวหา โดยเสนอร่างบันทึกแจ้งข้อกล่าวหารวมพิจารณาในคราวเดียวกัน ในกรณีกรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแล เห็นว่าพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะแจ้งข้อกล่าวหา อาจมีคำสั่งให้คณะไต่สวนเบื้องต้นดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ โดยให้ระบุประเด็นข้อไม่สมบูรณ์ที่จะให้ดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมให้ครบถ้วนไว้ในคราวเดียวกันด้วย และในกรณีที่กรรมการ ป.ป.ช. มีคำสั่งให้รวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม หากคณะไต่สวนเบื้องต้นเห็นว่าพยานหลักฐานที่รวบรวมเพิ่มเติมเพียงพอที่จะแจ้งข้อกล่าวหา หรือเห็นว่าไม่อาจหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมต่อไปได้ แต่กรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแล เห็นว่าพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะแจ้งข้อกล่าวหาหรือเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้คณะไต่สวนเบื้องต้นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาว่าจะแจ้งข้อกล่าวหาหรือดำเนินการประการอื่นใดต่อไป⁵⁰

1.7) การแจ้งข้อกล่าวหา และแจ้งสิทธิคัดค้านผู้ไต่สวน

1.7.1) การแจ้งข้อกล่าวหา นอกจากจะมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ก็ยังเป็นไปเพื่อการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาให้มีโอกาสรับทราบข้อเท็จจริงและฐานการกระทำความผิด สามารถโต้แย้งหรือต่อสู้คดีโดยวิธีการชี้แจงแก้ข้อ

⁴⁷ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 62.

⁴⁸ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 68.

⁴⁹ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 72 วรรคแรก

⁵⁰ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 72 วรรค 2 และ 3.

กล่าวหา นำหรืออ้างหรือพยานหลักฐานประกอบให้ผู้ไต่สวนได้พิจารณาเพื่อให้ตนเองพ้นผิดหรือพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน⁵¹ โดยการแจ้งข้อกล่าวหาขึ้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

(1) การแจ้งข้อกล่าวหา ให้ดำเนินการตามแบบบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาสรุปสาระสำคัญของข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน โดยระบุการกระทำและพฤติการณ์ทั้งหลายที่อ้างว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิด ข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำนั้น ๆ อีกทั้งบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องเท่าที่จะทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจข้อกล่าวหาได้ดี โดยไม่ต้องระบุพยานหลักฐานของกฎหมาย และการแจ้งข้อกล่าวหาต้องไม่เป็นการเปิดเผยชื่อ ตำแหน่ง ที่อยู่ของผู้กล่าวหา หรือพยาน หรือข้อมูลอื่นใดอันเป็นเหตุให้ทราบถึงตัวผู้กล่าวหาหรือพยาน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจข้อกล่าวหาได้ดี

(2) กรณีไต่สวนโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการไต่สวน ในชั้นการพิจารณาการแจ้งข้อกล่าวหา และลงนามในบันทึกแจ้งข้อกล่าวหา ให้มีกรรมการ ป.ป.ช. เข้าร่วมพิจารณาแจ้งข้อกล่าวหาด้วย แต่ในชั้นการดำเนินการแจ้งข้อกล่าวหา อาจมอบหมายให้หัวหน้าพนักงานไต่สวนหรือพนักงานไต่สวนร่วมกันอย่างน้อย 2 คน ดำเนินการได้ โดยประธานกรรมการไต่สวน หรือกรรมการไต่สวนที่เป็นกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ต้องเข้าร่วมดำเนินการแจ้งข้อกล่าวหา ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงระดับตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหาด้วย

(3) การแจ้งข้อกล่าวหาให้มีหนังสือเรียกผู้ถูกกล่าวหา มาพบ โดยจัดส่งหนังสือเรียกดังกล่าวทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังภูมิลำเนาหรือที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหา ที่ปรากฏตามหลักฐานตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรหรือที่อยู่ที่ปรากฏจากการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น ในกรณีที่ ไม่ปรากฏภูมิลำเนาหรือที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ก็ให้จัดส่งไปยังที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรครั้งล่าสุด และให้จัดแจ้งการดำเนินการดังกล่าวไว้ให้ปรากฏเป็นหลักฐานด้วย เว้นแต่ผู้ถูกกล่าวหาปรากฏตัวต่อหน้าและเชื่อว่าเป็นผู้ถูกกล่าวหาจริง อาจแจ้งข้อกล่าวหาโดยไม่ต้องมีหนังสือเรียกก็ได้⁵²

(4) เมื่อผู้ถูกกล่าวหา มาพบเพื่อรับทราบข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้น แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยจัดทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาเป็นลายลักษณ์อักษร 2 ฉบับ ที่มีการสรุปสาระสำคัญของข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหา และต้องมีรายละเอียดเพียงพอที่จะใช้ประโยชน์ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ รวมทั้งแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงสิทธิการคัดค้านผู้ไต่สวน สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการนำทนายความหรือบุคคลซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจไม่เกิน 3 คน เข้าฟังในการชี้แจงหรือให้ปากคำ และกำหนดกรอบระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ซึ่งต้องไม่เกิน 15 วัน นับแต่วันที่ถือว่าได้รับทราบข้อกล่าวหา และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อรับทราบไว้ด้วย จากนั้นส่งบันทึกแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาจำนวน 1 ฉบับ และเก็บไว้เป็นหลักฐานประกอบสำนวนการไต่สวน

⁵¹ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, คู่มือการปฏิบัติงานด้านการไต่สวน เล่ม 3 การไต่สวนและการดำเนินการภายหลังคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิด, (นนทบุรี: สำนักงาน ป.ป.ช., 2565), หน้า 52.

⁵² ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 73

หรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นจำนวน 1 ฉบับ อีกทั้งในวันที่ผู้ถูกกล่าวหามารับทราบข้อกล่าวหาจะต้องจัดทำทะเบียนประวัติของผู้ถูกกล่าวหาด้วย

(5) กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาตามกำหนดนัดเพื่อรับทราบข้อกล่าวหาไม่ว่ากรณีใด ๆ ให้ส่งบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังภูมิลำเนาหรือที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหา โดยให้ทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาเป็น 3 ฉบับ เพื่อเก็บไว้ในสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้น 1 ฉบับ และส่งไปให้ผู้ถูกกล่าวหา 2 ฉบับ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาเก็บไว้ 1 ฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบส่งกลับคืนมารวมไว้ในสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้น 1 ฉบับ โดยเมื่อล่วงพ้นกำหนด 15 วัน นับแต่วันที่ได้ดำเนินการดังกล่าวแล้ว แม้จะไม่ได้รับบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาคืน หรือไม่ได้รับคำชี้แจงจากผู้ถูกกล่าวหา ก็ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาและไม่ประสงค์ที่จะแก้ข้อกล่าวหา⁵³

1.7.2) กรณีคัดค้านผู้ไต่สวน หากผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้มีส่วนได้เสียจะคัดค้านผู้ไต่สวน หรือผู้ช่วยพนักงานไต่สวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมาย ก็ให้ยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ปรากฏเหตุในการคัดค้าน ได้แก่ 1) รู้เห็นเหตุการณ์หรือเคยสอบสวนหรือพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาในฐานะอื่นที่มีใช้ในฐานะกรรมการ ป.ป.ช. กรรมการไต่สวน หัวหน้าพนักงานไต่สวน พนักงานไต่สวน ผู้ช่วยพนักงานไต่สวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่มาก่อน 2) มีส่วนได้เสียในเรื่องที่กล่าวหา 3) มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา 4) เป็นผู้กล่าวหาหรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา หรือ 5) มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในฐานะญาติหรือเป็นหุ้นส่วนหรือมีผลประโยชน์ร่วมกันหรือขัดแย้งกันทางธุรกิจกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา โดยระหว่างที่รอการพิจารณาวินิจฉัย ให้ผู้ไต่สวนหรือผู้ช่วยพนักงานไต่สวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งถูกคัดค้านระงับการปฏิบัติหน้าที่ไว้พลางก่อน จนกว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย จะวินิจฉัย⁵⁴

ในการพิจารณาคำคัดค้าน ให้นำเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาวินิจฉัย เว้นแต่เป็นกรณีที่คัดค้านบุคคลในคณะไต่สวนเบื้องต้น ให้นำเสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัย ซึ่งต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 7 วันนับแต่วันที่รับแจ้ง⁵⁵ โดยให้มีมติหรือคำสั่ง 1) ยกคำคัดค้าน ในกรณีที่เห็นว่าคำคัดค้านมิได้เป็นไปตามเหตุในการคัดค้าน หรือ 2) ให้ผู้ที่ถูกคัดค้านพ้นจากการแต่งตั้งหรือพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องนั้น ๆ ในกรณีที่คำคัดค้านนั้นฟังขึ้น หรือเป็นกรณีที่เห็นว่าหากให้ผู้ถูกคัดค้านปฏิบัติหน้าที่ต่อไป อาจทำให้เสียประโยชน์แห่งความยุติธรรมหรือการไต่สวนอาจไม่ได้ข้อเท็จจริงที่ชัดเจน⁵⁶ และให้มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้คัดค้านทราบ หากผู้คัดค้านไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแล อาจมีหนังสือขอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาทบทวนคำสั่งนั้นภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รับแจ้ง ทั้งนี้ ผลการพิจารณาคำคัดค้านของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ถือเป็นที่สุด

⁵³ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 75.

⁵⁴ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 57.

⁵⁵ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 58.

⁵⁶ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 59.

1.8) การชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาอาจชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาด้วยวาจา หรือทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือ ในการนำสืบแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาจะอ้างพยานบุคคล หรือนำพยานหลักฐานมาเองหรือจะอ้างพยานหลักฐานโดยขอให้คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวน เบื้องต้นเรียกหรือไต่สวนพยานหลักฐานนั้นก็ได้⁵⁷ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่สามารถชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน กำหนดเวลา ให้ยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อผู้ไต่สวนโดยระบุเหตุผลและความจำเป็น หากคณะกรรมการไต่สวน หรือคณะไต่สวนเบื้องต้นเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรมจะขยายระยะเวลาการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรือนำสืบแก้ข้อกล่าวหาออกไปตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่รวมระยะเวลาทั้งหมดต้องไม่เกิน 30 วัน นับแต่วันที่ ได้รับแจ้งข้อกล่าวหา เว้นแต่มีเหตุพฤติการณ์พิเศษหรือเหตุสุดวิสัย⁵⁸ นอกจากนี้ ก่อนการชี้แจงแก้ ข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาอาจยื่นคำร้องขอเป็นหนังสือพร้อมด้วยเหตุผลต่อคณะกรรมการไต่สวน หรือคณะไต่สวน เบื้องต้นเพื่อขอตรวจพยานหลักฐานในสำนวนเพื่อประกอบการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ เพื่อประโยชน์แห่ง ความยุติธรรม คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้น จะอนุญาตให้ผู้ถูกกล่าวหาตรวจพยานหลักฐาน ตามที่ร้องขอก็ได้ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นมีอำนาจที่จะปฏิเสธไม่อนุญาต ให้มีการตรวจพยานหลักฐานตามที่ผู้ถูกกล่าวหาร้องขอ กรณีเป็นพยานหลักฐานที่มีผลกระทบต่อความ ปลอดภัยของพยานบุคคล ผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้ง เบาะแสหรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการกระทำผิดตามที่กล่าวหา หรือกระทบต่อสาระสำคัญของพยานหลักฐานในคดี และในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในกำหนดเวลา ให้คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวน เบื้องต้น พิจารณาว่าข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ หากเห็นว่าครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ให้จัดทำสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต่อไป

ทั้งนี้ ในกรณีที่คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นเห็นสมควรอาจทำการไต่ สวนพยานหลักฐานเพิ่มเติมโดยการสอบปากคำพยานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีคำสั่งเรียกเอกสารหรือ หลักฐานจากหน่วยงานหรือบุคคลใด เพื่อประกอบการพิจารณาในการวินิจฉัยคดีภายหลังจากที่มีการแจ้ง ข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบหรือได้รับฟังคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาโดยผู้ไต่สวนพยานหลักฐานของ ผู้ถูกกล่าวหาแล้วก็ได้

1.9) พิจารณาสรุปลำนวนและจัดทำสำนวนการไต่สวน เมื่อคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะ ไต่สวนเบื้องต้นดำเนินการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น และรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงเพื่อที่จะทราบ ข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดตามที่มีการกล่าวหา และเห็นว่าได้ข้อเท็จจริงเพียงพอต่อการวินิจฉัยมูล ความผิดแล้ว ให้พิจารณาวินิจฉัยความผิดของผู้ถูกกล่าวหาและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ปรากฏในสำนวนคดีโดยเร็ว โดยจัดให้มีการประชุมเพื่อพิเคราะห์ ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงจากข้อกล่าวหา คำแก้ข้อกล่าวหา ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ เกี่ยวข้องซึ่งได้จากการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น แล้วมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์หรือกระทำการ อันเป็นมูลความผิดตามข้อกล่าวหาหรือไม่ อย่างไร พร้อมด้วยเหตุผลในการพิจารณาทำความเข้าใจและ พยานหลักฐานประกอบคำวินิจฉัย รวมทั้งบทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง และจัดทำสำนวนการไต่สวน

⁵⁷ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 77.

⁵⁸ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 78.

หรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้น เสนอต่อประธานกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา⁵⁹ โดยสำนวนการไต่สวนต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้ ชื่อและตำแหน่งหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหา เรื่องที่ถูกกล่าวหา ข้อกล่าวหา คำแก้ข้อกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการไต่สวน เหตุผลในการพิจารณาวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง และสรุปความเห็นเกี่ยวกับเรื่องกล่าวหา⁶⁰

1.10) คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณารายงาน/สำนวนการไต่สวน และมีมติ โดยเมื่อประธานกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นแล้ว ให้ประชุมเพื่อพิจารณาภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้น โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมีมติอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้

1.10.1) กรณีให้ไต่สวนเพิ่มเติม ให้ดำเนินการตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต่อไป โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นชุดเดิมหรือแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นชุดใหม่ทำการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นเพิ่มเติมก็ได้ หากเป็นการแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นชุดใหม่ ให้แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงสิทธิการคัดค้านผู้ไต่สวนด้วย และเมื่อไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นเพิ่มเติมเสร็จแล้ว ให้สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่รวบรวมมาได้ พร้อมอาจทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณา หรือดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ⁶¹

กรณีดำเนินการไต่สวนเพิ่มเติมไม่แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้เจ้าของเรื่องเสนอเรื่องให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. หรือกรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแล เป็นผู้พิจารณาอนุมัติให้ขยายระยะเวลา โดยให้ขยายระยะเวลาได้ไม่เกิน 6 เดือน นับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวนเพิ่มเติม และหากดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้รายงานผลการดำเนินการ ปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้องที่ทำให้ดำเนินการไต่สวนไม่แล้วเสร็จให้คณะกรรมการ ป.ป.ช.

1.10.2) กรณีข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้สำนักงาน ป.ป.ช. แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็ว ซึ่งต้องไม่ช้ากว่า 15 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ และให้เปิดเผยเหตุผลของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป เว้นแต่เป็นกรณีการดำเนินการสอบสวนทางลับ⁶²

1.10.3) กรณีข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้ดำเนินการ ดังนี้⁶³

ก. ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสาร พยานหลักฐาน และความเห็นพร้อมสำเนาอิเล็กทรอนิกส์ไปยังอัยการสูงสุด ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติลงความเห็นว่ามีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระร้ายวณผิดปกติ หรือมีพฤติการณ์ทุจริตต่อหน้าที่หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย เพื่อให้อัยการสูงสุดดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนก

⁵⁹ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 84.

⁶⁰ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 85.

⁶¹ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 86.

⁶² ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 87.

⁶³ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 89.

คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อไป ทั้งนี้ โดยไม่ต้องส่งตัวผู้ถูกกล่าวหาให้อัยการสูงสุด แต่ให้แจ้งผู้ถูกกล่าวหาทราบ

ข. ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสารหลักฐาน สำเนาอิเล็กทรอนิกส์ และคำวินิจฉัยไปยังอัยการสูงสุดภายใน 30 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐรั่วรัวผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องคดี

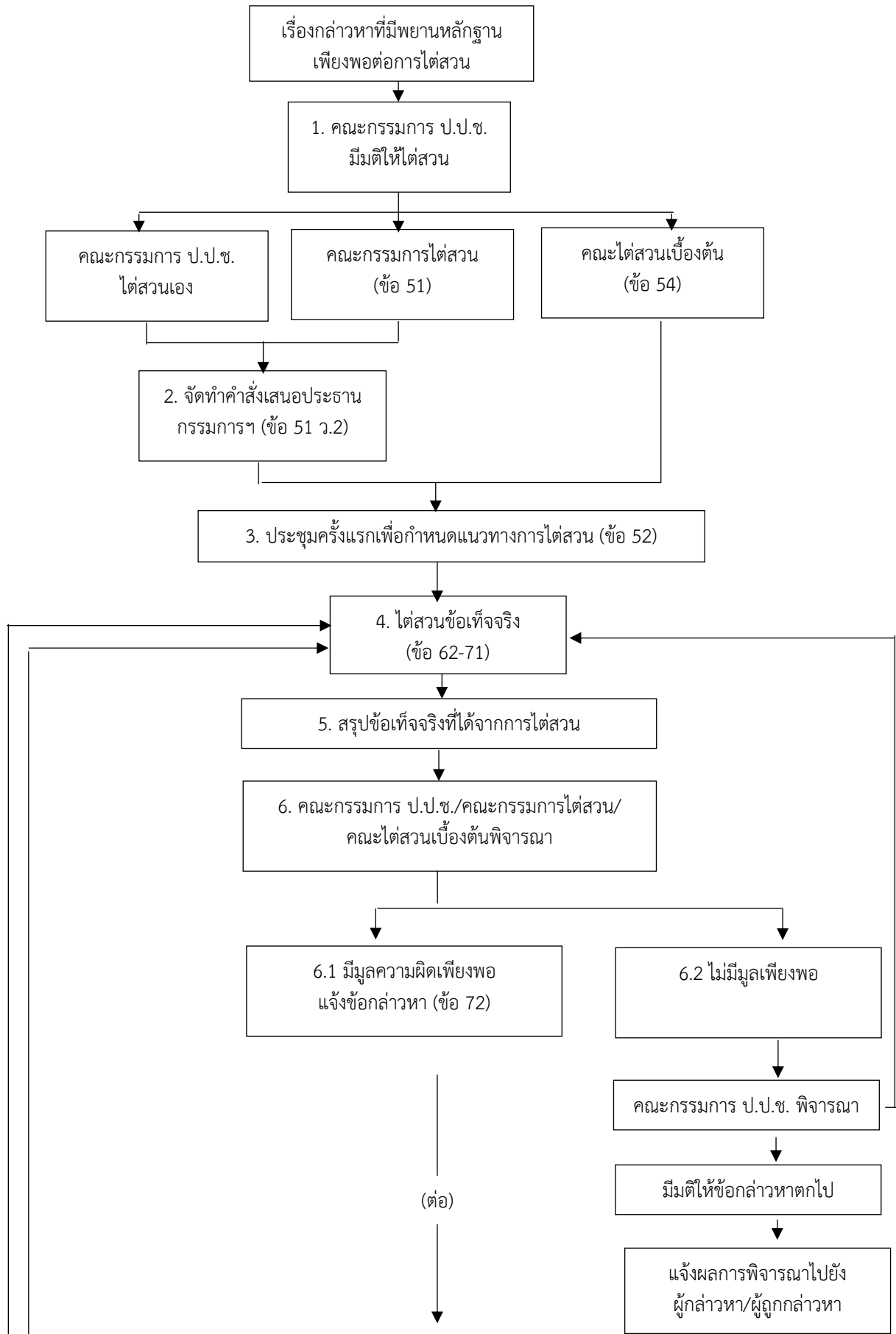
ค. ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนภายใน 30 วัน ในกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดทางวินัย เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการทางวินัย

1.11) การไต่สวนในกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนเอง ให้นำความในเรื่องการแต่งตั้งและการมอบหมาย การคัดค้าน และการพิจารณาคำคัดค้าน วิธีดำเนินการไต่สวน และการพิจารณาและจัดทำสำนวนการไต่สวน มาใช้บังคับกับการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยอนุโลม ทั้งนี้ การประชุมและการลงมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการนั้น⁶⁴

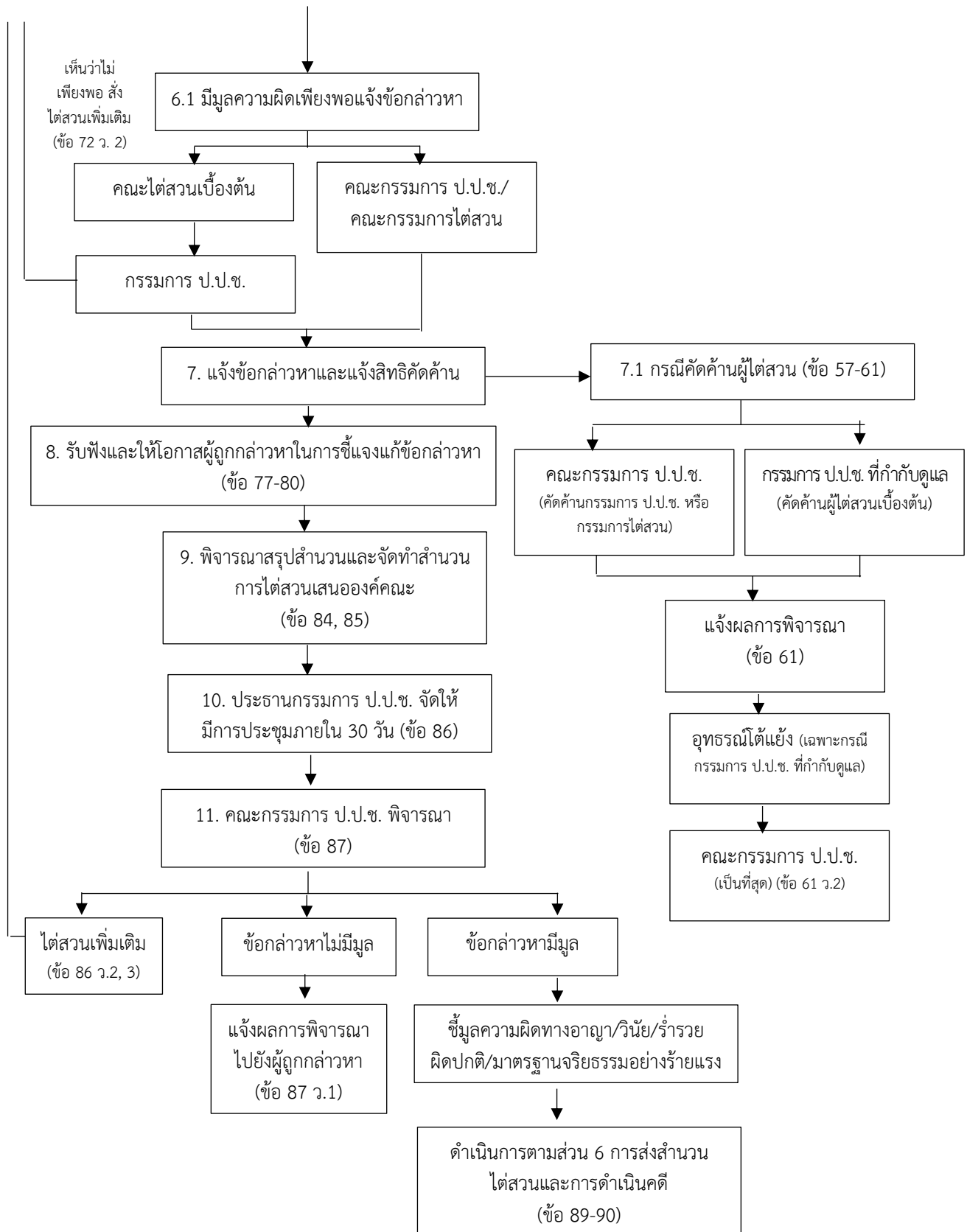
ทั้งนี้ สามารถสรุปขั้นตอนการไต่สวนและการไต่สวนเบื้องต้น ได้ดังแผนภาพที่ 2.3

⁶⁴ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 50.

แผนภาพที่ 2.3 ขั้นตอนการไต่สวน

แผนภาพที่ 2.3 ขั้นตอนการไต่สวน (ต่อ)

ที่มา: ปรับปรุงจากรายงานการศึกษาวินัยโครงการจัดทำแนวทางการปรับปรุงกลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย

2) ระยะเวลาในการไต่สวน

ระยะเวลาในการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นเป็นไปตามกรอบระยะเวลาย่อยตามมาตรา 50 หรือมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และอยู่ภายใต้กรอบระยะเวลาการดำเนินการแล้วเสร็จที่เป็นกรอบใหญ่ตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 โดยมีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินการ ดังนี้

2.1) กรณีไต่สวนเบื้องต้น: ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จและจัดทำรายงานการไต่สวนเบื้องต้นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน 180 วัน นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย โดยหากมีเหตุจำเป็น อุปสรรค และปัญหาในการดำเนินการ ให้เสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแล เป็นผู้มีอำนาจขยายระยะเวลาได้ไม่เกิน 2 ครั้ง ๆ ละไม่เกิน 60 วัน⁶⁵ ต่อมาคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการประชุมครั้งที่ 76/2562 เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2562 มีมติว่าในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการแล้วเสร็จตามกรอบเวลาข้างต้น ให้กรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแล มีอำนาจสั่งขยายระยะเวลาไต่สวนได้อีกไม่เกิน 6 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 60 วัน ทั้งนี้หากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ยังอยู่ภายใต้กรอบเวลา 2 ปี ให้เสนอขอขยายระยะเวลาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจขยายระยะเวลาออกไปตามจำเป็น แต่รวมแล้วไม่เกิน 3 ปี

2.2) กรณีไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวน: ให้ดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จ และจัดทำสำนวนการไต่สวนเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย หากไม่อาจไต่สวนให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาดังกล่าว ให้แจ้งอุปสรรค ปัญหา พร้อมแนวทางแก้ไข และระยะเวลาในการดำเนินการ เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาสั่งขยายระยะเวลาได้ไม่เกิน 2 ครั้ง ๆ ละไม่เกิน 60 วัน⁶⁶ ต่อมาคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการประชุมครั้งที่ 76/2562 เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2562 มีมติว่าในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการแล้วเสร็จตามกรอบเวลาข้างต้น ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งขยายระยะเวลาไต่สวนได้อีกไม่เกิน 3 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 60 วัน ทั้งนี้หากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ยังอยู่ภายใต้กรอบเวลา 2 ปี ให้เสนอขอขยายระยะเวลาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจขยายระยะเวลาออกไปตามจำเป็น แต่รวมแล้วไม่เกิน 3 ปี

2.3) กรณีไต่สวนโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนเอง: ให้ดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาไม่เกิน 2 ปี นับแต่วันเริ่มดำเนินการไต่สวน โดยอาจขยายระยะเวลาออกไปตามที่จำเป็นได้ แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน 3 ปี

ทั้งนี้ ในการดำเนินการไต่สวนตามข้อ 2 (1) – (3) เว้นแต่เป็นเรื่องที่จำเป็นต้องเดินทางไปไต่สวนในต่างประเทศ หรือขอให้หน่วยงานของต่างประเทศ ดำเนินการไต่สวนให้ หรือขอรับเอกสารหลักฐานจากต่างประเทศ จะขยายระยะเวลาออกเท่าที่จำเป็นก็ได้ และภายใต้กำหนดอายุความ เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังคงมีหน้าที่และอำนาจที่จะดำเนินการไต่สวน และมีความเห็น หรือวินิจฉัย หรือดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

⁶⁵ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 54.

⁶⁶ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 51.

2.3.5 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานไต่สวน

จากการดำเนินงานไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 พบว่ามีปัญหาอุปสรรค⁶⁷ ดังนี้

1) กรอบระยะเวลาตามกฎหมายไม่สอดคล้องกับระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง ทำให้ไม่สามารถดำเนินการแล้วเสร็จตามระยะเวลาดังกล่าวได้

ในการดำเนินการไต่สวนมีการกำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินงานไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 โดยกำหนดกรอบระยะเวลาที่เป็นกรอบใหญ่ไว้ให้การไต่สวนทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้น หรือคณะกรรมการไต่สวน หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนเอง จะต้องดำเนินการไต่สวนแล้วเสร็จไม่เกิน 2 ปีนับแต่วันเริ่มดำเนินการไต่สวน หากดำเนินการไม่เสร็จ สามารถขอขยายระยะเวลาออกไปเท่าที่จำเป็นได้ แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน 3 ปี อย่างไรก็ตามมีการไต่สวน 2 รูปแบบที่กฎหมายมีการกำหนดกรอบระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จที่เป็นกรอบย่อย กล่าวคือ (1) คณะกรรมการไต่สวนจะต้องดำเนินการแล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย และ (2) คณะไต่สวนเบื้องต้นจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งการไต่สวนทั้ง 2 รูปแบบดังกล่าวหากดำเนินการไม่แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาข้างต้น สามารถขอขยายระยะเวลาได้ โดยจะต้องดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จภายใต้กรอบเวลา 2 ปี แต่ไม่เกิน 3 ปี โดยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้ความเห็นว่า การกำหนดระยะเวลาดังกล่าวไม่สอดคล้องกับระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานจริง เนื่องจากในความเป็นจริงแล้วพนักงานไต่สวนมีเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบมาก รวมทั้งต้องดำเนินการไต่สวนไปพร้อมกับการตรวจรับคำกล่าวหาและตรวจสอบเบื้องต้น เช่น เจ้าหน้าที่รับผิดชอบเรื่องตรวจสอบและไต่สวนจำนวน 10 กว่าเรื่องพร้อมกัน หรือเจ้าหน้าที่บางคนมีเรื่องรับผิดชอบจำนวน 20 – 30 เรื่อง เป็นต้น ซึ่งระยะเวลาเดินไปพร้อม ๆ กัน นอกจากนี้เรื่องกล่าวหาแต่ละเรื่องจะมีความซับซ้อนที่ต่างกัน โดยเฉพาะเรื่องกล่าวหาที่มีความซับซ้อนมาก เช่น มีจำนวนผู้ถูกกล่าวหาหลายคน มีประเด็นพฤติการณ์การกระทำความผิดหลายประเด็น มีพยานหลักฐานทั้งพยานบุคคลและพยานเอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก ก็จะทำให้ใช้ระยะเวลาในการไต่สวนมากขึ้นตามไปด้วย เช่น กรณีมีผู้ถูกกล่าวหาจำนวนมาก จำนวนการแจ้งข้อกล่าวหาที่จะมากขึ้นและใช้ระยะเวลามากขึ้น และเมื่อมีการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแล้ว การพิจารณาคำแก้ข้อกล่าวหา รวมถึงการสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมทั้งเหตุผลและการวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายก็ใช้เวลาเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน อีกทั้งในการไต่สวนต้องมีการรอข้อมูลเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานภายนอกที่มักจะได้รับคำตอบกลับช้าหรือใช้เวลานาน รวมถึงการมีระยะเวลารอคอยเพื่อเข้าประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการพิจารณาสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้น ซึ่งในการดำเนินงานจะมีระยะเวลาดังกล่าวรวมอยู่ด้วย ส่งผลให้การปฏิบัติงานไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้นหรือคณะกรรมการไต่สวนไม่สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายใน 180 วัน หรือภายใน 1 ปี ได้ และต้องมีการขอขยายระยะเวลาการดำเนินงาน ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้ความเห็นว่า การขอขยายระยะเวลา

⁶⁷ ศิริรัตน์ วัฒนศิริธรรม และคณะ, *อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 1*, หน้า 151 – 155.

ในกรณีดำเนินการไปแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ นั้น ทำให้เจ้าหน้าที่เสียสมาธิในการทำงานหรือมีความกังวลในการที่ต้องคอยตรวจสอบว่าเรื่องกล่าวหาใดที่จะต้องขยายระยะเวลาที่จะต้องดำเนินการเพื่อขออนุมัติขยายเวลา เนื่องจากเรื่องกล่าวหาแต่ละเรื่องจะครบกำหนดไม่พร้อมกัน ประกอบกับการขอขยายระยะเวลาการดำเนินงานมีการกำหนดรอบเวลาน้อยเกินไป ทำให้การดำเนินงานในแต่ละเรื่องส่วนใหญ่ต้องมีการขอขยายเวลาหลายครั้ง

2) เจ้าหน้าที่ที่มีเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ตามกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนด

เนื่องจากพนักงานไต่สวนนอกจากจะต้องรับผิดชอบเรื่องกล่าวหาในขั้นตอนการไต่สวนแล้วยังมีเรื่องตรวจสอบเบื้องต้นและการตรวจรับคำกล่าวหาที่ต้องดำเนินการในห้วงเวลาเดียวกัน ซึ่งมีกรอบระยะเวลากำหนดในทุกขั้นตอนและระยะเวลาเดินไปพร้อม ๆ กัน ทำให้เจ้าหน้าที่มีเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบจำนวนมาก เช่น เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเรื่องตรวจสอบและไต่สวนจำนวน 10 กว่าเรื่องพร้อมกัน หรือเจ้าหน้าที่บางคนมีเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบ 20 – 30 เรื่อง เป็นต้น รวมทั้งเรื่องกล่าวหาแต่ละเรื่องมีความยุ่งยากซับซ้อนที่ต่างกัน โดยเฉพาะเรื่องกล่าวหาที่มีขนาดใหญ่มาก (XL) หรือขนาดใหญ่ (L) ซึ่งเป็นเรื่องกล่าวหาที่มีรายละเอียดของสำนวนที่มาก เช่น มีจำนวนผู้ถูกกล่าวหาหลายคน มีประเด็นพฤติการณ์การกระทำความผิดหลายประเด็น มีพยานหลักฐานทั้งพยานบุคคลหรือพยานเอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก ทำให้ต้องใช้เวลาในการไต่สวนมากขึ้นตามรายละเอียดของแต่ละเรื่องไป ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ทันตามกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนด

3) การมีข้อกำหนดบางประการที่เป็นการเพิ่มขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ในปัจจุบันการดำเนินงานไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มีการกำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินงานไว้ แต่ในการดำเนินการไต่สวนกลับมีข้อกำหนดบางประการที่เป็นการเพิ่มขั้นตอนการปฏิบัติงาน ทำให้ไม่อาจดำเนินการไต่สวนได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เช่น การแจ้งข้อกล่าวหาของคณะไต่สวนเบื้องต้นจะต้องเสนอร่างบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาไปยังกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 70 ประกอบระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 72 เพื่อพิจารณาก่อนที่จะแจ้งข้อกล่าวหา หรือในกรณีการตัดพยานบุคคลหรือเอกสารตามที่ถูกกล่าวหาอ้างของคณะไต่สวนเบื้องต้นจะต้องนำเสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแล พิจารณาให้เห็นชอบก่อน จึงจะดำเนินการได้ตามระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบเบื้องต้นและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 77 พรรคสี่ ทำให้เพิ่มขั้นตอนการทำงานให้ล่าช้า ทั้งที่พนักงานไต่สวนจะต้องทำงานภายใต้ระยะเวลาที่จำกัด ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายเดิม (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2555) ที่องค์คณะพนักงานไต่สวน (ปัจจุบันคือคณะไต่สวนเบื้องต้น) สามารถพิจารณาแจ้งข้อกล่าวหาหรือพิจารณาตัดพยานที่ถูกกล่าวหาอ้างได้

โดยไม่ต้องนำเสนอให้กรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแล เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน เป็นต้น

4) การรอข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

ในการดำเนินการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นต้องอาศัยข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณาในเรื่องที่ไต่สวน ทำให้จำเป็นต้องขอข้อเท็จจริงหรือเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานภายนอก ไม่ว่าจะเป็นหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานเอกชน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานมาพิสูจน์การกระทำความผิดของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งในการดำเนินการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นพบปัญหาการขอข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานภายนอก มักจะได้รับข้อมูลตอบกลับล่าช้าหรือใช้เวลานาน หรือบางครั้งได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วนตามที่ขอไป ทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน และต้องมีการขอข้อมูลหรือเอกสารที่ไม่ครบถ้วนเพิ่มเติม ซึ่งการรอข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานภายนอกเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และไม่เป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้

5) กรอบระยะเวลาที่กำหนดตามกฎหมาย ทำให้ต้องเร่งรีบดำเนินการให้ทันภายในกำหนด ซึ่งอาจขาดความรอบคอบในการดำเนินงาน

การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 กำหนดให้การไต่สวนเบื้องต้นต้องดำเนินการให้เสร็จและจัดทำรายงานการไต่สวนเบื้องต้นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาภายใน 180 วันนับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย และการไต่สวนต้องดำเนินการให้เสร็จและจัดทำสำนวนการไต่สวนเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาภายใน 1 ปีนับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย ตามมาตรา 50 วรรคสี่และมาตรา 51 วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ทำให้คณะกรรมการไต่สวนและคณะไต่สวนเบื้องต้นต้องเร่งรีบในการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อให้ทันภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว เป็นเหตุให้คณะกรรมการไต่สวนและคณะไต่สวนเบื้องต้นอาจขาดความละเอียดรอบคอบในการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน พยานหลักฐานที่ได้จากการไต่สวนจึงขาดความสมบูรณ์ เมื่อเสนอสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วทำให้เกิดปัญหากรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติสั่งให้ดำเนินการไต่สวนเพิ่มเติม ซึ่งทำให้คดีค้างการพิจารณาไม่แล้วเสร็จ

6) การมีปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาการปฏิบัติงาน

ในการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น เมื่อคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นดำเนินการแล้วเสร็จจะต้องจัดทำสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นเสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณา ซึ่งพบว่า บางครั้งการรอเข้าประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. ใช้ระยะเวลานาน เช่น เจ้าหน้าที่เสนอสำนวนตั้งแต่วันที่ 2563 ใช้เวลาประมาณ 1 ปี จึงได้เข้าประชุม ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องขอขยายระยะเวลาการไต่สวนในระหว่างที่รอเข้าประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. หลายครั้ง เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจาก

คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีภาระงานที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยจำนวนมาก รวมถึงในปัจจุบันคณะกรรมการ ป.ป.ช. เร่งพิจารณาคดีที่ยุ่งยากหรือคดีที่เป็นข่าวหรือคดีที่ใกล้ขาดอายุความก่อน ทำให้คดีอื่นต้องรอการจัดวาระเพื่อเข้าประชุม นอกจากนี้ในการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมีมติสั่งให้ดำเนินการเพิ่มเติม ซึ่งเจ้าหน้าที่ต้องไปดำเนินการไต่สวนเพิ่มเติมตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วนำเสนอเรื่องเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. อีกครั้ง และยังมีกรณีที่ถูกกล่าวหาขอเลื่อนนัดมารับทราบข้อกล่าวหา ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อระยะเวลาการปฏิบัติงานที่ไม่สามารถควบคุมได้ และในการดำเนินงานไต่สวนก็มีระยะเวลาที่เกิดจากปัจจัยข้างต้นรวมอยู่ด้วย

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียด ดังนี้

सानิตย์ นิมมานโสภณ⁶⁸ ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลทำให้กระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร เช่น โครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. มีลักษณะแบบแนวสูงหรือแนวดิ่ง 2) ปัญหาด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล เช่น การขาดแรงจูงใจในการทำงาน 3) ปัจจัยด้านกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริง เช่น ขั้นตอนการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยคณะกรรมการไต่สวน ในขั้นตอนเสนอเรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนต้องผ่านผู้บังคับบัญชาหลายคน หรือการเสนอแต่งตั้งอนุกรรมการไต่สวนผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นพวกพ้องไม่มีความรู้ไม่เอาใจใส่ในงานไต่สวนข้อเท็จจริงและไม่ตรงกับเรื่องที่กำลังทำการไต่สวนข้อเท็จจริง หรือขาดการสนับสนุนงานธุรการของคณะกรรมการไต่สวนจากสำนักงาน ป.ป.ช. 4) ปัจจัยด้านกฎหมาย เช่น ไม่มีบทบัญญัติให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. มีอำนาจทำการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ด้วยตัวอำนาจของตนเอง หรือไม่มีบทบัญญัติในเรื่องกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้น

บริรักษ์บุรี บุรีรักษ์⁶⁹ ศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ผลการศึกษาพบว่า ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 28 (4) ประกอบวรรคสอง กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงตามกฎหมายอื่นที่กำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. นอกจากนี้ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งกฎหมายอื่นก็คือพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติว่าด้วย

⁶⁸ สานิตย์ นิมมานโสภณ, 'ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542' (ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), หน้า 155 - 165.

⁶⁹ บริรักษ์บุรี บุรีรักษ์, 'ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561' (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2561), หน้า 1 - 5.

ความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2502 และพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 และคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการสอบสวนหรือไต่สวนแทนก็ได้ ซึ่งหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 28 (4) ประกอบวรรคสอง ดังกล่าว ผู้ศึกษาเห็นว่าขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 234 (4) ประกอบวรรคสอง ที่ไม่ได้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจมอบหมายให้หน่วยงานอื่นดำเนินการสอบสวนหรือไต่สวนแทนได้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจึงขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งเป็นกฎหมายแม่บท โดยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ ปัญหาหน้าที่และอำนาจในการไต่สวนข้อเท็จจริงควรที่จะแก้ไขบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 28 (4) และวรรคสอง ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 234 (4) ประกอบวรรคสอง ต่อไปโดยตัด (4) และวรรคสอง ของมาตรา 28 ออกเสีย และในทางปฏิบัติเพื่อไม่ให้เกิดการดำเนินงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญหรือมีปัญหาในอนาคต คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องไม่ออกระเบียบหรือดำเนินการมอบหมายเรื่องกล่าวหาที่เป็นความผิดที่อยู่ในกฎหมายอื่น ๆ ที่กำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

พนิดา ศิวพานิช⁷⁰ ศึกษาการนำหลักการไต่สวนสาธารณะมาใช้กับคดีที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่า การไต่สวนสาธารณะถือเป็นกลไกใหม่ที่ยกระดับการต่อต้านการทุจริตสู่สากล เพื่อให้กระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงคดีทุจริตที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ซึ่งได้บัญญัติให้ใช้กระบวนการไต่สวนคดีทุจริตโดยทั่วไปเท่านั้น ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา และโดยเฉพาะรัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศออสเตรเลีย มีการใช้กระบวนการไต่สวนโดยทั่วไป และกระบวนการไต่สวนสาธารณะในคดีทุจริตโดยเฉพาะ ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ การรับฟังพยานหลักฐานและการพิจารณาที่เปิดกว้างต่อสาธารณะกว่ากรณีทั่วไป เพื่อให้ประชาชนหรือองค์กรทั่วไปได้ยื่นพยานหลักฐาน เพื่อใช้พยานหลักฐานดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งในการเปิดเผยการทุจริตอีกด้วย โดยมีข้อเสนอแนะว่าเห็นควรนำหลักการไต่สวนสาธารณะ มาใช้กับคดีทุจริตที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วย โดยมีหลักการสำคัญ คือ เป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ เป็นคดีที่ระดับตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหา คือ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับสูง และมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก หรือเป็นโครงการขนาดใหญ่ที่มีวงเงินงบประมาณสูง หรือมีผลกระทบต่อประเทศในระดับ 100 ล้านบาทขึ้นไป สำหรับคณะกรรมการไต่สวนสาธารณะ นั้น ประกอบไปด้วย คณะกรรมการ ป.ป.ช. และผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความชำนาญในเรื่องที่จะไต่สวนนั้นและมิได้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นตามจำนวนที่เห็นสมควร สำหรับผลการไต่สวนสาธารณะนั้น ยังไม่ถึงที่สุดต้องดำเนินการต่อไปตามกระบวนการกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

⁷⁰ พนิดา ศิวพานิช, 'การนำหลักการไต่สวนสาธารณะมาใช้กับคดีที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ' (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2561), หน้า 94 - 97.

วราลักษณ์ ศรแดง⁷¹ ศึกษาอำนาจการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรณีการขโมยความผิดวินัยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่พบคือ การตีความในบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่ อำนาจ แนวทางการไต่สวนข้อเท็จจริงและการขโมยความผิดเจ้าหน้าที่รัฐของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังขาดความชัดเจน ส่งผลให้ยังคงมีการขโมยความผิดวินัยในฐานอื่น อันมิใช่ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ โดยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือควรแก้ไขเพิ่มเติม ข้อความบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้แก่ 1) มาตรา 91 (2) “หากมีมูลความผิดทางวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานสำนวนการไต่สวนเอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยังผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนภายในสามสิบวัน เพื่อให้ดำเนินการทางวินัยต่อไป” 2) มาตรา 98 วรรคหนึ่ง “หากเห็นว่าสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา 91 ดังกล่าว ไม่เข้าข่ายเป็นความผิดทางวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ ให้ถือว่าสำนวนการไต่สวนดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งในสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล

สถาพร ภักดีวงศ์⁷² ศึกษากระบวนการขึ้นเจ้าพนักงานในการดำเนินคดีเจ้าพนักงานของรัฐที่ถูกกล่าวหาคดีอาญาเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ ผลการศึกษาพบว่า ระยะเวลาของการรวบรวมพยานหลักฐานในรูปแบบการไต่สวนนี้ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 มีการกำหนดกรอบเวลาการตรวจสอบเบื้องต้น การไต่สวนเบื้องต้น การไต่สวนไว้ในกฎหมายและระเบียบฯ ดังกล่าว ซึ่งมีรายละเอียดกรอบเวลาของการไต่สวนแต่ละประเภทไว้ และการไต่สวนหากเกินเวลาของแต่ละประเภทแล้วก็ต้องไม่เกินกรอบเวลาที่เป็นกรอบใหญ่ แต่หากแม้เกินกรอบเวลากรอบใหญ่แต่ยังอยู่ในอายุความก็สามารถไต่สวนต่อไปได้ แต่เจ้าหน้าที่อาจถูกลงโทษวินัยระยะเวลาที่เนิ่นนานนี้ล้วนส่งผลกระทบต่อผู้ถูกกล่าวหา เมื่อพิจารณาปริมาณคดีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับผิดชอบดำเนินการไต่สวนแล้วพบว่ายังมีความจำเป็นที่จะต้องลดระยะเวลาในการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานลง มิฉะนั้นการดำเนินคดีแต่ละคดีจะต้องใช้เวลาเนิ่นนานซึ่งอาจทำให้บางคดีขาดอายุความได้ซึ่งจะส่งผลให้รัฐได้รับความเสียหาย โดยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ 1) ลดปริมาณคดีที่ต้องตรวจสอบเบื้องต้น โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ควรให้มีการตรวจสอบเบื้องต้นเฉพาะกรณีการเริ่มต้นคดีด้วยเหตุที่คณะกรรมการฯ สงสัยหรือตรวจพบการกระทำความผิดเท่านั้น ส่วนการเริ่มต้นด้วยเหตุอื่นไม่ต้องมีการตรวจสอบเบื้องต้น เนื่องจากมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานมาก่อนแล้วทั้งสิ้น 2) กระจายอำนาจสั่งคดีออกไปยังภูมิภาค ปัจจุบันนี้การสั่งคดีถูกรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลางเท่านั้นจึงมีลักษณะเป็นคอขวด คดีทุกคดีจะมารวมอยู่ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำให้เสียเวลากับส่วนนี้เป็นเวลาพอสมควร แม้ระเบียบจะกำหนดให้ประธานคณะกรรมการ ป.ป.ช. จัดประชุมภายใน 30 วัน ก็ตาม แต่ระเบียบก็ยังให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะสั่งให้ไต่สวนเพิ่มเติมได้ และไม่มีกำหนดระยะเวลาที่ต้องสั่งคดีเมื่อได้รับผลการไต่สวนเพิ่มเติม จึงเป็นช่องว่าง

⁷¹ วราลักษณ์ ศรแดง, ‘อำนาจการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรณีการขโมยความผิดวินัยเจ้าหน้าที่ของรัฐ’ (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2563), หน้า 105 - 108.

⁷² สถาพร ภักดีวงศ์, ‘ปัญหาระยะเวลาในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561’ วารสารบัณฑิตศึกษานิติศาสตร์ ปีที่ 13 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม - ธันวาคม 2563): 634 - 635.

ทำให้ไม่มีเวลากำหนดบังคับให้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องสั่งคดีภายในเวลาเท่าใด จึงทำให้เกิดการล่าช้าในการสั่งคดี จึงควรกระจายอำนาจการสั่งคดีไปยังภูมิภาคต่าง ๆ โดยอาจจัดทำเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำภาคต่าง ๆ ได้ ส่งผลให้การสั่งคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วมากขึ้นคดีก็จะเสร็จรวดเร็วขึ้น การดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าวจะทำให้ระยะเวลาการรวบรวมพยานหลักฐาน การพิจารณา พยานหลักฐาน การสั่งคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ลดลง

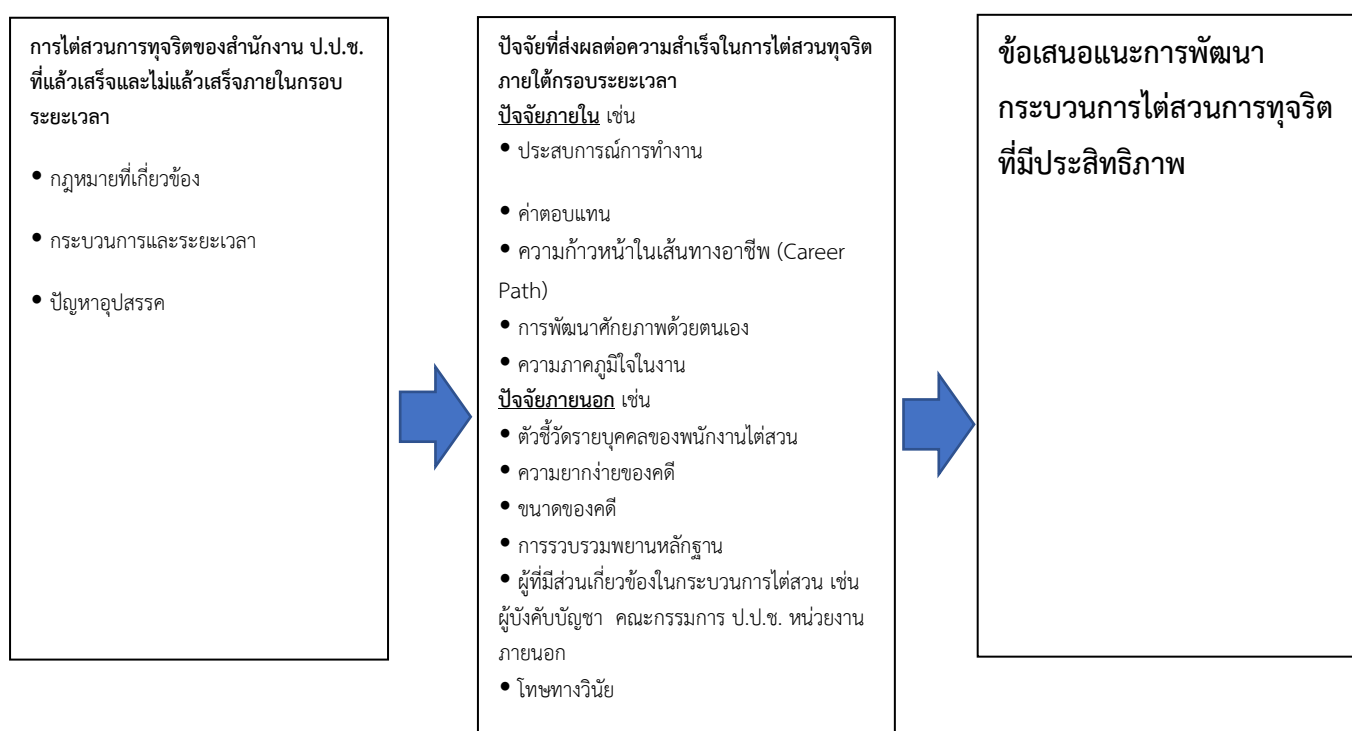
ศิรินันท์ วัฒนศิริธรรม และคณะ⁷³ ศึกษาประเมินกระบวนการและผลการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านการปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาอุปสรรคในขั้นตอนการไต่สวนที่พบมากที่สุด ได้แก่ 1) กรอบระยะเวลาตามกฎหมายไม่สอดคล้องกับระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริงทำให้ไม่สามารถดำเนินการแล้วเสร็จตามระยะเวลาดังกล่าวได้ 2) เจ้าหน้าที่มีเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบจำนวนมากทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ตามกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนด 3) การมีข้อกฎหมายบางประการที่เป็นการเพิ่มขึ้นขั้นตอนการปฏิบัติงานทำให้ไม่อาจดำเนินการไต่สวนได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 4) การรอข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานภายนอก 5) กรอบระยะเวลาที่กำหนดตามกฎหมายทำให้ต้องเร่งรีบดำเนินการให้ทันภายในกำหนด ซึ่งอาจขาดความรอบคอบในการดำเนินงาน และ 6) การมีปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ที่ส่งผลต่อระยะเวลาการปฏิบัติงาน เช่น การรอเข้าประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ดำเนินการเพิ่มเติม สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาระบบปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพในขั้นตอนการไต่สวน ได้แก่ 1) การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างสำนักงาน ป.ป.ช. และสถาบันการเงิน หรือหน่วยงานต่าง ๆ ในการให้ความร่วมมือในการส่งข้อมูลให้สำนักงาน ป.ป.ช. ด้วยความรวดเร็ว ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาการรอข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานภายนอก ที่มักจะตอบกลับล่าช้าหรือใช้เวลานาน 2) การแก้ไขกฎหมายเพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อให้การทำงานไต่สวนมีความรวดเร็วขึ้น เช่น การแจ้งข้อกล่าวหาหรือการตัดพยานของคณะไต่สวนเบื้องต้น สามารถดำเนินการได้ โดยไม่ต้องเสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแลเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ เพื่อลดขั้นตอนการดำเนินงาน เป็นต้น และ 3) การศึกษาระยะเวลาเฉลี่ยและแก้ไขกฎหมายกำหนดกรอบระยะเวลาในการปราบปรามการทุจริตให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน และระดับความยากง่ายของเรื่องกล่าวหา นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานด้านการปราบปรามการทุจริต เช่น 1) การแบ่งงานธุรการทางคดีและงานคดีออกจากกันให้ชัดเจน และควรมีการพิจารณาจัดสรรให้มีเจ้าหน้าที่ (เช่น นิติกร) เพื่อช่วยเหลืองานธุรการทางคดี 2) การรวบรวมมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. และข้อหารือต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน รวมถึงการสรุปประเด็นจากคดีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดและศาลมีคำพิพากษาแล้ว เผยแพร่ในระบบสารสนเทศของสำนักงาน ป.ป.ช. 3) การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานที่มีรายละเอียดในแต่ละประเภทคดี 4) การพิจารณาจัดสรรอัตรากำลังพนักงานไต่สวนในระดับตำแหน่งต่าง ๆ ให้มีจำนวนที่เพียงพอและสอดคล้องกับปริมาณงาน และความยากง่ายของคดีของสำนักงานนั้น ๆ เป็นต้น

⁷³ ศิรินันท์ วัฒนศิริธรรม และคณะ, *อ้าวแล้วเชิงอรรถที่ 1*, หน้า 186 – 189.

2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาบทบาทของกฎหมาย กระบวนการ และระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ตลอดจนการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. และการประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อนำไปสู่การมีข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดของกรอบแนวคิดการวิจัยปรากฏดังแผนภาพที่ 2.4

แผนภาพที่ 2.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561” เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยมีแนวทางการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 1) การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร โดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำราทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2) การศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- 3) การศึกษาโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

3.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสารเพื่อให้ทราบถึงแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โครงสร้าง หน้าที่และอำนาจ และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับภารกิจด้านการปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. โดยเน้นศึกษาในกระบวนการไต่สวนทุจริต ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลกระบวนการไต่สวนทุจริต ระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริต ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก มาประมวลและจัดทำเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม เพื่อใช้สำหรับการสำรวจในเชิงปริมาณต่อไป

3.1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งสิ้นจำนวน 41 คน ได้แก่

- 1) ผู้บริหารและพนักงานไต่สวนของสำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งสิ้น 34 คน ประกอบด้วย

- 1.1) ส่วนกลาง รวม 10 คน

(1) เลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือรองเลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแลภารกิจด้านการปราบปรามการทุจริต จำนวน 1 คน

(2) ผู้อำนวยการสำนักไต่สวนการทุจริตและพนักงานไต่สวนระดับกลางขึ้นไป จำนวน 4 สำนัก สำนักละ 2 คน รวม 8 คน คัดเลือกจากหน่วยงานที่ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการไต่สวนทุจริตแล้วเสร็จ โดยอยู่ในกรอบเวลา 2 ปี และเสนอสำนวนที่สอดคล้องกับผลคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จำนวน 2 สำนัก และหน่วยงานที่ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการไต่สวนทุจริตแล้วเสร็จเกิน 2 ปี แต่ไม่เกิน 3 ปี และเสนอสำนวนที่สอดคล้องกับผลคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จำนวน 2 สำนัก

1.2) ส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค และสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดในภาค โดยทำการคัดเลือกจากสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค ที่ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการไต่สวนทุจริตแล้วเสร็จโดยอยู่ในกรอบเวลา 2 ปี และเสนอสำนวนที่สอดคล้องกับผลคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จำนวน 2 ภาค และสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค ที่ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการไต่สวนทุจริตแล้วเสร็จเกิน 2 ปี แต่ไม่เกิน 3 ปี และเสนอสำนวนที่สอดคล้องกับผลคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จำนวน 2 ภาค ส่วนสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดในภาคนั้น คณะผู้วิจัยทำการเลือกแบบเจาะจง จำนวนภาคละ 2 จังหวัด โดยมีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวม 24 คน ดังนี้

(1) กลุ่มสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค ที่ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการไต่สวนทุจริตแล้วเสร็จโดยอยู่ในกรอบเวลา 2 ปี และเสนอสำนวนที่สอดคล้องกับผลคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จำนวน 2 ภาค

(1.1) รองเลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภาค หรือผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภาค จำนวน 2 ภาค ภาคละ 1 คน รวม 2 คน

(1.2) พนักงานไต่สวนระดับกลางขึ้นไปของสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค จำนวน 2 ภาค ภาคละ 1 คน รวม 2 คน

1.3) ผู้อำนวยการสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดในภาค จำนวน 2 ภาค ภาคละ 2 จังหวัด จังหวัดละ 1 คน รวม 4 คน

(1.4) พนักงานไต่สวนระดับกลางขึ้นไปของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดในภาค จำนวน 2 ภาค ภาคละ 2 จังหวัด จังหวัดละ 1 คน รวม 4 คน

(2) กลุ่มสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค ที่ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการไต่สวนทุจริตแล้วเสร็จเกิน 2 ปี แต่ไม่เกิน 3 ปี และเสนอสำนวนที่สอดคล้องกับผลคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จำนวน 2 ภาค

(2.1) รองเลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภาค หรือผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภาค จำนวน 2 ภาค ภาคละ 1 คน รวม 2 คน

(2.2) พนักงานไต่สวนระดับกลางขึ้นไปของสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค จำนวน 2 ภาค ภาคละ 1 คน รวม 2 คน

(2.3) ผู้อำนวยการสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดในภาค จำนวน 2 ภาค ภาคละ 2 จังหวัด จังหวัดละ 1 คน รวม 4 คน

(2.4) พนักงานไต่สวนระดับกลางขึ้นไปของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดในภาค จำนวน 2 ภาค ภาคละ 2 จังหวัด จังหวัดละ 1 คน รวม 4 คน

2) พนักงานอัยการของสำนักงานคดีปราบปรามการทุจริตภาค ในเขตพื้นที่สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค ที่ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการไต่สวนทุจริตแล้วเสร็จโดยอยู่ในกรอบเวลา 2 ปี จำนวน 2 ภาค ภาคละ 1 คน รวม 2 คน และในเขตพื้นที่สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค ที่ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการไต่สวนทุจริตแล้วเสร็จเกิน 2 ปี แต่ไม่เกิน 3 ปี จำนวน 2 ภาค ภาคละ 1 คน จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 4 คน

3) ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ รวมจำนวน 3 คน โดยแบ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน คัดเลือกจากผู้ที่มีประสบการณ์ในกระบวนการยุติธรรมหรือกระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือองค์กรที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชน และนักวิชาการ จำนวน 1 คน คัดเลือกจากผู้มีองค์ความรู้และมีผลงานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการศึกษาการดำเนินงานด้านการปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ในเชิงประจักษ์ สรุปได้ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 สรุปผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	จำนวน (คน)
1. บุคลากรของสำนักงาน ป.ป.ช.	34
<u>ส่วนกลาง</u> - เลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือรองเลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือ ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ช.	2
<u>กลุ่มที่ 1</u> สำนักที่ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการไต่สวนทุจริตแล้วเสร็จโดยอยู่ในกรอบเวลา 2 ปี จำนวน 2 สำนัก ได้แก่ 1) สำนักไต่สวนการทุจริตภาครัฐ 2 2) สำนักไต่สวนการทุจริตภาคการเมืองและองค์กรตามรัฐธรรมนูญ	
ประกอบด้วย - ผู้อำนวยการสำนักไต่สวนการทุจริต (สำนักละ 1 คน)	2
- พนักงานไต่สวนระดับกลางขึ้นไป (สำนักละ 1 คน)	2

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	จำนวน (คน)
<p>กลุ่มที่ 2 สำนักงานที่ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการไต่สวนทุจริตแล้วเสร็จเกิน 2 ปี แต่ไม่เกิน 3 ปี จำนวน 2 สำนัก ได้แก่</p> <p>1) สำนักไต่สวนการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจ 2</p> <p>2) สำนักไต่สวนการทุจริตภาครัฐ 3</p> <p>ประกอบด้วย - ผู้อำนวยการสำนักไต่สวนการทุจริต (สำนักละ 1 คน)</p> <p>- พนักงานไต่สวนระดับกลางขึ้นไป (สำนักละ 1 คน)</p>	<p>2</p> <p>2</p>
<p><u>ส่วนภูมิภาค</u></p> <p>กลุ่มที่ 1</p> <p>1.1 กลุ่มสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค ที่ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการไต่สวนทุจริตแล้วเสร็จโดยอยู่ในกรอบเวลา 2 ปี จำนวน 2 ภาค ได้แก่</p> <p>1) สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 2</p> <p>2) สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 7</p> <p>ประกอบด้วย - รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภาค หรือผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภาค (ภาคละ 1 คน)</p> <p>- พนักงานไต่สวนระดับกลางขึ้นไป ของสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค (ภาคละ 1 คน)</p>	<p>2</p> <p>2</p>
<p>1.2 กลุ่มสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด ในภาคที่ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการไต่สวนทุจริตแล้วเสร็จโดยอยู่ในกรอบเวลา 2 ปี จำนวน 4 จังหวัด</p> <p>1) สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดตราด (ภาค 2)</p> <p>2) สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดจันทบุรี (ภาค 2)</p> <p>3) สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครปฐม (ภาค 7)</p> <p>4) สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสุพรรณบุรี (ภาค 7)</p> <p>ประกอบด้วย - ผู้อำนวยการสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด (จังหวัดละ 1 คน)</p> <p>- พนักงานไต่สวนระดับกลางขึ้นไปของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด (จังหวัดละ 1 คน)</p>	<p>4</p> <p>4</p>

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	จำนวน (คน)
<p><u>กลุ่มที่ 2</u></p> <p>2.1 กลุ่มสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค ที่ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการไต่สวนทุจริตแล้วเสร็จเกิน 2 ปี แต่ไม่เกิน 3 ปี จำนวน 2 ภาค ได้แก่</p> <p>1) สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 4</p> <p>2) สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 8</p> <p>ประกอบด้วย - รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภาค หรือผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภาค (ภาคละ 1 คน)</p> <p>- พนักงานไต่สวนระดับกลางขึ้นไป ของสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค (ภาคละ 1 คน)</p>	<p>2</p> <p>2</p>
<p>2.2 กลุ่มสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด ในภาคที่ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการไต่สวนทุจริตแล้วเสร็จเกิน 2 ปี แต่ไม่เกิน 3 ปี จำนวน 4 จังหวัด</p> <p>1) สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ (ภาค 4)</p> <p>2) สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด (ภาค 4)</p> <p>3) สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดอุบลราชธานี (ภาค 8)</p> <p>4) สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช (ภาค 8)</p> <p>ประกอบด้วย - ผู้อำนวยการสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด (จังหวัดละ 1 คน)</p> <p>- พนักงานไต่สวนระดับกลางขึ้นไปของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด (จังหวัดละ 1 คน)</p>	<p>4</p> <p>4</p>
<p>2. พนักงานอัยการของสำนักงานคดีปราบปรามการทุจริตภาค (ภาคละ 1 คน)</p> <p>- สำนักงานคดีปราบปรามการทุจริตภาค 2</p> <p>- สำนักงานคดีปราบปรามการทุจริตภาค 4</p> <p>- สำนักงานคดีปราบปรามการทุจริตภาค 7</p> <p>- สำนักงานคดีปราบปรามการทุจริตภาค 8</p>	<p>4</p>
<p>3. ผู้ทรงคุณวุฒิ</p>	<p>2</p>
<p>4. นักวิชาการ</p>	<p>1</p>
<p>รวมทั้งสิ้น</p>	<p>41</p>

3.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 4 ชุด โดยคณะผู้วิจัยได้จัดทำแนวคำถามเพื่อใช้ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกมีรายละเอียด ดังนี้

1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับผู้บริหารสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นแนวคำถามในประเด็นเกี่ยวกับ 1.1) กระบวนการไต่สวนและระยะเวลาการไต่สวนทุจริต 1.2) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และ 1.3) ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับพนักงานไต่สวนของสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นแนวคำถามในประเด็นเกี่ยวกับ 2.1) กระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. 2.2) ระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริต 2.3) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และ 2.4) ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับพนักงานอัยการของสำนักงานคดีปราบปรามการทุจริตภาค เป็นแนวคำถามในประเด็นเกี่ยวกับ 3.1) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และ 3.2) ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ เป็นแนวคำถามในประเด็นเกี่ยวกับ 4.1) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และ 4.2) ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ มีขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย จากนั้นกำหนดประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ระบุรายการข้อมูลที่ต้องการของแต่ละประเด็นให้สอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษา

2) จัดทำร่างแบบสัมภาษณ์และแนวคำถามแต่ละประเด็นให้ครอบคลุมทุกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) โดยมีแนวคำถามในประเด็นเกี่ยวกับ 2.1) กระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. 2.2) ระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริต 2.3) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบ

ระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และ 2.4) ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยผู้เชี่ยวชาญว่าตรงตามเนื้อหาและมีข้อมูลครบถ้วนหรือไม่ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4) แก้ไขและปรับปรุงให้เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ แล้วจึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามที่กำหนดในการวิจัยครั้งนี้

3.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ คือการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

1.1) การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ งานวิจัย เอกสารเผยแพร่ บทความทางวิชาการ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 รวมถึงข้อมูลที่มีการเผยแพร่ผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวก การดำเนินคดีอาญาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. กระบวนการและระยะเวลาการดำเนินงานด้านการปราบปรามการทุจริต ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานไต่สวน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2) ข้อมูลสถิติเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริตตั้งแต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เริ่มใช้บังคับจนถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (ตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2561 – 30 กันยายน 2566) ที่มีการบันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของสำนักงาน ป.ป.ช.

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ คือการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารและพนักงานไต่สวนระดับกลางขึ้นไปของสำนักงาน ป.ป.ช. พนักงานอัยการของสำนักงานคดีปราบปรามการทุจริตภาค ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ ในประเด็นตามแนวคำถามที่ได้กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ตามข้อ 3.1.3

โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

(1) ขั้นตอนเตรียมการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการนัดหมายวัน เวลา สถานที่ ที่จะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ พร้อมเตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องมือในการบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึก และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

(2) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สนทนาสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์พร้อมแจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียง ในขณะที่สัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่บันทึกเสียงไว้โดยผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ ทั้งนี้หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใด ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกเสียง

ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก คณะผู้วิจัยจะนำมาประมวลและจัดทำเป็นข้อคำถามในแบบสอบถามเพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและพนักงานใต้สวนของสำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการใต้สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการใต้สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดการดำเนินการในหัวข้อการวิจัยเชิงปริมาณต่อไป

3.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารมากำหนดหัวข้อที่จะทำการวิเคราะห์ตามเนื้อหาที่ปรากฏ ประกอบด้วยขั้นตอน 1.1) วางเค้าโครงของข้อมูล โดยการทำรายชื่อหรือข้อความที่จะถูกนำมาวิเคราะห์ แล้วแบ่งไว้เป็นประเภท (Categories) 1.2) คำนิยามบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูลเอกสารที่นำมาวิเคราะห์ เช่น ใครเป็นผู้เขียน เขียนให้ใครอ่าน เป็นต้น เพื่อให้การวิเคราะห์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรยายคุณลักษณะเฉพาะของเนื้อหา โดยไม่โยงไปสู่ลักษณะของเอกสาร ผู้ส่งสารและผู้รับ และ 1.3) การวิเคราะห์เนื้อหาจะทำตามเนื้อหาที่ปรากฏ (Manifest Content) ในเอกสารมากกว่ากระทำกับเนื้อหาที่ซ่อนอยู่ (Latent Content) จากนั้นจะนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

2) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในขั้นแรกผู้วิจัยได้ตรวจสอบว่าได้ข้อมูลเพียงพอแล้วหรือไม่ ข้อมูลนั้นได้ตอบปัญหาของการวิจัยแล้วหรือไม่ หากผู้วิจัยพบว่าได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกัน ผู้วิจัยจะตรวจสอบว่าข้อมูลที่แท้จริงเป็นอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกวิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ใช้กันมากในการวิจัยเชิงคุณภาพคือ การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ดังต่อไปนี้

2.1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบคือ การตรวจสอบแหล่งของข้อมูล แหล่งที่มาที่จะพิจารณาในการตรวจสอบ ได้แก่ (1) แหล่งเวลา ถ้าเวลาต่างกันข้อมูลที่ได้รับจะเหมือนกันหรือไม่ (2) แหล่งสถานที่ ถ้าสถานที่ต่างกันข้อมูลที่ได้รับจะเหมือนกันหรือไม่ (3) แหล่งบุคคล ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมอยู่อีกหรือไม่

2.2) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) คือ การตรวจสอบว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยลงไปเก็บแต่ละครั้งจะแตกต่างกันอย่างไร ในกรณีที่ไม่มีแน่ใจในคุณภาพของผู้รวบรวมข้อมูลสนาม ผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนตัวผู้วิจัยให้มีหลายคนขึ้น

2.3) การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) คือ การตรวจสอบว่า ถ้าใช้แนวคิดทฤษฎีที่แตกต่างไปจากเดิมจะทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

2.4) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodology Triangulation) คือการใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการซักถามพร้อมกัน

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในประเด็น 1) กระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. 2) ระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริต 3) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และ 4) ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. มาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพ

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ

3.2.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการศึกษาข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อทราบถึงระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการนำผลปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตฯ ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกในการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้ในการกำหนดแบบสอบถามเพื่อสำรวจในเชิงปริมาณ

3.2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและพนักงานไต่สวนของสำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งในสำนักไต่สวนในส่วนกลาง สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 1 – 9 และสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด 76 จังหวัด รวม 92 หน่วยงาน รวมทั้งสิ้น 835 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

จากจำนวนผู้บริหารและพนักงานไต่สวนของสำนักงาน ป.ป.ช. รวมทั้งสิ้น 835 คน ดำเนินการคำนวณขนาดตัวอย่างตามสูตรการคำนวณตามตารางแสดงจำนวนประชากร และจำนวนกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 95% ($\alpha = 0.05$) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 264 คน โดยคณะผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถามด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากผู้บริหารและพนักงานไต่สวนของสำนักงาน ป.ป.ช. ได้แก่ สำนักไต่สวนในส่วนกลาง (7 สำนัก) สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 1 – 9 และ สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด 76 จังหวัด รวม 92 หน่วยงาน หน่วยงานละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 276 คน

3.2.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาในเชิงปริมาณ ได้แก่

- 1) ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานด้านการไต่สวนทุจริต ระยะเวลาในการไต่สวนแต่ละเรื่อง และความสอดคล้องกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.
- 2) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561
- 3) ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

3.2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับใช้เก็บข้อมูลจากผู้บริหารและพนักงานไตสวนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาประมวลและจัดทำเป็นข้อคำถามในแบบสอบถามมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไตสวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 รวมถึงการให้ข้อคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไตสวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แบ่งแบบสอบถามเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1) คำถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ด้านการไตสวนทุจริต ระยะเวลาในการไตสวนแต่ละเรื่อง และความสอดคล้องกับคำวินิจฉัยของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายปิดโดยให้ผู้ตอบเลือกคำตอบจากรายการที่กำหนด (Check List)

2) คำถามเกี่ยวกับระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไตสวนทุจริต ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายปิด โดยให้ผู้ตอบประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อ ความสำเร็จของการไตสวนทุจริตจากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามหลักเกณฑ์ของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยแต่ละข้อมีคะแนนเป็น 1, 2, 3, 4, และ 5 โดยกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

- ข้อคำถามนั้นเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด	กำหนดให้ค่าคะแนน	เท่ากับ 5 คะแนน
- ข้อคำถามนั้นเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมาก	กำหนดให้ค่าคะแนน	เท่ากับ 4 คะแนน
- ข้อคำถามนั้นเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญปานกลาง	กำหนดให้ค่าคะแนน	เท่ากับ 3 คะแนน
- ข้อคำถามนั้นเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญน้อย	กำหนดให้ค่าคะแนน	เท่ากับ 2 คะแนน
- ข้อคำถามนั้นเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญน้อยที่สุด	กำหนดให้ค่าคะแนน	เท่ากับ 1 คะแนน

สำหรับเกณฑ์การพิจารณาขอบเขตของคะแนนเพื่อใช้ในการแปลผลตามความหมายของข้อมูล เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการแปลผล คณะผู้วิจัยจึงกำหนดจำนวนค่าคะแนน เป็น 5 ชั้น มีรายละเอียดดังนี้

ค่าคะแนน	ความหมาย
1.00 – 1.50	เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญน้อยที่สุด
1.51 – 2.50	เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญน้อย
2.51 – 3.50	เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญปานกลาง
3.51 – 4.50	เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมาก
4.51 – 5.00	เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไตสวนทวาริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายปิด โดยเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามหลักเกณฑ์ของลิเคิร์ท (Likert Scale) โดยแต่ละข้อมีคะแนนเป็น 1, 2, 3, 4, และ 5 โดยกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

- เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะนั้นมากที่สุด	กำหนดให้ค่าคะแนน	เท่ากับ 5 คะแนน
- เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะนั้นมาก	กำหนดให้ค่าคะแนน	เท่ากับ 4 คะแนน
- เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะนั้นปานกลาง	กำหนดให้ค่าคะแนน	เท่ากับ 3 คะแนน
- เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะนั้นน้อย	กำหนดให้ค่าคะแนน	เท่ากับ 2 คะแนน
- เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะนั้นน้อยที่สุด	กำหนดให้ค่าคะแนน	เท่ากับ 1 คะแนน

สำหรับเกณฑ์การพิจารณาขอบเขตของคะแนนเพื่อใช้ในการแปลผลตามความหมายของข้อมูล เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการแปลผล คณะผู้วิจัยจึงกำหนดจำนวนค่าคะแนน เป็น 5 ชั้น มีรายละเอียดดังนี้

ค่าคะแนน	ความหมาย
1.00 – 1.50	เห็นด้วยน้อยที่สุด
1.51 – 2.50	เห็นด้วยน้อย
2.51 – 3.50	เห็นด้วยปานกลาง
3.51 – 4.50	เห็นด้วยมาก
4.51 – 5.00	เห็นด้วยมากที่สุด

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนากระบวนการไตสวนทวาริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งข้อคำถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

3.2.5 การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามครั้งนี้ขึ้นใหม่ โดยใช้ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เอกสาร รวมถึงการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและพนักงานไตสวนของสำนักงาน ป.ป.ช. ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการทดสอบคุณภาพแบบสอบถามก่อนนำไปใช้งาน คณะผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม เป็นการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่า IOC (IOC: Index of Item Objective Congruence) จากการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ (1) ศาสตราจารย์ ดร.คณพล จันทน์หอม คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2) รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ ไกรสุรพงศ์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (3) นางสาวพัชรี มีนสุข อดีตผู้อำนวยการสำนักวิจัยและบริการวิชาการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ช. (4) นางสาวจิราพร บุรินทร์วานิช ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ช. และ (5) นายสุรศักดิ์ โยธา ผู้อำนวยการสำนักไตสวนการทุจริตภาครัฐ 3 สำนักงาน ป.ป.ช. โดยนำข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 มาใช้ในการเก็บข้อมูล และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับพนักงานไตสวนของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α -Cronbach' s Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.95

3.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ด้านการไตสวนทุจริต ระยะเวลาในการไตสวนแต่ละเรื่อง และความสอดคล้องกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ร้อยละ (Percentage)
- 2) การประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไตสวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 3) ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไตสวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 4) การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนากระบวนการไตสวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4 ผลการศึกษา

ในบทนี้ คณะผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยเริ่มจากการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ตลอดจนข้อมูลสถิติเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการไตสวนทุจريت ตั้งแต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจريت พ.ศ. 2561 เริ่มใช้บังคับจนถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (ตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2561 – 30 กันยายน 2566) ที่มีการบันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของสำนักงาน ป.ป.ช. และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากนั้นจึงทำการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกมาประมวลแล้วจัดทำเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม เพื่อนำไปเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและพนักงานไตสวนทุจريتของสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อทราบถึงระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไตสวนทุจريتภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจريت พ.ศ. 2561 และข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไตสวนทุจريتของสำนักงาน ป.ป.ช. โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

4.1 กฎหมาย กระบวนการ และระยะเวลาที่ใช้ในการไตสวนทุจريتของสำนักงาน ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจريت พ.ศ. 2561

4.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไตสวนทุจريتของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจريت พ.ศ. 2561

4.3 การประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไตสวนทุจريتของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจريت พ.ศ. 2561

4.4 ข้อเสนอแนะอันนำไปสู่การพัฒนากระบวนการไตสวนทุจريتของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.1 ผลการศึกษาบทบัญญัติของกฎหมาย กระบวนการ และระยะเวลาที่ใช้ในการไตสวนทุจريتของสำนักงาน ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจريت พ.ศ. 2561

จากการศึกษาเอกสาร ข้อมูลสถิติ และการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า การไตสวนทุจريتของสำนักงาน ป.ป.ช. มีการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจريت พ.ศ. 2561 และระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไตสวน พ.ศ. 2561 โดยมีรายละเอียดของกระบวนการและระยะเวลาที่ใช้ในการไตสวนทุจريت ดังต่อไปนี้

4.1.1 กระบวนการไต่สวนทุจริต

จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า การไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นเป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากกระบวนการตรวจสอบเบื้องต้น ที่เมื่อพนักงานไต่สวนได้ทำการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในขั้นการตรวจสอบเบื้องต้นแล้วเห็นว่า เรื่องกล่าวหาอันนั้นมีมูลเพียงพอต่อการไต่สวน ก็จะทำดำเนินการเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อให้มีมติให้ไต่สวนข้อเท็จจริง เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องกล่าวหาใดมีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอต่อการไต่สวนต่อไป จะมีมติให้ดำเนินการไต่สวนในเรื่องกล่าวหาอันนั้น ซึ่งในการไต่สวนทุจริตตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 นั้น มี 3 รูปแบบ กล่าวคือ (1) การไต่สวนโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะไต่สวน (2) การไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวน ซึ่งเป็นการไต่สวนในกรณีที่เป็นเรื่องสำคัญมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง หรือเป็นกรณีมีการไต่สวนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะแต่งตั้งกรรมการ ป.ป.ช. ไม่น้อยกว่า 2 คน และบุคคลอื่นเป็นคณะกรรมการไต่สวน ซึ่งการแต่งตั้งบุคคลอื่นเป็นกรรมการในคณะกรรมการไต่สวนนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจแต่งตั้งหัวหน้าพนักงานไต่สวนหรือผู้ทรงคุณวุฒิตามความเหมาะสมกับเรื่องที่ไต่สวนก็ได้ และ (3) การไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้น ซึ่งเป็นการไต่สวนโดยมอบหมายเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. หัวหน้าพนักงานไต่สวน หรือพนักงานไต่สวน เป็นผู้ไต่สวนเบื้องต้น ซึ่งมักจะเป็นเรื่องกล่าวหาที่ไม่ใช่เรื่องสำคัญที่มีผลกระทบอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ การไต่สวนโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะไต่สวน มีข้อดีคือเพราะมีคณะกรรมการ ป.ป.ช. และผู้บริหารที่เป็นหัวหน้าคณะ เช่น รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ร่วมทำการไต่สวนนั้นเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และช่วยในการวางแผนการไต่สวน เช่นเดียวกับการไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวนที่จะมีกรรมการ ป.ป.ช. 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิมาร่วมเป็นกรรมการไต่สวน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ที่จะคอยช่วยวางแผนการไต่สวนหรือให้คำแนะนำได้ ส่วนการไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้นนั้น จะมีความยืดหยุ่นกว่าการไต่สวนใน 2 รูปแบบแรก แต่ความเชี่ยวชาญหรือความรอบด้านของผู้ไต่สวนจะน้อยกว่าการไต่สวน 2 รูปแบบแรก

ในส่วนของกระบวนการไต่สวนนั้น หลังจากทีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะจัดทำคำสั่งแต่งตั้งเสนอประธานกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย เพื่อลงนามคำสั่งดังกล่าว แต่ถ้าเป็นการมอบหมายคณะไต่สวนเบื้องต้น ไม่ต้องจัดทำคำสั่งแต่งตั้งโดยสามารถดำเนินการไต่สวนตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ทันที ต่อมาคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นจะจัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาและกำหนดแนวทางการไต่สวน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะเป็นการกำหนดทิศทางในการไต่สวนในแต่ละเรื่อง เพื่อให้อยู่ในขอบเขตประเด็นแห่งคดีและวิธีการให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่ถูกต้องตรงประเด็นภายใต้กรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด จากนั้นจึงจะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามมติคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้น ซึ่งในการไต่สวน หากพยานหลักฐานที่ได้จากการรวบรวมปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาอันนั้นไม่ได้กระทำความผิด ผู้ไต่สวนจะดำเนินการจัดทำรายงานสรุปสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้น เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาต่อไป

แต่หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการไต่สวนเห็นว่า มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหาว่ามีมูลความผิด ให้กรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงสิทธิการคัดค้าน สำหรับในการไต่สวนเบื้องต้น ให้คณะไต่สวนเบื้องต้นสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมทั้งความเห็นเสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแล เพื่อพิจารณาอนุมัติให้แจ้งข้อกล่าวหา และให้พนักงานไต่สวนแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาแล้ว ซึ่งก่อนการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาอาจยื่นคำร้องขอเป็นหนังสือพร้อมด้วยเหตุผลต่อคณะกรรมการไต่สวน หรือคณะไต่สวนเบื้องต้น เพื่อขอตรวจพยานหลักฐานในสำนวนเพื่อประกอบการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือก็ได้ และผู้ถูกกล่าวหาจะอ้างพยานบุคคลหรือนำพยานหลักฐานมาเอง หรือจะอ้างพยานหลักฐานโดยขอให้คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นเรียกหรือไต่สวนพยานหลักฐานนั้นก็ได้

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้มีส่วนได้เสียจะคัดค้านผู้ไต่สวน หรือผู้ช่วยพนักงานไต่สวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมาย ให้ยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ปรากฏเหตุดังกล่าว เพื่อพิจารณาวินิจฉัยในระหว่างที่รอการวินิจฉัย ให้ผู้ไต่สวนหรือผู้ช่วยพนักงานไต่สวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งถูกคัดค้านระงับการปฏิบัติหน้าที่ไว้พลางก่อนจนกว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายจะวินิจฉัย ซึ่งในการพิจารณาคำคัดค้าน ให้นำเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาวินิจฉัย เว้นแต่เป็นกรณีที่คัดค้านบุคคลในคณะไต่สวนเบื้องต้น ให้นำเสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัย โดยต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 7 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

เมื่อดำเนินการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นพยานหลักฐานของคู่กรณีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในคดี และเห็นว่า ได้ข้อเท็จจริงเพียงพอต่อการวินิจฉัยมูลความผิดของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะผู้ไต่สวนเบื้องต้น จะประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาชี้แจงนำพยานหลักฐานทั้งปวงจากข้อกล่าวหา คำแก้ข้อกล่าวหา ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้จากการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นแล้วมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีพฤติการณ์หรือกระทำการอันเป็นมูลความผิดตามข้อกล่าวหาหรือไม่ อย่างไร พร้อมทั้งเหตุผลในการพิจารณาทำความเข้าใจและพยานหลักฐานประกอบคำวินิจฉัย รวมทั้งบทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง และจัดทำสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้น เสนอต่อประธานกรรมการ ป.ป.ช.

เมื่อประธานกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นแล้ว ก็จะจัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาภายใน 30 วัน ในกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติไต่สวนเพิ่มเติมหรือสั่งให้มีการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นเพิ่มเติม อาจมอบหมายคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นชุดเดิม หรือแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นชุดใหม่ ทำการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นเพิ่มเติมก็ได้ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้สำนักงาน ป.ป.ช. แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็วซึ่งต้องไม่ช้ากว่า 15 วันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ แต่หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลเกี่ยวกับการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการดังนี้

(1) ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสาร พยานหลักฐาน และความเห็น พร้อมสำเนาอิเล็กทรอนิกส์ไปยังอัยการสูงสุดภายใน 30 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ เพื่อให้อัยการสูงสุดดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล

(2) ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยังผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนภายใน 30 วัน ในกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดทางวินัย เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการทางวินัย

4.1.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริต

ผลการศึกษาพบว่า

(1) ระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริตตามที่กฎหมายกำหนด

จากการศึกษาเอกสารพบว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้กำหนดกรอบระยะเวลาในการไต่สวนที่เป็นกรอบใหญ่ไว้ ทำให้การไต่สวนทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้น หรือการไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวน หรือการไต่สวนโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะไต่สวน จะต้องดำเนินการไต่สวนแล้วเสร็จไม่เกิน 2 ปี นับแต่วันเริ่มดำเนินการไต่สวน หากดำเนินการไม่เสร็จ สามารถขอขยายระยะเวลาออกไปเท่าที่จำเป็นได้ แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน 3 ปี เว้นแต่เป็นเรื่องที่จำเป็นต้องเดินทางไปไต่สวนในต่างประเทศหรือขอให้หน่วยงานของต่างประเทศดำเนินการไต่สวนให้ หรือขอรับเอกสารหลักฐานจากต่างประเทศ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะขยายระยะเวลาออกไปเท่าที่จำเป็น อย่างไรก็ตาม มีการไต่สวน 2 รูปแบบที่กฎหมายกำหนดกรอบระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จที่เป็นกรอบย่อยไว้ กล่าวคือ (1) การไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวนจะต้องดำเนินการแล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย และ (2) การไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้นจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งการไต่สวนทั้ง 2 รูปแบบดังกล่าว หากดำเนินการไม่แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาข้างต้น สามารถขอขยายระยะเวลาได้ โดยจะต้องดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จภายใต้กรอบเวลา 2 ปี หากไม่แล้วเสร็จขอขยายได้อีกไม่เกิน 1 ปี แต่รวมแล้วไม่เกิน 3 ปี

(2) ระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริตจากข้อมูลการสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลว่า การไต่สวนในทุกรูปแบบ พนักงานไต่สวนจะดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลา 2 ปี แต่ขอขยายเวลาได้ไม่เกิน 1 ปี รวมเป็น 3 ปี เพื่อให้เป็นไปตามระยะเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 กำหนด เว้นแต่เป็นเรื่องที่จำเป็นต้องเดินทางไปไต่สวนในต่างประเทศหรือขอให้หน่วยงานของต่างประเทศดำเนินการไต่สวนให้ หรือขอรับเอกสารหลักฐานจากต่างประเทศ ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะขยายระยะเวลาออกไปเท่าที่จำเป็น (ขยายออกไปเกิน 3 ปีได้) แต่ในส่วนของกรอบระยะเวลาย่อยที่กำหนดให้การไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้นจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย และการไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวนจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปีนั้น ไม่สามารถทำให้เสร็จภายในเวลากรอบย่อยได้ ทำให้ต้องมีการขอขยายระยะเวลาการดำเนินงาน ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระงานให้กับพนักงานไต่สวนเจ้าของเรื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะในการไต่สวนของพนักงานไต่สวนแต่ละคนไม่ได้มีสำนวนการไต่สวนเพียงเรื่องเดียว ซึ่งพนักงานไต่สวนบางคนมีเรื่องไต่สวน 5 – 6 เรื่องต่อคน ซึ่งระยะเวลาในการไต่สวนก็เดินไปพร้อมกันในทุก

สำนวน และการทำงานไต่สวนในทุกเรื่องก็ต้องใช้ความละเอียดเท่ากัน เพื่อให้สำนวนมีความครบถ้วนสมบูรณ์ และมีคุณภาพ เพราะหากการทำสำนวนไต่สวนไม่ได้คุณภาพ ก็จะส่งผลให้อัยการสูงสุดมีการตั้งข้อไม่สมบูรณ์ได้อีกทั้งพนักงานไต่สวนยังต้องรับผิดชอบในเรื่องการตรวจสอบเบื้องต้นและการตรวจรับคำกล่าวหาด้วย

นอกจากนี้ การดำเนินการไต่สวนก็มีปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการไต่สวนได้แก่

(1) การขอเอกสารจากหน่วยงานภายนอกการขอข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและภาคเอกชน บางหน่วยงานที่ใช้ระยะเวลานาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขอเอกสารรายการความเคลื่อนไหวทางบัญชี (statement) จากสถาบันการเงิน หรือการส่งหลักฐานไปยังกองพิสูจน์หลักฐาน ซึ่งในกรณีของสถาบันการเงินนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่าอาจเป็นเพราะหน่วยงานไม่ได้จัดให้มีบุคลากรสำหรับการค้นหาข้อมูลไว้ให้กับหน่วยงานตรวจสอบอย่างสำนักงาน ป.ป.ช. ไว้โดยเฉพาะ ทำให้เวลามีหนังสือขอเอกสารไปจึงมีการส่งกลับมาให้ช้า

(2) การรอจัดวาระเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาสำนวนการไต่สวนที่ใช้เวลานาน

(3) การแจ้งข้อกล่าวหาของคณะไต่สวนเบื้องต้น ที่จะต้องนำเสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแล เพื่อพิจารณาอนุมัติให้แจ้งข้อกล่าวหาก่อน จึงจะดำเนินการแจ้งข้อกล่าวหาได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นตอนและต้องใช้เวลาในการรอให้กรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแล พิจารณาก่อนจึงจะดำเนินการต่อไปได้ อย่างไรก็ตามในประเด็นปัญหาเรื่องการแจ้งข้อกล่าวหา นั้น มีผู้ให้สัมภาษณ์บางรายเห็นว่า การเสนอให้กรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแลพิจารณาอนุมัติให้แจ้งข้อกล่าวหาก่อนนั้น ทำให้มีความรัดกุมและรอบคอบมากขึ้น

(4) การขอขยายระยะเวลาในกรณีที่การไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวน และการไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้น ครบกำหนดเวลาตามกรอบเวลาย่อย เป็นการเพิ่มขึ้นตอนและภาระงานให้กับพนักงานไต่สวนเจ้าของเรื่อง เพราะกฎหมายกำหนดให้ขอขยายระยะเวลาได้ครั้งละ 60 วัน

(5) ระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงานยังขาดความชัดเจนในการปฏิบัติงาน ได้แก่

(5.1) กรณีแจ้งหมาย หรือกรณีผิดพลาดในการแก้ข้อกล่าวหาที่มีปัญหาในเรื่องการส่งหนังสือให้ผู้ถูกกล่าวหามารับทราบข้อกล่าวหาไม่ได้ โดยกรณีไปรษณีย์ตีกลับ และผู้ถูกกล่าวหาเข้ามาใช้เป็นข้อต่อสู้ในศาล ทำให้ศาลย้อนกลับมาให้มีการแจ้งข้อกล่าวหาใหม่

ทั้งนี้ การแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบนั้น ระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 กำหนดให้ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มารับทราบข้อกล่าวหาตามกำหนดนัด ให้ส่งบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หากพ้น 15 วัน แม้จะไม่ได้รับบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาคืน หรือไม่ได้รับคำชี้แจงจากผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาและไม่ประสงค์จะแก้ข้อกล่าวหา

(5.2) กรณีการกันพยานที่ต้นสังกัดได้ลงโทษไปแล้ว แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้กันบุคคลนั้นเป็นพยานในภายหลัง การลงโทษของต้นสังกัด นับเป็นดุลพินิจของต้นสังกัดที่พิจารณาแล้วว่าการกระทำของผู้นั้นเป็นความผิดวินัย แต่ภายหลังคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้กันบุคคลนั้นไว้เป็นพยาน แต่จากการสัมภาษณ์ยังไม่ปรากฏกรณีตัวอย่าง ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์เล็งเห็นว่ากรณีดังกล่าวอาจเกิดเป็นปัญหาขึ้น

ได้ในอนาคต ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดว่าผู้ที่ถูกกันเป็นพยานหรือต้นสังกัด จะต้องดำเนินการอย่างไร เนื่องจากการกันพยานของสำนักงาน ป.ป.ช. มีผลทำให้บุคคลที่ถูกกันไว้เป็นพยาน ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งตำแหน่งของพยานที่ดำรงอยู่และการเลื่อนขั้นเงินเดือน รวมถึงสิทธิประโยชน์อื่นด้วย และเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้กันบุคคลนั้นไว้เป็นพยานแล้ว ห้ามมิให้ดำเนินคดีอาญาหรือดำเนินการทางวินัยกับบุคคล ซึ่งถูกกันไว้เป็นพยานนั้น ตามมาตรา 135 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ประกอบข้อ 14 วรรคท้าย แห่งประกาศคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกันบุคคลไว้เป็นพยาน โดยไม่ดำเนินคดี พ.ศ. 2561 จึงควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์กรณีการกันพยานที่ต้นสังกัดได้ลงไปแล้ว แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้กันพยานบุคคลนั้นในภายหลัง ให้มีความชัดเจนว่าผู้ถูกกันเป็นพยานหรือ ต้นสังกัดจะต้องดำเนินการอย่างไร

(5.3) กรณีให้จัดทำทะเบียนประวัติของผู้ถูกกล่าวหา การพิมพ์ลายนิ้วมือ การฝากขัง การประกันตัว ที่มีการกำหนดให้พนักงานไต่สวนเริ่มทำตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2567 ซึ่งยังขาดคู่มือการ ปฏิบัติงานที่ชัดเจน ดังเช่นคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“เวลาตั้งไต่สวนพร้อมกัน ๆ หลาย ๆ เรื่อง จะเกิดปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ในแง่ที่ว่า เรื่องทุกเรื่องมันต้องใช้ความละเอียดเท่ากัน รวมถึงเวลาไปขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก เช่น ขอเรื่องรายละเอียดทางบัญชีไปที่ธนาคาร เพราะบางครั้งเรื่องทุจริตก็จะไปคาบเกี่ยวกับบัญชีทางการเงิน อันนี้ก็ใช้เวลาค่อนข้างเยอะประมาณ 5-6 เดือน ขึ้นต่านะครับ หรือส่งหลักฐานไปให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ กองพิสูจน์หลักฐาน ก็ต้องใช้เวลา เคยเจอใช้เวลาประมาณ 6 เดือนกว่า ๆ” (พนักงานไต่สวน 1 สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2567)

“ไม่สามารถทำเสร็จได้ใน 180 วัน ทำให้ต้องขอขยายระยะเวลาทุกเรื่อง ก็เป็นการ เพิ่มภาระงานให้กับเจ้าของสำนวนด้วย ควรกำหนดเป็นลักษณะกรอบใหญ่ 2 – 3 ปี” (พนักงานไต่สวน 14 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2567)

“เป็นการเพิ่มขึ้นตอนให้เจ้าของเรื่องต้องขยาย 60 วัน ขยายครั้งหนึ่ง 60 วัน ถ้ารับผิดชอบเรื่องสองเรื่องก็ไม่่น่ามีปัญหา แต่ว่าทุกคนถือ 10 เรื่อง ก็มีปัญหามาต้องมานั่งขยายระยะเวลา คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องมาพิจารณา ควรจะตัดออกไปให้อำนาจมาแล้วสองปีมีเหตุผลความจำเป็นขยายได้ไม่เกิน 1 ปี ก็จบไป ไม่ต้องมาขยายรายละเอียด ก็เป็นการลดขั้นตอนออกไป” (พนักงานไต่สวน 13 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2567)

“ช่วงแรก ๆ ได้เข้าเร็วนะ แต่มาระยะหลังบางเรื่องรอ 6 เดือน บางเรื่องก็เป็น ปีกว่าสำนวนการไต่สวนที่ดำเนินการแล้วเสร็จจะได้เข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาสำนวน” (พนักงาน ไต่สวน 12 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2567)

“ไม่ได้กำหนดให้สำนักสืบส่งเลย คือกำหนดให้เชิญมารับทราบก่อน ถ้าไม่มา รับทราบไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตามให้ส่งทางไปรษณีย์ได้เลย ทีนี้ถ้าเราส่งทางไปรษณีย์ในระเบียบก็จะระบุเลยว่า

ให้ส่งไปยังที่อยู่ตามทะเบียนราษฎร์ หรือที่อยู่ที่ปรากฏในหลักฐาน เมื่อส่งแล้วเค้าไม่มาก็ถือว่าเค้ารับทราบแล้ว แต่ที่นั่นมันก็จะมีกระบวนการเวลาตอนที่ไปขึ้นศาลเค้าก็จะยกขึ้นมาว่าเค้าไม่เคยรู้เรื่องเลย ไม่เคยรับทราบเลย เราก็เลยแก้ปัญหาตัวเองโดยให้สำนักสืบช่วยไปส่งให้ เพื่อป้องกันการที่ศาลจะย้อนให้กลับไปแจ้งข้อกล่าวหา” (พนักงานไตสวน 3 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2567)

(3) ระยะเวลาที่ใช้ในการไตสวนทุจริตจากข้อมูลสถิติ

จากการศึกษาข้อมูลสถิติเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการไตสวนทุจริตตั้งแต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เริ่มใช้บังคับจนถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (ตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2561 – 30 กันยายน 2566) ที่มีการบันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของสำนักงาน ป.ป.ช. ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

(3.1) ภาพรวมของระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการไตสวน

หลังจากที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เริ่มมีผลใช้บังคับ จนถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (ตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2561 – 30 กันยายน 2566) คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ตั้งไตสวนและดำเนินการไตสวนแล้วเสร็จจำนวน 1,430 เรื่อง ประกอบด้วย เรื่องที่ชี้มูลความผิดจำนวน 1,112 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 77.77 ของจำนวนเรื่องไตสวนทั้งหมดที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ตั้งไตสวนและดำเนินการไตสวนแล้วเสร็จตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2561 – 30 กันยายน 2566 เรื่องตกไปมีจำนวน 187 เรื่อง (ร้อยละ 13.07) และเรื่อง que ส่งให้หน่วยงานอื่นดำเนินการจำนวน 131 เรื่อง (ร้อยละ 9.16) โดยในภาพรวมของการไตสวนใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการดำเนินการ 751 วันต่อเรื่อง ซึ่งเกิน 2 ปี แต่ยังคงอยู่ในระยะเวลาที่ไม่เกิน 3 ปี ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 กำหนด ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องที่ใช้ในการไตสวน

จำนวนเรื่อง ไตสวน/ไตสวนเบื้องต้น ทั้งหมด (เรื่อง)	ผลการดำเนินการไตสวน/ไตสวนเบื้องต้นแล้วเสร็จ						ระยะเวลาเฉลี่ย ต่อเรื่องที่ใช้ในการ การไตสวน (วัน)
	ชี้มูล		ตกไป		ส่งให้หน่วยงานอื่น ดำเนินการ		
	จำนวน เรื่อง	ร้อยละ	จำนวน เรื่อง	ร้อยละ	จำนวน เรื่อง	ร้อยละ	
1,430	1,112	77.77	187	13.07	131	9.16	751

ที่มา: ข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของสำนักงาน ป.ป.ช.

(3.2) ขนาดของคดี

จากจำนวนเรื่องไต่สวนที่ดำเนินการแล้วเสร็จ 1,430 เรื่อง เมื่อพิจารณาตามขนาดของคดีพบว่า เรื่องไต่สวนที่มีขนาดใหญ่ (L) มีจำนวนมากที่สุดคือ 525 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 36.71 ของจำนวนเรื่องไต่สวนทั้งหมด รองลงมาเป็นเรื่องไต่สวนที่มีขนาดกลาง (M) จำนวน 468 เรื่อง (ร้อยละ 32.73) เรื่องไต่สวนที่มีขนาดใหญ่มาก (XL) จำนวน 285 เรื่อง (19.93) และเรื่องไต่สวนที่มีขนาดเล็ก (S) มีจำนวนน้อยที่สุด 152 เรื่อง (ร้อยละ 10.63) โดยเรื่องไต่สวนที่มีขนาดใหญ่มาก (XL) ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องในการไต่สวนมากที่สุดจำนวน 778 วัน รองลงมาเป็นเรื่องไต่สวนที่มีขนาดเล็ก (S) ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องในการไต่สวนจำนวน 772 วัน เรื่องไต่สวนที่มีขนาดใหญ่ (L) ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องในการไต่สวนจำนวน 753 วัน และเรื่องไต่สวนที่มีขนาดกลาง (M) ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องในการไต่สวนน้อยที่สุดจำนวน 725 วัน ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องที่ใช้ในการดำเนินงานในขั้นตอนไต่สวน จำแนกตามขนาดของคดี

ขนาดของคดี	จำนวนเรื่องทั้งหมด	ผลการดำเนินการไต่สวน/ไต่สวนเบื้องต้นแล้วเสร็จ			
		ชี้มูล (เรื่อง)	ตกไป (เรื่อง)	ส่งให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ (เรื่อง)	ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องที่ใช้ในการไต่สวน (วัน)
ขนาดเล็ก (S)	152 (ร้อยละ 10.63)	103 (ร้อยละ 67.77)	37 (ร้อยละ 24.34)	12 (ร้อยละ 7.89)	772
ขนาดกลาง (M)	468 (ร้อยละ 32.73)	347 (ร้อยละ 74.15)	72 (ร้อยละ 15.38)	49 (ร้อยละ 10.47)	725
ขนาดใหญ่ (L)	525 (ร้อยละ 36.71)	409 (ร้อยละ 77.90)	59 (ร้อยละ 11.24)	57 (ร้อยละ 10.86)	753
ขนาดใหญ่มาก (XL)	285 (ร้อยละ 19.93)	253 (ร้อยละ 88.77)	19 (ร้อยละ 6.67)	13 (ร้อยละ 4.56)	778
ผลรวมทั้งหมด	1,430 (ร้อยละ 100)	1,112 (ร้อยละ 77.77)	187 (ร้อยละ 13.07)	131 (ร้อยละ 9.16)	751

ที่มา: ข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของสำนักงาน ป.ป.ช.

(3.3) รูปแบบการไต่สวน

จากจำนวนเรื่องไต่สวนที่ดำเนินการแล้วเสร็จ 1,430 เรื่อง เมื่อพิจารณาตามรูปแบบการไต่สวนพบว่า เรื่องไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้นมีจำนวน 1,372 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 95.94 ของจำนวนเรื่องไต่สวนทั้งหมด รองลงมาเป็นเรื่องไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวนจำนวน 55 เรื่อง (ร้อยละ 3.85) และเรื่องไต่สวนโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งหมดเป็นองค์คณะจำนวน 3 เรื่อง (0.21) ตามลำดับ โดยเรื่องไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวนใช้ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องในการไต่สวนน้อยที่สุด 622 วัน รองลงมาเป็นเรื่องไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้นใช้ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องในการไต่สวนจำนวน 756 วัน ส่วนเรื่องไต่สวนโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งหมดเป็นองค์คณะไต่สวน ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องในการไต่สวนมากที่สุด จำนวน 852 วัน ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องที่ใช้ในการดำเนินงานในขั้นตอนไต่สวน จำแนกตามรูปแบบการไต่สวน

รูปแบบการไต่สวน	จำนวนเรื่อง	ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่อง ที่ใช้ในการไต่สวน (วัน)
1. การไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้น	1,372 (ร้อยละ 95.94)	756
2. การไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวน	55 (ร้อยละ 3.85)	622
3. การไต่สวนโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะ	3 (ร้อยละ 0.21)	852
รวมทั้งสิ้น	1,430 (ร้อยละ 100)	751

ที่มา: ข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของสำนักงาน ป.ป.ช.

4.1.3 ผลกระทบของการดำเนินการไต่สวนที่ล่าช้า

จากการสัมภาษณ์พบว่า การดำเนินการไต่สวนที่ล่าช้าหรือใช้เวลายาวนานนั้นถือเป็นความไม่ยุติธรรมที่มีผลกระทบต่อความยุติธรรมในทางอาญา ดังนี้

(1) ผลกระทบต่อพยานหลักฐานในคดี

ระยะเวลาของการไต่สวนที่ล่าช้าย่อมส่งผลกระทบต่อพยานหลักฐานในคดี ซึ่งพยานหลักฐานในคดีย่อมมีทั้งในส่วนที่เป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งการไต่สวนที่ล่าช้าอาจทำให้พยานหลักฐานที่สำคัญที่ใช้ในการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา ไม่ว่าจะเป็นพยานเอกสาร พยานวัตถุ และพยานบุคคล สูญหายหรือเปลี่ยนแปลงได้ รวมถึงในกรณีของพยานบุคคลซึ่งโดยธรรมชาติจะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับระยะเวลาในการจดจำข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งเป็นปกติวิสัยของบุคคล เพราะการไต่สวนที่ล่าช้าอาจทำให้พยานบุคคลจำข้อเท็จจริงไม่ได้ หรือพูดไปอีกแบบหนึ่ง ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อคดีได้ รวมถึงพยานบุคคลอาจถึงแก่ความตาย ทำให้ขาดพยานหลักฐานในการไต่สวนได้ ดังนั้น หากพยานหลักฐานบางอย่างต้องสูญเสียไปในระยะเวลาการไต่สวนที่ล่าช้า จะทำให้การไต่สวนไม่อาจได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องอย่างครบถ้วนทั้งหมด และความจริงที่เหลืออยู่อาจไม่ใช่ความจริงของการกระทำที่เกิดขึ้นในขณะเกิดเหตุ อันจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อความยุติธรรมในทางอาญา ดังเช่นคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“การไต่สวนที่ล่าช้าอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พยานหลักฐานต่าง ๆ ที่จะพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหาเปลี่ยนแปลงไปก็ได้” (พนักงานอัยการ 2 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2567)

“พยานหลักฐานที่เก็บไว้อาจสูญหายหรือถูกปลอมแปลง ทำขึ้นใหม่ ก็ได้” (พนักงานอัยการ 1 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2567)

(2) ผลกระทบต่อผู้ถูกกล่าวหา

ระยะเวลาการไต่สวนที่ยาวนานย่อมส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ ครอบครัว หน้าที่ การเงินและชื่อเสียงของผู้ถูกกล่าวหาได้ แม้ว่าในท้ายที่สุด คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะไม่ได้ชี้มูลความผิด ผู้ถูกกล่าวหารายดังกล่าว หรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องผู้ถูกกล่าวหาก็ตาม แต่การไต่สวนที่ใช้ ระยะเวลายาวนานหรือล่าช้านั้นย่อมทำให้ผู้ถูกกล่าวหาสูญเสียโอกาสที่จะกลับมาดำรงชีพต่อไปได้ รวมถึง ผู้ถูกกล่าวหาอาจจะจำข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่แน่ชัดไม่ได้ มีความคลาดเคลื่อนทั้งจากความจำของคน ตามธรรมชาติ หรือความคาดเคลื่อนจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความกลัวที่จะต้องรับผิดชอบ ความกลัวต่ออิทธิพลของ ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่น ๆ เป็นต้น อีกทั้งความล่าช้าจะทำให้ผู้กระทำความผิดมีเวลาคิดหรือมีเวลาเตรียม เอกสารพยานหลักฐานเพื่อให้ตนพ้นผิดได้ ดังเช่นคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“ระยะเวลาการไต่สวนที่ยาวนานทำให้ผู้ถูกกล่าวหาสูญเสียโอกาสที่จะกลับมาดำรงชีพ ต่อไปได้” (พนักงานอัยการ 2 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2567)

“ผู้ถูกกล่าวหาจะจำข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่แน่ชัดไม่ได้ มีความคลาดเคลื่อนทั้งจาก ความจำของคนตามธรรมชาติ หรือความคาดเคลื่อนจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความกลัวที่จะต้องรับผิดชอบ ความกลัว ต่ออิทธิพลของผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่น ๆ เป็นต้น” (พนักงานอัยการ 1 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2567)

“หากในระหว่างการไต่สวนนั้น ผู้ถูกกล่าวหาถูกสั่งให้พักรักษาตัว เท่ากับว่าเขาจะไม่มี เงินเดือน กระทบถึงครอบครัวเขาด้วย รวมทั้งเวลาเขาไปไหน ลูกเฝ้าเขา “เป็นลูกของคนทุจริต” ถูกชี้หน้าแล้ว ถูกตราหน้าแล้ว เป็นตราบาปเกิดขึ้นแล้ว” (นักวิชาการ 1 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2567)

(3) ผลกระทบต่อสังคม

กระบวนการยุติธรรมมีทั้งการป้องกันและปราบปราม กล่าวคือ ป้องกันสังคม และ ปราบปรามผู้กระทำความผิด การไต่สวนที่ล่าช้านั้นเป็นการเปิดช่องให้ผู้กระทำความผิดไปกระทำความผิดอื่น ๆ อีก เพราะอาจทำให้เกิดความเข้าใจว่าสามารถกระทำได้ ไม่เป็นความผิด เพราะเคยทำตามกันมา รวมถึงอาจทำให้ สังคมมีการเลียนแบบเกิดขึ้นได้ เพราะเห็นว่า เมื่อมีคนทำผิดแล้วก็ไม่เห็นต้องรับโทษหรือติดคุก ซึ่งจะมีผลต่อ การป้องปรามและพยานหลักฐานที่ไม่สามารถเอาผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อการ ปราบปรามผู้กระทำความผิด ดังเช่นคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“การกระทำการไต่สวนที่ล่าช้า ทำให้สังคมลี้มไปแล้วว่าคนนี้ทำผิดอะไร ก็อาจจะทำให้มี การคิดว่า ทำผิดไม่เห็นต้องติดคุก ก็อาจจะทำให้สังคมมีการเลียนแบบเกิดขึ้นได้ จะมีผลต่อการป้องปรามและ พยานหลักฐานที่ไม่สามารถเอาผู้กระทำความผิดลงโทษได้ก็จะมีผลต่อการปราบปราม” (พนักงานอัยการ 2 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2567)

(4) ผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและสิทธิด้านอื่น ๆ

สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนที่ไม่อาจโอนให้แก่กันได้และเป็นสิทธิซึ่งมีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคนมาตั้งแต่เกิดโดยไม่ต้องคำนึงถึงชาติ สถานที่ ภาษา ศาสนา ชาติพันธุ์หรือสถานภาพอื่นใด เนื่องจากสิทธิมนุษยชนใช้ได้ทุกที่ทุกเวลาและกำหนดให้แต่ละบุคคลต้องมีพันธะในการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนของบุคคลอื่นด้วย นอกจากนี้สิทธิดังกล่าวไม่ควรถูกพรากไปเว้นแต่จะกระทำโดยกระบวนการตามกฎหมาย โดยทั่วไปแล้วสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการรับรองทั่วโลกว่าเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อมนุษย์ซึ่งสามารถจำแนกได้ 5 ประเภท ได้แก่ สิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สิทธิทางสังคม และสิทธิทางวัฒนธรรม โดยสิทธิพลเมือง หมายความว่าสิทธิในกระบวนการยุติธรรม⁷⁴ ซึ่งการดำเนินคดีล่าช้ามีผลกระทบต่อสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็วซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติให้การรับรองไว้ในมาตรา 68 ว่า “รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร” ซึ่งการดำเนินคดีที่ล่าช้าย่อมเป็นการตัดสิทธิหรือโอกาสที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะไปต่อสู้ในชั้นต่อไป มีระยะเวลาที่เนิ่นนานออกไป รวมถึงสิทธิในการได้รับบำเหน็จบำนาญ หรือสิทธิพึงมีในเรื่องสิทธิสุขภาพด้วย ดังเช่นคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“มีผลกระทบอย่างแน่นอน เพราะตามรัฐธรรมนูญก็มีการรองรับ อย่างเช่น สิทธิในกระบวนการยุติธรรมก็กล่าวว่ารัฐพึงจัดให้กระบวนการยุติธรรมเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็วและเป็นธรรม ในส่วนของกระบวนการยุติธรรมจริง ๆ อาจจะทั้งในเรื่องกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หรือแม้แต่การตรวจสอบวินัย ทาง กสม. ก็เคยได้รับเรื่องร้องเรียนเหมือนกันในลักษณะที่อาจเป็นการดำเนินการที่ล่าช้าในภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ผู้ที่ได้รับผลกระทบร้องมาว่า การดำเนินการที่ล่าช้าทำให้สิทธิ โอกาสต่าง ๆ ของเค้าในการที่จะไปต่อสู้ในชั้นต่อไป ระยะเวลาที่เนิ่นนานไป เช่น ถูกดำเนินการทางวินัย เค้าก็จะถูกตัดสิทธิหรือโอกาสต่าง ๆ ในการที่ได้รับบำเหน็จบำนาญ หรือสิทธิพึงมีในเรื่องสิทธิสุขภาพ สมมติว่าเค้าเป็นข้าราชการ เค้าก็ต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาลเอง ซึ่งสิทธิของเค้าก็จะเนิ่นนานออกไป ทำให้เค้าได้รับความเดือดร้อน” (นักวิชาการสิทธิมนุษยชน 1 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2567)

4.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 พบว่า ปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

⁷⁴ กุลนิตี ขุนทองจันทร์, ปัญหาเกี่ยวกับบทบัญญัติในการรับรองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขานิติศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2562), หน้า 1.

(1) ประสบการณ์การทำงาน

ในการไต่สวนทฤษฎีตนนอกจากผู้ไต่สวนต้องมีความรู้ทางด้านกฎหมายทั้งในส่วนของกฎหมาย ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรไต่สวนแล้ว ตำแหน่งพนักงานไต่สวนเป็นตำแหน่งที่ต้องอาศัยประสบการณ์การทำงาน โดยยังมีประสบการณ์การทำงานมากจะสามารถทำความเข้าใจในเรื่องกล่าวหา กำหนดประเด็นและแนวทางในการไต่สวนหรือการรวบรวมพยานหลักฐานได้เร็ว และตรงประเด็นกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้หรือมีประสบการณ์น้อย เพราะผู้ที่ไม่มีความรู้หรือมีประสบการณ์น้อยอาจมีกระบวนการคิดที่มองไม่รอบด้าน ทำให้อาจรวบรวมพยานหลักฐานไม่ครบถ้วน และต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม ทำให้มีผลต่อระยะเวลาการไต่สวนทฤษฎี อีกทั้งเทคนิคและทักษะต่าง ๆ ที่ใช้ในการไต่สวน เช่น การถามพยาน การประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เป็นต้น ก็จำเป็นต้องอาศัยการสั่งสมจากประสบการณ์การทำงาน นอกจากนี้ แม้ว่าจะเป็นผู้ไต่สวนที่มีประสบการณ์การทำงานมาก แต่หากได้รับมอบหมายในเรื่องที่ไม่เคยทำมาก่อน ก็จะไม่มีความเชี่ยวชาญในการทำคดีเรื่องนั้น ทำให้เกิดปัญหาความล่าช้าได้ เพราะต้องใช้เวลาในการศึกษาทำความเข้าใจเรื่องกล่าวหา ค้นหาข้อกฎหมาย กำหนดประเด็นหรือแนวทางในการไต่สวนนานกว่าเรื่องไต่สวนที่เคยทำ เห็นได้ว่า หากมีประสบการณ์การทำงานมากเท่าใดก็ย่อมมีความเชี่ยวชาญมากด้วย ซึ่งมีผลต่อการทำงานที่รวดเร็ว ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องการขาดประสบการณ์การทำงานของพนักงานไต่สวน จึงควรมีการรวบรวมคำพิพากษาของศาล หรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในเรื่องไต่สวนประเภทต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการทำสำนวนการไต่สวนให้กับพนักงานไต่สวนที่มีประสบการณ์น้อยหรือที่ไม่มีประสบการณ์ในการทำเรื่องไต่สวนประเภทอื่นมาก่อน ซึ่งจะช่วยให้ทำการไต่สวนได้เร็ว

“ประสบการณ์การทำงานมีผล พนักงานไต่สวนทุกคนย่อมมีความรู้กฎหมายที่ไม่แตกต่างกัน แต่สิ่งที่แตกต่างกันคือประสบการณ์การทำงานมากกว่า ยิ่งมีประสบการณ์ทำงานมากเท่าใด ก็จะรู้วิธีการไต่สวนข้อเท็จจริงว่าเรื่องนี้จะหาพยานหลักฐานจากที่ใด มีการสอบพยานบุคคลรายใดบ้าง และจะสอบประเด็นอะไร ซึ่งในตำราไม่มีสอนต้องมาเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงาน ยิ่งมีประสบการณ์การทำงานมากเท่าใด ก็ย่อมมีความเข้าใจในเรื่องนั้นมากด้วย ก็จะทำให้การทำงานมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น” (ผู้อำนวยการ 7 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2567)

“บางทีมันเกิดจากความที่ไม่เคยทำ และไม่เคยเห็นความสำเร็จของชิ้นงานชิ้นนั้น ฉะนั้นโมเดลที่จะไปให้ได้เร็วที่สุดคือ โมเดลที่มีตัวอย่างให้ดูหรือมีตัวอย่างให้วิเคราะห์ ถ้ามองว่าเช่นจากอะไร อันนี้ไม่ใช่ไปเอาโมเดลเฉพาะสำนวนที่เคยทำกันมา ต้องเอาสำนวนที่ศาลเคยลงโทษจริง ๆ แล้วแกะจากเนื้อหาของศาล แกะจากคำฟ้องอัยการ แล้วย้อนกลับมาที่สำนวนของเจ้าหน้าที่ แล้วถึงจะไปวางแนวทางการไต่สวน เนื่องจากว่าบางเรื่องพอไม่เคยทำ ก็จะไม่มีมั่นใจว่าจะเอาแนวไหนดี ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาความล่าช้า” (พนักงานไต่สวน 1 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2567)

(2) คำตอบแทน

บุคคลทุกคนเมื่อตัดสินใจเข้าร่วมงานกับองค์กร การปฏิบัติงานให้กับองค์กรก็ย่อมต้องการคำตอบแทนในการทำงาน บุคคลที่มีความรู้ความสามารถมีแนวโน้มว่าจะต้องปฏิบัติงานมาก หรือมีภาระรับผิดชอบมากและสร้างผลผลิตหรือผลงานในระดับที่มีประสิทธิภาพสูงให้กับองค์กร ฉะนั้น เขาย่อมต้องการคาดหวังว่าจะได้รับคำตอบแทนในระดับที่น่าพอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในตำแหน่งพนักงานไต่สวนที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีความสำคัญ การให้คำตอบแทนในอัตราที่สูง อาจเป็นแรงจูงใจให้การทำสำนวนคดีออกไปให้เสร็จเร็วที่สุด

การให้คำตอบแทนในลักษณะที่เป็นเงินค่ากระบวนการยุติธรรมสำหรับตำแหน่งพนักงานไต่สวนนั้น เสมือนหนึ่งว่าเป็นการรับรองหลักประกันความเป็นอิสระในการทำสำนวนไต่สวนของพนักงานไต่สวนว่าไม่อาจถูกแทรกแซงในทางคดีได้ ดังจะเห็นได้ชัดว่าในตำแหน่งหน้าที่ที่มีความสำคัญในกระบวนการยุติธรรมอื่น ๆ อย่างเช่นผู้พิพากษาหรืออัยการจะมีระบบบัญชีเงินเดือนแยกออกจากบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนทั่วไป โดยมีการให้คำตอบแทนสำหรับตำแหน่งที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการทำสำนวนคดีหรือการพิจารณาคดีในอัตราที่สูง เพื่อป้องกันการถูกแทรกแซงในกระบวนการยุติธรรม และเป็นหลักประกันความเป็นอิสระของกระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริง ดังเช่นคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“คำตอบแทนก็มีผลมาก เพราะว่ามันก็จะไปผูกกับภาระงาน ภาระงานเยอะถ้าคำตอบแทนน้อย มันก็จะไม่สามารถรักษาคนให้อยู่ด้วยได้ พอรักษาคนให้อยู่ด้วยไม่ได้คนก็ออก พอคนออกงานนั้นก็ก็จะถ่ายเทมาที่คนที่ที่ยังอยู่ พองานมาค้ำงสะสมอยู่กับคนที่อยู่ สุดท้ายตัวชีวิตที่ต้องการเรื่องการทำงานมันก็จะไม่ตอบโจทย์ เพราะเรากำลังคุยถึงเรื่องของปัจจัยที่มีผลสำเร็จต่อการไต่สวน ความสำเร็จของการไต่สวน คือต้องสรุปสำนวนให้ได้ ดังนั้น คำตอบแทนมีผล เพราะว่าเป็นการรักษาคนให้อยู่ทำงานด้วยกัน ถ้าคนออกไปอยู่องค์กรอื่น คนเราก็จะน้อยลง ก็ต้องสรรหาใหม่ พอเราสรรหาใหม่ ก็ได้คนที่ไม่มีประสบการณ์เข้ามา มันก็วันไปหาข้อแรกเรื่องประสบการณ์การทำงาน มันก็ทำให้ภาระงานมาตกกับคนที่อยู่ สุดท้ายแล้วคนที่อยู่งานค้ำงสะสม พองานค้ำงสะสมมันก็มีผลต่อความสำเร็จและปริมาณงานที่ออกมา” (พนักงานไต่สวน 10 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2567)

(3) ความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพ (Career Path)

Career Path หรือเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ เป็นแนวทางหรือขั้นตอนที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบ ที่แสดงให้เห็นเส้นทางของตำแหน่งตั้งแต่จุดเริ่มต้นของตำแหน่งไปจนถึงจุดสิ้นสุดของตำแหน่งนั้นที่เป็นระดับสูงสุดของตำแหน่ง โดยเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพเป็นกรอบแนวทางให้บุคลากรหรือหน่วยงานสามารถทราบได้ว่าตำแหน่งในแต่ละตำแหน่งสามารถเติบโตได้ถึงระดับใด โดยอาจมีกระบวนการทำงานเพื่อการส่งเสริมประสบการณ์ การพัฒนาความรู้ ทักษะ สมรรถนะ หรือคุณลักษณะอื่น ๆ ที่จำเป็น เพื่อช่วยให้อุบลากรมีความพร้อมสำหรับการก้าวสู่ตำแหน่งเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการทำงานของพนักงานไต่สวนทุกคนย่อมต้องการมีความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพ โดยมุ่งหวังให้ได้รับการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นในสายงานที่ปฏิบัติอยู่ เพราะมีผลต่อการได้รับคำตอบแทนในอัตราที่มากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งในการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นในสายงานกระบวนการยุติธรรมนั้น สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนดเอาจำนวนเรื่องไต่สวนมาเป็น

เงื่อนไขในการเลื่อนตำแหน่งเพื่อความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพ จึงเป็นการจูงใจให้มีการผลิตผลงานให้เสร็จ โดยเร็วและตามจำนวนที่กำหนด เพื่อนำไปใช้ในการยื่นผลงานในการเลื่อนตำแหน่งต่อไป

“การเลื่อนระดับมีผล เพราะว่าทุกคนก็อยากขึ้นเป็นระดับสูง เพราะวาระระดับสูงมันได้ในเรื่อง ของค่าตอบแทน มันก็จูงใจด้วยค่าตอบแทน” (ผู้อำนวยการ 6 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2567)

“ในการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งของพนักงานไตสวนมันชัดเจน แล้วก็เอาเรื่องไตสวนมาเป็น Career Path เป็นเงื่อนไขในการก้าวหน้า มันก็ยิ่งจะทำให้จูงใจคนให้ผลิตผลงาน คุณไม่ต้องไปสอบ ไม่ต้องไป แข่ง ไม่ต้องไปอ่านหนังสือ คุณแค่ทำงานในหน้าที่ของคุณ” (พนักงานไตสวน 10 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2567)

(4) การพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง

การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนองค์กร เพราะ บุคลากรเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารงานขององค์กรหรือหน่วยงานใด ๆ ก็ตามจะ ปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้ ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพและศักยภาพของบุคลากร ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดขั้นตอนหนึ่งในการบริหาร และมีผลอย่างมากต่อความสำเร็จขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในตำแหน่งของพนักงานไตสวนที่นับว่าเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญที่สุดในกระบวนการ ไตสวนคดีทุจริต เนื่องจากเป็นผู้ที่เปรียบเสมือนวิศวกรผู้ขับเคลื่อนสำนวนคดีผ่านกลไกของกระบวนการไตสวน ตลอดจนกระบวนการ การพัฒนาศักยภาพด้วยตนเองของพนักงานไตสวนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะการไตสวนคดี ทุจริตแต่ละเรื่อง/ประเภทนั้น ใช้ความรู้ที่ไม่เหมือนกัน การที่พนักงานไตสวนมีการขวนขวายที่จะพัฒนาศึกษา หาความรู้เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในรูปแบบต่าง ๆ คำพิพากษาของศาล รวมถึงความสามารถด้าน เทคนิคในการสืบสวนสอบสวนต่าง ๆ นอกจากองค์ความรู้ด้านกฎหมาย จะทำให้พนักงานไตสวนมีความรู้ความ เข้าใจในเรื่องที่กำลังไตสวนอยู่และการไตสวนจะสามารถทำได้เร็วขึ้น เพราะสามารถวางแผนหรือกำหนด แนวทางในการไตสวนในคดีลักษณะต่าง ๆ ได้ นอกจากการพัฒนาศักยภาพด้วยตนเองแล้ว สถาบันการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สัญญา ธรรมศักดิ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการเสริมสร้างองค์ความรู้ ให้กับพนักงานไตสวนของสำนักงาน ป.ป.ช. นั้น ควรมีหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพให้พนักงานไตสวนอย่าง เข้มข้นและมีความทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อคุณภาพของสำนวนคดีไตสวนของสำนักงาน ป.ป.ช. ดังเช่นคำ สัมภาษณ์ที่ว่า

“การพัฒนาศักยภาพด้วยตนเองมีผล การมีคู่มือให้จะได้พัฒนาตนเอง อาจเป็นหนังสือคู่มือ จากสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เป็นการรวบรวมเล่มคำพิพากษา แนวทาง คำวินิจฉัย เป็นตัวอย่างปีละ 10 คดีก็ได้ แล้วแต่ละคดีแยกประเภทเป็นจัดซื้อจัดจ้าง ฮั้ว ละเว็น กลั่นแกล้ง ไม่เป็นไปตามรูปแบบรายการ แล้วพนักงาน ไตสวนจะได้พัฒนาศักยภาพเองด้วยการไปอ่านครับ” (พนักงานไตสวน 10 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2567)

“ถ้าเกิดทางเจ้าหน้าที่เขาพยายามที่จะชวนขายที่จะพัฒนาศึกษาหาความรู้ในสาขาวิชาการทางด้านอื่น นอกจากสาขาทางด้านกฎหมายแล้วมันก็จะทำให้มีผลต่อการที่จะทำงานได้ส่วนให้ประสบความสำเร็จ ก็คือมีผล ถ้าเกิดตัวเองมีการพัฒนาองค์ความรู้หรือว่าความสามารถทางด้านเทคนิคในการสืบสวนสอบสวนต่าง ๆ รวมถึงแขนงสาขาวิชาต่าง ๆ ในเรื่องของการป้องกันกัคดี หรือว่าการตรวจสอบทรัพย์สินกัคดี ถ้าเขาไปพัฒนาให้ตนเองมีศักยภาพตรงนี้ มันก็จะทำให้การทำงานของเขามีความเพียบพร้อม มีความรอบคอบและมีผลต่อการทำงานให้ประสบผลสำเร็จได้ง่าย และจะทำให้การได้ส่วน กระบวนการต่าง ๆ ก็จะทำให้ได้เร็ว” (ผู้อำนวยการ 3 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2567)

(5) ความภาคภูมิใจในงาน

เป้าหมายสำคัญในการทำสำนวนคดีต่าง ๆ ของพนักงานไต่สวน มิใช่การวัดผลสำเร็จว่าสำนวนคดีนั้นถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลว่ามีความผิด หากแต่คือการทำสำนวนคดีให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชนมากที่สุด หากพนักงานไต่สวนภาคภูมิใจในตำแหน่งงานว่ามีส่วนสำคัญในการสร้างความเป็นธรรมให้เกิดแก่ประชาชนแล้ว จะนำไปสู่ความตั้งใจในการทำสำนวนคดีนั้นให้ประสบความสำเร็จ อีกทั้งยังเป็น การสร้างความมั่นใจในการทำคดีเรื่องต่อไปด้วย ดังเช่นคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“ความภาคภูมิใจในงาน มันจะภูมิใจจริง ๆ คือตอนงานเสร็จครับ ระหว่างทำมันไม่ภูมิใจหรอก เพราะว่ามันผ่านอะไรมาเยอะ แต่มันสำเร็จคือตอนที่หนึ่ง สำเร็จครั้งแรกก่อนนะครับกับตัวเอง คือตอนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติแล้วส่งสำนวน ภูมิใจอีกที่ตอนที่สำนวนเราอัยการไม่ตั้งข้อไม่สมบูรณ์ ภูมิใจอีกที่ที่ตอนที่ศาลสั่งลงโทษหรือผู้ถูกกล่าวหาปรับปรับ ซึ่งมันจะส่งผลกับการทำงานขึ้นไป ว่าเรามีความมั่นใจขึ้น แต่ถ้าดูจากน้อง ๆ ในชั้นที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลแล้ว เขาก็มีความมั่นใจว่าเขาอยากได้งานทำที่มีลักษณะเดียวกัน เพราะว่าเขาเริ่มมีความมั่นใจแล้ว เขาเริ่มมีความฮึกเหิม เขามีกำลังใจในการทำงานแล้ว” (พนักงานไต่สวน 1 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2567)

“ก็มีความตั้งใจในงานให้ประสบความสำเร็จ งานไต่สวนมีทั้งเรื่องง่ายเรื่องยาก หากสามารถทำงานไต่สวนจนแล้วเสร็จโดยเฉพาะเรื่องยากที่มีความสลับซับซ้อนมันก็ทำให้เราเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จของงาน ซึ่งช่วยเป็นแรงใจในการทำงาน ก็สามารถที่จะทำได้ และก็เป็นการสร้างการยอมรับต่อบุคคลภายนอกต่อองค์กร” (ผู้อำนวยการ 7 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2567)

(6) ตัวชี้วัดรายบุคคลของพนักงานไต่สวน

ตัวชี้วัดรายบุคคลเป็นเครื่องมือที่ช่วยกำหนดเป้าประสงค์ในการทำงานของแต่ละบุคคล เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อทั้งสำนวนงาน ป.ป.ช. และบุคลากร เพราะช่วยให้สำนวนงาน ป.ป.ช. สามารถวัดประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม และช่วยให้พนักงานสามารถพัฒนาศักยภาพและปรับปรุงผลงานของตนเองได้ อีกทั้งยังช่วยให้บุคลากรและผู้บริหารสามารถวัดและติดตามความสำเร็จของการปฏิบัติงานและการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตลอดจนใช้ประกอบการกำหนดอัตรการปรับเงินเดือนหรือเลื่อนตำแหน่งอีกด้วย ดังเช่นคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“แบบใหม่ที่เป็นคะแนนค่อนข้างที่จะผ่อนคลายเป็นขึ้น และเมื่อสำนักงานได้กำหนดมาแบบนี้ ก็ต้องยอมรับ แต่วิธีการบริหารจัดการที่จะเดินไปสู่ตัวชีวิตได้ คือ เอาเนื้องานส่วนที่ไม่ใช่เนื้อหาจริง ๆ ของคดี ลักษณะของงานธุรการ ตัดออกจากงานของพนักงานไตสวนก็จะทำให้คดีมีความสมบูรณ์มากขึ้น รวดเร็วมากขึ้น หรือแม้กระทั่งอย่างเช่น ที่ปัจจุบันนี้เราต้องขอขยายระยะเวลาทั้งตรวจสอบและไตสวนซึ่งเป็นกรอบเล็ก ๆ 60 วัน 90 วัน แต่ถ้าเราขยายเฉพาะกรอบใหญ่ เช่น ครบ 2 ปี ค่อยขยาย ก็จะทำให้ห้อง ๆ พนักงานไตสวนมุ่งมั่น ในเนื้อหาหลัก ๆ ของคดี จะทำให้รวดเร็วมากยิ่งขึ้นก็เป็นสองมุนะ ถ้าเป็นคะแนนจะเป็นผลดีต่อพนักงานไตสวน แต่อีกมุมอาจจะไม่เป็นผลดีต่อสำนักหรือองค์กร เพราะว่าบางครั้งคะแนนได้เยอะจริงแต่จำนวนเรื่อง อาจไม่เป็นไปตามเป้าหมาย” (ผู้อำนวยการ 8 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2567)

(7) ความยากง่ายของคดี

คดีทุจริตมีหลายประเภท เช่น จัดซื้อจัดจ้าง เรียกรับสินบน เบียดบัง/ยักยอกเงินหรือทรัพย์สินของทางราชการ คดีเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ ฮั้วประมูล เป็นต้น ซึ่งคดีแต่ละประเภทมีความยากง่ายของคดีที่ต่างกัน ย่อมส่งผลต่อระยะเวลาในการรวบรวมพยานหลักฐานและการทำสำนวนคดีไตสวน โดยคดีที่มีความยากง่ายต้องใช้ระยะเวลา ประสบการณ์ ความรู้ การค้นคว้ามากกว่าคดีที่มีความยากน้อยกว่า เช่น แม้จะเป็นคดีประเภทจัดซื้อจัดจ้างเหมือนกัน แต่การทำคดีจัดซื้อจัดจ้างที่ต้องอาศัยความรู้ทางด้านเทคนิคต่าง ๆ เช่น การจัดซื้อเครื่องวัดแรงลม จัดซื้อดาวเทียม จัดซื้อเฮลิคอปเตอร์ เป็นต้น จะมีความยุ่งยากมากกว่าการทำคดีจัดซื้อจัดจ้างเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินโดยทุจริต เพราะต้องใช้เวลาในการศึกษาเรื่องและอาศัยข้อมูลผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ หรือในกรณีการไตสวนคดีทรัพยากรธรรมชาติต้องใช้ระยะเวลาในการทำคดีจัดซื้อจัดจ้างในบางกรณี เพราะต้องดูเอกสารที่ส่วนใหญ่เป็นเอกสารเก่า ต้องลงพื้นที่ไปตรวจสอบ เป็นต้น ดังนั้น ความยากง่ายของคดีจึงมีผลต่อการไตสวนให้แล้วเสร็จตามกรอบเวลา ดังเช่นคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“ความยากง่ายของคดีมีผลต่อความแล้วเสร็จของสำนวนมากเลย เพราะว่าความยากง่ายของคดีมันส่งผลให้การรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ หรือว่าการสรุปสำนวน เช่น การจัดซื้อจากรถยนต์ เครื่องวัดแรงลม จัดซื้อดาวเทียม หรือจัดซื้อเฮลิคอปเตอร์ ซึ่งมันเป็นการจัดซื้อที่ต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ แล้วก็กระบวนการจัดซื้อมันจะต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการที่จะวิเคราะห์ เราก็ไม่สามารถที่จะวิเคราะห์ การวิเคราะห์ของพนักงานไตสวนโดยลำพัง หรือว่าโดยเฉพาะองค์คณะก็อาจจะขาดความน่าเชื่อถือ เราต้องหาคนกลาง ไม่ว่าจะป็นกรมบัญชีกลางหรือว่าหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิศวกรรม หรือทางด้านโยธาธิการ เราต้องไปขอความร่วมมือเขา ซึ่งมันไม่สามารถที่จะกำหนดกรอบระยะเวลาให้แล้วเสร็จได้ทันตามกำหนดระยะเวลา และบางเรื่องบางราวเหตุมันเกิดขึ้นนานแล้ว การค้นหาหรือการสืบค้นพยานต่าง ๆ มันก็เป็นไปได้ยากมันก็ต้องใช้เวลา มันก็เลยเกิดความยุ่งยากในการดำเนินการ ถึงแม้จะมองว่าเป็นเรื่องที่ไม่ได้ใหญ่มากมายแต่เป็นเรื่องจัดซื้อจัดจ้างที่มีความยุ่งยากมาก มันเลยทำให้แต่เรื่องต้องใช้เวลาในการดำเนินการ อาจจะแล้วเสร็จไม่เป็นไปตามกรอบที่กำหนดไว้ในมาตรา 48” (ผู้อำนวยการ 3 สัมภาษณ์วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2567)

“สำนวนทรัพยากรมันต้องใช้ระยะเวลาในการไต่สวนเยอะกว่า เพราะต้องดูเอกสาร ส่วนใหญ่เป็นเอกสารเก่า ต้องลงพื้นที่ไปตรวจสอบด้วย ยกตัวอย่างสำนวนที่ดิน ใช้ระยะเวลาทำนานกว่าจัดซื้อจัดจ้าง การได้มาเอกสารยากกว่า เพราะสำนวนที่ดินจะเป็นเอกสารเก่าและประเด็นเกี่ยวกับการออกโดยมิชอบ สค.บิน ต้องไปเปรียบเทียบกับหลายแปลง ใช้ระยะเวลาในการค้นหาข้อมูล ลงพื้นที่ไปหาผู้นำท้องถิ่น คนเก่าคนแก่ที่เคยอยู่และรู้เห็นในการออกโฉนดเพื่อมายืนยันย้อนไปอีกที แต่เรื่องจัดซื้อจัดจ้างพอได้เอกสารมาสามารถเรียกพยานมาสอบแล้วไต่สวนได้ว่ามีการทุจริตอะไร” (พนักงานไต่สวน 14 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2567)

(8) ขนาดของคดี

สำนักงาน ป.ป.ช. มีการกำหนดขนาดเรื่องกล่าวหาออกเป็น 4 ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก (S) ขนาดกลาง (M) ขนาดใหญ่ (L) และ ขนาดใหญ่มาก (XL) เนื่องจากคดีทุจริตแต่ละคดีมีความซับซ้อนและมีความแตกต่างกันในรายละเอียดคดี อันส่งผลต่อระยะเวลาในการทำคดี โดยขนาดของคดีต่าง ๆ จะพิจารณาตามองค์ประกอบ ดังนี้ ตำแหน่งผู้ถูกร้อง (15%) จำนวนผู้ถูกร้อง (15%) จำนวนข้อกล่าวหา (25%) จำนวนงบประมาณมูลค่าความเสียหายหรือระดับผลกระทบ (15%) และจำนวนรายการพยานหลักฐานที่ได้มาจากผู้กล่าวหา/หน่วยงานอื่น (20%) โดยปัจจัยในเรื่องขนาดของคดีนั้นมีผลต่อการไต่สวนให้แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลา ซึ่งเรื่องไต่สวนที่มีขนาดเล็ก (S) จะใช้ระยะเวลาในการไต่สวนน้อยกว่าเรื่องไต่สวนที่มีขนาดใหญ่ (XL) เพราะมีจำนวนพยานหลักฐานที่ต้องรวบรวม หรือประเด็นข้อกล่าวหาที่ไม่มากหรือไม่ซับซ้อน ดังเช่นคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“ขนาดของคดีก็มีผลครับ มีผลค่อนข้างเยอะ เพราะว่าอย่างขนาด XL ระดับก็จะใหญ่ ส่วนมากจะตั้งโดยเอาตัวผู้ถูกกล่าวหาเป็นตัววัด ก็จะมีผลในเรื่องของความยากกับแรงเสียดทานในขณะทำงาน หรือแรงที่จะมากระทบ หรือขีดความสามารถในการต่อสู้ อันนี้มองในมุมการต่อสู้ระหว่าง ป.ป.ช. กับผู้ถูกกล่าวหา หรือความสามารถในการที่เขาจะปกปิดพยานหลักฐาน อันนี้เขาก็จะมีขีดความสามารถมากกว่า เช่น ผู้ถูกกล่าวหาเป็นรัฐมนตรี เป็นนักการเมือง ขีดความสามารถเขาก็จะสูงกว่า เพราะว่าข้าราชการเกรงกลัว อันนี้ก็จะผลเยอะ แต่ถ้าคดีไซส์ S ส่วนใหญ่ก็จะเป็นผู้อำนวยการเขต หรือระดับที่ไม่ถึงผู้ว่า กทม. อย่างเนี่ย เรื่องมันก็จะเป็นเรื่องที่ซับซ้อนเพราะเราไม่คุ้นเคย แต่แรงเสียดทานมันน้อย ซึ่งมันต้องใช้เวลาให้เราทำความเข้าใจตัวเรื่อง” (พนักงานไต่สวน 1 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2567)

“ปัจจัยในเรื่องของขนาดของคดีมีผลมากต่อการไต่สวนให้เสร็จภายในกำหนดกรอบเวลา เพราะว่าถ้าเป็นเรื่องคดีขนาดใหญ่ (XL) ทุกคนไม่ค่อยอยากจะทำ เพราะว่าถ้าคดีขนาดใหญ่แล้วเมื่อเชื่อมโยงกับเจ้าหน้าที่ของเรา ที่ทำคนเดียว ดังนั้นแต่ละคนก็ไม่อยากจะทำเรื่องที่มีมันใหญ่มาก เพราะว่าถ้าทำเรื่องใหญ่ ทุกคนก็ทำไม่เสร็จ” (ผู้อำนวยการ 6 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2567)

(9) การรวบรวมพยานหลักฐาน

การไต่สวนจะต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานที่ตีจนปราศจากข้อสงสัยว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดจริงหรือไม่ ซึ่งในการรวบรวมพยานหลักฐานทำได้ทั้งการสอบปากคำพยานบุคคล พยานผู้เชี่ยวชาญ การขอเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานภายนอกไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานเอกชน หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเรื่องกล่าวนั้น ๆ รวมถึงการรวบรวมพยานวัตถุ ซึ่งเรื่องนี้เป็นเทคนิคความสามารถของพนักงานไต่สวนแต่ละคนที่จะต้องเรียนรู้ หากรวบรวมพยานหลักฐานครบถ้วน ก็ทำให้สำนวนมีความครบถ้วนสมบูรณ์ มีผลให้อัยการสูงสุดสั่งฟ้องได้ง่ายขึ้น ในขณะที่เดียวกันหากมีการรวบรวมพยานหลักฐานที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ก็จะทำให้สำนวนคดีมีการสั่งฟ้องล่าช้า เนื่องจากต้องมีการตั้งคณะทำงานร่วมในข้อไม่สมบูรณ์ระหว่างสำนักงานอัยการสูงสุดกับสำนักงาน ป.ป.ช. นอกจากนี้ หากเรื่องกล่าวหาใดมีประเด็นที่กล่าวหาหลายประเด็นและเป็นประเด็นที่จะต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานมาก ก็จะต้องใช้ระยะเวลาในการรวบรวมพยานหลักฐานมากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น การรวบรวมพยานหลักฐานจึงนับเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการทำสำนวนคดีไต่สวน อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ การรวบรวมพยานหลักฐานนั้นจะมีปัญหาในเรื่องการส่งกลับข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานภายนอกในบางหน่วยงานที่ใช้เวลานาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขอเส้นทางการเงิน (Statement) จากสถาบันการเงิน โดยอาจเป็นเพราะสถาบันการเงินไม่ได้จัดให้มีบุคลากรสำหรับการค้นหาข้อมูลไว้ให้กับหน่วยงานตรวจสอบอย่างสำนักงาน ป.ป.ช. ไว้เป็นการเฉพาะ ทั้งนี้ ในการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นการไต่สวนส่วนใหญ่จะทำเป็นหนังสือก่อน หากยังไม่ได้รับข้อมูลจึงจะทำเป็นคำสั่งที่มีข้อความระบุบทลงโทษของผู้ที่ฝ่าฝืนไว้ในคำสั่งด้วย แต่สำนักงาน ป.ป.ช. ยังไม่เคยมีกรณีการดำเนินการกับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว เพราะมองว่าในการทำงานยังต้องมีการอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งการได้รับข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องล่าช้านั้นจะมีผลต่อการไต่สวนแล้วเสร็จตามกรอบเวลาได้

“บางเรื่องที่เป็นการขอเส้นทางการเงินก็จะใช้เวลานาน โดยในการขอข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานภายนอก ส่วนใหญ่จะทำเป็นหนังสือก่อน แต่ถ้าทำเป็นหนังสือแล้วยังไม่ได้ ก็จะเป็นคำสั่ง แต่ทั้งนี้ก็แล้วแต่พนักงานไต่สวนแต่ละคน เพราะบางคนก็ทำเป็นคำสั่งเลย แต่ส่วนใหญ่โดยส่วนตัวจะทำเป็นหนังสือ ถ้าเป็นหน่วยงานปกติที่ไม่ใช่หน่วยงานที่ขอเส้นทางการเงิน ก็จะไม่ได้อ่าน” (พนักงานไต่สวน 9 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2567)

“ถ้าเรามองย้อนตรงนี้ เรามีเครื่องมือที่เป็นบทลงโทษ เราใช้มันเต็มที่หรือยัง ถ้าออกหมายเรียกแล้วเขาไม่มา เรามีบท sanction แต่พนักงานไต่สวนเราไม่เคยใช้ ถ้าไม่มาก็ดำเนินคดีแล้วมอบงานป้องกันประชาลัมพันธ์ตำรวจ เราอาจจะเป็นผู้ร้ายในสายตาเขา แต่ทำแค่ไม่เกิน 10 เคลสรอก ทำไม่คนกลัวหมายศาล ทำไม่คนกลัวหมายตำรวจ แล้วทำไมคนไม่กลัวหมาย ป.ป.ช. ความศักดิ์สิทธิ์ของหมายอยู่ที่การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายมากน้อยแค่ไหน” (ผู้บริหาร 3 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2567)

(10) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการไต่สวน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก

ในการไต่สวนแต่ละเรื่องไม่ได้มีผู้เกี่ยวข้องเพียงแค่พนักงานไต่สวนเจ้าของเรื่องเท่านั้น แต่ยังมีบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการไต่สวนด้วย โดยผู้บังคับบัญชาของพนักงานไต่สวนเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพการทำงานมากกว่า สามารถให้คำปรึกษาและแนะนำในกรณีที่เรื่องไต่สวนมีปัญหาหรือมีข้อติดขัดต่าง ๆ รวมถึงการให้ความเห็นในสำนวนหากเห็นว่าพยานหลักฐานยังไม่สมบูรณ์และให้ดำเนินการเพิ่มเติม เพื่อให้สำนวนมีความสมบูรณ์มากขึ้น ในส่วนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น จะมีส่วนเกี่ยวข้องในการไต่สวนในรูปแบบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะ และคณะกรรมการไต่สวน โดยมีส่วนช่วยในการวางแผนทางในการไต่สวนหรือให้ความแนะนำได้ แต่ทั้งนี้การไต่สวนทั้ง 2 รูปแบบมักมีปัญหาเรื่องการนัดประชุมที่ว่างไม่ตรงกัน

ส่วนการร้องขอข้อมูล เอกสารและพยานหลักฐานจากผู้ถูกกล่าวหา บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ในทางปฏิบัติบางหน่วยงานไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควร หรือมีความล่าช้าในการส่งข้อมูลและเอกสาร หรือได้รับแต่ไม่ถูกต้องครบถ้วน ทำให้มีผลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานตามที่กฎหมายกำหนดได้

“อย่างกรรมการไต่สวนอย่างน้อยก็ต้องมี 2 ท่านแล้ว แต่ละท่านก็จะตั้งผู้ทรงเข้ามา เพราะฉะนั้นจะทำอะไรแต่ละที่ จะนัดประชุม จะนัดสอบพยาน ก็ต้องประสาน ประสาน 2 ท่านไม่พอ ผู้ทรงว่างอีกไหม เพื่อให้ครบองค์ประชุม” (ผู้อำนวยการ 1 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2567)

“ผู้บังคับบัญชาย่อมมีประสิทธิภาพการทำงานมากกว่า จริง ๆ ประสิทธิภาพทำงานของพนักงานไต่สวนมีน้อย การทำสำนวนบางเรื่องอาจมีข้อบกพร่องอยู่ทางผู้บังคับบัญชา หัวหน้ากลุ่มหรือผู้อำนวยการ ซึ่งผู้อำนวยการเป็นหัวหน้าพนักงานไต่สวนต้องให้ความเห็นในสำนวนหากเห็นว่าพยานหลักฐานยังมีข้อบกพร่องที่ต้องสอบพยานบุคคลหรือต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อให้สำนวนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก็ต้องทำความเห็นในท้ายสำนวนซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อรูปคดี” (ผู้อำนวยการ 7 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2567)

(11) โทษทางวินัย

มาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้กำหนดโทษในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาการไต่สวน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วแต่กรณีดำเนินการทางวินัยตามควรแก่กรณี และมาตรา 48 ได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ซึ่งต้องไม่เกิน 2 ปี นับแต่วันเริ่มดำเนินการไต่สวน ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจขยายระยะเวลาออกไปตามที่จำเป็นได้ แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน 3 ปี ซึ่งการ

ดำเนินการไต่สวนในบางคดีที่ไม่อาจกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จได้แน่นอน จึงต้องมีการขอขยายระยะเวลา ทำให้มีผลกระทบต่อเวลาการทำงานของพนักงานไต่สวนที่จะต้องคอยตรวจสอบและขอขยายอยู่ตลอดเวลา ซึ่งหากพนักงานไต่สวนมีเรื่องในความรับผิดชอบจำนวนมาก อาจไม่สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ทำให้ต้องมีการขอขยายระยะเวลาบ่อยครั้ง ทั้งนี้ การที่กำหนดให้มีการดำเนินการทางวินัยกับผู้ที่ไม่ได้ทำการไต่สวนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลานั้นเป็นการกระตุ้นให้มีการดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จภายในกรอบเวลา เพราะการถูกลงโทษทางวินัยนั้นจะเป็นผลเสียต่อประวัติการรับราชการและมีผลต่อความก้าวหน้าหรือการสอบเป็นพนักงานอัยการหรือผู้พิพากษาด้วย อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้มีการดำเนินการทางวินัยดังกล่าวก็เป็นการบั่นทอนขวัญกำลังใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ ดังเช่นคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“คนรับราชการ โดยเฉพาะในสายนี้ มันมีผลอยู่แล้ว เพราะว่า 80% ของคนที่อยู่ในสายนี้ เขาต้องการไปที่อื่น เขาต้องการไปอัยการ เขาต้องการไปเป็นผู้พิพากษา ลองดูสิว่าในระดับกลางลงมา เราไม่พูดถึงระดับสูงนะ 80% ที่เขาพร้อมจะไปที่โน้น เมื่อเขาไปที่โน้นเขาต้องคำนึงถึงวินัย” (ผู้บริหาร 3 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2567)

“การกำหนดโทษทางวินัย เปรียบเสมือนเป็นการติดดาบให้กับ ป.ป.ช. นะ ซึ่งเป็นมุมหนึ่ง ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซ้ำมุลอาญาที่จะผิดวินัยอย่างร้ายแรงไปด้วยในตัวอยู่แล้ว ซึ่งทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเกิดความเกรงกลัวไปอยู่แล้วนะครับ ในขณะที่เดียวกันบางมุมเห็นว่าควรแยกระหว่างอาญาและวินัย แต่มุมมองที่มองว่าปัจจุบันนี้น่าจะดีอยู่แล้วนะครับ ถ้าในมุมมองกลับกัน เป็นกรณีพนักงานไต่สวนทำคดีล่าช้า ประเด็นนี้ไม่เห็นด้วยที่เอาระยะเวลาเร่งรัดมาใช้ เพราะอย่างน้อย ๆ คดีมีอายุความอยู่แล้ว ส่วนระยะเวลาที่มากกว่า 2 ปี 3 ปี เป็นการกำกับติดตามนะครับ ไม่ควรเอาระยะเวลาการกำกับติดตามมาลงโทษเจ้าหน้าที่ผู้ทำสำนวน หลังจากที่มีการกำหนดแบบนี้ น้อย ๆ ไม่ได้รับผิดชอบเพียง 1 หรือ 2 สำนวนนะครับ พอใกล้ระยะเวลาบางครั้งอาจจะทำให้การทำสำนวนไม่ละเอียดรอบคอบนะครับในบางสำนวน เพื่อเร่งรัดทำสำนวนให้ออกจากตัว ก็เป็นอีกมุมหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยนะครับ ถึงแม้ทำคดีหรือสำนวนไม่เป็นไปตามที่ระยะเวลาที่กำหนดก็ไม่ควรมาลงโทษเจ้าหน้าที่ อีกร้อยกึ่งจะเป็นการทำให้เสียขวัญได้” (ผู้อำนวยการ 4 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2567)

นอกเหนือจากปัจจัยทั้ง 11 ข้อ ในข้อ (1) – (11) ที่กล่าวมาในข้างต้นแล้ว จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่าปัจจัยอื่นที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตเพิ่มเติมอีก 6 ปัจจัยดังต่อไปนี้

(12) ปริมาณเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบของพนักงานไต่สวนแต่ละคน

ปริมาณเรื่องกล่าวหาที่อยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานไต่สวนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด หากพนักงานไต่สวนมีเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบที่มากเกินไป ย่อมส่งผลให้การบริหารจัดการเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบอาจดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาได้ เนื่องจากพนักงานไต่สวนต้องปฏิบัติงานไม่เพียงแต่เรื่องการไต่สวนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงเรื่องการตรวจรับค่ากล่าวหาและเรื่องการตรวจสอบเบื้องต้นด้วย ซึ่งมีกรอบ

ระยะเวลาที่กำหนดในทุกขั้นตอน และระยะเวลาที่เดินไปพร้อมกันทุกเรื่อง ประกอบกับพนักงานไตสวนแต่ละคน มีสำนวนการไตสวนที่อยู่ในความรับผิดชอบหลายเรื่อง ไม่ได้มีสำนวนการไตสวนเพียงเรื่องเดียว

“เรื่องที่อยู่ในมือของพนักงานไตสวน อย่างตรวจสอบเบื้องต้นไม่ควรเกิน 12 เรื่อง ควรมีจำนวน 8 – 12 เรื่อง ไตสวนก็ไม่ควรเกิน 3 เรื่อง 2 – 3 เรื่องครับ มันจะทำให้การบริหารจัดการงานในเรื่องต่าง ๆ สามารถดำเนินไปด้วยกันทั้งหมด แต่หากมีปริมาณเรื่องที่มีมากเกินไป นอกจากเรื่องระยะเวลาที่จะมาเร่งรัดและกดดันแล้ว ก็จะทำให้การทำงานช้าลง และจะส่งผลกระทบต่อเรื่องอื่น ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ล่าช้าตามไปด้วย” (ผู้อำนวยการ 4 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2567)

“เรื่องไตสวนพอมีปริมาณเยอะ ๆ มันก็จะไปซ้อนทับกับเรื่องการตรวจสอบ พอมีเรื่องเยอะ มันก็จะเริ่มใช้เวลา” (พนักงานไตสวน 1 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2567)

(13) การปฏิบัติงานที่รับผิดชอบเพิ่มเติมนอกเหนือจากภารกิจงานไตสวน

พนักงานไตสวนนอกจากมีภาระหน้าที่ที่ต้องทำสำนวนการไตสวนแล้ว ยังมีภาระงานอื่นอีกด้วย เช่น การตรวจรับค่ากล่าวหา การแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาไปรายงานตัว การไปประชุมร่วมข้อไม่สมบูรณ์กับพนักงานอัยการ การจัดทำเอกสารเข้าคณะกรรมการต่าง ๆ การให้คำปรึกษา การเป็นคณะกรรมการตรวจการจ้าง หรือคณะกรรมการตรวจรับต่าง ๆ ซึ่งภาระงานเหล่านี้ก็จะมาเบียดบังระยะเวลาของการไตสวนด้วย หากต้องการให้พนักงานไตสวนทำงานได้เร็วขึ้นและอยู่ในกรอบระยะเวลา ก็ควรมีการตัดภาระงานในส่วนนี้ออกไป ซึ่งถ้าสามารถแยกงานตรงนี้ได้ แล้วให้พนักงานไตสวนทำเฉพาะเรื่องไตสวนและเรื่องตรวจสอบเบื้องต้น การทำงานจะรวดเร็วอยู่ในกรอบระยะเวลาและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังเช่นคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“ในเรื่องของการติดตามคดี เช่น แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาไปรายงานตัว ไม่แค่คดีเราเองนะ บางทีคดีเราด้วยคดีอื่นด้วย เราก็ทำหน้าที่แจ้งให้ แล้วก็ส่งหมายเรียกของศาลไปเป็นพยานก็ไปทำให้ด้วย อันนี้ยังไม่ได้รวมหมายจับนะครับ อนาคตอาจจะมี ซึ่งภารกิจพวกนี้จริง ๆ แล้วน่าจะให้นิติกรหรือนักสืบเป็นคนทำได้ ถ้ามีนะครับ มันจะทำให้งานของพนักงานไตสวนที่ล่าช้า คือมันดึงเวลาไป แล้วนอกจากนี้ยังมีภารกิจสนับสนุนอย่างอื่นด้วย ของจังหวัดก็จะมีภารกิจสนับสนุนที่ทุก ๆ คน จะต้องไปร่วมช่วย อย่างเช่น กรรมการตรวจการจ้าง รปภ., แม่บ้าน จัดซื้อจัดจ้างพวกนี้ครับ มันก็จะทำให้กินเวลาไปเยอะ” (ผู้อำนวยการ 4 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2567)

(14) การวางแผนการบริหารจัดการคดีและการติดตามความก้าวหน้าของคดี

การวางแผนการบริหารจัดการคดี และการติดตามความก้าวหน้าของคดี จะช่วยในการบริหารจัดการคดีให้มีความรวดเร็ว เพราะมีการติดตามความก้าวหน้าของการทำงานในทุกๆ ระยะ หากกรณีพบอุปสรรคปัญหา หรือข้อผิดพลาดในขั้นตอนใด พนักงานไตสวนจะสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างทันท่วงที ป้องกันมิให้ไปเกิดปัญหาในขั้นพิจารณา อีกทั้งการปฏิบัติงานไปตามแผนที่ได้วางไว้ จะช่วยทำให้พนักงานไตสวนมุ่งเน้นไปที่เป้าหมายในการทำสำนวนคดีได้อย่างชัดเจน ไม่หลงประเด็น ทำให้สามารถสรุปสำนวนคดีได้

อย่างรวดเร็ว ไม่ล่าช้า นอกจากนี้ในปัจจุบันผู้ที่มิบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการและติดตามความก้าวหน้าของคดีคือ ผู้อำนวยการกลุ่ม แต่เนื่องจากผู้อำนวยการกลุ่มยังต้องทำสำนวนการไต่สวนของตนเองด้วย จึงทำให้การทำหน้าที่สอนงานหรือเป็นที่เลี้ยงให้กับพนักงานไต่สวนที่เพิ่งบรรจุใหม่หรือพนักงานไต่สวนที่มีประสบการณ์น้อยกว่าทำได้ไม่เต็มที่ ดังเช่นคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“เจ้าหน้าที่ต้องมีการวางแผนงาน จะต้องมีการเสนอแผนงานมายังผู้บังคับบัญชาว่าคุณจะทำอะไร เมื่อไหร่ อย่างไร ในรูปปฏิทิน ไม่ใช่คุณหยิบเรื่องนี้มาทำจนสรุป แล้วคุณก็หยิบเรื่องอื่นมาไม่ทันกิน ให้เอาเรื่องในมือมากอง แล้วจัดลำดับความสำคัญว่าทำเรื่องไหนบ้าง ในระหว่างที่รอพยานรอเอกสารก็หยิบเรื่องอื่นมาทำ เจ้าหน้าที่ต้องมีการวางแผนงานที่ชัดเจน ขั้นตอนก่อนจะไปไต่สวนควรจะตรวจสอบให้ได้ 90% เพื่อไปลดขั้นตอนกระบวนการการไต่สวน” (ผู้บริหาร 3 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2567)

“ส่วนการบริหารจัดการที่เห็นได้ คือ 1) พี่เองจะให้น้อง ๆ แต่ละคน มีเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเองก็เรื่อง ให้มีแผนดำเนินการในแต่ละเดือน เช่น เดือนนี้แต่ละเรื่องดำเนินการอะไรบ้าง เดือนหน้าจะทำอะไรบ้าง ก็จะช่วยในการบริหารงานของสำนักด้วยนะครับ 2) พี่เองก็จะลงไปช่วยน้อง ๆ เช่น ไปช่วยสอบปากคำ หรือเรื่องอะไรที่มันยาก ๆ ก็ต้องไปช่วยดู ชับเคลื่อนให้มันผ่านไปครับ” (ผู้อำนวยการ 8 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2567)

(15) บุคลากรสนับสนุนงานธุรการคดี เช่น นิติกร ธุรการงานคดี เป็นต้น

เนื่องจากปัจจุบันภารกิจหลักที่พนักงานไต่สวนต้องรับผิดชอบมีปริมาณมาก แต่นอกเหนือจากภารกิจหลัก คือ การทำสำนวนไต่สวนแล้ว พนักงานไต่สวนยังมีการทำอื่น ๆ ซึ่งเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับงานเอกสาร หรืองานธุรการคดี ซึ่งส่งผลกระทบต่อระยะเวลาที่ใช้ในการทำภารกิจหลัก จึงควรจะต้องมีบุคลากรสนับสนุนงานธุรการคดีคอยให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของพนักงานไต่สวน เพื่อต้องการงานที่ไม่ใช่ภารกิจหลักของพนักงานไต่สวนออก ให้พนักงานไต่สวนมีระยะเวลาในการทำสำนวนคดีไต่สวนได้อย่างเต็มที่ จะทำให้พนักงานไต่สวนปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังเช่นคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“คือเราเคยอยู่ในจุดที่ดีมาก ตอนมีนิติกรงานราบรื่น สามารถทำสำนวนให้เสร็จออกไปได้เร็วกว่านี้ เราเคยสัมผัสจุดนั้นมาก่อนเราจึงพูดได้ อย่างน้อยก็ควรมีนิติกรที่ช่วยสนับสนุน 2 คน ถ้าหากคนหนึ่งไม่อยู่ อีกคนจะได้แทนได้ ถ้ามีคนเดียวแล้วเขาไม่อยู่จะกระทบมาก นิติกรจะสามารถช่วยตรวจรับคำกล่าวหา ลงระบบ PESCA ช่วยสนับสนุนในเรื่องการถ่ายเอกสารเข้าประชุม ในเรื่องของลงระบบเอกสารการประชุม ช่วยเตรียมสำนวนส่งปกแดงผู้บังคับบัญชา หรือปกแดงพนักงานอัยการ อยากให้มีส่วนนี้เข้ามาช่วยสนับสนุนพนักงานไต่สวน” (พนักงานไต่สวน 10 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2567)

(16) ความต่อเนื่องในการทำคดี

สำนวนไต่สวนบางเรื่องแม้ว่าจะเป็นคดีประเภทเดียวกัน แต่อาจมีพฤติการณ์ที่แตกต่างกันไป ดังนั้น การรวบรวมพยานหลักฐานจึงมีความยากง่ายของแต่ละคดีไม่เท่ากัน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่พนักงานไต่สวนผู้รับผิดชอบสำนวนนั้น ๆ ควรทำสำนวนไปที่ละเรื่องทีละขั้นตอน ไตร่ตรองด้วยความละเอียดรอบคอบ โดยทำให้เสร็จในคราวเดียว เพื่อให้สำนวนมีความต่อเนื่องกัน เพราะความต่อเนื่องในการทำสำนวนจะทำให้สำนวนนั้น มีประเด็นที่แน่ชัด มีความแม่นยำ ช่วยลดโอกาสความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้น และส่งผลต่อการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน เพราะไม่เพียงแต่ความรวดเร็วในการอำนวยความสะดวกที่ประชาชนคาดหวังเท่านั้น หากแต่ความถูกต้องแม่นยำในการทำสำนวนก็นับเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างเช่นกันในขณะเดียวกัน หากมีงานอื่นมาแทรก หรือมีสำนวนอื่นมาแทรกให้ทำก่อน ก็จะทำให้การไต่สวนในเรื่องนั้นสะดุดหยุดลง แต่ระยะเวลาในการไต่สวนก็ยังคงเดินต่อไป

“ความต่อเนื่องในการทำคดี หมายความว่า ถ้าทำแต่ละเรื่องมันต้องมีการทำอย่างต่อเนื่องให้เสร็จเป็นขั้นตอนไป สมมติว่าขั้นตอนหนึ่งจะแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว ก็ต้องทำให้มันจบเลย ถ้าหากคุณเอางานอื่นเข้ามาแทรก หรือเอาสำนวนเรื่องอื่นเข้ามาแทรก มันจะทำให้งานมันสะดุดและมันช้าลง” (ผู้อำนวยการ 4 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2567)

(17) การรอจัดวาระเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช.

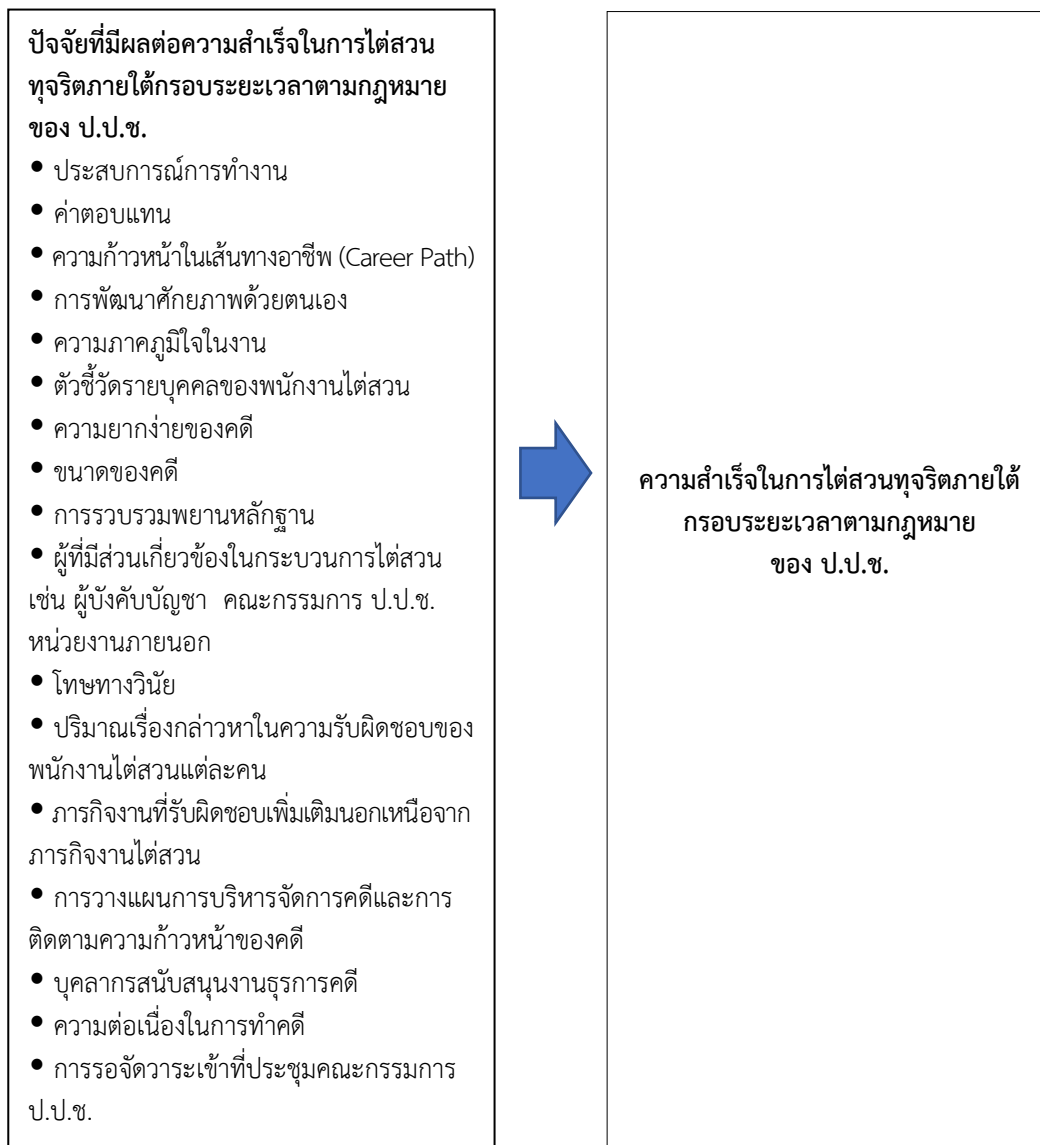
หลังจากที่คณะไต่สวนดำเนินการไต่สวนแล้วเสร็จ จะจัดทำสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นเสนอประธานกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งมีสาระสำคัญประกอบด้วย 1) ชื่อและตำแหน่งหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหา 2) เรื่องที่ถูกกล่าวหา 3) ข้อกล่าวหา ค่าแก้ข้อกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการไต่สวน 4) เหตุผลในการพิจารณาวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย 5) บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง และ 6) สรุปความเห็นเกี่ยวกับเรื่องกล่าวหา โดยประธานกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อได้รับสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นแล้ว จะต้องให้มีการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาภายใน 30 วัน ในการจัดวาระเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณานั้นจะมีการจัดลำดับความสำคัญ โดยเรื่องที่เป็นเรื่องใกล้ขาดอายุความนับว่ามีความจำเป็นลำดับต้น ๆ เพราะหากขาดอายุความแล้ว สิ่งที่จะตามมาคือ อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสาธารณะ เรื่องที่มีความสำคัญรองลงมา เช่น เรื่องไต่สวนที่ดำเนินการแล้วเสร็จภายใน 2 ปี บางเรื่องอาจจะเป็ผลงานของเจ้าหน้าที่ที่ต้องใช้เป็นผลงานในการเสนอขอเลื่อนระดับ ซึ่งหากเข้าเงื่อนไขข้างต้นก็จะได้รับการจัดวาระเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก่อน ส่วนสำนวนการไต่สวนเรื่องอื่นก็ต้องรอการจัดวาระในลำดับต่อ ๆ ไป ทำให้สำนวนบางเรื่องใช้เวลานานกว่าจะได้รับการจัดวาระเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนที่ดำเนินการแล้วเสร็จ ซึ่งส่งผลกระทบระยะเวลาการปฏิบัติงานและเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ ทั้งนี้ ในการบริหารจัดการจัดวาระการประชุมหรือนำเรื่องเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักการประชุม ประกอบกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีภาระงานที่ต้องพิจารณาจำนวนมาก ไม่เพียงแต่การพิจารณาสำนวนการไต่สวนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงงานในภารกิจด้านการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินและงานในภารกิจด้านการป้องกันการทุจริตด้วย ซึ่งล้วนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน

“ที่มาของการต้องนำเรื่องเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพราะว่ากฎหมายบัญญัติไว้ หากเป็นเรื่องไต่สวนก็ยังคงเสนอสำนวนการไต่สวนไปที่องค์อำนาจใหญ่ คือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่องที่เข้าไปจุดนั้นก็เป็นเรื่องที่มาจากทั่วทั้งประเทศ ส่งไปรวมศูนย์ที่นั่นทีเดียว ซึ่งทำให้กลายเป็นปัญหาคอขวด และทุกภารกิจต่างก็มีเรื่องเสนอเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ได้มีเฉพาะภารกิจเรื่องการวินิจฉัยสำนวนไต่สวนเพียงอย่างเดียว” (ผู้อำนวยการ 9 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2567)

“ช่วงแรก ๆ ได้เข้าเร็วนะ แต่มาระยะหลังบางเรื่องรอ 6 เดือน บางเรื่องก็เป็นปีกว่าสำนวนการไต่สวนที่ดำเนินการแล้วเสร็จจะได้เข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาสำนวน” (พนักงานไต่สวน 12 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2567)

จากผลการสัมภาษณ์ข้างต้น คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์แล้วเห็นว่า ปัจจัยทั้ง 17 ปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 รายละเอียดดังแผนภาพที่ 4.1 แต่ทั้งนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตในแต่ละปัจจัยอาจมีระดับความสำคัญที่มากน้อยแตกต่างกัน ซึ่งคณะผู้วิจัยได้นำปัจจัยดังกล่าวไปจัดทำเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและพนักงานไต่สวนประเมินระดับความสำคัญของปัจจัย โดยจะขอเสนอผลการประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยในหัวข้อถัดไป

แผนภาพที่ 4.1 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

4.3 ผลการประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

การประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและพนักงานไต่สวนของสำนักงาน ป.ป.ช. ตลอดจนพนักงานอัยการของสำนักงานคดีปราบปรามการทุจริตภาค ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ เพื่อนำข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลา มาจัดทำเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามไปถามความเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและพนักงานไต่สวนของสำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้ประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามกฎหมาย ซึ่งปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

4.3.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คณะผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและพนักงานไต่สวนของสำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยมีข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ วุฒิการศึกษา อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานด้านการไต่สวนทุจริต ระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการไต่สวนแต่ละเรื่อง และความสอดคล้องของผลการไต่สวนกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีรายละเอียด ดังนี้

(1) เพศ

จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 59.36 และเป็นเพศหญิงจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 40.64 ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	111	59.36
หญิง	76	40.64
ผลรวม	187	100

(2) อายุ

จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 48.13 รองลงมา มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 41.71 มีอายุในช่วงระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.35 และมีอายุในช่วงระหว่าง 20 – 30 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.81 ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ 20 – 30 ปี	9	4.81
อายุ 31 – 40 ปี	90	48.13
อายุ 41 – 50 ปี	78	41.71
อายุ 51 – 60 ปี	10	5.35
ผลรวม	187	100

(3) วุฒิการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี นิติศาสตร์และเนติบัณฑิต จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 39.04 รองลงมามีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี นิติศาสตร์ ปริญญาโทนิติศาสตร์ และเนติบัณฑิต จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 34.22 มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีนิติศาสตร์และปริญญาโทนิติศาสตร์ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 12.30 มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีนิติศาสตร์ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 8.02 และมีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี นิติศาสตร์และปริญญาตรีสาขาอื่น จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.42 ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปริญญาตรีนิติศาสตร์	15	8.02
ปริญญาตรีนิติศาสตร์และปริญญาตรีสาขาอื่น	12	6.42
ปริญญาตรีนิติศาสตร์และปริญญาโทนิติศาสตร์	23	12.30
ปริญญาตรีนิติศาสตร์และเนติบัณฑิต	73	39.04
ปริญญาตรีนิติศาสตร์ ปริญญาโทนิติศาสตร์ และเนติบัณฑิต	64	34.22
ผลรวม	187	100

(4) ตำแหน่ง

จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ดำรงตำแหน่งพนักงานได้ส่วนระดับกลาง จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 51.33 รองลงมาตำแหน่งพนักงานได้ส่วนระดับต้น จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 17.65 ตำแหน่งพนักงานได้ส่วนระดับสูง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 17.11 ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนัก จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.49 และตำแหน่งผู้อำนวยการกลุ่ม จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.42 ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ผู้อำนวยการสำนัก	14	7.49
ผู้อำนวยการกลุ่ม	12	6.42
พนักงานไต่สวน ระดับสูง	32	17.11
พนักงานไต่สวน ระดับกลาง	96	51.33
พนักงานไต่สวน ระดับต้น	33	17.65
ผลรวม	187	100

(4) ประสบการณ์การทำงานด้านการปราบปรามการทุจริต

จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์การทำงานที่จังหวัดเพียงอย่างเดียว จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 57.22 รองลงมามีประสบการณ์การทำงานทั้งในส่วนกลางและจังหวัด จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 12.83 มีประสบการณ์การทำงานในส่วนกลางเพียงอย่างเดียว จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 8.02 มีประสบการณ์การทำงานที่ภาคเพียงอย่างเดียว จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.49 มีประสบการณ์การทำงานทั้งที่ภาคและจังหวัด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.42 มีประสบการณ์การทำงานทั้งในส่วนกลาง ภาคและจังหวัด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 และมีประสบการณ์ทั้งในส่วนกลางและภาค จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.14 ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามพื้นที่ที่มีประสบการณ์การทำงาน

พื้นที่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ส่วนกลาง	15	8.02
ส่วนกลางและภาค	4	2.14
ส่วนกลางและจังหวัด	24	12.83
ส่วนกลาง ภาคและจังหวัด	11	5.88
จังหวัด	107	57.22
ภาค	14	7.49
ภาคและจังหวัด	12	6.42
ผลรวม	187	100

(5) ระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการไต่สวน

จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการไต่สวนมากกว่า 2 ปี แต่ไม่เกิน 3 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 44.92 รองลงมาใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการไต่สวนมากกว่า 1 ปี แต่ไม่เกิน 2 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41 ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการไต่สวนเกิน 3 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 19.25 ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการไต่สวนมากกว่า 180 วัน แต่ไม่เกิน 1 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.35 และใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการไต่สวนไม่เกิน 180 วัน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.07 ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการไต่สวน

ระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการไต่สวน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เกินกว่า 3 ปี	36	19.25
มากกว่า 2 ปี แต่ไม่เกิน 3 ปี	84	44.92
มากกว่า 1 ปี แต่ไม่เกิน 2 ปี	55	29.41
มากกว่า 180 วัน แต่ไม่เกิน 1 ปี	10	5.35
ไม่เกิน 180 วัน	2	1.07
ผลรวม	187	100

(6) ความสอดคล้องของผลการไต่สวนกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เมื่อทำสำนวนการไต่สวนแล้วเสร็จ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นสอดคล้องกันตามที่คณะไต่สวนเสนอเป็นส่วนใหญ่ (เห็นด้วย มากกว่าร้อยละ 60 แต่น้อยกว่าร้อยละ 100) จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 56.15 รองลงมาเป็นกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นสอดคล้องกันตามที่คณะไต่สวนเสนอทุกเรื่อง (เห็นด้วย ร้อยละ 100) จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 43.32 และกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นต่างจากที่คณะไต่สวนเสนอเป็นส่วนใหญ่ (ไม่เห็นด้วย มากกว่าร้อยละ 60 แต่น้อยกว่าร้อยละ 100) จำนวนเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.53 ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความสอดคล้องของผลการไต่สวนกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ความสอดคล้อง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีความเห็นสอดคล้องกันตามที่คณะไต่สวนเสนอเป็นส่วนใหญ่ (เห็นด้วย มากกว่าร้อยละ 60 แต่น้อยกว่าร้อยละ 100)	105	56.15
มีความเห็นสอดคล้องกันตามที่คณะไต่สวนเสนอทุกเรื่อง (เห็นด้วย ร้อยละ 100)	81	43.32
มีความเห็นต่างจากที่คณะไต่สวนเสนอเป็นส่วนใหญ่ (ไม่เห็นด้วย มากกว่าร้อยละ 60 แต่น้อยกว่าร้อยละ 100)	1	0.53
ผลรวม	187	100

4.3.2 ระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

การศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเฉพาะผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความสำเร็จของการไต่สวนทุจริต กล่าวคือ ผู้ที่ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการไต่สวนไม่เกิน 3 ปี และคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นสอดคล้องกันตามที่คณะไต่สวนเสนอเป็นส่วนใหญ่ (ใช้ระยะเวลาไต่สวนไม่เกิน 3 ปีและมีความเห็นสอดคล้องกันตามที่คณะไต่สวนเสนอเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งสิ้นจำนวน 151 ตัวอย่าง จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 187 ตัวอย่าง)

จากปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 จำนวน 17 ปัจจัยดังที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อ 4.2 เมื่อนำมาประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามกฎหมายแล้วพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นว่า ปัจจัยปริมาณเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบของพนักงานไต่สวนแต่ละคน และปัจจัยการรวบรวมพยานหลักฐานมีคะแนนเท่ากัน อยู่ในระดับ ปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากันที่ 4.74 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน รองลงมาคือ ปัจจัยการรอจัดวาระเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. อยู่ในระดับ ปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.73 คะแนน ปัจจัยภารกิจงานที่รับผิดชอบเพิ่มเติมนอกเหนือจากภารกิจงานไต่สวน อยู่ในระดับ ปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.68 คะแนน ปัจจัยความยากง่ายของคดี อยู่ในระดับ ปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.63 คะแนน ปัจจัยประสบการณ์การทำงาน อยู่ในระดับ ปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.60 คะแนน

ปัจจัยความต่อเนื่องในการทำคดี อยู่ในระดับ ปัจจัยที่มีความสำคัญมาก มีคะแนนเฉลี่ย 4.48 คะแนน ปัจจัยขนาดของคดี และปัจจัยบุคลากรสนับสนุนงานธุรการคดี เช่น นิติกร ธุรการงานคดี เป็นต้น อยู่ในระดับ ปัจจัยที่มีความสำคัญมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากันที่ 4.46 คะแนน ปัจจัยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการไต่สวน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก อยู่ในระดับ ปัจจัยที่มีความสำคัญมาก มีคะแนนเฉลี่ย 4.30 คะแนน ปัจจัยความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพ (Career Path) อยู่ในระดับ ปัจจัยที่มีความสำคัญมาก มีคะแนนเฉลี่ย 4.28 คะแนน ปัจจัยการวางแผนการบริหารจัดการคดี และการติดตามความก้าวหน้าของคดี อยู่ในระดับ ปัจจัยที่มีความสำคัญมาก มีคะแนนเฉลี่ย 4.26 คะแนน ปัจจัยค่าตอบแทน และปัจจัยความภาคภูมิใจในงาน อยู่ในระดับ ปัจจัยที่มีความสำคัญมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากันที่ 4.21 คะแนน ปัจจัยตัวชี้วัดรายบุคคลของพนักงานไต่สวน อยู่ในระดับ ปัจจัยที่มีความสำคัญมาก มีคะแนนเฉลี่ย 4.16 คะแนน ปัจจัยการพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเข้าอบรมหลักสูตรต่าง ๆ เป็นต้น อยู่ในระดับ ปัจจัยที่มีความสำคัญมาก มีคะแนนเฉลี่ย 4.09 คะแนน และปัจจัยโทษทางวินัย อยู่ในระดับ ปัจจัยที่มีความสำคัญมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.95 คะแนน ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลา	(\bar{x})	SD	การแปลผล
1. ประสบการณ์การทำงาน	4.60	0.79	สำคัญมากที่สุด
2. ค่าตอบแทน	4.21	1.08	สำคัญมาก
3. ความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพ (Career Path)	4.28	1.01	สำคัญมาก
4. การพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเข้าอบรมหลักสูตรต่าง ๆ เป็นต้น	4.09	0.99	สำคัญมาก
5. ความภาคภูมิใจในงาน	4.21	1.01	สำคัญมาก
6. ตัวชี้วัดรายบุคคลของพนักงานไต่สวน	4.16	1.17	สำคัญมาก
7. ความยากง่ายของคดี	4.63	0.74	สำคัญมากที่สุด
8. ขนาดของคดี	4.46	0.88	สำคัญมาก
9. การรวบรวมพยานหลักฐาน	4.74	0.56	สำคัญมากที่สุด
10. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการไต่สวน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก	4.30	0.88	สำคัญมาก
11. โทษทางวินัย	3.95	1.15	สำคัญมาก
12. ปริมาณเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบของพนักงานไต่สวนแต่ละคน	4.74	0.55	สำคัญมากที่สุด
13. ภารกิจงานที่รับผิดชอบเพิ่มเติมนอกเหนือจากภารกิจงานไต่สวน	4.68	0.63	สำคัญมากที่สุด
14. การวางแผนการบริหารจัดการคดี และการติดตามความก้าวหน้าของคดี	4.26	0.93	สำคัญมาก
15. บุคลากรสนับสนุนงานธุรการคดี เช่น นิติกร ธุรการงานคดี เป็นต้น	4.46	0.91	สำคัญมาก
16. ความต่อเนื่องในการทำคดี	4.48	0.73	สำคัญมาก
17. การรอจัดวาระเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช.	4.73	0.63	สำคัญมากที่สุด

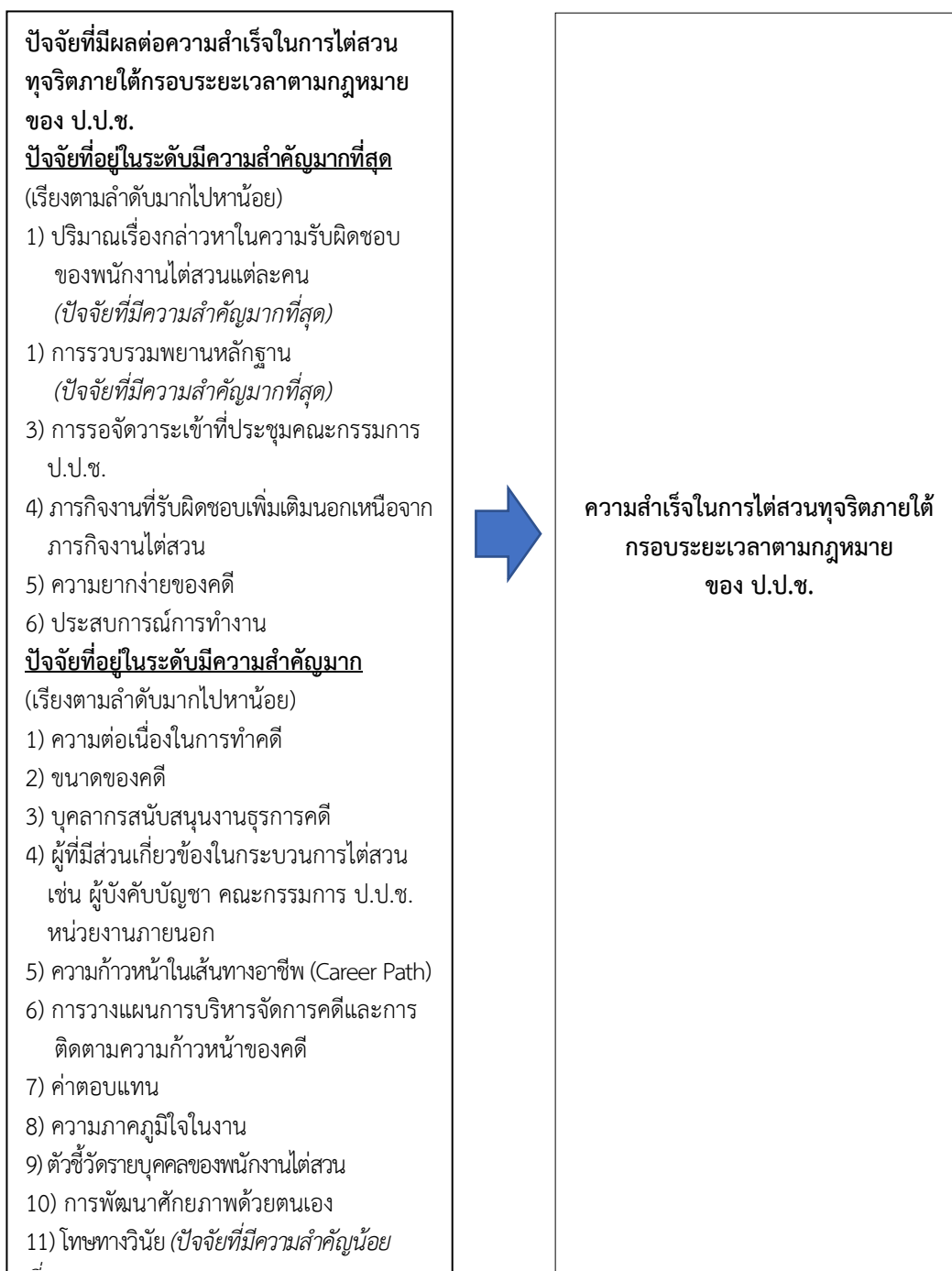
จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลา ที่อยู่ในระดับ มีความสำคัญมากที่สุดมี 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปริมาณเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบของพนักงานไต่สวนแต่ละคน 2) การรวบรวมพยานหลักฐาน 3) การรอจัดวาระเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. 4) ภารกิจงานที่ รับผิดชอบเพิ่มเติมนอกเหนือจากภารกิจงานไต่สวน 5) ความยากง่ายของคดี 6) ประสบการณ์การทำงาน

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาอยู่ในระดับมีความสำคัญมาก มี 11 ปัจจัย ได้แก่ 1) ความต่อเนื่องในการทำคดี 2) ขนาดของคดี 3) บุคลากรสนับสนุนงานธุรการคดี เช่น นิติกร ธุรการงานคดี เป็นต้น 4) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการไต่สวน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก 5) ความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพ (Career Path) 6) การวางแผนการบริหาร จัดการคดี และการติดตามความก้าวหน้าของคดี 7) ค่าตอบแทน 8) ความภาคภูมิใจในงาน 9) ตัวชี้วัด รายบุคคลของพนักงานไต่สวน 10) การพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเข้าอบรม หลักสูตรต่าง ๆ เป็นต้น และ 11) โทษทางวินัย

ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาที่อยู่ในระดับมีความสำคัญ ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด พบว่า ไม่มี

ทั้งนี้ ระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบ ระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มีรายละเอียดดังแผนภาพที่ 4.2

แผนภาพที่ 4.2 ระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามกฎหมายที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถาม

4.4 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

จากการศึกษาเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งจากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสอบถาม ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

4.4.1 ข้อเสนอแนะจากข้อมูลการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า มีข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ดังนี้

(1) การพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานไต่สวนให้มียุทธศาสตร์ความรู้ในเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการไต่สวนเป็นการเฉพาะ และเพิ่มระยะเวลาในการอบรมเพื่อให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น

คณะผู้วิจัย พบว่า พนักงานไต่สวนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองเป็นอย่างมาก เนื่องจากการพัฒนาตนเองจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะในการทำงานด้านการไต่สวนได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีความคาดหวังถึงการพัฒนาศูนย์การฝึกอบรมให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น และมุ่งเน้นไปที่การฝึกเชิงปฏิบัติ กล่าวคือ เป็นการฝึกอบรมเชิงลึกที่พนักงานไต่สวนจะสามารถนำความรู้ที่ได้รับนั้นมาใช้ในการทำงานไต่สวนได้อย่างแท้จริง มิใช่เพียงการอบรมแค้ในส่วนเนื้อหา ที่อาจแสวงหาข้อมูลได้เองทั่วไป อีกทั้งการฝึกอบรมควรเพิ่มระยะเวลาในการฝึกให้ระยะเวลาอันยาวนานมากยิ่งขึ้น เพื่อความต่อเนื่องและความเข้มข้นในการฝึกอบรม เพียงพอต่อการเรียนรู้ทำความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง โดยข้อเสนอแนะดังกล่าว คณะผู้วิจัยพบว่ามีความสอดคล้องกับองค์กระบวนรูปแบบพิเศษในต่างประเทศ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเช่นเดียวกันกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ได้แก่ เขตบริหารพิเศษฮ่องกง โดยหน่วยงาน ICAC เน้นการพัฒนากระบวนการฝึกอบรมที่มีความเข้มข้นให้กับบุคลากร ด้วยการกำหนดการฝึกอบรมเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) การฝึกขั้นพื้นฐาน สำหรับพนักงานใหม่ทุกคนจะต้องผ่านการอบรมในหลักสูตรนี้ตามสายงานที่จะได้รับมอบหมาย มุ่งเน้นไปที่การฝึกอบรมการสืบสวนเชิงปฏิบัติ ให้พนักงานใหม่มีทักษะการสืบสวนเชิงปฏิบัติในขั้นสูง 2) การฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง สำหรับพนักงานที่ปฏิบัติอยู่เดิม เพื่อให้พนักงานทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นไปที่การฝึกอบรมวิชาชีพครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น การสืบสวนทางการเงิน เทคนิคการสัมภาษณ์ การเขียนรายงาน และทักษะการจัดการ และในปัจจุบันมีการพัฒนาหลักสูตรเทคนิคในการสืบสวนคดีอาญาที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น เนื่องจากมีคดีจำนวนมากที่ต้องใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินและคอมพิวเตอร์เพิ่มมากขึ้น ICAC จึงเพิ่มเติมการฝึกอบรมทางวิชาชีพสำหรับผู้ตรวจสอบด้านการสืบสวนทางการเงิน การวิเคราะห์คอมพิวเตอร์ และนิติเวช รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันกับหน่วยงานอื่นในต่างประเทศด้วย ส่วนลิทัวเนีย โดยหน่วยงาน CPC ก็ให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมในการทำงานอย่างต่อเนื่องให้กับบุคลากร ทั้งในประเทศและต่างประเทศเช่นกัน และลัตเวีย โดยหน่วยงาน KNAB กำหนดหลักสูตรให้พนักงานเข้าร่วมการอบรมกว่า 43 หลักสูตร ซึ่งเป็นการอบรมตามปกติและการอบรมในต่างประเทศ โดยหลักสูตรการฝึกอบรม ได้แก่ เทคนิคไปจนถึงการซักถามผู้ต้องสงสัยและพยาน ขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหาร การละเมิด และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การบัญชี การประกันภัย เป็นต้น

(2) การปรับปรุงระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ที่ยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติ และระบุรายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้ชัดเจน ได้แก่

(2.1) กรณีแจ้งหมาย หรือกรณีผิดหลงในการแก้ไขข้อกล่าวหา

ควรจัดทำคู่มือแนะนำ หรือเอกสารแนบประกอบการแจ้งข้อกล่าวหาที่มีความชัดเจน ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกันกับกระบวนการของหน่วยงานอิสระอื่น เช่น ศาลยุติธรรม อีกทั้งปัญหากรณีส่งหนังสือให้ผู้ถูกกล่าวหามารับทราบข้อกล่าวหาไม่ได้ โดยกรณีไปรษณีย์ตีกลับ จะถือว่าเป็นการแจ้งโดยชอบไม่ได้ เพราะถูกนำมาใช้เป็นข้อต่อสู้ในศาล จึงควรแก้ปัญหาโดยกำหนดให้บุคลากรฝ่ายสนับสนุน เช่น นักสืบสวน คดีทุจริต หรือนิติกร ไปปิดหนังสือหรือหมายแจ้ง ณ บ้านที่เป็นภูมิลำเนาของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการปิดหมายของสำนักงานศาลยุติธรรม

(2.2) กรณีการกักขังที่ต้นสังกัดได้ลงโทษไปแล้วแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มากักขังภายหลัง

การลงโทษของต้นสังกัด นับเป็นดุลพินิจของต้นสังกัดที่พิจารณาแล้วว่าการกระทำของผู้นั้นเป็นความผิดวินัย แต่ภายหลังคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้กักขังบุคคลนั้นไว้เป็นพยาน แต่จากการสัมภาษณ์ยังไม่ปรากฏกรณีตัวอย่าง ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์เล็งเห็นว่ากรณีดังกล่าวอาจเกิดเป็นปัญหาขึ้นได้ในอนาคต ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดว่าผู้ที่ถูกกักขังเป็นพยานหรือต้นสังกัด จะต้องดำเนินการอย่างไร เนื่องจากการกักขังของสำนักงาน ป.ป.ช. มีผลทำให้บุคคลที่ถูกกักขังไว้เป็นพยาน ย่อมได้รับความคุ้มครองทั้งตำแหน่งของพยานที่ดำรงอยู่และการเลื่อนขั้นเงินเดือน รวมถึงสิทธิประโยชน์อื่นด้วย และเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้กักขังบุคคลนั้นไว้เป็นพยานแล้ว ห้ามมิให้ดำเนินคดีอาญาหรือดำเนินการทางวินัยกับบุคคลซึ่งถูกกักขังไว้เป็นพยานนั้น ตามมาตรา 135 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ประกอบข้อ 14 วรรคท้าย แห่งประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกักขังบุคคลไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดี พ.ศ. 2561 จึงควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์กรณีการกักขังที่ต้นสังกัดได้ลงโทษไปแล้ว แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้กักขังบุคคลนั้นในภายหลัง ให้มีความชัดเจนว่าผู้ถูกกักขังเป็นพยานหรือต้นสังกัดจะต้องดำเนินการอย่างไร

(2.3) กรณีให้จัดทำทะเบียนประวัติของผู้ถูกกล่าวหา การพิมพ์ลายนิ้วมือ การฝากขัง การประกันตัว

ควรมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานในการจัดทำทะเบียนประวัติของผู้ถูกกล่าวหา การพิมพ์ลายนิ้วมือ การฝากขัง และการประกันตัว ให้มีความละเอียดและชัดเจน รวมถึงการจัดฝึกอบรมการปฏิบัติงานในการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเข้มข้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถศึกษาและปฏิบัติตามได้อย่างมืออาชีพ

(3) การปรับปรุงยกเลิกกรอบระยะเวลาย่อย เพื่อลดขั้นตอนการขอขยายระยะเวลา

ควรมีการพิชการยกเลิกกรอบระยะเวลาย่อย ให้เหลือเป็นการขอขยายระยะเวลาตามกรอบใหญ่เท่านั้น เพื่อลดขั้นตอนการทำงานของพนักงานไต่สวน เนื่องจากการยื่นขอขยายระยะเวลา

ตามกรอบย่อยนั้น จะต้องทำใน 2 รูปแบบคือ ยื่นเป็นหนังสือและยื่นผ่านระบบ หากตัดขั้นตอนดังกล่าวออกไป จะช่วยให้พนักงานไต่สวนมีระยะเวลาในการมุ่งมั่นทำสำนวนไต่สวนได้มากยิ่งขึ้น

(4) การจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานธุรการคดี

เนื่องจากในปัจจุบันพนักงานไต่สวนมีภาระงานทางด้านธุรการคดีที่ล้นมือ เช่น การถ่ายเอกสาร การเรียบเรียงเอกสารกระบวนการก่อนการจัดทำรายงานการไต่สวน การดำเนินการตรวจรับ ค้างกล่าวหา การรายงานข้อมูลให้หน่วยงานอื่น และรายงานตามมาตรา 65 จึงควรจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานดังกล่าว ได้แก่ นิติกร ธุรการคดี เป็นต้น เพื่อให้พนักงานไต่สวนสามารถจัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้โดยเร็ว และติดตามผลอาญา วินัย หลังจากคณะกรรมการมีมติ โดยให้พนักงานไต่สวนไปเร่งดำเนินการไต่สวนเรื่องอื่นต่อไป อันจะส่งผลให้การไต่สวนไม่ล่าช้า แล้วเสร็จทันตามกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

(5) การทำ MOU กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว

เนื่องจากในปัจจุบันการติดต่อขอข้อมูลจากหน่วยงานภายนอก ต้องใช้ระยะเวลาในการรอข้อมูลเป็นเวลานาน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการรวบรวมพยานหลักฐานและการทำสำนวนไต่สวน จึงควรมีการทำ MOU ในลักษณะของบันทึกข้อตกลงระหว่างหน่วยงานในการบูรณาการ แลกเปลี่ยนข้อมูล ซ้ำกันและกัน หรืออาจขอสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการตรวจสอบข้อเท็จจริง และการรวบรวมพยานหลักฐาน ให้ง่ายต่อการทำสำนวนไต่สวนแล้วเสร็จโดยเร็ว

(6) การปรับบทบาทของผู้อำนวยการกลุ่มให้เน้นการบริหารจัดการความก้าวหน้าและความสำเร็จของภารกิจงานภายในกลุ่มเป็นหลัก

เนื่องจากผู้อำนวยการกลุ่มเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดูแลกำกับการปฏิบัติงานของพนักงานไต่สวน รวมถึงอาจได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าคณะไต่สวน ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการดูแลรับผิดชอบสำนวนไต่สวนนั้น ๆ จึงควรปรับบทบาทผู้อำนวยการกลุ่มให้มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ และติดตามงานตามภารกิจของผู้ใต้บังคับบัญชามากยิ่งขึ้น เพื่อช่วยติดตามความคืบหน้าการทำสำนวนไต่สวนแต่ละเรื่อง และบริหารจัดการให้แล้วเสร็จทันตามกำหนดเวลาตามกรอบที่กฎหมายกำหนดได้ อีกทั้งในกรณีที่สำนวนไต่สวนใดอาจพบปัญหาหรืออุปสรรค ในระหว่างการปฏิบัติงานนั้น ผู้อำนวยการกลุ่มควรเป็นที่ปรึกษาให้แก่พนักงานไต่สวนผู้ใต้บังคับบัญชาและช่วยในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที อันจะช่วยให้ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการทำงานให้น้อยที่สุด ยังคงแล้วเสร็จตามกำหนดกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดได้ ไม่ให้สำนวนไต่สวนนั้น ๆ เกิดความล่าช้าได้

4.4.2 ข้อเสนอแนะจากข้อมูลแบบสอบถาม

ผลการศึกษาในส่วนนี้จะประกอบด้วย (1) การนำผลการศึกษาเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อมาจัดทำข้อมูลเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามไปถามความเห็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและพนักงานไต่สวนของสำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อจัดลำดับของข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ

ในการพัฒนากระบวนการไตสวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. และ (2) ผลการศึกษาเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นในแบบสอบถาม ซึ่งผลการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

(1) ผลการศึกษาเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไตสวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นว่า ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไตสวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่พนักงานไตสวนเห็นด้วยมากที่สุด คือ ข้อเสนอแนะในการจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานธุรการคดี อยู่ในระดับ เห็นด้วยมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.85 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน รองลงมาคือ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงยกเลิกกรอบระยะเวลาย่อย เพื่อลดขั้นตอนการขอขยายระยะเวลา อยู่ในระดับ เห็นด้วยมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.76 คะแนน ข้อเสนอแนะในการทำ MOU กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว อยู่ในระดับ เห็นด้วยมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.74 คะแนน ข้อเสนอแนะในการปรับบทบาทของผู้อำนวยการกลุ่มให้เน้นการบริหารจัดการความก้าวหน้าและความสำเร็จของภารกิจภายในกลุ่มเป็นหลัก อยู่ในระดับ เห็นด้วยมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.35 คะแนน ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ที่ยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติ และระบุรายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้ชัดเจนอยู่ในระดับ เห็นด้วยมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.31 คะแนน และข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานไตสวนให้มียุทธศาสตร์ความรู้ในเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการไตสวนเป็นการเฉพาะ และเพิ่มระยะเวลาในการอบรมเพื่อให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น อยู่ในระดับ เห็นด้วยมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.05 คะแนน ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยของข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไตสวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไตสวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.	(\bar{x})	SD	การแปลผล
1. การพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานไตสวนให้มียุทธศาสตร์ความรู้ในเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการไตสวนเป็นการเฉพาะ และเพิ่มระยะเวลาในการอบรมเพื่อให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น	4.05	1.07	เห็นด้วยมากที่สุด
2. การปรับปรุงระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ที่ยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติ และระบุรายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้ชัดเจน	4.31	0.91	เห็นด้วยมากที่สุด
3. การปรับปรุงยกเลิกกรอบระยะเวลาย่อย เพื่อลดขั้นตอนการขอขยายระยะเวลา	4.76	0.68	เห็นด้วยมากที่สุด
4. การจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานธุรการคดี	4.85	0.61	เห็นด้วยมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไตสวนทจริตของ สำนักงาน ป.ป.ช.	(\bar{x})	SD	การแปลผล
5. การทำ MOU กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว	4.74	0.71	เห็นด้วยมากที่สุด
6. การปรับบทบาทของผู้อำนวยการกลุ่มให้เน้นการบริหารจัดการความก้าวหน้าและความสำเร็จของภารกิจงานภายในกลุ่มเป็นหลัก	4.35	1.01	เห็นด้วยมาก

จะเห็นได้ว่า ความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นว่า ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไตสวนทจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด มี 3 ข้อเสนอแนะ ได้แก่ (1) การจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานธุรการคดี (2) การปรับปรุงยกเลิกกรอบระยะเวลาย่อย เพื่อลดขั้นตอนการขอขยายระยะเวลา (3) การทำ MOU กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นว่า เป็นข้อเสนอแนะที่อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มี 3 ข้อเสนอแนะ ได้แก่ (1) การปรับบทบาทของผู้อำนวยการกลุ่มให้เน้นการบริหารจัดการความก้าวหน้าและความสำเร็จของภารกิจงานภายในกลุ่มเป็นหลัก (2) การปรับปรุงระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ที่ยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติ และระบุรายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้ชัดเจน และ (3) การพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานไตสวนให้มีองค์ความรู้ในเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการไตสวนเป็นการเฉพาะ และเพิ่มระยะเวลาในการอบรมเพื่อให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น

(2) ผลการศึกษาเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผู้ตอบแบบสอบถามได้มีข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการพัฒนากระบวนการไตสวนทจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1) ควรมอบหมายให้นักสืบสวนคดีทจริตช่วยในการสืบเสาะและแสวงหาข้อเท็จจริง โดยการให้นักสืบสวนคดีทจริตซึ่งปัจจุบันมีการบรรจุแต่งตั้งและจัดสรรให้ลงในทุกพื้นที่ทั้งส่วนกลาง ภาค และจังหวัด ได้เข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือภาระงานของพนักงานไตสวน ในขั้นตอนของการรวบรวมพยานหลักฐาน ตั้งแต่ในขั้นตรวจสอบเบื้องต้น เพราะลักษณะการปฏิบัติงานของนักสืบสวนคดีทจริตจะมีความคล่องตัวและรวดเร็วในการสืบเสาะและแสวงหาข้อเท็จจริง อีกทั้งยังเป็นการช่วยลดขั้นตอนการทำงานและระยะเวลาในการทำงานของพนักงานไตสวนอีกด้วย

2) ควรพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ ควรจะกำหนดให้มีการระบุเบอร์โทรศัพท์ของบุคคล เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการประสานติดต่อพยานมาสอบถามรายละเอียดหรือสอบปากคำ และกำหนดให้พนักงานไตสวนสามารถเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน การเสียภาษีของบุคคล ทะเบียนทรัพย์สิน หรือหนี้สินได้ เพื่อลดขั้นตอนในการส่งหนังสือขอเอกสารหลักฐานไปยังหน่วยงานภายนอก และช่วยลดระยะเวลาในการทำสำนวนคดี

3) ควรส่งบุคลากรไปอบรมร่วมกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ด้านการเงิน การธนาคาร ของธนาคารแห่งประเทศไทย ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ของกรมบัญชีกลาง ด้านการปกครองท้องถิ่น ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านปราบปรามยาเสพติด ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ด้านปราบปรามการฟอกเงิน ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ด้านการสืบสวนสอบสวน ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นต้น

4) ควรมีการดำเนินการที่ช่วยสนับสนุนด้านจิตใจ ความรู้สึก ความกดดัน ความเครียดของ พนักงานไตสวน เช่น ควรสร้างแรงจูงใจทางบวกในการทำงานให้กับพนักงานไตสวน ควรให้คำชื่นชม หรือ ให้รางวัลแก่ผู้ที่เป็นต้นแบบในการปฏิบัติงานได้สำเร็จ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เพราะหากพนักงานไตสวนไม่ถูกกดดัน ไม่มีความเครียด และได้การสนับสนุน ได้รับกำลังใจจากผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานอยู่เสมอ จะทำให้พนักงานไตสวนมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน มีความรัก ความภาคภูมิใจ ในตำแหน่งหน้าที่และองค์กร รวมถึงควรมีการตรวจประเมินสุขภาพจิตของพนักงานไตสวน ทุก 6 เดือน หรือ 1 ปี เพื่อประเมินสภาพจิตใจว่ามีความเสี่ยงด้านสุขภาพจิตที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานหรือไม่ ซึ่งสภาพจิตใจเป็นส่วนสำคัญต่อความพร้อมในการทำงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลได้

5) ควรบริหารจัดการเร่งรัดการจัดวาระของสำนวนที่รอเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้สอดคล้องกับปริมาณคดี

ดังนั้น จากข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไตสวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คณะผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อค้นพบที่ได้จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ทำให้ได้ข้อสรุปที่น่าสนใจ ดังนี้

แผนภาพที่ 4.3 สรุปปัจจัยที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุด และในระดับมาก ที่มีผลต่อความสำเร็จของการได้ส่วนธุรกิจกรอบระยะเวลาตามกฎหมาย จากผลการสำรวจแบบสอบถาม

6 ปัจจัยที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุด*

- ### 1 ปริมาณเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบของพนักงานได้ส่วนแต่ละคน (อันดับ 1)

ข้อเสนอแนะ :

 1. ควรจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานธุรการคดี
 2. ควรมอบหมายให้นักสืบสวนคดีทุจริตช่วยในการสืบสายและแสวงหาข้อเท็จจริง
- ### 2 การรวบรวมพยานหลักฐาน (อันดับ 1)

ข้อเสนอแนะ :

 1. ควรทำ MOU กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน
 2. ควรพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
 3. ควรมอบหมายให้นักสืบสวนคดีทุจริตช่วยในการสืบสายและแสวงหาข้อเท็จจริง
- ### 3 การรื้อจัดการะงับที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ข้อเสนอแนะ :

ควรบริหารจัดการเร่งรัดการรื้อจัดการะงับส่วนที่รอเข้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้สอดคล้องกับปริมาณคดี

- ### 4 การปฏิบัติงานอื่นที่รับผิดชอบเพิ่มเติม นอกเหนือจากภารกิจงานได้ส่วน

ข้อเสนอแนะ :

 1. ควรจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานธุรการคดี
 2. ควรมอบหมายให้นักสืบสวนคดีทุจริตช่วยในการสืบสายและแสวงหาข้อเท็จจริง
- ### 5 ความยากง่ายของคดี

ข้อเสนอแนะ :

 1. ควรพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานได้ส่วนให้มีความรู้ในเชิงลึกเป็นการเฉพาะ+เพิ่มระยะเวลาการอบรมให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น
 2. ควรส่งบุคลากรไปร่วมอบรมกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
- ### 6 ประสบการณ์การทำงาน

ข้อเสนอแนะ :

 1. ควรพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานได้ส่วนให้มีความรู้ในเชิงลึกเป็นการเฉพาะ+เพิ่มระยะเวลาการอบรมให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น
 2. ควรส่งบุคลากรไปร่วมอบรมกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

***หมายเหตุ :** ผลที่ได้จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามจากโครงการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการได้ส่วนทุจริต ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

6 ปัจจัยที่มีความสำคัญในระดับมาก*

- ### 1 ความต่อเนื่องในการทำคดี

ข้อเสนอแนะ :

 1. ควรจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานธุรการคดี
 2. ควรมอบหมายให้นักสืบสวนคดีทุจริตช่วยในการสืบสายและแสวงหาข้อเท็จจริง
- ### 2 ขนาดของคดี

ข้อเสนอแนะ :

 1. ควรพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานได้ส่วนให้มีความรู้ในเชิงลึกเป็นการเฉพาะ+เพิ่มระยะเวลาการอบรมให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น
 2. ควรส่งบุคลากรไปร่วมอบรมกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
 3. ควรพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
- ### 3 บุคลากรสนับสนุนงานธุรการคดี

ข้อเสนอแนะ :

ควรจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานธุรการคดี

- ### 4 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการรวบรวมการได้ส่วน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก

ข้อเสนอแนะ :

ควรปรับบทบาทของ ผอ.กลุ่ม ให้เน้นการบริหารความก้าวหน้า-ความสำเร็จการดำเนินงานกลุ่มเป็นหลัก

- ### 5 การวางแผนการบริหารจัดการคดี และการติดตามความก้าวหน้าของคดี

ข้อเสนอแนะ :

 1. ควรปรับบทบาทของ ผอ.กลุ่ม ให้เน้นการบริหารความก้าวหน้า-ความสำเร็จการดำเนินงานกลุ่มเป็นหลัก
- ### 6 การพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะ :

 1. ควรพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานได้ส่วนให้มีความรู้ในเชิงลึกเป็นการเฉพาะ+เพิ่มระยะเวลาการอบรมให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น
 2. ควรส่งบุคลากรไปร่วมอบรมกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

***หมายเหตุ :** ผลที่ได้จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามจากโครงการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการได้ส่วนทุจริต ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

ตารางที่ 4.13 สรุปผลข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ได้จาก ผลการศึกษา

ผลการศึกษา	ข้อเสนอแนะ
1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการไต่สวน	➤ การปรับปรุงระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ที่ยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติ และระบุรายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้ชัดเจน
2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริต	➤ การปรับปรุงยกเลิกกรอบระยะเวลาย่อย เพื่อลดขั้นตอนการขอขยายระยะเวลา
3. ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริต (เรียงตามระดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย)	
3.1 ปริมาณเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบของพนักงานไต่สวนแต่ละคน	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานธุรการคดี ➤ การมอบหมายให้นักสืบสวนคดีทุจริตช่วยในการสืบเสาะและแสวงหาข้อเท็จจริง เพื่อช่วยลดขั้นตอนการทำงานและระยะเวลาในการทำงานของพนักงานไต่สวน
3.2 การรวบรวมพยานหลักฐาน	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การทำ MOU กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว ➤ การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ ควรจะกำหนดให้มีการระบุเบอร์โทรศัพท์ของบุคคล รวมถึงการกำหนดให้พนักงานไต่สวนสามารถเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน การเสียภาษีของบุคคล ทะเบียนทรัพย์สิน หรือหนี้สินได้ ➤ การมอบหมายให้นักสืบสวนคดีทุจริตช่วยในการสืบเสาะและแสวงหาข้อเท็จจริง เพื่อช่วยลดขั้นตอนการทำงานและระยะเวลาในการทำงานของพนักงานไต่สวน
3.3 การรอจัดวาระเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช.	➤ ควรบริหารจัดการเร่งรัดการจัดวาระของสำนวนที่รอเข้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้สอดคล้องกับปริมาณคดี

ผลการศึกษา	ข้อเสนอแนะ
3.4 ภารกิจงานอื่นที่รับผิดชอบเพิ่มเติมนอกเหนือจากภารกิจงานไตสวน	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานธุรการคดี ➤ การมอบหมายให้นักสืบสวนคดีทุจริตช่วยในการสืบเสาะและแสวงหาข้อเท็จจริง เพื่อช่วยลดขั้นตอนการทำงานและระยะเวลาในการทำงานของพนักงานไตสวน
3.5 ความยากง่ายของคดี	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานไตสวนให้มียอดความรู้ในเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการไตสวนเป็นการเฉพาะ และเพิ่มระยะเวลาในการอบรมเพื่อให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น ➤ การส่งบุคลากรไปอบรมร่วมกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
3.6 ประสบการณ์การทำงาน	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานไตสวนให้มียอดความรู้ในเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการไตสวนเป็นการเฉพาะ และเพิ่มระยะเวลาในการอบรมเพื่อให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น ➤ การส่งบุคลากรไปอบรมร่วมกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
3.7 ความต่อเนื่องในการทำคดี	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานธุรการคดี ➤ การมอบหมายให้นักสืบสวนคดีทุจริตช่วยในการสืบเสาะและแสวงหาข้อเท็จจริง เพื่อช่วยลดขั้นตอนการทำงานและระยะเวลาในการทำงานของพนักงานไตสวน
3.8 ขนาดของคดี	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานไตสวนให้มียอดความรู้ในเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการไตสวนเป็นการเฉพาะ และเพิ่มระยะเวลาในการอบรมเพื่อให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น ➤ การส่งบุคลากรไปอบรมร่วมกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ➤ การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ ควรจะกำหนดให้มีการระบุเบอร์โทรศัพท์ของบุคคล รวมถึงการกำหนดให้พนักงานไตสวนสามารถเข้าถึงข้อมูล

ผลการศึกษา	ข้อเสนอแนะ
	ทางการเงิน การเสียภาษีของบุคคล ทะเบียนทรัพย์สิน หรือหนี้สินได้
3.9 บุคลากรสนับสนุนงานธุรการคดี	➤ การจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานธุรการคดี
3.10 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการไต่สวน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก	➤ การปรับบทบาทของผู้อำนวยการกลุ่มให้เน้นการบริหารจัดการความก้าวหน้าและความสำเร็จของภารกิจงานภายในกลุ่มเป็นหลัก
3.11 การวางแผนการบริหารจัดการคดีและการติดตามความก้าวหน้าของคดี	➤ การปรับบทบาทของผู้อำนวยการกลุ่มให้เน้นการบริหารจัดการความก้าวหน้าและความสำเร็จของภารกิจงานภายในกลุ่มเป็นหลัก
3.12 การพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานไต่สวนให้ มีองค์ความรู้ในเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการไต่สวนเป็นการเฉพาะ และเพิ่มระยะเวลาในการอบรมเพื่อให้ความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น ➤ การส่งบุคลากรไปอบรมร่วมกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

หมายเหตุ : จากผลการศึกษา พบว่า บางปัจจัยอาจมีหลายข้อเสนอแนะ และอาจมีข้อเสนอแนะที่ร่วมกัน

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทบัญญัติของกฎหมาย กระบวนการ และระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 (2) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลา (3) ประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และ (4) จัดทำข้อเสนอแนะอันนำไปสู่การพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ที่เริ่มจากการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ตลอดจนข้อมูลสถิติเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริต ตั้งแต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เริ่มใช้บังคับจนถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (ตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2561 – 30 กันยายน 2566) ที่มีการบันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของสำนักงาน ป.ป.ช. และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้ข้อมูลกระบวนการไต่สวนทุจริต ระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริต ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. จากนั้นจึงทำการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกมาประมวลแล้วจัดทำเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม เพื่อนำไปเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและพนักงานไต่สวนของสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อทราบถึงระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ในบทนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษา และ ข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาปรากฏผลการศึกษารูปได้ดังนี้

5.1.1 ผลการศึกษารายละเอียดของกฎหมาย กระบวนการ และระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

จากการศึกษาพบว่า การไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. มีการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และระเบียบคณะกรรมการ

ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 โดยมีรายละเอียดของกระบวนการและระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริต สรุปได้ดังนี้

(1) กระบวนการไต่สวนทุจริต

จากการศึกษาพบว่า การไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นเป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากกระบวนการตรวจสอบเบื้องต้น ที่เมื่อพนักงานไต่สวนได้ทำการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในขั้นการตรวจสอบเบื้องต้นแล้วเห็นว่า เรื่องกล่าวหาอันมีมูลเพียงพอต่อการไต่สวน ก็จะดำเนินการเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อให้มีมติให้ไต่สวนข้อเท็จจริง เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องกล่าวหาใดมีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอต่อการไต่สวนต่อไป จะมีมติให้ดำเนินการไต่สวนในเรื่องกล่าวหาอันซึ่งในการไต่สวนทุจริตตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 นั้น มี 3 รูปแบบ กล่าวคือ (1) การไต่สวนโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะไต่สวน (2) การไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวน และ (3) การไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้น

หลังจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะจัดทำคำสั่งแต่งตั้งเสนอประธานกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย เพื่อลงนามคำสั่งดังกล่าว แต่ถ้าเป็นการมอบหมายคณะไต่สวนเบื้องต้น ไม่ต้องจัดทำคำสั่งแต่งตั้งโดยสามารถดำเนินการไต่สวนตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ทันที ต่อมาคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้น จะจัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาและกำหนดแนวทางการไต่สวน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญเพราะเป็นการกำหนดทิศทางในการไต่สวนในแต่ละเรื่อง เพื่อให้อยู่ในขอบเขตประเด็นแห่งคดีและวิธีการให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่ถูกต้องตรงประเด็นภายใต้กรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด จากนั้นจึงจะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามมติคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้น ซึ่งในการไต่สวน หากพยานหลักฐานที่ได้จากการรวบรวมปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิด ผู้ไต่สวนจะดำเนินการจัดทำรายงานสรุปสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้น เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาต่อไป

แต่หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการไต่สวนเห็นว่า มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหาว่ามีมูลความผิด ให้กรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงสิทธิการคัดค้าน สำหรับในการไต่สวนเบื้องต้น ให้คณะไต่สวนเบื้องต้นสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมทั้งความเห็นเสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแล เพื่อพิจารณาอนุมัติให้แจ้งข้อกล่าวหา และให้พนักงานไต่สวนแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาแล้ว ซึ่งก่อนการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาอาจยื่นคำร้องขอเป็นหนังสือพร้อมด้วยเหตุผลต่อคณะกรรมการไต่สวน หรือคณะไต่สวนเบื้องต้น เพื่อขอตรวจพยานหลักฐานในสำนวนเพื่อประกอบการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือก็ได้ และผู้ถูกกล่าวหาจะอ้างพยานบุคคลหรือนำพยานหลักฐานมาเอง หรือจะอ้างพยานหลักฐานโดยขอให้คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นเรียกหรือไต่สวนพยานหลักฐานนั้นก็ได้

เมื่อดำเนินการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นพยานหลักฐานของคู่กรณีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในคดี และเห็นว่า ได้ข้อเท็จจริงเพียงพอต่อการวินิจฉัยมูลความผิดของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้น จะประชุมปรึกษาเพื่อพิเคราะห์ซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงจากข้อกล่าวหา

คำแก้ข้อกล่าวหา ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้จากการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นแล้ว มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีพฤติการณ์หรือกระทำการอันเป็นมูลความผิดตามข้อกล่าวหาหรือไม่ อย่างไร พร้อมด้วยเหตุผลในการพิจารณาทำความเข้าใจและพยานหลักฐานประกอบคำวินิจฉัย รวมทั้งบทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง และจัดทำสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้น เสนอต่อประธานกรรมการ ป.ป.ช.

เมื่อประธานกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นแล้ว ก็จะจัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาภายใน 30 วัน ในกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติไต่สวนเพิ่มเติมหรือสั่งให้มีการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นเพิ่มเติม อาจมอบหมายคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นชุดเดิม หรือแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นชุดใหม่ ทำการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นเพิ่มเติมก็ได้ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้สำนักงาน ป.ป.ช. แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็วซึ่งต้องไม่ช้ากว่า 15 วันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ แต่หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลเกี่ยวกับการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสาร พยานหลักฐาน และความเห็น พร้อมสำเนาอิเล็กทรอนิกส์ไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล และหรือส่งรายงานไปยังผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ในกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดทางวินัย เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการทางวินัย ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ

(2) ระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริต

จากการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้กำหนดกรอบระยะเวลาในการไต่สวนที่เป็นกรอบใหญ่ไว้ ทำให้การไต่สวนทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้น หรือการไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวน หรือการไต่สวนโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนเอง จะต้องดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จไม่เกิน 2 ปีนับแต่วันเริ่มดำเนินการไต่สวน หากดำเนินการไม่เสร็จ สามารถขอขยายระยะเวลาออกไปเท่าที่จำเป็นได้ แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน 3 ปี เว้นแต่เป็นเรื่องที่จำเป็นต้องเดินทางไปไต่สวนในต่างประเทศหรือขอให้หน่วยงานของต่างประเทศดำเนินการไต่สวนให้ หรือขอรับเอกสารหลักฐานจากต่างประเทศ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะขยายระยะเวลาออกไปเท่าที่จำเป็นก็ได้ อย่างไรก็ตาม มีการไต่สวน 2 รูปแบบที่กฎหมายกำหนดกรอบระยะเวลาดำเนินงานแล้วเสร็จที่เป็นกรอบย่อยไว้ กล่าวคือ (1) การไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวนจะต้องดำเนินการแล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย และ (2) การไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้นจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งการไต่สวนทั้ง 2 รูปแบบดังกล่าว หากดำเนินการไม่แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาข้างต้น สามารถขอขยายระยะเวลาได้ โดยจะต้องดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จภายใต้กรอบเวลา 2 ปี หากไม่แล้วเสร็จขอขยายได้อีกไม่เกิน 1 ปี แต่รวมแล้วไม่เกิน 3 ปี

และจากผลการศึกษาข้อมูลสถิติเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริตตั้งแต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เริ่มใช้บังคับจนถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (ตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2561 – 30 กันยายน 2566) ที่มีการบันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของสำนักงาน ป.ป.ช. พบว่า ในภาพรวมของการไต่สวนใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการ

ดำเนินการ 751 วันต่อเรื่อง ซึ่งเกินกรอบเวลา 2 ปี แต่ยังคงอยู่ในระยะเวลาที่ไม่เกิน 3 ปี ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 กำหนด

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย (1) ประสิทธิภาพการทำงาน (2) ค่าตอบแทน (3) ความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพ (Career Path) (4) การพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง (5) ความภาคภูมิใจในงาน (6) ตัวชี้วัดรายบุคคลของพนักงานไต่สวน (7) ความยากง่ายของคดี (8) ขนาดของคดี (9) การรวบรวมพยานหลักฐาน (10) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการไต่สวน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก (11) โทษทางวินัย (12) ปริมาณเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบของพนักงานไต่สวนแต่ละคน (13) ภารกิจงานที่รับผิดชอบเพิ่มเติมนอกเหนือจากภารกิจงานไต่สวน (14) การวางแผนการบริหารจัดการคดีและการติดตามความก้าวหน้าของคดี (15) บุคลากรสนับสนุนงานธุรการคดี เช่น นิติกร ธุรการงานคดี เป็นต้น (16) ความต่อเนื่องในการทำคดี และ (17) การรอจัดวาระเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช.

5.1.3 ผลการประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

จากการประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาจำนวน 17 ปัจจัยตามข้อ 5.1.2 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาที่อยู่ในระดับมีความสำคัญมากที่สุดมี 6 ปัจจัย เมื่อเรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อยพบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดมี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยเรื่องปริมาณเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบของพนักงานไต่สวนแต่ละคน และปัจจัยเรื่องการรวบรวมพยานหลักฐาน รองลงมาเป็นปัจจัยเรื่องการจัดวาระเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปัจจัยเรื่องภารกิจงานอื่นที่รับผิดชอบเพิ่มเติมนอกเหนือจากภารกิจงานไต่สวน ปัจจัยเรื่องความยากง่ายของคดี ปัจจัยเรื่องประสิทธิภาพการทำงาน ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาอยู่ในระดับมีความสำคัญมากมี 11 ปัจจัย โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยเรื่องความต่อเนื่องในการทำคดี ปัจจัยเรื่องขนาดของคดี ปัจจัยเรื่องบุคลากรสนับสนุนงานธุรการคดี เช่น นิติกร ธุรการงานคดี เป็นต้น ปัจจัยเรื่องผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการไต่สวน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก ปัจจัยเรื่องความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพ (Career Path) ปัจจัยเรื่องการบริหารจัดการคดี และการติดตามความก้าวหน้าของคดี ปัจจัยเรื่องค่าตอบแทน และปัจจัยเรื่องความภาคภูมิใจในงาน ปัจจัยเรื่องตัวชี้วัด

รายบุคคลของพนักงานไต่สวน ปัจจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเข้าอบรมหลักสูตรต่าง ๆ เป็นต้น และ ปัจจัยเรื่องโทษทางวินัย ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญน้อยที่สุดจากทั้ง 17 ปัจจัย

5.1.4 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

จากการศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 5.1 สรุปข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

ผลการศึกษา	ข้อเสนอแนะ
1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการไต่สวน	➤ การปรับปรุงระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงานที่ยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติ และระบุรายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้ชัดเจน
2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริต	➤ การปรับปรุงยกเลิกกรอบระยะเวลาย่อยเพื่อลดขั้นตอนการขอขยายระยะเวลา
3. ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริต (เรียงตามระดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย)	
3.1 ปริมาณเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบของพนักงานไต่สวนแต่ละคน	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานธุรการคดี ➤ การมอบหมายให้นักสืบสวนคดีทุจริตช่วยในการสืบเสาะและแสวงหาข้อเท็จจริง เพื่อช่วยลดขั้นตอนการทำงานและระยะเวลาในการทำงานของพนักงานไต่สวน
3.2 การรวบรวมพยานหลักฐาน	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การทำ MOU กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว ➤ การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ ควรจะกำหนดให้มีการระบุเบอร์โทรศัพท์ของคุณคน รวมถึงการกำหนดให้พนักงานไต่สวนสามารถเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน การเสียภาษีของคุณคน ทะเบียนทรัพย์สิน หรือหนี้สินได้ ➤ การมอบหมายให้นักสืบสวนคดีทุจริตช่วยในการสืบเสาะและแสวงหาข้อเท็จจริง เพื่อช่วยลด

ผลการศึกษา	ข้อเสนอแนะ
	ขั้นตอนการทำงานและระยะเวลาในการทำงานของพนักงานไต่สวน
3.3 การรอจัดวาระเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช.	➤ ควรบริหารจัดการเร่งรัดการจัดวาระของสำนวนที่รอเข้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้สอดคล้องกับปริมาณคดี
3.4 ภารกิจงานอื่นที่รับผิดชอบเพิ่มเติมนอกเหนือจากภารกิจงานไต่สวน	➤ การจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานธุรการคดี ➤ การมอบหมายให้นักสืบสวนคดีทุจริตช่วยในการสืบเสาะและแสวงหาข้อเท็จจริง เพื่อช่วยลดขั้นตอนการทำงานและระยะเวลาในการทำงานของพนักงานไต่สวน
3.5 ความยากง่ายของคดี	➤ การพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานไต่สวนให้ม้องค์ความรู้ในเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการไต่สวนเป็นการเฉพาะ และเพิ่มระยะเวลาในการอบรมเพื่อให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น ➤ การส่งบุคลากรไปอบรมร่วมกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
3.6 ประสิทธิภาพการทำงาน	➤ การพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานไต่สวนให้ม้องค์ความรู้ในเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการไต่สวนเป็นการเฉพาะ และเพิ่มระยะเวลาในการอบรมเพื่อให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น ➤ การส่งบุคลากรไปอบรมร่วมกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
3.7 ความต่อเนื่องในการทำคดี	➤ การจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานธุรการคดี ➤ การมอบหมายให้นักสืบสวนคดีทุจริตช่วยในการสืบเสาะและแสวงหาข้อเท็จจริง เพื่อช่วยลดขั้นตอนการทำงานและระยะเวลาในการทำงานของพนักงานไต่สวน
3.8 ขนาดของคดี	➤ การพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานไต่สวนให้ม้องค์ความรู้ในเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการไต่สวนเป็นการเฉพาะ และเพิ่มระยะเวลาในการอบรมเพื่อให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษา	ข้อเสนอแนะ
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การส่งบุคลากรไปอบรมร่วมกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ➤ การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ ควรจะกำหนดให้มีการระบุเบอร์โทรศัพท์ของบุคคล รวมถึงการกำหนดให้พนักงานไต่สวนสามารถเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน การเสียภาษีของบุคคล ทะเบียนทรัพย์สิน หรือหนี้สินได้
3.9 บุคลากรสนับสนุนงานธุรการคดี	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานธุรการคดี
3.10 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการไต่สวน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การปรับบทบาทของผู้อำนวยการกลุ่มให้เน้นการบริหารจัดการความก้าวหน้าและความสำเร็จของภารกิจงานภายในกลุ่มเป็นหลัก ➤ การทำ MOU กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว ➤ การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ ควรจะกำหนดให้มีการระบุเบอร์โทรศัพท์ของบุคคล รวมถึงการกำหนดให้พนักงานไต่สวนสามารถเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน การเสียภาษีของบุคคล ทะเบียนทรัพย์สิน หรือหนี้สินได้
3.11 การวางแผนการบริหารจัดการคดีและการติดตามความก้าวหน้าของคดี	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การปรับบทบาทของผู้อำนวยการกลุ่มให้เน้นการบริหารจัดการความก้าวหน้าและความสำเร็จของภารกิจงานภายในกลุ่มเป็นหลัก
3.12 การพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานไต่สวนให้มีความรู้ในเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการไต่สวนเป็นการเฉพาะ และเพิ่มระยะเวลาในการอบรมเพื่อให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น ➤ การส่งบุคลากรไปอบรมร่วมกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาข้างต้นสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.2.1 กระบวนการไต่สวนทุจริต จากผลการศึกษาพบว่า การไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. มีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 โดยเป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากกระบวนการตรวจสอบเบื้องต้น ที่เมื่อพนักงานไต่สวนได้ทำการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในขั้นการตรวจสอบเบื้องต้นแล้วเห็นว่า เรื่องกล่าวหาอันนั้นมีมูลเพียงพอต่อการไต่สวน ก็จึงดำเนินการเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อให้มีมติให้ไต่สวนข้อเท็จจริง ซึ่งจากผลการศึกษาในบทที่ 4 พบว่า ในการไต่สวนทุจริตมีปัญหาเรื่องระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงานที่ยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติ ได้แก่ กรณีแจ้งหมาย หรือกรณีผิดหลงในการแก้ข้อกล่าวหา กรณีการกันพยานที่ต้นสังกัดได้ลงโทษไปแล้ว แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มากันพยานภายหลัง และกรณีให้จัดทำทะเบียนประวัติของผู้ถูกกล่าวหา การพิมพ์ลายนิ้วมือ การฝากขัง การประกันตัว นอกจากนี้ ยังมีปัญหาข้อกฎหมายบางประการที่เป็นการเพิ่มขั้นตอนการปฏิบัติงาน คือ การแจ้งข้อกล่าวหาของคณะไต่สวนเบื้องต้น ที่จะต้องนำเสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแล เพื่อพิจารณาอนุมัติให้แจ้งข้อกล่าวหาก่อน จึงจะดำเนินการแจ้งข้อกล่าวหาได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มขั้นตอนและต้องใช้เวลาในการรอให้กรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแล พิจารณาก่อนจึงจะดำเนินการต่อไปได้ ทั้งนี้มีผู้ให้สัมภาษณ์บางรายเห็นว่า การเสนอให้กรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแลพิจารณาอนุมัติให้แจ้งข้อกล่าวหาก่อนนั้น ทำให้มีความรัดกุมและรอบคอบมากขึ้น ซึ่งในประเด็นนี้คณะผู้วิจัยเห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายเดิม (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และระเบียบที่เกี่ยวข้อง) ที่กำหนดให้คณะไต่สวนเบื้องต้น (หรือกฎหมายเดิมเรียกว่า “องค์คณะพนักงานไต่สวน”) สามารถดำเนินการแจ้งข้อกล่าวหาได้เลย ซึ่งการกำหนดให้การแจ้งข้อกล่าวหาของคณะไต่สวนเบื้องต้นต้องเสนอให้กรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแล พิจารณาให้แจ้งข้อกล่าวหาก่อนนั้น ทำให้มีขั้นตอนเพิ่มขึ้นทั้งที่พนักงานไต่สวนต้องทำงานภายใต้ระยะเวลาที่จำกัด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงาน ป.ป.ช.⁷⁵ ที่พบว่า การแจ้งข้อกล่าวหาจะต้องเสนอร่างบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาไปยังกรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแล เพื่อพิจารณาก่อนที่จะแจ้งข้อกล่าวหา ทำให้เพิ่มกระบวนการและขั้นตอนในการทำงานให้ล่าช้า และยุ่งยากกว่าเดิม ดังนั้น คณะผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการปรับปรุงระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงานที่ยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติ และระบุรายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้ชัดเจน เพื่อให้การทำงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน รวมถึงการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้อำนาจคณะไต่สวนเบื้องต้นสามารถแจ้งข้อกล่าวหาได้เลยโดยไม่ต้องนำเสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแล เพื่อพิจารณาอนุมัติให้แจ้งข้อกล่าวหาก่อนดังเช่นกฎหมายเดิม

⁷⁵ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. สำนักงาน ป.ป.ช., รายงานผลการติดตามการปฏิบัติราชการตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค และสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดในเขตพื้นที่ภาค 1 – 9, (นนทบุรี: ม.ป.พ., 2563), หน้า 24.

5.2.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริต จากผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมการไต่สวนทุจริตทุกรูปแบบใช้ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องในการไต่สวนจำนวน 751 วัน ซึ่งเกินกรอบเวลา 2 ปี แต่ยังคงอยู่ในระยะเวลาที่ไม่เกิน 3 ปี ถือว่าการไต่สวนทุจริตใช้ระยะเวลาในการดำเนินการอยู่ภายในกรอบระยะเวลาตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 กำหนด โดยเรื่องไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวนใช้ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องในการไต่สวน จำนวน 622 วัน ซึ่งอยู่ภายในกรอบเวลา 2 ปี (ไม่เกิน 730 วัน) ส่วนเรื่องไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้น และเรื่องไต่สวนโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะไต่สวน ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องในการไต่สวน จำนวน 756 วัน และ 852 วัน ตามลำดับ ซึ่งเกินกรอบเวลา 2 ปี แต่ยังคงอยู่ในระยะเวลาที่ไม่เกิน 3 ปี ถือว่าการไต่สวนทุจริตทั้งสองรูปแบบดังกล่าวเป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

อย่างไรก็ตาม เรื่องไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวน และเรื่องไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้น ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องในการไต่สวนเกินกรอบระยะเวลาที่เป็นกรอบย่อย ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า เรื่องไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้น⁷⁶ ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องเกินกรอบเวลาย่อยมา 576 วัน (กรอบย่อยกำหนดให้ทำเสร็จภายใน 180 วัน) ทำให้ต้องมีการขอขยายระยะเวลา 10 ครั้ง จึงจะดำเนินการไต่สวนแล้วเสร็จ (คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติวินิจฉัยสำนวนและออกเป็นเลขคดีแดง) ตามระยะเวลาเฉลี่ย (756 วัน) ได้ ส่วนเรื่องไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวน⁷⁷ ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องเกินกรอบเวลาย่อยมา 257 วัน (กรอบย่อยกำหนดให้ทำเสร็จภายใน 1 ปี) ทำให้ต้องมีการขอขยายระยะเวลา 5 ครั้ง จึงจะดำเนินการไต่สวนแล้วเสร็จ (คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติวินิจฉัยสำนวนและออกเป็นเลขคดีแดง) ตามระยะเวลาเฉลี่ย (622 วัน) ได้ ดังนั้น เมื่อมีปัญหาการไต่สวนที่ไม่แล้วเสร็จทันกรอบระยะเวลาที่เป็นกรอบย่อย สำนักงาน ป.ป.ช. ควรมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงหรือยกเลิกกรอบระยะเวลาที่เป็นกรอบย่อยสำหรับการไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้น และคณะกรรมการไต่สวน เพื่อให้ระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริงกับระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดมีความสอดคล้องกัน เพื่อลดขั้นตอนการขอขยายระยะเวลา

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาตามขนาดของคดีแล้วพบว่า ส่วนใหญ่เรื่องไต่สวนที่ดำเนินการแล้วเสร็จเป็นเรื่องไต่สวนที่มีขนาดใหญ่ (L) (จำนวนเรื่องแล้วเสร็จ 525 เรื่อง) และขนาดใหญ่มาก (XL) (จำนวนเรื่องแล้วเสร็จ 285 เรื่อง) ซึ่งเป็นเรื่องไต่สวนที่มีลักษณะยุ่งยาก คิดเป็นร้อยละ 56.64 ของจำนวนเรื่องไต่สวนทั้งหมดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ตั้งไต่สวนและดำเนินการไต่สวนแล้วเสร็จตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2561 –

⁷⁶ การไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้นให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จและจัดทำรายงานการไต่สวนเบื้องต้นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน 180 วัน นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย โดยหากมีเหตุจำเป็น อุปสรรค และปัญหาในการดำเนินการ ให้เสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแล เป็นผู้มีอำนาจขยายระยะเวลาได้ไม่เกิน 8 ครั้ง ๆ ละไม่เกิน 60 วัน ทั้งนี้หากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ยังอยู่ภายใต้กรอบเวลา 2 ปี ให้เสนอขอขยายระยะเวลาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่รวมแล้วไม่เกิน 3 ปี

⁷⁷ การไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวนให้ดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จ และจัดทำสำนวนการไต่สวนเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย หากไม่อาจไต่สวนให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาดังกล่าว ให้แจ้งอุปสรรค ปัญหาพร้อมแนวทางแก้ไข และระยะเวลาในการดำเนินการ เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาสั่งขยายระยะเวลา ได้ไม่เกิน 5 ครั้ง ๆ ละไม่เกิน 60 วัน ทั้งนี้หากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ยังอยู่ภายใต้กรอบเวลา 2 ปี ให้เสนอขอขยายระยะเวลาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจขยายระยะเวลาออกไปตามจำเป็น แต่รวมแล้วไม่เกิน 3 ปี

30 กันยายน 2566 (จำนวน 1,430 เรื่อง) ส่วนอีกร้อยละ 43.36 เป็นเรื่องไตสวนที่มีขนาดเล็ก (S) (จำนวนเรื่องแล้วเสร็จ 152 เรื่อง) และขนาดกลาง (จำนวนเรื่องแล้วเสร็จ 468 เรื่อง) อีกทั้งยังพบว่า⁷⁸ ระยะเวลาการดำเนินการของเรื่องไตสวนที่มีขนาดใหญ่มาก (XL) กับเรื่องไตสวนที่มีขนาดเล็ก (S) มีระยะเวลาการดำเนินการแตกต่างกันเพียง 6 วัน และเรื่องไตสวนที่มีขนาดใหญ่ (L) ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการน้อยกว่าเรื่องไตสวนที่มีขนาดเล็ก (S) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเน้นทำเรื่องไตสวนที่อยู่ในความสนใจของประชาชนตามนโยบายของผู้บริหารก่อนซึ่งมักจะเป็นเรื่องที่มีขนาดใหญ่ ประกอบกับปริมาณเรื่องไตสวนที่อยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานไตสวนไม่ได้มีเพียงแค่เรื่องเดียว ซึ่งเรื่องไตสวนทุกเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไตสวนข้อเท็จจริงแล้ว ระยะเวลาการดำเนินการก็เดินไปพร้อมกัน คณะผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกต่อไปว่าการที่เรื่องไตสวนที่มีขนาดเล็ก (S) ใช้ระยะเวลาดำเนินการต่างจากเรื่องไตสวนที่มีขนาดใหญ่มาก (XL) เพียงเล็กน้อยเป็นเพราะเหตุใดและเกิดจากปัจจัยใด

5.2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อระยะเวลาในการไตสวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดมี 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยเรื่องปริมาณเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบของพนักงานไตสวนแต่ละคน และปัจจัยเรื่องการรวบรวมพยานหลักฐาน โดยคณะผู้วิจัยเห็นด้วยกับปัจจัยทั้ง 2 ปัจจัยดังกล่าว เนื่องจากหากมีปริมาณเรื่องกล่าวหาที่อยู่ในความรับผิดชอบมากเกินไป ย่อมส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการเรื่องในความรับผิดชอบที่อาจดำเนินการไม่ทันตามกรอบระยะเวลา รวมถึงมีผลต่อการทำสำนวนให้ครบถ้วนสมบูรณ์ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารความเสี่ยงของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566⁷⁹ ที่พบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการปราบปรามการทุจริตว่าพนักงานไตสวนมีปริมาณเรื่องกล่าวหาที่อยู่ในความรับผิดชอบจำนวนมาก ส่วนปัจจัยเรื่องการรวบรวมพยานหลักฐานเป็นขั้นตอนสำคัญในการได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่จำเป็นต่อการไตสวน และจำเป็นต้องอาศัยการขอข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไตสวน ซึ่งในทางปฏิบัติจะมีปัญหาในเรื่องการส่งกลับข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานภายนอกในบางหน่วยงานที่ใช้เวลานาน ซึ่งมีผลต่อการไตสวนให้แล้วเสร็จตามกรอบเวลาได้เป็นอย่างมาก ซึ่งประเด็นนี้ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุดในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการทำ MOU กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นนั้นควรนำมาใช้อยู่ในระดับมากที่สุด

⁷⁸ จากผลการศึกษาในบทที่ 4 พบว่า เรื่องไตสวนที่มีขนาดใหญ่มาก (XL) ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องในการไตสวนมากที่สุดจำนวน 778 วัน รองลงมาเป็นเรื่องไตสวนที่มีขนาดเล็ก (S) ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องในการไตสวนจำนวน 772 วัน เรื่องไตสวนที่มีขนาดใหญ่ (L) ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องในการไตสวนจำนวน 753 วัน และเรื่องไตสวนที่มีขนาดกลาง (M) ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องในการไตสวนน้อยที่สุดจำนวน 725 วัน

⁷⁹ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, รายงานผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารความเสี่ยงของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566, (นนทบุรี: สำนักงาน ป.ป.ช., ม.ป.ป.), หน้า 18.

รองลงมาเป็นปัจจัยเรื่องการรอจัดวาระเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. (อันดับที่ 3) ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเช่นกัน เนื่องจากปัจจุบันมีปัญหาในเรื่องการรอจัดวาระเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาสำนวนที่พนักงานไต่สวนทำเสร็จ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อระยะเวลาการปฏิบัติงานที่ไม่สามารถควบคุมได้ และในการไต่สวนก็มีระยะเวลาที่เกิดจากปัจจัยนี้รวมอยู่ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารความเสี่ยงของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566⁸⁰ ที่มีข้อค้นพบว่า ระบบการพิจารณาคดีทุจริตต้องเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาทุกเรื่อง ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีภาระงานเป็นจำนวนมากและหลายด้าน ทำให้ไม่อาจพิจารณาเรื่องกล่าวหาได้อย่างรวดเร็ว

ปัจจัยเรื่องภารกิจงานที่รับผิดชอบเพิ่มเติมนอกเหนือจากภารกิจงานไต่สวน (อันดับที่ 4) ก็ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญต่อการไต่สวนให้ทันภายในกรอบระยะเวลา ซึ่งจะมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยเรื่องความต่อเนื่องในการทำคดี (อันดับที่ 7) และปัจจัยเรื่องบุคลากรสนับสนุนงานธุรการคดี (อันดับที่ 9) เนื่องจากการไต่สวนของพนักงานไต่สวนมักจะมีภาระงานอื่นรวมอยู่ด้วย ซึ่งไม่ได้มีตำแหน่งที่รับผิดชอบด้านการไต่สวนหรือตรวจสอบเบื้องต้นเท่านั้น เช่น การแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาไปรายงานตัว การไปประชุมร่วมข้อไม่สมบูรณ์กับพนักงานอัยการ การจัดทำเอกสารเข้าคณะกรรมการต่าง ๆ การให้คำปรึกษา การเป็นคณะกรรมการตรวจการจ้างหรือคณะกรรมการตรวจรับต่าง ๆ เป็นต้น รวมทั้งในการไต่สวนนั้นจะมีงานที่เป็นลักษณะของงานธุรการคดีรวมอยู่ด้วยที่พนักงานไต่สวนเป็นผู้ดำเนินการ เช่น การทำหนังสือเชิญประชุม หนังสือเชิญพยาน การถ่ายเอกสารสำนวนส่งอัยการสูงสุด เป็นต้น ซึ่งภาระงานเหล่านี้ก็จะมาเบียดบังระยะเวลาและความต่อเนื่องในการทำคดีด้วย ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารความเสี่ยงของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566⁸¹ ที่พบปัญหาอุปสรรคในเรื่องภาระงานอื่นของพนักงานไต่สวนในหลายด้าน อาทิ การติดตามเรื่องกล่าวหาตามมาตรา 65 และการดำเนินคดีในชั้นอัยการหรือศาล ฯลฯ ดังนั้น คณะผู้วิจัยเห็นว่า สำนักงาน ป.ป.ช. ควรมีการแบ่งงานธุรการคดีและงานอื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในภารกิจด้านการปราบปรามการทุจริตออกจากพนักงานไต่สวน รวมทั้งจัดสรรบุคลากรสนับสนุนการทำคดีให้กับพนักงานไต่สวนดังเช่นสำนักงานอัยการสูงสุดที่มีนิติกรหรือศาลที่มีเจ้าพนักงานคดีคอยช่วยให้การสนับสนุนการทำงานของพนักงานอัยการและผู้พิพากษา อีกทั้งยังควรให้นักสืบสวนคดีทุจริตเข้ามาช่วยงานด้านการปราบปรามการทุจริตหรือการไต่สวน

ปัจจัยเรื่องความยากง่ายของคดี (อันดับที่ 5) และขนาดของคดี (อันดับที่ 8) คณะผู้วิจัยเห็นว่าก็เป็นปัจจัยที่สำคัญและมีผลการไต่สวนให้ทันตามกรอบเวลาเช่นเดียวกัน เนื่องจากคดีทุจริตมีหลายประเภทซึ่งมีความยากง่ายของคดีที่ต่างกัน โดยคดีที่มีความยากย่อมต้องใช้ระยะเวลา ประสบการณ์ ความรู้ การค้นคว้ามากกว่า รวมถึงคดีที่ขนาดใหญ่ก็มักใช้เวลาดำเนินการมากกว่าคดีที่มีขนาดเล็กหรือไม่ยุ่งยาก เพราะมีจำนวนพยานหลักฐานที่ต้องรวบรวมมากกว่า และมีจำนวนผู้ถูกกล่าวหาหลายคน

ปัจจัยเรื่องประสบการณ์การทำงาน (อันดับที่ 6) ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญไม่ต่างจากปัจจัยอื่นเนื่องจากพนักงานไต่สวนเป็นตำแหน่งที่ต้องอาศัยประสบการณ์การทำงาน การที่มีประสบการณ์การทำงาน

⁸⁰ เฟิงอ้าง, หน้า 18.

⁸¹ เฟิงอ้าง, หน้า 18.

มากย่อมเป็นผลดีต่อการทำความเข้าใจในเรื่องกล่าวหา กำหนดประเด็นและแนวทางในการไต่สวนหรือ การรวบรวมพยานหลักฐานที่ได้ทำเร็วและตรงประเด็นกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้หรือมีประสบการณ์น้อยหรือ แม้ว่าจะเป็นผู้ไต่สวนที่มีประสบการณ์การทำงานมาก แต่หากได้รับมอบหมายในเรื่องที่ไม่เคยทำมาก่อน ก็จะไม่มีความเชี่ยวชาญในการทำคดีเรื่องนั้น ทำให้เกิดปัญหาความล่าช้าได้ ซึ่งการรวบรวมคำพิพากษาของศาล หรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในเรื่องไต่สวนประเภทต่าง ๆ รวมถึงการจัดทำคู่มือการไต่สวน ในแต่ละประเภทคดีที่มีเทคนิค วิธีการ และแนวทางในการไต่สวนในคดีประเภทนั้น เพื่อเป็นแนวทางในการทำสำนวน การไต่สวนให้กับพนักงานไต่สวนที่มีประสบการณ์น้อยหรือที่ไม่มีประสบการณ์ในการทำเรื่องไต่สวนประเภทอื่น มาก่อน ซึ่งจะเป็นผลดีโดยทำให้การไต่สวนทำได้เร็วขึ้นและช่วยให้การไต่สวนได้ผลสอดคล้องกับคำวินิจฉัย ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และยังแก้ไขปัญหาเรื่องความยากง่ายของคดีที่ต่างกันได้ด้วย

นอกจากนี้ ปัจจัยเรื่องผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการไต่สวน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก (อันดับที่ 10) ปัจจัยเรื่องความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพ (อันดับที่ 11) ปัจจัยเรื่องค่าตอบแทน (อันดับที่ 13) ปัจจัยเรื่องความภาคภูมิใจในงาน (อันดับที่ 14) ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญ เพราะผู้บังคับบัญชา ผู้อำนวยการกลุ่ม มีบทบาทสำคัญในการช่วยให้คำแนะนำหรือช่วยแก้ไขปัญหาเพื่อให้การ ไต่สวนมีผลสำเร็จ รวมถึงการมีความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพและมีค่าตอบแทนก็เป็นแรงกระตุ้นให้พนักงาน ไต่สวนทำงานให้สำเร็จได้ ส่วนปัจจัยเรื่องการวางแผนการบริหารจัดการคดีและการติดตามความก้าวหน้าของ คดี (อันดับที่ 12) ก็มีส่วนช่วยให้การไต่สวนเป็นไปตามกรอบเวลาได้ โดยปัจจุบันผู้ที่มีบทบาทสำคัญคือ ผู้อำนวยการกลุ่ม ซึ่งจะทำหน้าที่ในการบริหารจัดการคดีภายในกลุ่ม แต่เนื่องจากผู้อำนวยการกลุ่มยังต้องทำ สำนวนการไต่สวนของตนเองด้วย จึงทำให้การทำหน้าที่สอนงานหรือเป็นที่ปรึกษาให้กับพนักงานไต่สวนที่เพิ่ง บรรจุใหม่หรือพนักงานไต่สวนที่มีประสบการณ์น้อยกว่าทำได้ไม่เต็มที่

ในส่วนของปัจจัยอีก 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยเรื่องตัวชี้วัดรายบุคคลของพนักงานไต่สวน (อันดับที่ 15) นอกจากมีส่วนช่วยให้สำนวนมีผลสัมฤทธิ์ของงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้แล้วยังมีส่วนช่วยให้งานไต่สวน เสร็จทันภายในกรอบระยะเวลาได้ เพราะต้องมีการเร่งทำสำนวนให้ได้ตามเป้าหมาย มิฉะนั้นอาจถูกตัด ค่าตอบแทนได้ ส่วนปัจจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง การอบรมหลักสูตรต่าง ๆ เป็นต้น (อันดับที่ 16) ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญเช่นเดียวกัน เพราะการไต่สวนต้องอาศัยองค์ความรู้อื่น นอกเหนือจากกฎหมาย รวมถึงเทคนิคและทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการไต่สวน เช่น การถามพยานจิตวิทยา ในการสอบพยาน การประสานงาน เป็นต้น และสุดท้ายเป็นปัจจัยเรื่องโทษทางวินัย (อันดับที่ 17) ซึ่งเป็นปัจจัย ที่มีความสำคัญน้อยที่สุดจากทั้ง 17 ปัจจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการไต่สวนที่ทำได้เร็วหรือช้าขึ้นขึ้นอยู่กับหลาย ปัจจัย และพนักงานไต่สวนพยายามทำการไต่สวนให้ได้ภายในกรอบระยะเวลา รวมถึงมีการติดตาม ความก้าวหน้าของคดีจากผู้บังคับบัญชาเป็นระยะ ๆ

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาข้างต้น คณะผู้วิจัยมีการจัดทำข้อเสนอแนะ โดยพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องและจัดทำข้อเสนอแนะใน 2 ประเด็นคือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(1) จากผลการศึกษาระบบการไต่สวน พบว่า ระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงานในบางเรื่องที่ยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติ และรวมถึงกฎหมายบางฉบับมีการเพิ่มขึ้นตอนในการดำเนินงาน คณะผู้วิจัยจึงขอเสนอให้สำนักงาน ป.ป.ช. ควรมีการปรับปรุงระเบียบใช้ในการปฏิบัติงานที่ยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติ และระบุรายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้ชัดเจน ดังนี้

(1.1) กรณีแจ้งหมาย หรือกรณีผิดหลงในการแก้ข้อกล่าวหา ควรจัดทำคู่มือแนะนำ หรือเอกสารแนบประกอบการแจ้งข้อกล่าวหาที่มีความชัดเจน อีกทั้งปัญหากรณีส่งหนังสือให้ผู้ถูกกล่าวหามารับทราบข้อกล่าวหาไม่ได้ โดยกรณีไปรษณีย์ตีกลับ จึงควรแก้ปัญหโดยกำหนดให้บุคลากรฝ่ายสนับสนุน เช่น นักสืบสวนคดีทุจริต หรือนิติกร ไปปิดหนังสือหรือหมายแจ้ง ณ บ้านที่เป็นภูมิลำเนาของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการปิดหมายของสำนักงานศาลยุติธรรม

(1.2) กรณีการกันพยานที่ต้นสังกัดได้ลงโทษไปแล้ว แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้กันบุคคลนั้นเป็นพยานในภายหลัง การลงโทษของต้นสังกัด นับเป็นดุลพินิจของต้นสังกัดที่พิจารณาแล้วว่าการกระทำของผู้นั้นเป็นความผิดวินัย แต่ภายหลังคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้กันบุคคลนั้นไว้เป็นพยาน แต่จากการสัมภาษณ์ยังไม่ปรากฏกรณีตัวอย่าง ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์เล็งเห็นว่ากรณีดังกล่าวอาจเกิดเป็นปัญหาขึ้นได้ในอนาคต ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดว่าผู้ที่ถูกกันเป็นพยานหรือต้นสังกัด จะต้องดำเนินการอย่างไร เนื่องจากการกันพยานของสำนักงาน ป.ป.ช. มีผลทำให้บุคคลที่ถูกกันไว้เป็นพยาน ย่อมได้รับความคุ้มครองทั้งตำแหน่งของพยานที่ดำรงอยู่และการเลื่อนขั้นเงินเดือน รวมถึงสิทธิประโยชน์อื่นด้วย และเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้กันบุคคลนั้นไว้เป็นพยานแล้ว ห้ามมิให้ดำเนินคดีอาญาหรือดำเนินการทางวินัยกับบุคคลซึ่งถูกกันไว้เป็นพยานนั้น ตามมาตรา 135 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ประกอบข้อ 14 วรรคท้าย แห่งประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกันบุคคลไว้เป็นพยาน โดยไม่ดำเนินคดี พ.ศ. 2561 จึงควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์กรณีการกันพยานที่ต้นสังกัดได้ลงโทษไปแล้ว แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้กันพยานบุคคลนั้นในภายหลัง ให้มีความชัดเจนว่าผู้ถูกกันเป็นพยานหรือต้นสังกัดจะต้องดำเนินการอย่างไร

(1.3) กรณีให้จัดทำทะเบียนประวัติของผู้ถูกกล่าวหา การพิมพ์ลายนิ้วมือ การฝากขัง การประกันตัว ควรมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ให้มีความละเอียดและชัดเจน รวมถึงการจัดฝึกอบรมการปฏิบัติงานในการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเข้มข้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถศึกษาและปฏิบัติตามได้อย่างมืออาชีพ

(1.4) ควรมีการแก้ไขกฎหมายในส่วนของ การแจ้งข้อกล่าวหาของคณะไต่สวนเบื้องต้น ให้สามารถดำเนินการได้ โดยไม่ต้องเสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแลเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ เพื่อลด ขั้นตอนการดำเนินงาน และเพื่อให้การทำงานไต่สวนมีความรวดเร็วขึ้น

(2) จากผลการศึกษาระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวน พบว่า ในภาพรวมการไต่สวนทุกรูปแบบ อยู่ภายในกรอบระยะเวลา 3 ปี ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. 2561 กำหนด แต่การไต่สวนในรูปแบบคณะไต่สวนเบื้องต้น และคณะกรรมการไต่สวน มีการดำเนินงานที่เกินกรอบระยะเวลาย่อย ทำให้ต้องมีการขอขยายระยะเวลาหลายครั้ง จนกว่าจะดำเนินการ ไต่สวนแล้วเสร็จ คณะผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้สำนักงาน ป.ป.ช. ควรมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงหรือยกเลิก กรอบระยะเวลาที่เป็นกรอบย่อยสำหรับการไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้นและคณะกรรมการไต่สวน เพื่อให้ ระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริงกับระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดมีความสอดคล้องกัน เพื่อลดขั้นตอน การขอขยายระยะเวลา

(3) จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 นำไปสู่ ข้อเสนอแนะที่มีต่อสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งคณะผู้วิจัยทำการสรุปข้อเสนอแนะได้ดังนี้

ตารางที่ 5.2 สรุปข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาที่มีต่อสำนักงาน ป.ป.ช.

ข้อเสนอแนะ	ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนฯ
1. สำนักงาน ป.ป.ช. ควรมีการรวบรวมคำพิพากษาของ ศาล หรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในเรื่อง ไต่สวนประเภทต่าง ๆ รวมถึงการจัดทำคู่มือการไต่สวน ในแต่ละประเภทคดีที่มีเทคนิค วิธีการ และแนวทางใน การไต่สวนในคดีประเภทนั้น เพื่อประโยชน์ใน การศึกษาเรียนรู้และนำมาใช้ในการไต่สวน	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การรวบรวมพยานหลักฐาน (4.74) ➤ ความยากง่ายของคดี (4.63) ➤ ประสิทธิภาพการทำงาน (4.60) ➤ ขนาดของคดี (4.46) ➤ การพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง (4.09)
2. สำนักงาน ป.ป.ช. ควรเพิ่มบทบาทงานสืบสวนเพื่อ สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการไต่สวน เช่น การลง พื้นที่เพื่อไปขอเอกสารหลักฐาน การสืบเสาะและ แสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เป็นต้น	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ปริมาณเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบของ พนักงานไต่สวนแต่ละคน (4.74) ➤ การรวบรวมพยานหลักฐาน (4.74) ➤ ภารกิจงานอื่นที่รับผิดชอบเพิ่มเติมนอกเหนือจาก ภารกิจงานไต่สวน (4.68) ➤ ความต่อเนื่องในการทำคดี (4.48)
3. สำนักงาน ป.ป.ช. ควรมีการพิจารณาแบ่งงานธุรการคดี และงานคดีออกจากกันให้ชัดเจน ตลอดจนภาระงาน อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกิจหลักของพนักงานไต่สวน เพื่อให้พนักงานไต่สวนได้ทำงานได้อย่างเต็มที่และ	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ปริมาณเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบของ พนักงานไต่สวนแต่ละคน (4.74) ➤ ภารกิจงานอื่นที่รับผิดชอบเพิ่มเติมนอกเหนือจาก ภารกิจงานไต่สวน (4.68)

ข้อเสนอแนะ	ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนฯ
เป็นไปตามกรอบระยะเวลา อีกทั้งควรจัดสรรให้มีตำแหน่งนิติกรหรือเจ้าหน้าที่สนับสนุนงานธุรการคดี	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ความต่อเนื่องในการทำคดี (4.48) ➤ บุคลากรสนับสนุนงานธุรการคดี (4.46)
4. สำนักงาน ป.ป.ช. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานไต่สวนให้มียุทธศาสตร์ความรู้ในเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการไต่สวนเป็นการเฉพาะ เช่น เทคนิคในการถามพยาน จิตวิทยาในการสอบพยาน เป็นต้น และเพิ่มระยะเวลาในการอบรมเพื่อให้มีความเข้มข้นมากขึ้น รวมถึงการส่งบุคลากรไปอบรมร่วมกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ด้านการเงินการธนาคาร ของธนาคารแห่งประเทศไทย ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ของกรมบัญชีกลาง ด้านการปกครองท้องถิ่น ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านปราบปรามยาเสพติด ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ด้านปราบปรามการฟอกเงิน ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ด้านการสืบสวนสอบสวน ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นต้น และหลักสูตรอื่น ๆ ในต่างประเทศ	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ความยากง่ายของคดี (4.63) ➤ ประสิทธิภาพการทำงาน (4.60) ➤ ขนาดของคดี (4.46) ➤ การพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง (4.09)
5. สำนักงาน ป.ป.ช. ควรมีการพัฒนาการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้มีการส่งข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานอย่างรวดเร็ว เช่น การทำ MOU กับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน ในลักษณะแลกเปลี่ยนข้อมูลกันหรืออาจขอสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว เช่น การเข้าถึงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ ควรจะกำหนดให้มีการระบุเบอร์โทรศัพท์ของบุคคล รวมถึงการกำหนดให้พนักงานไต่สวนสามารถเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน การเสียภาษีของบุคคล ทะเบียนทรัพย์สิน หรือหนี้สินได้ เป็นต้น	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การรวบรวมพยานหลักฐาน (4.74) ➤ ขนาดของคดี (4.46) ➤ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการไต่สวน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก (4.30)
6. สำนักงาน ป.ป.ช. ควรเสนอขอแก้ไขกฎหมายเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มอำนาจให้การเข้าถึงข้อมูลโดยวิธีการสืบสวน	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การรวบรวมพยานหลักฐาน (4.74) ➤ ความยากง่ายของคดี (4.63)

ข้อเสนอแนะ	ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนฯ
พิเศษ เช่น การดักฟัง ซึ่งมีต้นแบบมาจากหน่วยราชการสืบสวนพิเศษ ในประเทศลิทัวเนีย ที่มีกฎหมายให้อำนาจในการสืบสวนพิเศษในการดักฟัง การสะกดรอยตาม เป็นต้น	
7. สำนักงาน ป.ป.ช. ควรปรับบทบาทของผู้อำนวยการกลุ่มให้เน้นการบริหารจัดการความก้าวหน้าและความสำเร็จของภารกิจงานภายในกลุ่มเป็นหลัก รวมถึงการเป็นพี่เลี้ยงหรือสอนงานด้วย	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการไต่สวน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก (4.30) ➤ การวางแผนการบริหารจัดการคดีและการติดตามความก้าวหน้าของคดี (4.26)
8. สำนักงาน ป.ป.ช. ควรบริหารจัดการเร่งรัดการพิจารณาของสำนวนที่รอเข้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้สอดคล้องกับปริมาณคดี	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การรอจัดวาระเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. (4.73)

หมายเหตุ : คณะผู้วิจัยได้เรียงลำดับข้อเสนอแนะตามผลรวมคะแนนของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตที่มีความสอดคล้องกับข้อเสนอแนะนั้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

(1) เนื่องจากงานวิจัยนี้พบว่า ระยะเวลาการดำเนินการของเรื่องไต่สวนที่มีขนาดใหญ่มาก (XL) กับเรื่องไต่สวนที่มีขนาดเล็ก (S) มีระยะเวลาการดำเนินการแตกต่างกันเพียง 6 วัน และเรื่องไต่สวนที่มีขนาดใหญ่ (L) ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการน้อยกว่าเรื่องไต่สวนที่มีขนาดเล็ก (S) ทั้งที่เรื่องไต่สวนขนาดเล็ก (S) น่าจะใช้ระยะเวลาการดำเนินการได้เร็วกว่าเรื่องไต่สวนที่มีขนาดใหญ่ จึงควรมีการศึกษาวิจัยว่า การที่เรื่องไต่สวนที่มีขนาดเล็ก (S) ใช้ระยะเวลาดำเนินการต่างจากเรื่องไต่สวนที่มีขนาดใหญ่มาก (XL) เพียงเล็กน้อยเป็นเพราะเหตุใดและเกิดจากปัจจัยใด

(2) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงาน ป.ป.ช. มีการบรรจุแต่งตั้งและจัดสรรนักสืบสวนคดีทุจริตให้ลงปฏิบัติงานในทุกพื้นที่ทั้งส่วนกลาง ภาค และจังหวัด โดยมุ่งหมายให้มีบทบาทในการช่วยเหลือภาระงานของพนักงานไต่สวน เมื่อมีการปฏิบัติงานไประยะหนึ่ง ควรมีการศึกษาวินิจฉัยเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานของภารกิจด้านสืบสวนการทุจริต รวมถึงปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและการพัฒนางานในภารกิจด้านสืบสวนการทุจริตให้สามารถสนับสนุนการดำเนินงานในภารกิจด้านการปราบปรามการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(3) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลา ซึ่งพบว่ามีปัจจัยจำนวนมาก ซึ่งยากที่จะทำการวิจัยให้ได้ผลเชิงลึกในงานวิจัยเพียงเรื่องเดียว จึงควรทำการวิจัยเป็นชุดให้ครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ โดยเฉพาะการปรับกระบวนการทำงาน การลดขั้นตอนการทำงาน ของสำนักงาน ป.ป.ช.

บรรณานุกรม

หนังสือ/วิทยานิพนธ์/บทความ

- กันตยา เพิ่มผล. (2544). *การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- กุลนิธิ ชุนทองจันทร์. (2562). *ปัญหาเกี่ยวกับบทบัญญัติในการรับรองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- คณิต ฌ นคร. (2562). *ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหลักกฎหมายและพื้นฐานการเข้าใจ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ณรงค์ ใจหาญ และคณะ. (2551). การพัฒนาระบบการสอบสวนในคดีทุจริตและประพฤติมิชอบให้เป็นไปได้ในทิศทางเดียวกันกับการพิจารณาคดีในระบบไต่สวน. *ดุลพາห*, 65(1).
- ธานินทร์ สุทธิบุญชู. (2553). *ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีฝ่ายการพนักงานบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน)*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นฤวรรณ งามจิรัฐติกาล. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกรณีศึกษาบริษัท เทเลคอมเอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)*. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บริรักษ์บุรี บุรีรักษ์. (2561). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561*. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พะยอม แก้วกำเนิด. (2532). *กลยุทธ์การทำงานให้มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- พนิดา ศิวาพานิช. (2561). *การนำหลักการไต่สวนสาธารณะมาใช้กับคดีที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ*. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พจน์ พจนพานิชย์กุล. (2556). *การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคล*. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์,

- พจน์ พจนพานิชย์กุล. (2556). *การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคล*. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก: <https://sites.google.com/site/potarticle/>.
- พัชรี มีนสุข. (2561). *รายงานการศึกษาวิจัยโครงการจัดทำแนวทางการปรับปรุงกลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- มาโนช สุขฤกษ์ และคณะ. (2554). *ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของช่างอากาศ : ศึกษาเฉพาะกรณี กองการบินทหารเรือ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- มนทิศา อินาธา. (2561). *ปัญหาการฟ้องคดีทุจริตและประพฤตินิชอบตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 157 กรณีศึกษาศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤตินิชอบกลาง*. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รังสรรค์ โฉมยา. (ม.ป.ป.). *สเกลคู่ มิติใหม่ในการใช้แบบวัดมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (4-point Likert Type Scale or 6-point Likert Type Scale)*. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก: http://thesis.swu.ac.th/swuarticle/Ed_Tech/Ed_Techv13n1p145.pdf.
- วรพรรณ อ่อนสีบุตร. (2560). *การดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการโดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิจิต นารีผล. (2556). *ประสิทธิภาพในการทำงาน. วารสารเกษตร บางพระ กลุ่มพัฒนาบุคคลกองการเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน*, 1(5).
- ศราวุธ อ่อนน้อม. (2540). *หลักการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศิรินันท์ วัฒนศิริธรรม และคณะ. (2564). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง การประเมินกระบวนการและผลการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านการปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- สมใจ ลักษณะ. (2552). *การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ธนวัชการพิมพ์.
- สมพิศ สุขแสน. (2556). *เทคนิคการทำงานให้มีประสิทธิภาพ*. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก: <https://bongkotsakom.wordpress.com/2013/06/06/เทคนิคการทำงานให้มีประ/>.
- สลัญลักษณ์ ปัญวัฒน์ลิขิต. (2552). *ประสิทธิภาพในการดำเนินคดีอาญา: ศึกษากระบวนการดำเนินคดีชั้นเจ้าพนักงานและศาล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

सानิตย์ นิมนานโสมณ. (2550). *ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542*. ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานอัยการสูงสุด. (2556). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง การนำระบบไต่สวนมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ศึกษาเปรียบเทียบนานาประเทศ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานอัยการสูงสุด.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2555). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: สามลดา.

สุโรจนา ศากยะ. (2562). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมสรรพสามิต*. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Best, J. W., & Kahn, J. V. (2003). *Research in education*. (9th ed.). Boston: Allyn and Bacon

Gattiker, U.E. and Larwood, L. (1986). Subjective Career Success: A Study of Managers and Career Personnel. *Journal of Business & Psychology*, 1, 78-94. <http://dx.doi.org/10.1007/BF01018805>.

Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.

ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT. (2013). *Specialised Anti-Corruption Institutions*. (Online). Available: <https://www.oecd.org/corruption/acn/39971975.pdf>.

กฎหมายและระเบียบ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559.

พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559.

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561.

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2554.

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการและหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2565.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสำนักงาน ป.ป.ช.

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้บริหารสำนักงาน ป.ป.ช.

โครงการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561”

คำอธิบาย: ในงานวิจัยนี้ได้ให้นิยามศัพท์ไว้ ดังนี้

- การไต่สวนทุจริต หมายถึง การแสวงหา รวบรวม และการดำเนินการอื่นใด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในคดีทุจริตที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง ไม่ว่าจะเป็นการไต่สวนในรูปแบบของคณะไต่สวนเบื้องต้น คณะกรรมการไต่สวน หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะไต่สวน
- กรอบระยะเวลา หมายถึง ระยะเวลาการไต่สวนทุจริตตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561
- ความสำเร็จของการไต่สวนทุจริต หมายถึง การไต่สวนทุจริตที่ดำเนินการแล้วเสร็จภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และสอดคล้องกับผลคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.
- ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริต หมายถึง ปัจจัยที่ทำให้การไต่สวนทุจริตดำเนินการแล้วเสร็จภายใต้กรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และสอดคล้องกับผลคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่งหน้าที่สังกัด

ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานปี

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์

สถานที่ที่สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับกระบวนการไต่สวนและระยะเวลาการไต่สวนทุจริตตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

2.1 ท่านคิดว่ากระบวนการ/ขั้นตอนการไต่สวนในปัจจุบันเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

2.2 ท่านคิดว่ากรอบระยะเวลาในการไต่สวนตามที่กฎหมายกำหนดในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

ขอทราบว่าคุณปัจจัยดังต่อไปนี้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 หรือไม่ (พร้อมทั้งขอให้อธิบายเหตุผล)

• ประสิทธิภาพการทำงาน ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ค่าตอบแทน ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพ ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

(Career Path)

• การพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ความภาคภูมิใจในงาน ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ตัวชี้วัดรายบุคคล ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

ของพนักงานไต่สวน

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการได้สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ท่านมีข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการได้สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกพนักงานได้สวอนของสำนักงาน ป.ป.ช.

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

พนักงานไตสวนของสำนักงาน ป.ป.ช.

โครงการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไตสวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561”

คำอธิบาย: ในงานวิจัยนี้ได้ให้นิยามศัพท์ไว้ ดังนี้

- การไตสวนทุจริต หมายถึง การแสวงหา รวบรวม และการดำเนินการอื่นใด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในคดีทุจริตที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ดำเนินการไตสวนข้อเท็จจริง ไม่ว่าจะเป็นการไตสวนในรูปแบบของคณะไตสวนเบื้องต้น คณะกรรมการไตสวน หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะไตสวน
- กรอบระยะเวลา หมายถึง ระยะเวลาการไตสวนทุจริตตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561
- ความสำเร็จของการไตสวนทุจริต หมายถึง การไตสวนทุจริตที่ดำเนินการแล้วเสร็จภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และสอดคล้องกับผลคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.
- ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไตสวนทุจริต หมายถึง ปัจจัยที่ทำให้การไตสวนทุจริตดำเนินการแล้วเสร็จภายใต้กรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และสอดคล้องกับผลคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่งหน้าที่สังกัด

ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานปี

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์

สถานที่ที่สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับกระบวนการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

2.1 ขอให้ท่านอธิบายกระบวนการ/ขั้นตอนการไต่สวน

(1) การไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้น

.....

.....

.....

.....

(2) การไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวน

.....

.....

.....

.....

(3) การไต่สวนโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะไต่สวน

.....

.....

.....

2.2 ท่านคิดว่ากระบวนการ/ขั้นตอนการไต่สวนในปัจจุบันเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 เกี่ยวกับระยะเวลาการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

ขอทราบระยะเวลาในการปฏิบัติงานไต่สวนตามที่กฎหมายกำหนด และระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง

(1) การไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้น

(1.1) ระยะเวลาในการปฏิบัติงานตามที่กฎหมายกำหนด

.....

.....

.....

(1.2) ระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง

.....

.....

.....

(1.3) ในกรณีที่ระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริงไม่เป็นไปตามกฎหมายนั้น เป็นเพราะเหตุใด

.....

.....

.....

(2) การไต่สวนโดยคณะกรรมการไต่สวน

(2.1) ระยะเวลาในการปฏิบัติงานตามที่กฎหมายกำหนด

.....

.....

.....

(2.2) ระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง

.....

.....

.....

(2.3) ในกรณีที่ระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริงไม่เป็นไปตามกฎหมายนั้น เป็น
เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

(3) การไต่สวนโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะไต่สวน

(3.1) ระยะเวลาในการปฏิบัติงานตามที่กฎหมายกำหนด

.....

.....

.....

(3.2) ระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง

.....

.....

.....

(3.3) ในกรณีที่ระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริงไม่เป็นไปตามกฎหมายนั้น เป็น
เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

ขอทราบว่าคุณปัจจัยดังต่อไปนี้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 หรือไม่ (พร้อมทั้งขอให้อธิบายเหตุผล)

• ประสิทธิภาพการทำงาน ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ค่าตอบแทน ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพ ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

(Career Path)

• การพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ความภาคภูมิใจในงาน ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ตัวชี้วัดรายบุคคล ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

ของพนักงานไต่สวน

• ความยากง่ายของคดี ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ขนาดของคดี ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• การรวบรวมพยานหลักฐาน ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการ ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

ไต่สวน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก

• โทษทางวินัย ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ปัจจัยอื่น ๆ (ถ้ามี โปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

.....

และขอให้เรียงลำดับปัจจัยที่ท่านเห็นว่า เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริต ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มากที่สุด 3 อันดับแรก

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ท่านมีข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกพนักงานอัยการของสำนักงานคดีปราบปรามการทุจริตภาค

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

พนักงานอัยการของสำนักงานคดีปราบปรามการทุจริตภาค

โครงการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561”

คำอธิบาย: ในงานวิจัยนี้ได้ให้นิยามศัพท์ไว้ ดังนี้

- การไต่สวนทุจริต หมายถึง การแสวงหา รวบรวม และการดำเนินการอื่นใด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในคดีทุจริตที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง ไม่ว่าจะเป็นการไต่สวนในรูปแบบของคณะไต่สวนเบื้องต้น คณะกรรมการไต่สวน หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะไต่สวน
- กรอบระยะเวลา หมายถึง ระยะเวลาการไต่สวนทุจริตตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561
- ความสำเร็จของการไต่สวนทุจริต หมายถึง การไต่สวนทุจริตที่ดำเนินการแล้วเสร็จภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และสอดคล้องกับผลคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.
- ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริต หมายถึง ปัจจัยที่ทำให้การไต่สวนทุจริตดำเนินการแล้วเสร็จภายใต้กรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และสอดคล้องกับผลคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่งหน้าที่สังกัด

ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานปี

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์

สถานที่ที่สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

ขอทราบว่าปัจจัยดังต่อไปนี้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 หรือไม่ (พร้อมทั้งขอให้อธิบายเหตุผล)

• ประสิทธิภาพการทำงาน ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ค่าตอบแทน ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพ ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

(Career Path)

• การพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ความภาคภูมิใจในงาน ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ตัวชี้วัดรายบุคคล ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

ของพนักงานไต่สวน

• ความยากง่ายของคดี ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ขนาดของคดี ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• การรวบรวมพยานหลักฐาน ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการ ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

ไต่สวน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก

• โทษทางวินัย ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ปัจจัยอื่น ๆ (ถ้ามี โปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

และขอให้เรียงลำดับปัจจัยที่ท่านเห็นว่า เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริต ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มากที่สุด 3 อันดับแรก

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ท่านมีข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ

โครงการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561”

คำอธิบาย: ในงานวิจัยนี้ได้ให้นิยามศัพท์ไว้ ดังนี้

- การไต่สวนทุจริต หมายถึง การแสวงหา รวบรวม และการดำเนินการอื่นใด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในคดีทุจริตที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง ไม่ว่าจะเป็นการไต่สวนในรูปแบบของคณะไต่สวนเบื้องต้น คณะกรรมการไต่สวน หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะไต่สวน
- กรอบระยะเวลา หมายถึง ระยะเวลาการไต่สวนทุจริตตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561
- ความสำเร็จของการไต่สวนทุจริต หมายถึง การไต่สวนทุจริตที่ดำเนินการแล้วเสร็จภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และสอดคล้องกับผลคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.
- ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริต หมายถึง ปัจจัยที่ทำให้การไต่สวนทุจริตดำเนินการแล้วเสร็จภายใต้กรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และสอดคล้องกับผลคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่งหน้าที่สังกัด.....

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์

สถานที่ที่สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

ขอทราบว่าคุณปัจจัยดังต่อไปนี้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 หรือไม่ (พร้อมทั้งขอให้อธิบายเหตุผล)

• ประสิทธิภาพการทำงาน ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ค่าตอบแทน ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพ ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

(Career Path)

• การพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ความภาคภูมิใจในงาน ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ตัวชี้วัดรายบุคคล ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

ของพนักงานไต่สวน

• ความยากง่ายของคดี ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ขนาดของคดี ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• การรวบรวมพยานหลักฐาน ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการ ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

ไต่สวน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก

• โทษทางวินัย ไม่มีผล มีผลน้อย มีผลมาก

• ปัจจัยอื่น ๆ (ถ้ามี โปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

และขอให้เรียงลำดับปัจจัยที่ท่านเห็นว่า เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริต ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มากที่สุด 3 อันดับแรก

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ท่านมีข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

โครงการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลา
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

คำชี้แจง

- สำนักวิจัยและบริการวิชาการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้รับงบประมาณตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เพื่อดำเนินการโครงการวิจัย เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทบทวนบทบัญญัติของกฎหมาย กระบวนการ และระยะเวลาที่ใช้ในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ตลอดจนประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และจัดทำข้อเสนอแนะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- สำนักวิจัยและบริการวิชาการด้านการปราบปรามการทุจริต จึงขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง โดยคณะผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับ และการประมวลผลการวิจัยครั้งนี้จะนำเสนอเป็นภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด และจะไม่ให้มีการสอบทานไปยังข้อมูลของท่านเป็นรายบุคคล จึงขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้
- นิยามศัพท์
 - การไต่สวนทุจริต หมายถึง การแสวงหา รวบรวม และการดำเนินการอื่นใด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในคดีทุจริตที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง ไม่ว่าจะเป็นการไต่สวนในรูปแบบของคณะไต่สวนเบื้องต้น คณะกรรมการไต่สวน หรือคณะกรรมการป.ป.ช. เป็นองค์คณะไต่สวน
 - กรอบระยะเวลา หมายถึง ระยะเวลาการไต่สวนทุจริตตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561
 - ความสำเร็จของการไต่สวนทุจริต หมายถึง การไต่สวนทุจริตที่ดำเนินการแล้วเสร็จภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และสอดคล้องกับผลคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

- ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริต หมายถึง ปัจจัยที่ทำให้การไต่สวนทุจริต ดำเนินการแล้วเสร็จภายใต้กรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และสอดคล้องกับผลคำวินิจฉัย ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

- แบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 4 ส่วนหลัก จำนวน 7 หน้า ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ส่วนคำถามข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ส่วนคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้ กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

ส่วนที่ 3 ส่วนคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 4 ส่วนคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนากระบวนการไต่สวนทุจริต ของสำนักงาน ป.ป.ช.

6. กรอบระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการไต่สวนแต่ละเรื่อง

- ไม่เกิน 180 วัน มากกว่า 180 วัน แต่ไม่เกิน 1 ปี
 มากกว่า 1 ปี แต่ไม่เกิน 2 ปี มากกว่า 2 ปี แต่ไม่เกิน 3 ปี เกินกว่า 3 ปี

7. ผลการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีต่อสำนวนการไต่สวน/รายงานการไต่สวนเบื้องต้น

(กรณีความเห็นสอดคล้องกัน เช่น คณะไต่สวนเสนอข้อมูล แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติข้อมูล

หรือคณะไต่สวนเสนอให้เรื่องตกไป แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้เรื่องตกไป)

(กรณีความเห็นต่างกัน เช่น คณะไต่สวนเสนอข้อมูล แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้เรื่องตกไป

หรือคณะไต่สวนเสนอให้เรื่องตกไป แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติข้อมูล)

- มีความเห็นสอดคล้องกันตามที่คณะไต่สวนเสนอทุกเรื่อง (เห็นด้วย ร้อยละ 100)
 มีความเห็นสอดคล้องกันตามที่คณะไต่สวนเสนอเป็นส่วนใหญ่ (เห็นด้วย มากกว่าร้อยละ 60 แต่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 100)
 มีความเห็นต่างจากที่คณะไต่สวนเสนอเป็นส่วนใหญ่ (ไม่เห็นด้วย มากกว่าร้อยละ 60 แต่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 100)
 มีความเห็นต่างจากที่คณะไต่สวนเสนอทุกเรื่อง (ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 100)

ส่วนที่ 2 ส่วนคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

ท่านคิดว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ตามรายการต่อไปนี้ มีความสำคัญมากหรือน้อย ระดับใด : โปรตกากบาท (X) ตรงตัวเลขระดับคะแนน ตามความเห็นของท่าน (ขอให้ตอบทุกข้อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไต่สวนทุจริตภายใต้กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ระดับคะแนน				
	เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด		เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญน้อยที่สุด		
	←—————→				
1. ประสบการณ์การทำงาน	5	4	3	2	1
2. ค่าตอบแทน	5	4	3	2	1
3. ความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพ (Career Path)	5	4	3	2	1
4. การพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเข้าอบรมหลักสูตรต่าง ๆ เป็นต้น	5	4	3	2	1
5. ความภาคภูมิใจในงาน	5	4	3	2	1
6. ตัวชี้วัดรายบุคคลของพนักงานไต่สวน	5	4	3	2	1
7. ความยากง่ายของคดี	5	4	3	2	1
8. ขนาดของคดี	5	4	3	2	1
9. การรวบรวมพยานหลักฐาน	5	4	3	2	1
10. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการไต่สวน เช่น ผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานภายนอก	5	4	3	2	1
11. โทษทางวินัย	5	4	3	2	1
12. ปริมาณเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบของพนักงานไต่สวนแต่ละคน	5	4	3	2	1
13. ภารกิจงานที่รับผิดชอบเพิ่มเติมนอกเหนือจากภารกิจงานไต่สวน	5	4	3	2	1
14. การวางแผนการบริหารจัดการคดี และการติดตามความก้าวหน้าของคดี	5	4	3	2	1
15. บุคลากรสนับสนุนงานธุรการคดี เช่น นิติกร ธุรการงานคดี เป็นต้น	5	4	3	2	1
16. ความต่อเนื่องในการทำคดี	5	4	3	2	1
17. การรอจัดวาระเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช.	5	4	3	2	1
18. อื่น ๆ โปรดระบุ	5	4	3	2	1

ส่วนที่ 3 ส่วนคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไตสวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไตสวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตามรายการต่อไปนี้ ท่านคิดว่า ข้อใดควรที่จะนำมาใช้ มากหรือน้อยเพียงใด : โปรดกากบาท (X) ตรงตัวเลขระดับคะแนนตามความเห็นของท่าน (ขอให้ตอบทุกข้อ)

ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการไตสวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	ระดับคะแนน				
	เห็นด้วยมากที่สุด			เห็นด้วยน้อยที่สุด	
	➔				
1. การพัฒนาหลักสูตรการอบรมพนักงานไตสวนให้มียังค์ความรู้ในเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการไตสวนเป็นการเฉพาะ และเพิ่มระยะเวลาในการอบรมเพื่อให้ความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น *หมายเหตุ : 1.1 หลักสูตรที่ท่านสนใจเสนอแนะ (หากมี) โปรดระบุ 1.2 ระยะเวลาที่เหมาะสมในการอบรมอย่างเข้มข้น (หากมี) โปรดระบุ	5	4	3	2	1
2. การปรับปรุงระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ที่ยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติ และระบุรายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้ชัดเจน 2.1 กรณีแจ้งหมาย หรือกรณีผิดหลงในการแก้ข้อกล่าวหา 2.2 กรณีการกั้นพยานที่ต้นสังกัดได้ลงโทษไปแล้วแต่เรามา กั้นพยานภายหลัง 2.3 กรณีให้จัดทำทะเบียนประวัติของผู้ถูกกล่าวหา การพิมพ์ลายนิ้วมือ การฝากขัง การประกันตัว 2.4 อื่น ๆ ควรปรับปรุงระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้านใดบ้าง (หากมี) โปรดระบุ	5	4	3	2	1
3. การปรับปรุงยกเลิกกรอบระยะเวลาย่อย เพื่อลดขั้นตอนการขอขยายระยะเวลา	5	4	3	2	1
4. การจัดให้มีบุคลากรที่ช่วยสนับสนุนงานธุรการคดี	5	4	3	2	1
5. การทำ MOU กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว	5	4	3	2	1
6. การปรับบทบาทของผู้อำนวยการกลุ่มให้เน้นการบริหารจัดการความก้าวหน้า และความสำเร็จของภารกิจงานภายในกลุ่มเป็นหลัก	5	4	3	2	1
7. อื่น ๆ โปรดระบุ	5	4	3	2	1

ส่วนที่ 4 ส่วนคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนากระบวนการได้สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

ท่านมีข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการได้สวนทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพิ่มเติม อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

***** จบบแบบสอบถาม *****

ภาคผนวก ฉ

ตารางคำนวณระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องที่ใช้ในการดำเนินงานในขั้นตอนไตสวนของ
สำนักงาน ป.ป.ช.

ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ตั้งไตสวน ตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2561 ถึง 30
กันยายน 2566 (จำแนกรายสำนัก)

*ข้อมูล ณ วันที่ 18 ธันวาคม 2566

ตารางคำนวณระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่องที่ใช้ในการดำเนินงานในขั้นตอนไตสวนของสำนักงาน ป.ป.ช.
 ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ตั้งไตสวน ตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2561 ถึง 30 กันยายน 2566 (จำแนกรายสำนัก)

*ข้อมูล ณ วันที่ 18 ธันวาคม 2566

ลำดับ	สำนัก	ระยะเวลารวม (วัน)	จำนวนคดี (เรื่อง)	ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่อง
ส่วนกลาง		201,207	310	649
1	สำนักไตสวนการทุจริตภาคการเมืองและองค์กรตามรัฐธรรมนูญ	9,680	17	569
2	สำนักไตสวนการทุจริตภาครัฐ 1	68,521	92	745
3	สำนักไตสวนการทุจริตภาครัฐ 2	28,569	69	414
4	สำนักไตสวนการทุจริตภาครัฐ 3	41,618	52	800
5	สำนักไตสวนการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจ 1	8,173	13	629
6	สำนักไตสวนการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจ 2	15,125	16	945
7	สำนักไตสวนคดีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	28,225	50	565
8	สำนักกิจการและคดีทุจริตระหว่างประเทศ	1,296	1	1,296
เขตพื้นที่ภาค 1		76,723	96	799
1	สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 1	18,684	22	849
2	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดชัยนาท	4,792	5	958
3	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนนทบุรี	5,567	6	928
4	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดปทุมธานี	3,322	5	664
5	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	7,495	13	577
6	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดลพบุรี	8,552	13	658
7	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสมุทรปราการ	11,771	13	905
8	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสระบุรี	6,914	8	864
9	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสิงห์บุรี	6,045	7	864
10	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดอ่างทอง	3,581	4	895
เขตพื้นที่ภาค 2		33,595	54	622
1	สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 2	4,833	8	604
2	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดจันทบุรี	4,351	9	483
3	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา	1,412	2	706
4	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดชลบุรี	3,580	7	511
5	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดตราด	2,343	5	469
6	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครนายก	4,337	6	723
7	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดปราจีนบุรี	2,734	3	911
8	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดระยอง	5,340	8	668
9	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสระแก้ว	4,665	6	778
เขตพื้นที่ภาค 3		142,581	173	824
1	สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 3	19,707	22	896
2	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดชัยภูมิ	13,931	12	1,161
3	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครราชสีมา	25,995	38	684
4	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดบุรีรัมย์	16,246	19	855
5	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดยโสธร	3,426	4	857
6	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดศรีสะเกษ	24,596	31	793

ลำดับ	สำนัก	ระยะเวลารวม (วัน)	จำนวนคดี (เรื่อง)	ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่อง
7	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสุรินทร์	12,396	15	826
8	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ	2,403	3	801
9	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดอุบลราชธานี	23,881	29	823
เขตพื้นที่ภาค 4		216,405	247	876
1	สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 4	17,005	16	1,063
2	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์	33,279	32	1,040
3	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดขอนแก่น	18,162	20	908
4	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครพนม	11,236	14	803
5	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดบึงกาฬ	13,247	10	1,325
6	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดมหาสารคาม	22,911	31	739
7	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดมุกดาหาร	17,368	24	724
8	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด	17,481	18	971
9	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดเลย	12,025	14	859
10	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสกลนคร	9,838	13	757
11	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดหนองคาย	6,705	9	745
12	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดหนองบัวลำภู	19,320	23	840
13	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดอุดรธานี	17,828	23	775
เขตพื้นที่ภาค 5		82,327	117	704
1	สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 5	18,072	29	623
2	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดเชียงราย	12,817	18	712
3	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดเชียงใหม่	21,713	30	724
4	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดน่าน	7,802	13	600
5	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดพะเยา	3,155	5	631
6	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดแพร่	5,413	5	1,083
7	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน	3,483	3	1,161
8	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดลำปาง	2,634	5	527
9	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดลำพูน	7,238	9	804
เขตพื้นที่ภาค 6		87,036	106	821
1	สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 6	25,195	29	869
2	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดกำแพงเพชร	5,391	6	899
3	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดตาก	8,804	11	800
4	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครสวรรค์	11,580	16	724
5	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดพิจิตร	6,819	8	852
6	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดพิษณุโลก	3,914	6	652
7	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์	3,810	5	762
8	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสุโขทัย	6,122	9	680
9	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดอุตรดิตถ์	11,307	13	870
10	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดอุทัยธานี	4,094	3	1,365
เขตพื้นที่ภาค 7		94,591	141	671
1	สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 7	15,926	27	590

ลำดับ	สำนัก	ระยะเวลารวม (วัน)	จำนวนคดี (เรื่อง)	ระยะเวลาเฉลี่ยต่อเรื่อง
2	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดกาญจนบุรี	20,859	28	745
3	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครปฐม	7,105	12	592
4	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	11,487	18	638
5	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดเพชรบุรี	10,547	16	659
6	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดราชบุรี	13,261	18	737
7	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสมุทรสงคราม	3,387	5	677
8	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสมุทรสาคร	8,125	10	813
9	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสุพรรณบุรี	3,894	7	556
เขตพื้นที่ภาค 8		57,294	69	830
1	สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 8	10,546	14	753
2	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดกระบี่	2,800	4	700
3	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดชุมพร	8,022	9	891
4	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช	13,934	15	929
5	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดพังงา	6,550	8	819
6	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดภูเก็ต	3,998	4	1,000
7	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดระนอง	2,421	2	1,211
8	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี	9,023	13	694
เขตพื้นที่ภาค 9		74,615	105	711
1	สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 9	17,517	30	584
2	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดตรัง	18,253	22	830
3	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนราธิวาส	14,293	15	953
4	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดปัตตานี	9,019	14	644
5	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดพัทลุง	1,589	2	795
6	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดยะลา	4,094	6	682
7	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสงขลา	6,478	10	648
8	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสตูล	3,372	6	562